

különös dításkhat érzékkel végzett tanítás-sal rámutatott a helyes irányra, melyet az új tanterv kijelöl. Megköpön sikerült tanítás-ásért a jegyzőkönyvi közönetet méltán kiérdemelte.

5. Esetleges indítványok. Winether János népművelési titkár megasán szárnyaló hossz-szabb beszédet tartott a népművelésről. Ki-emelte, hogy Tolna vármegye számos közéségében ezen a téren kitűnő eredményeket érték el. Kéri a kortársakat, hogy tanítvá-nyokat ne csak iskolá elvégzéséig, hanem továbbra is mint tanítványokat kapcsolják felküthöz. Figyelmüket felhívta az iskolán-kiüli népművelési bizottság megalakítására és különös gondot kérfordítani a tanfolyam-szerű előadások megszervezésére.

6. Blinóti zárszó. Blinók meleg szavakkal közönetet mond a gyűlésen nagy számban megjelenő kedves vendégeknél és az ülést bezárja.

Főpénztáros közlése.

A még hátralékos tagdíjak sürgősen beszte-ndendő, mert a jövő 1927. évben nem 30.000 papirkorona, hanem 3 pengő lesz a tagsági díj s így a hátralékosok, amennyiben tag-díjakat a folyó évben nem fizetik le, a jövő évben hátralékos tagdíjak után is évi 3 pengőgöt lesznek kötelesek fizetni.

Nyugtázások: Hesz Mariska Fehed, róma. kath. iskola Megyei, Bogdása, Tarcsa, Boda 30, Farhas Matild Paks 300, Tircsi Polihárp Kovácsasszánja 1.180, Toponány Ferenc, Szászvár 700, Járányi Lajos Somogy 420, Trábert Márton Véménd 850, Szabó Ádám Mócsény 600 ezer korona.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

R. J. Nagyhajmás. A hűdött cikket halásan kö-zsözöm a legközelebbi számunkban közölni fogjuk. A törzskönyvvezetésért járó díjazás még a régi. Az új megállapítás iránti eljárás most van folyamatban.

Többszöveg. Lapunk minden 1. én postára lesz adva. Amennyiben valamelyik szám nem érkezik meg, illetőki sztozeskedjenek nyomban megreklamálni, mert 3-4 hónap után történő reklamáció nem vehetők figyelembe. A lap pontosan postára lesz adva s ha mégis elkaldődnek valahol, ezt nyomban kérjük bejelenteni, nem pedig akkor, amikor egyes hivata-los ügyek elintézését szorgalmazza az egyházmegyei főtanfelügyelőség. **Tr. I. Szekszárd.** Közönettel vettük. **Iskolaszék Szekes.** A behűdött hírtelést közöljük s kérjük ennek díját, 50 ezer K-t, az egye-sületi főpénztáros címére behűdleni.

TANÍTÓI PÁLYÁZAT.

A szakési r. kath. iskolaszék a III. sorszámú oszt.

tanítói állásra

pályázatot hirdet.

Javadalma: Lakás természetben. Kért-illetmény 20 arany korona. Továbbiak-ban fizetése a törvény szerint.

Szükséges oly joku zenei tudás, hogy a hántort helyzetelsthesse. Kötelessége a díjlemlé szerint.

Pályázati határidő 1926. december 15. A pályázati ideje később. Válaszbélyeg mellékelendő.

R. Kath. Iskolaszék Szekes
(Tolna-megye.)

ÉRTESÍTÉS.

KOGSz. pécsi fiókja.

Uj ószi és téli angol szöveleink megérkeztek! Olcsó árak, nagy választék!

Cikkeink közül külön említést érdemelnek vászaltékos mintázatuánál és megbízható minőségűknél fogva: férfijólöny-, felöltő-, átmenel kabát- és téllkabát-szöveletnek, ugymint kamgarn whypecord, cover-coat, vents, shetland, doubl, velour, eredeti crombi stb., továbbá gyepju khaki- és egyenruha-szöveletel és felszerelési cikkeink. Francia gyártmányu selymek, mosó és gyepju legujabb mintázatu női divat-kelmék, ruha, pongyola ószi és téli női kabátokra. Nagy választék-ban chiffonok, vásznak, takarók, paplanok, damasztárúk, törülközők, kész ruhák, kötöttárúk, harisnyák, kezdőre a legelőbb minőségűtől a legfinomabb kottellig. — Elsőrendű minőség, méltányos árak!

KOGSz. fiók Pécs, Király u. 22. ☎ Telefon: 3-87.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOTARTÁCSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elsőjén. Előfizetési díj 1927. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, havó a lap szellemi részét illető minden közömeny, hírtelések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1927. Január 1.

XVI. évfolyam, I. szám.

BOLDOG UJÉVETI!

Ezt kívánjuk egymásnak sokszor anélkül, hogy komolyan törődnénk vele, úgy lesz-e, vagy sem. Én pedig erre gondolok, és úgy látom, hogy ezt az én újévi jókívánásomat nincs a földön senki, aki valóvá is tehetné. Sem én nem tehelem boldoggá az újévet, sem más; sem egyházi, sem világi hatóság; sem község, sem vármegye, sem kormány, sem kormányzó. — A boldogság sokféle, annyiféle, ahányan vagyunk. Ennyiféle boldogság megalapozásához isteni bölcseségre van szükség; de nemcsak isteni bölcseségre, hanem isteni jóságra is.

Ez az isteni bölcsesség és jóság az egyéni boldogulásnak lehetőségét mind megadja, magán az emberen mulik, ha nem boldogul.

A boldogulás újait hereső ember szörnyű üvesztőkbe jutott évezredek folyamán a mai napig. Roppant felelősség terheli azok lelket, akik az embert ilyen üvesztőkbe vitték. Mi mindnyájan, papok és tanítók, kiket az isteni Gondviselés a népnevelés roppant fontos és fenséges munkájába állított, mi vagyunk a nép leghivatottabb vezetői és utmutatói, amiért mindenekelőtt kell, hogy mi magunk is tisztán lássunk és nyílt szemmel járjunk az élet újain. — „Ha vak veszel világtalant, mindkettlen verembe esnek.” (Máté XV. 14.) Ahinek értelmét az Isten világosítja meg, az bizonyosan lát és helyesen lát. Kérjük tehát a felvilágosító kegyelmét, hogy „szeme lehessünk a vaknak és lába a sántának.” (Jób 29., 15.)

Gyönyörű hivatalás. Buzgón munkálkodjunk szent Péter szellemében (Sz. Péter Ap. I. levele 5.), hogy „mikor megjelenend a pásztörök fejedelme, elnyerhessek a dicsőség hervadhatalan koszoruját.”

Mindenekben boldog újévet kíván Édesmindnyátoknak
Pécsell, 1926. december 31.

† FERENC
püspök.

Cselekedjünk!

A világháború üszkös romjai alatt lapangva még mindig izzak a szaradók, mert a viláson évek trianoni békeje nem olajjal foglatozott minden nemzetek ábrákán.

A halálhárd munkája, amely alatt ezeréves hazánk teste is vonaglott, nemsetek dobott a kétségbeesés örvényébe megfosztva gazdasági életüket a korábbi életlehetőségtől. Érezniük kell keleten-nyomon faldoklósgit nyomozni a következményét a világkének.

Míg a győztesek göggel elfelve gyönyörködnek gúllók munkájuk bobérait, mi legyőzöttek készülni úgy hosszú élethálóra, amelyek sikerét, vagy sikerlelenségét nem a tanúk tömege, a repülők rojja fogja kikémszeríteni, hanem egy olyan horci eszköz, amellyel nekünk, mint legyőzött állam polgárainak felszerveve kell lenniük. Ez a jegyvem: a tudás. Ezzel a jegyvemmel kell bebizonyítani életrevalóságunkat, töreküdni tudásunk. Felméradasunk reménye csak oly mértékben regyoghat felénk, amily mértékben a jegyvemmel fel lehet szerelni a nemzet egységét. Ebben a munkában a legerhebb rész a magyar tanítói karnak jut, mert a magyar tanítói karnak kell végezni a felszerelés nehéz munkáját.

Feladatunk nem oly nehéz, mint ahogy azt a külsőség mutatja. Hisz az anyag, amelyet ez tárgy magába olvaszt, egy határozatlan kincs: a mi népiünk szellemi és testi képessége. Az elmuitt nyári és őszi hónapok leventeversenynek volnát szorgatják a bizonyítékok. Az akadályok között, melyek ez üdörös intézményt nehéz munkájában gátolják, ott látjuk, — mint legnagyobbat, — a nép ellenszenvét és indolentiáját. Milyen könnyű szerrel lett ez áthidalva! Sok helyen még mindig akadályokkal küzdenek; ott, ahol egyszerre akarnak mindent, ahol a vezetőség eljárásában nincs progressivitás. Elmondhatjuk azonban, hogy e téren eljutottunk odáig, hogy a falu népet érdemlik már a tornaversenyek s a jóvó generációja egy testben erős nemzetnek lesz a napszámosa.

Édes hazánk talpraállításának eszközeit azonban a magyar nép hygienikus testi és lelki képességeiben kell keresniük. A testi képességek teraszéri fejlesztése mellett tehát nem lehet másodrangú kérdés a lelki képességek ápolása és fejlesztése sem. A magyar nép a kulturárepek sorába van kltalva, nem jutnak át arra a sorsra, mint a történelem-

nek azok a névtelenné fakult törzsek, amelyek csak a harcban tudták helyüket megállni, de a békes munkára képtelenül, ennek vergődésében legazottan semültek meg.

A világháború befejezése után, amikor a népművelés zászlóit Várody József, tanítóképzőintézet tanár eszméje után Szegeden kibontották, a padisorokban nemcsak a tudást szorgozták homoly hallgatókat láttam; eljötték azok is, akik csak a pusztá kíváncsiság vonzotta s azok is, akik mosolyogva várták, hogy mi az, amire meg akarják tanítani ezt a népet, aki dedőreg, öreg-s apjától tanulta a boldogulásnak összes tudományát. Láttam, és mosolygó arcokat homolyra változni, láttam, és szemekét könnyűt csillogni, mikor a tanfolyam tavasszal bezártul s hálattal arck, meglelőit lelkek bucsuztak a következő őszig, hogy otthon próbálják érvényesíteni azt, mit a tudás mézéből csep perkit megubba szítek. A következő években a létet jobban megértétek; s öröm mel kell lenni, hogy nést évek munka s önlényes próbáborás sikerrel után főmnyes intézkedés ekerja a tőborba tömörten az egész nemzet aprólé-nyugját.

Szerintem itt nagyobb, nehezebb, de sokkal fontosabb munka vár a magyar tanítóra. Vannak helyek számsosan, ahol e téren már eredményeket könyveltek el. De vannak akadályok és nehézségek is.

Ha volnának helyek, ahol a jelen generációjának tudásahajlma abszolút hiányra mutatna, s a jóvó nemzedék sorsa kezükbe van létéve. A leventefejtség lelke 21 éves kortig a tanító gyalpudjára van feljeltekve. Ránk vár az a munka, amely eredmények egy olyan társadalom megteremtését írhatja javunkra, amely majdnem nemzeti jólétünk biztos támaszszékét fogja alkotni.

A jóvó nemzedék sorsa a kezükbe van létével! Itt kéában van az anyag, csak cselekedni kell!

Cselekedjünk!

Nemzetünk, hazánk kéntőlünk azt a jóvó nemzedéket, amelynek be kell bizonyítani a győztesek előtt, hogy az erőszak jegyvérével egy ezeréves mult dicőségének továbbí folytatmányát megakasztani nem tudhattak, mert e nép magában bírja azokat a képességeket, amelyek megteremtik számánra a boldogabb második ezredet.

Alsóegzerség.

Bank József
léltörténelmi.

népművelés szolgálatában.

Nagyon gyakran hivathozunk kulturfőnyünkbe, miközben elfelejtjük, hogy Csonka-Magyarországon egy milliónál több a 6 év fölöttébb analfabéta és nem gondolunk arra a sajnálatos tényre sem, hogy élet

iskolánk fele osztatlan és csak 1/10-része teljesen osztott. Az analfabéták és osztatlan iskolák nagy száma szegényfoltja kulturánknak. E szomorú tények új feladatokat elé állítják a magyar tanítót. Ő von hivatva egyrészt az analfabéták számát csökkenteni, másrészt pedig az osztatlan iskola hiányos (mert hiszen nem is lehet oly tökéletes, mint az osztott) munkáját teljessé tenni az iskolánküüli népműveléssel. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy csak osztatlan iskola mellett van szükség népművelésre, de tény, hogy az osztatlan iskola mellett annak sok hiányát pótolhatja. A népművelés fontossága ma már senki sem vonja kétségbe, csak az ut é eszközök tekintetében uralkodik még bizonytalanság. Igaz, hogy a kultuszminiszter ur által kiadott népművelési tájékoztató és Baranyamegyeg Népművelési Bizottsága által kiadott útmutató jobb vonásokban megjelöli a teendőket. Tény az is, hogy a sajtólapokban tartalmas cikkek és beszámolók vázolják iskolánküüli teendőinket, sőt már használják a magyar népművelés környet is — ahogy arról a Nepantók Folyó legújabb száma beszámol — amelyek megbeszélhetetlen szolgálatot tetteknek majd a jövőben csakhogy addig is dolgozunk meg.

Azt hiszem nem tévedek, ha azt áltoim, hogy az iskolánküüli népművelés legnagyobb kerékkötője az a tény, hogy sok tanító mint új megterhelést tekint, mellyel semminemű anyagi előny nem jár és így nem érdemes vele foglalkozni. Ugy értesültem, hogy az illetékesek meg fogják találni a módját annak, hogy egyrészt anyagiakkal is honorálják az iskolánküüli munkásságot, másrészt szolgálaton batoritással a felgondozás első apostolának, a 106 év előtt meghalt Tessedik Sámuel példája, akit a maiaknál sokszorosan rosszabb kultúrviszonyok között bámulatos eredményt ért el a felgondozás terén.

Sok helyen az a panasz, hogy nem lehet hallgatóságot fogni az előadásokhoz. Azt hiszem, ennek oka az, hogy az előadó értékeit olvas fel, mivel az kényelmesebb, mint szobafelolvasást tartani. A felolvasás alatt igen gyakran elalszik a hallgatók egy része, de ha az előadó szeme állandón rajtuk van, ez nem történik meg. Szerintem

még jó néhány évig nagyobb súlyt kell feltetni a szóalkoztatásra, mint a rendszeres tanításra. És e tekintetben rendkívül jó szolgálatot tehet a jó keresztény újság mindaddig, míg veltőgéppel és rádióval a falusi iskolák is fel lesznek szerelve. Az újság nagy jelentősége abban van, hogy stílusa könned és közvetlen kapcsolatban áll a mindennapi élettel.

A mult télen rendeztem — minden külls erőlköset és anyagi támogatás nélkül — három hónapos anyagi tanfolyamot és az ottani előadásaim anyagát nagyrésztől az újságokból merítettem. Most ha kezembe kerül egy újság, legelőször is kinézem magamnak azokat a cikkeket, melyek a népművelés szolgálatába állíthatók és azokat kiolozom. Az ídeit félre gyűjtöttem már vagy egy ezerévesre való anyagot. Hogy mikép gondolom az újság cikkeket felhasználni, annak szemléltetésére ime egy szerény példa:

A cikk címe: „879 098 hatasztrálts hold területet osztott szét 5 é alatt az Országos Földterelőrendező Bizottság.” Ehhez kapcsolható reflexiók: A földreformörvény. Törpe-, kis-, közép- és nagybirtok. A nagybirtok és törpebirtok természetvédelme közötti különbség, ennek oka. A hiszгада alosabb hőképességének szükségessége. Miért termel Németország a homokos, rossz talajon által megegyeszer annyi, mint mi? A klnai törpebirtokos 2-3 hold földjéből eltartja nagyszámu családját. A trággyászs (mütrágyák) és mélytalajművelés fontossága. Szövetkezünk vetőgép- és traktorvetélhez. A törpe- és hiszгада melléktereseite télen a házilap, tavasszal és nyáron a méhészet stb. Feleslegesnek tartom itt még több példát felsorakoztatni, mivel célom csak az volt, hogy a népművelés egy praktikus segédesszközére hívjam fel a figyelmet.

A mi falunkba is elküldte Telapó úszenebb a hideg, északi szelek szárazán. Fázósan rezzennek meg az ábrók és a fagyell szalmateles házikók minth a még ősszebb hűzödtek volna. A dombtetőn kitárogított iskola mosolygón tekint le a falura. Vajjon mit susog a ráboruló százéves, vén mandula?

Nagyhajmás.

Roth József
rk. kántortanító.

A gödrei tanítókör megbízásából.

Lapunk 12. számában megjelent Nyilatkozat ismét válassza kényserült a 11. számban hangot adó gödrei tanítókör; sajnálatos kell megállapítanunk, hogy a pro és kontra olyan ügyről szól, melyről föltst. Kápolnai Zsigmond ker. tanf. urnak nem volt biztos tudomása, hallásból értesülően csakról.

A gödrei tanítókörnek kezet köztük annak azok az iratok, melyek alapján szeparációs

törzsekkel lett vadalva a tanítóság egy része és így a fenleik nyomán legyen szabad a nyilatkozatban foglaltakra való szólnunk.

A módosít közzgyűlésen olyan indítványt, mely a papok tanfolyáson olyan indítványt, mely a papok tanfolyáson tiszteletbeli tagságáról szól volna, el sem hangozhatott volna, mivel az előlészben beadott indítvány csak azt célozón, kérte, hogy úgy ez egyházmegyét, valamint a körli közzgyűléseken az

Az újság az iskolánküüli

Országsejete megindul a munka és eddig majdnem paragon heverő talajon, az iskolán küüli. Legfőbb ídeje, hogy belátsuk végre: mily rendkívül sok a teendő a magyar ugon.

földvári kerület: Koudela Gyula dunaföldvári ig. tan.; **Saeksaárdi kerület:** Egri Béla saeksaárdi ig. tan.; **Tolnai kerület:** Huga Ferenc tolnai ig. tan.; **Völgyegyi kerület:** Eberhardt János mucsi ig. tanító.

Ráth Jajos pápai kamarás, vásárosdombói plébános 68 éves korában elhunyt. A püspöki arházból kifejtéselt Emecianus nagyobbitása elsősorban az ő eszméje volt, amelyert élete végéig titokban és ádázatosan dolgozott. A szegényorsú dikót tanítása céljából nemcsak maga hozott sulys anyag ádázokat, de lelkes agtáclót fejtett ki az egész egyházmegyében.

Hirling Nandor moszói plébános 68 éves korában elhunyt. Mint újmes került Moszóra, ahol halála napjáig hirdette az Ur igéit.

Hisszély Andor nyug. igazgatótanító hosszú évek eredményes névnevelő munkássága után, 75 éves korában Mohácsra elhunyt. Az elhunyt egyházmegyénk egyik kiáló tanítója volt s társadalmi téren is csak tekintélyt szerzett a tanítói nemek.

Cselinaez Katalin mohácsi r. kath. tanítónő r. kath. 25 éves korában elhunyt.

Welfin Ferenc nyug. igazgatótanító dec. 19-én, Püspök-nádasdon elhunyt. Működéséből Feked községen 30 évet töltött.

Kerületi tanfelügyelői kinevezés. Dr. Héthelyi József pécsváradai esperes-plébános, ker. tanfelügyelőnek Dunaszekcsőre és Hirschaneh Ódon beremendi plébános, ker. tanfelügyelőnek Pécsváradra történet át-helyezése folytán Megyéspüspök Ur Ó Mel-tósága a pécsváradai esp. kerület tanfelügyelőt tisztelt Pelcz Árpád hosszuhetényi plébánosra, mint ker. esperesre és a siklósi kerületet Dr. Perényi Pál nemetárolt plébánosra ruházta.

Igazgatótanítói kinevezések. Megyéspüspök Ur Ómél-tósága Kumpfer Jajos szahelyi, Probst Mátyas teveli és Nibel János duxti r. k. kántortanítókat igazgatótanítókká kinevezte.

Tanítói kinevezések. Csillag Jenő a vadszónki tanítói, Richter Fláncska a versendi ill. sorsz. tanítónő, Harsányi Gáspár a gyümölcsényi tanítói, Borokhous Vilmos a horvátterleendi tanítói, Pesthi Ida a sós-réti tanítónő, Szabó Pál a bölcsket ill. sorsz. tanítónő állásra egyházhatalosságitag kinevezettek.

Dalgyűjtémeny. Tiboldi József dalgyűjtémenyére felhívjuk olvasóink figyelmét. Ezdelig a kötetközök jelentek meg: Gyermekek-dalok. Óvodák részére 1-ll. füzet. 30-30 dallal. Egy füzet ára: 2 Pengő. Dalgyűjtémeny. 1-ll. füzet. Elemi népiskolák 1-ll.

oszt. számára. Egy füzet ára 4 pengő. Hazafias dalok. Iskolai ünnepélyekre alkalmas truedina dalok, indulók és egyéb alkalmi dalok gyűjtémenye. 1. füzet. Külön két- és külön háromszólamu kiadásban. Egy füzet ára: 4 pengő. Kurucdalok. A legszebb kurucdalok gyűjtémenye. Külön két- és külön háromszólamu kiadásban. Egy füzet ára 2 pengő. Háromszólamu népdalok. A legszebb magyar népdalok gyűjtémenye. 1. füzet ára: 4 pengő. Negyszólamu ferdikolok. Hazafias ünnepélyekre alkalmas truedina dalok, indulók és egyéb alkalmi dalok gyűjtémenye. 1-ll-III. füzet. Egy füzet ára 4 pengő. Magyar zene. Melodráma hegedűre zongorahársérettel a Rakóc-induló teljes felhasználásával. Ára 4 pengő. Megrendelhetők Tiboldi József, szerzőnél, Pesterasébat, Das Gereben utca 11.

Vasuti archépes igazolóanyagok 1927. évre leváltó érvényesítés vegelt legkésőbb 1927. január hó 10-ig az alább közöltek figyelembevételel a kur. tanfelügyelőséghez ten-jesztendők be. A kérelmek iskolánként kimutatás alakjában terjesztendők be, melghez az archépes igazolóanyagok is csatolandók. A kimutatás rovatai: 1. Sorszám; 2. Név; 3. Állás; 4. Az igazolóanyag száma; 5. A családtag (feleség, fia, leány) megnevezése; 6. A gyermek családtag hora; 7. Jgyeztet. A kimutatás jegyzetrovatában feltüntetendő, hogy a gyermek családtag — amennyiben iskolába jár — mely tantárgyet hányadik osztályonként tanulja. A kimutatások az iskolaszékek elnökeit által a 3557/26. ukm. ún. sz. rendeletnek megfelelőleg záradékolandók és aláírandók. A záradékban ezenfelül ügyelni kell arra is, hogy a kérelmezők családtagjait ugyan családi pótlékot élveznek, illetve arra egyenjosultsággal bírnak. Az archépes igazolóanyagok érvényesítését illető igazolóanyagokint 1 P, új archépes igazolóanyag kiállításá esetében 2 P, mely postabélyegeken kiüendő be. A postabélyegeket a kimutatásokra nem ragasztandók fel. A nem állami taseszoklyzet és azok családtagjai terítési összeg elemén tartoznak igazolóanyagint 20 pengőt a 34,20. számú postai csekhlapon a pécsi üzletvezetéséhez befizetni és az arról szóló elismervényét a kérvényhez csatolni. A kiküldet eddig igazolóanyagok nem volt a hátlapon tintával, olvas-ható névvel ellátott láthatólaggy-alku 6 1/2-10 1/2 cm. nagyságu, kartonlappra nem hu-zott archépekkel is mellékelti tartoznak. Azon üdvöki tanítók, kik az igazolóanyagalku postán leendő listaküldetés kéri, a kérvényhez kellően felcimentet és válszabélyegeket ellátott borítékot csatoljanak. A kik a fenti határidőn túl adják be kérelmeket, a 3 pengő külön illethekek megfizetése alól csak az esetben menthetők föl, ha ehhez a pécsi üzletvezetés hozzájárul.

..Haladás"-nyomda Részvénytársaság, Pécs, Király-u. és Mór-u. sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSGYZHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolós szerkesztő: Magyar Sándor, eh. tanfelügyelő.

Kiadóhatalmas: a „Pécsghyázmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület. — Megjelenik minden hónap elsején. Toffjái 1927. ére 3 pengő.

SZERKESZTŐSEK: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, havá a lap szellemi részét illető minden közlémeny, hirdetés és reklamádsítás kiüendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címre Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1927. február 1.

XVI. évfolyam, 2. szám.

Utazás egy ajándék körül.

A statusrendezés a köztisztviselői keret egy válszó vonallal két részre osztotta: a főiskolát végzettek és főiskolát nem végzettek táborára. A zöm az utóbbikra esik. Ezek közt kétségtelenül a tanítói kar a legképzettebb és legnőcsobb testület.

A nagy magyar munketelepek minden munkháelyén ott találjuk a tanítót. Sokoldalúsága bémulatos. Mert mi a tanító ma? Pedagógus, gazdász, teológus, egészségügyi előadó, filozófus, zenész, kereskedő, fiatalkoru büncösök felügyelője, szürendező, diszlektó, politikus, testnevelő, kásgazda, szalonember és... ki tudná elsorolni, még mi minden? Bárán kimondhatom, hogy ahol erő és munka kell, — iskolában és iskolán kívül, — ott a tanító nélkülözhetetlen.

No de ezt a nélkülözhetetlenséget honrádják is, — mondja valaki. Igen! Adnak neki fizetést, amelyből szűkösen meg tud ugan élni, de életműjainak emelésére nem gondolhat. No és aztán jőszöbki családterelő gazda módjára itt-ott „meglepi” egy kis ajándékkal, u. n. „kedvezmény”!

De ezek az ajándékok csak keserűséget szülnék. Mert amit a munkában, a helytállásban minden tanító egyforma, addig a kedvezmények különbségeket támasztanak és létrehozhatók az államt is nem állami tanterők ellátása között tértóngó úrt.

A tanítóság munkájában és a munka jutalmazásában osztozik a tanárság is. Itt is különbséget kell tenni, — mert hivatalosan is tessék, — államt is nem állami tanárság közt.

A felekezeti tanítóság és tanárság már évek óta csak járdukt tud, amikor valamit „kedvezményről” hall, mert az ajándék, a „kedvezmény” neki mindig olyasmú amit jelt, amire bántós fejfel csak az mondhatja: „Addt uram esát, de nincs köszönet benne!”

Régi vágya a felekezeti tanerőknek a családtagokra is kiterjesztett vasuti kedvezmény. A kedvezmény meg is jött. A válszások előtt vasutag betűikkel hozták az újságot a hirt, hogy a kormány a nem állami tanszemélyzet családtagjainak is megadta a vasuti kedvezményt. Hogy „menyített”, arról nem szólt az írás.

Nagy volt az öröm a pedagógus berkeken. Tervek szüvödtek: ide megyünk, oda is elmegyünk. Világot láthatunk, tanulhatunk...! De aztán beütött a bomba. Mintha csak a karácsony nyugalmát akarta volna elrontani...! A boldog tervezgetésből egyszerű, rideg összedadás, kiüendés lett, melynek eredménye megmutatta, hogy ez az ajándék megit olyan, amely többé kerül annak, aki kapta, mint aki adta.

Nézünk csak végig egy 3 gyermekes tanító számlátsait. Ebben a családban 5 „igényjogosult” van. A családfig igazolóanyagának (ha volt) érvényesítési díja 1 pengő, a többi 2-2 P. összesen 9 P. Az 61 igazolóanyag terítési összege összesen 100 P. Ez a tanító fizet a Mánunk összesen 109 P. 4, ami 1,363,500 papirkoronaát tesz ki. Ezenkívül 4 családtagnak fénység is kell, ami 4 × 51.000 = 204.000 korona. A fénységsshez el is kell utazni, ami 4 személynek legalább 200.000 K-t jelent. Summa summaurum, az egész „kedvezmény” herében 1,800.000 K-ba kerül. Hogy mi marad meg a havifizetéséből, az diszkrecióton állja elárukt.

Most dilemma előtt áll az idáig eljutott tanító: ha juliusban (mert csak akkor mehet) családtagjával utazni akar, akkor januárban nem szabad ennőnk; ha enni akar, nem utazhatik.

Elkeseredett emberünk még most sem mond végeles ítéletet. Tovább számol. Ha pl. Pécsről ötödmagával Balatonlellére, a

Káth. Tantók Házába utazik, ez az ut oda-
ulssza 701.000 K-ba kerül, egész ill. o. jegy-
gyel. Ha igazolásonnyal utazik, ugyanez az ut fél ill. o. jeggyel 281.500 K-ba kerül. Meg-
takarít tehát 419.500 K-t, amelyből le kell
számítani a D. V.-ra jogosítástért fizetendő
125.000 K-t, vagyis tényleges megtakarítás
294.500 K. Ez a jutásban megtakarítandó
294.500 K azonban már januárban 1.099.000
K-jába kerül. (az 1.800.000 K igazolásonnyal ki-
állítású összeg és a ill. o. jegy ára közli
különbség). A 294.500 K megtakarítás tehát
valójában 804.500 K ráfizetést jelent.

Az ilyen „kedvezményt” persze hogy meg-
kösszönni, — kellő tisztelettel, — annak bold-
dog birtokosa.

Még tovább is számolhatunk! A tanerők
csak a várhatóban utazhatnak. Az akkor
kapandó kedvezményt azonban már január-
ban be kell fizetni. A mi tantóknak 5 sze-
mély után befizetett 1.362.500 K-ja tehát egy
félévig kamatozik, ami 8%-kal számítva
54.500 K kamatot jelent. Ez egy embernél
nem sok, de ha 5.000 személyt számítok,

(ennyi a kath. tantók száma családtagok nél-
kül, tehát minimális a számítás) úgy ez a
kamat 272.500.000 K-t tesz ki, ami még a mai
világban is olyan összeg, amely nem meg-
vetendő. Ebből aztán lehet karácsonyi aján-
dékot, meg jutalékot adni... eggyeseknek. Ez
az összeg pl. felér 1090 állami tantónak a
kincstár által befizetett térítési összegével.

Nos hát így fest a felekezeti tanerők vas-
ut „kedvezménye”! Tudjuk, hogy a Mán. is
nagy programmal töltött maga elé, de hogy
mért épen az amugy is legminimálisabban
ellátott statussnak jutított juttatásokat követelt
vissza, azt nem tudjuk.

Milyen egyszerű volna pedig a megol-
dás. Csak egy mondatba kerülne a rendelet
végén: „a nem állami tanszemélyzet térítést
díjat az iskolafentartói köteles fizetni.” Akkor
tényleg kedvezmény lenne s mindenki örülne
neki. Így azonban a megoldás csak az kell, ha
mielőtt ennélk is kell, meg cipő is kell, ruha is
kell, hát *megint* (oh hányadszor és hány-
szor még?) nem utozunk.

(—pl.)

A népiskola tanítás új terve és régi alapjai.

A népiskola tanítás új terve valóságos imo-
póznás építmény. Azonkék kik tervezésében
résztvettek, szemük előtt azonos magasztos
cél lebegett, amely eszükkelben és erd-
ményében a népiskola tanítás föltelestei-
sését és egy jobb, erőteljesebb, alkothó ké-
peségeikkel felruházott nemzedék felneve-
lését szolgálja és biztosítja.

Az a hatalmas ismeretanyag, melyet az
iskola hat évfolyama von hivatala feldolgozni,
minden egyesében az életre való nevelés
elbét szolgálja, az egész masszának minden
egyes témája egy, az életből merített gyö-
körtől anyag.

Talán csak a hatalmas tartalom, az ismer-
tetanyagunk, mondhatnám túlszűfolt össz-
szállításra serkenti majd az átadásban az
anyag mielőbbi elvégzésében segítségére
a tanító s ohozhajta azt, hogy a tanító meg-
felelheszik az ismeretek lélekre való hatá-
sának kihasználásáról.

Általánosan ismert pedagógiai elvből áll az a
fétel, hogy az ismereteknek csak böl-
lése és a gyermek emlékeztelben való meg-
rögzítése nem képezhet egyedül az iskola
feladatát, hanem inkább a lelki hatásaiknak
az éreztelme, a szívre, az észre való teljes
felhasználása.

Lehetnek majd olyanok, kik az alább
osztályokban a beszédgyakorlatok, a felsőbb
osztályokban a tantárgyak gazdag anyaga
ismeretelmének átadását teszik majd
meg főcélul a a bennük való eredmény ki-
mutathatására a verbalizmus szót telerjára
térvednek el. Pedig, mert a gramofon, a kine-

matograf s rádió világában verbálizálhatna
az iskola tanító nélkül is.

A régebbi iskola az írás, olvasás és
számolás alapján kezelte a tanítás egész
anyagát s különösen az ugynevezett réal-
olvasásközpontú a cél érdekében a tanító-
nak a nemrégimulában hasznos szolgálatot.

Amiként a régi tanterv az olvasás, írás
és számolás tanításában nem a formás betűk
velésére, nem a gyors olvasásra, az egy-
szeregyre s a számítási műveletek tráshál
végzésére fejtette a fősúlyt, hanem inkább
arra, hogy a tanuló az olvasóelvet meg-
értés, magyarázni tudják, hogy gondol-
latnak szóban és írásban helyes kifejezést
adhassonk, hogy az értelmüket, fejleg
képességeiket kifejlesztesse az élet körülmé-
nyével számolni tudjanak s helyüket meg-
állják, ugy az új tanításban is ez a három
főegység, az régi ugynevezett főtantárgy-
amelyeket a régi iskola életre való neve-
lésében oly hasznosan alkalmazott, melyek
a többi tantárgy mellett nemcsak fundamen-
tális, hanem konstruktív bókányának is ké-
pezze az új népiskola tanítás építményét.

A hitadás magasztalan álló tanító az új
tanterv ismeretfőkelegében nem is fog le-
télni a helyes utról, nem iparkodik majd
mindent betanítani, hanem egynemű dolgot
elhangya a megmaradt egységeket egyéni-
ségének sugarában megfűrösztve pedagó-
giká tapintattal, tanítva-nevelve adja át a
reálbalt új nemzedéknek.

F-y J.S.

A népénekrol.

I. Az énekes szentmise.

Az egyházi népének régóta megoldatlan kér-
dése az egyházi zenének és sok visszaélésnek
szülőanyja.

Hazánkban dődelgett gyermek s emellett egy-
egyházi zenének legszezehetőbb oiala.

Ujabb egyházi főhatóságaink is sokat fog-
lalkoznak vele s különböző rendeletekkel igye-
keznek azt a sok tarkaságot, mely templomaink
akorljalja, azok szentélyéből kiküszöbölmi. Min-
den fáradság meddő marad mindaddig, míg
erélyes kézzel a népének nem helyezteik oda,
ahol pófolhatatlan és nélkülözhetetlen. Lapuk
egész terjedelmében kevés volna e fartyat hoz-
závetéleg is kimeríteni. Ez okból rövid főmör-
séggel vagyok kénytelen mindazt elmondani,
ami a legzűkségesebb Leglényegesebb isten-
tisztelünk a szintmise. Ennek kegyelmét, fenn-
ségét nem vázoló, csak leszögezem, hogy az a
mód, mely szerint, mi kántorok ennek be-
mutatásánál köznyelvközdünk, *abszurdum*. Az
izléstelenlenség, művésziellenesség, alkalomszerű
lenség, egyéni hiúság, áhitatelnküliség egy
eskorban virul sok-sok templom kórusán. Az
egy. zene non plus ultrája a népének. A kán-
tor rázenőli, a nép folytatja. Ahogyan és amit
mellékes. A népének kedves gyermekünk, mert
alkalom arra, hogy siratlató, az általhaszafaságtól
csöpögő füza poemátik, a Mária kultusz izle-
ten felvahuhatásait a mise utáni dicséret ter-
ményében beillesztjük repertoárumba. A folyo-
nyosan megjelenő smodern, — könnyű stb.
organakíséreltek egyre fokozzák a zavart.

Állítatik, hogy a népének fozozza az áhita-
tot, mert aki szépen énekel, kéiszer imádkozik.
Nem lévén minden közönömb szentírás, állit-
tom, hogy aki sokat énekel, keveset imádkozik.
— *Áhítatot kell a népének, ha valóban a folyó
szertartás lényegéhez illo eneket énekel a
nép. Mi a helyzet ma?*

Tessék végig járni vasárnap a templomot
és megfigyelni, hogy a legfőbb helyen hogyan
énekel a nép?

Ki meri állítani, hogy mindenütt a miséző
pap által énekel és inonát az ünneplő lényegé
hez illo áhítatot gerjesztő *népének* hangzik.
Az öregek rekedt secundálása (*modern hisse-
tek mellett*) nők és a gyermek hamis szoprá-
nája, a legények köze-közbe felharogó
tenorja sokszor és sokhelyt bábeli zavart fej-
leszt. A kántor nagyon ritkán igyekszik kikérseni
új eneket, melyek némileg is alkalomszerűek.

*Missa cantate és népének teljesjen kitarják
egmást.* Ez csak a mi elhanyagolt egyházi
zenekultúránk mellett lehet általános gyakorlat.

Az énekes misén, legyen szinben vagy fe-
ketében, hététköznap vagy vasárnap, népéneknek
helye nincs. A népének pófolhatatlan és nél-
külözhetetlen litániákban, májusi, októberi, he-
resztusi ájtatosságokban, körmenetekben, cseles
miséken stb. szertartásoknál.

Kedves kártársam ne légy ellenségem, szállj
magadba és mond, hogy te, jelesen, kitű-
nően képesítőzött kántor csak a népénekben
találisz művészetet? A gyzásmiséken a koma,
sógor, a halott nevének sokszor abszurd ki-
éneklés művészet? A misét szolgáló hívő
megsírattatása, a gyarló emberi őszintőbre
épített istentisztelet ének és zeneművészet?
A Kaposy-féle evangéliumi kiéneklésé-
kímmei ráhruza közös kapufára tekintet nélkül
a méreletek, metszletekre költészet és művészet?
Kántori hitvásozó végső célját ezek képezik?

A legszebb népéneknek valami ritkán han-
zanak, mert hatásvadászatra alkalmatlanok.

Már többször csodálkozom azon, hogy a
fit, papsgát miért nem ad ki egyéni izlésének
megfelelo miskönyveket, breviáriumokat. El-
vétre, ha a kántor nem köteles, az *egyakon
lényegű felsleges áldozat bemutatásánál* ra-
gaszkodni az Egyház törvényévé, miért kell
a papnak?! A missa Canonján a korus lényeg-
egy csorog vesz részt, tehát egyazon törvények érvé-
nyesek rá, mik kötelezők a misézőre. Vannak
talán papok, kik változtatnának a miseformu-
lára, megtette egy is már? Nem! Mi tehát?

Állásaim megdöntésére a népre hivatoz-
nak. A nép gyűlöli a liturgikus énekeket, el-
hídegült a templomtól, veszekedés lesz, nincs
énekes, a kántor nem érti, a miséző nem várja
ki a glóriát, cseodó stb. Gyenge érvek!

Kérdem, érti a nép amit népvénekeket?
Érti a dogmatikai tartalmat? Lélekké énekel
a nép? Fentebb már vázoltam a nép éneklés-
módját, ehhez hozzáfűzöm, hogy legkevésbé
övenszázalékban nem érti mit énekel. Mi van
legfőbb kóruson? Kaszinó! Ezek alkotói az
alkotéves kántor irányítói? A kántor nem érti?
Ne legyen kántor! Problóban valaki törvény-
széki bíró lenni s ne tudja a büntetőjogot?!
Problóban valaki kömüves lenni s ne tudjon
maltet készíteni?!

*legyauzák meg, hogy az istentisztelet
ének és zene dolgában nem az az irányadó,
mi tetszik a világnak, vagy egyesnek, bárki
legyen is az, hanem mit akar és mit rendel
az egyháza.*

A liturgikus ének iránti gyűlöletet a mi ké-
nyelemszeretünk ültette a nép lelkébe s foly-
ton ápoljuk azt. Mi okleveles kántorok gyűlö-
lő a liturgikus énekeket, mert bevezetés
munkával jár, pedig kántori műveltség erkölcsi
és anyagi megbecsülése a nyujtott munkával
egyen arányban áll. Álliom, hogy gyermek-
vagy férfiakor, vagy ami a cél, a nép össze-
sége által előbott liturgikus énekek az énekes
misen több áhítatot hozzászépess, tapintattal
lassan — nem *maról-hozzá* — megvaló-
sítható nálunk is a liturgikus énekes mise.
A német, bajor, tiroli, olasz, francia paraszt

nagyot nézne, ha neki az énekes misén honi nyelvűn énekelnének. Ezeknek van liturgikus érzékük, nekünk nincs?

A népének fontos hivatást tölt be a fentebb említett istentiszteleteknél és itt bő alkalma van a kántornak, népnek, hogy változatossággal éljenkise azokat.

Jelen cikkemben azonban a népéneknek az énekesmisénél való szerepéről óhajtván szólni, a következőkben összegzem álláspontomat.

Nálunk még teljesen nélkülözhetetlen lévén a népének, ígyvezzünk azon lenni, hogy a külföld mintájára rendezzük ennek ügyét. Ausztriában Püfi hercegeknek elkészítette a kántorkönyvet és ellenkezőt nem tűrő módon előírta és ellenőrizi gyakorlatát. Németországban pusztán 23 népéneket engedélyeztek eddig (Eíncheits Lieber). Nálunk a mi egyház-megyéinkben előírtak a használható szöveg-könyvet, nincs azonban megítélva más gyűjteményből való éneklés.

Van a mi egyházmegyéinkben egy rendelő, mely szerint vasárnap, mise előtt a misor bemutatandó a plébánosnak. Hol hajják ezt végre? Ez pedig radikális, a kántor önállóságába erősen belevágó szabály. A népének ügyén segítve van, ha az énekes misére szám- és névszerint szigorúan előírják a használható énekeket s azok alkalmazását az amugy is érvényben levő szabály értelmében ellenőrzik. Ezáltal az énekes miséből minden konkolit kiirhatunk. Természetesen legyen a kántor és a pap oly szigorú őre

annak, mint amilyen szigorúan betartja utóbbi a direktórium és a misekönyv rendelkezéseit.

Higgyék el k. kartárazim, nem a rosszakarati, a mindenáron való bíráskodási vágy vezette soraimat! Távollról sem. Azonban lássuk be, hogy tarka-barka, minden zenei és liturgikus érzéket megcáfoló egyh. zenei gyakorlatlalt saját tekintélyünk érdekében is fel kell hagynunk.

Templomomban ketten vagyunk az önállóan működő kántorkor s ennek dacára már sok újat változtatunk meg.

Megszűnt a gyászmise alatti izléstelen. nékiéklés, sőt állig van néha néha magyar-nyelvű reatum. Volt eset, hogy egy 30 éves öregasszony beízott hozzám, hogy okvetlen liturgikus misét énekeljek. Megszűnt a nyilván Kaposy-féle ofertóriuméklés. Nagyon sok liturgikus misét énekelünk és ennek dacára nem hozták a határba. Nem volt dudálati s nem dobtak le a kórusról stb. Természetesen olyat kell nyujtani minőzök helyett, ami értékes, mert a nép anyján is tud őszingyálni s tudja értékelni a becseset. Az iskolánkvilági népoktatási tanfolyamok roppant kedvező alkalmat nyujtának az é téren való fajfelőkesítés számára. Meg kell szüntetni a mai lehetetlen állapotot, hogy a nép dikáljon a kántornak s végre legyen önkéntes. Ne mi tanuljunk a népiől, hanem az öitől.

Mindig Isten nagyobb dicsősége lebején szemünk előtt.

Magyarszerintván.

Keller János.

PÜSPÖKI RENDELETEK.

151/1927. sz. **Iskolák és egyházak segélyezése a községek költségvetésébe felveendő.** A m. kir. belügyminiszter ur 59 593/1926. V. ii. o. sz. alatt elrendelte, hogy a községek költségvetésének összeállításakor a korábbi gyakorlat szerint az egyházak s hitefelkezelt iskolák segélyezéséről gondoskodjanak. Amennyiben pedig a segélyek az 50 % os költségvetés pótdából nem fedezhetők s az egyházak és iskolák fenntartása a segély nélkül veszélyeztetve van, a belügyminiszter ur hajlandó kivételesen az 50 %-ot meghaladó pótdát engedélyezni.

152/1927. sz. **A községek által kezelt hithőzségi adók együttes adókezelésbe vonandók.** Felmerült eset alkalmából a kir. pénzügyminiszter ur értesítette 72337/1926. sz. alatt a kir. vallás- és közokt.

Határidő emlékeztető.

Alkoholleles nap tartandó a farsang utolsó napján s erről az évi iskolai jelentésben számot kell adni. — **Katholikus iskola** előfizetési díjat beküldendő. — **Nyugdíjintézet járulékok** befizetendő. — **Taggdíjhátralékosok** tagdíjait a hirt pénz-

tárosoknál fizessék le. — **Pályamunkák** 1927. március 1-ig **Bros József**, mhóhács r. kath. igazgatólagó, egyesületi elnök címére küldendő, tekintettel Báter János titkár betegségére.

Egyházmegyei főtanfjegyűelői rendeletek.

41/1927. sz. — **A Pécs-egyházmegei Róm. Katf. Tanfjegyűelői alapszabályának módosítása.** Lapunk 1926. december 1. számában 1923/1926. sz. alatt már tájékoztatlam érdekelteket az egyesület elnöhi tisztének kérdéséit illetőleg, hogy a lazasai hóri gyülekezet az egyes hórök állást foglalhassanak. Célszerűnek vélem azonban az egyesület alapszabályának többi részére is felhívni a tagok figyelmét s ép ezért alábbiakban közlöm az általam összeállított tervezetet, hogy így az egyesület alapszabályának módosításra nézve a tagok felvilágosítást nyerjenek s hogy ehéket az alapszabályok minél tökéletesebb megállapítása lehetővé váljék. Az alapszabálytervezet a következő:

1. §. Az egyesület címe: „Pécs-egyházmegei Róm. Kat. Tanfjegyűelői”. Az egyesület pecsétjén és 1907. évszámmal e címet használando.

2. §. Az egyesület célja: hogy a pécs-egyházmegei tanfjegyűelői, erkölcsi és anyagi értejük összefogásával a katolikus magyar nevelés és a kebeleiben szervezett tagok javára állandóan ügyél tartsa s hogy pályadíjak kitűzése által a tanfjegyűelői és saakszerű tökéletesedésének ügyét szolgálja.

3. §. Az egyesület tagjai: a) rendes, b) pártoló, c) alapító, d) tiszteletbeli, e) dísztagok.

4. §. Rendes tagokul föltekinnek a Pécs-egyházmegei hatóság alá tartozó összes esperes-ker. tanfjegyűelői, plébánosok, segédlelkészek, iskolaigazgatók, hitoktatók, elemi és polgári iskolai tanfjegyűelői, világi tanfjegyűelői, önkéntes és pécsei püspöki tanfjegyűelői intézet tanárai, kik az egyesületbe való belépésüket önként bejelentik.

5. §. Önként jelenléző pécs-egyházmegei felszentelt papokat, továbbá az egyházmegyei kötelekbe tartozó r. kath. vallású tanfjegyűelői, önkéntek, tanárokat és tanügybarátokat a választmány rendes tagokul tükos szavaadás utánj felvehet.

6. §. Pártoló tag az, ki az egyesületi javára akár egyszerre, akár egymásután őt évi részletben 50 pengőt befizet.

7. §. Alapító tag az, ki az egyesületi javára egyszer s mindenkorra akár egyszerre, akár őt évi részletben 100 pengőt befizet.

8. §. Pártoló és alapító tagok lehetnek: az állam, egyházmegyei, városmegyei, városi, községek, társaságok, egyesületek és bármennyi testület, melyek a rk. anyagszerző gyűjteménytel elmentben nem állanak.

9. §. Tiszteletbeli, esetleg dísztagokul vallásérköltés tekintetben illetőleg alá nem eső s főképen a keresztényi nevelés és tantájságú terén kitűnt rom. kath. férfiak vagy nők 10 rendes tag irásbeli indítvány alapján a választmány egyetelmű javaslatára a közgyűlés tükos szavaadásal választhat. Külföldi egyén tiszteletbeli vagy dísztagóságának érvényessége a minisztérium jóváhagyásától függ.

10. §. A pártoló és alapító tag jogait elmentben akkor lép, ha összes díjait lefizette.

11. §. A tagság megszűnik: a) a tag halálával, b) a rendes tagság megszüntelt az egyházmegyei kötelekéből való, avagy a választmányal a ciklus vége előtt egynekével ével előre bejelentett önkéntes kilépés, c) a pártoló és alapító tagság megszüntelt egy évi részlet meg nem fizetése. Ebben a tekintetben a választmány esetről-esetre határoz.

12. §. Az egyesületnek nem lehet tagja: a) aki gyámság, gondnokság, csőd alatt áll, avagy jogerős fegyelmi ítélet által alábból elmozdítottat és aki az egyház által kárhoztatott valamely társulatnak tagja, b) aki büntelt, nyereségügyből elkövetett vétség, vallás és közszemélyment elleni büncs cselekmény miatt bíróság vagy fegyelmi utonj érvényesen elítéltet, c) ha valakit a közgyűlés a választmány indítványára tükos szavaadás utánj a tagok sorából töröl. E pont alapján kimondott határozat csak a megválasztott püspöknek, illetőleg székeségek esetében a háptalan helynöknek jóváhagyása utánj foganatosítható.

13. §. A tagok jogai: a) minden rendes tag eszelőnk és szavazati s a közgyűlésben tanácskozási és választási joggal bír, b) a tagok mindazon kedvezményben részesülnek, amelyeket az egyesület nyujthat, c) az alapító és tiszteletbeli tagok a rendes tagok jogait élvezik s ha az alapító tag valamely testület, akkor jogait egy igazolt képviselője által gyakorolja, d) a pártoló tag, ha az elnökségől előzetes engedély nyer, a közgyűléseken tanácskozási joggal bír, de szavazati joga nincs, e) az 5. §-ban meghatározott rendes tagok, továbbá a pártoló és alapító tagok azon eszeres körben gyakorolják az őt illető megillető jogokat, amely körnek területén laknak. Az egyházmegye területén kiölül lakó egyesületi tagoknak testészterre bizatik, hogy melyik hórökbe tartozzanak, de egy elkülönült más körbe át nem léphetnek.

14. §. A tagok kötelelességei: a rendes tagok kötelesek évi 3 pengő tagsági díjat minden év első feleiben, legkésőbb július 1-ig a körli pénztárosnal lefizetni. A tagdíjak közigazgatási utonj behajthatók.

15. §. A gyűléseken való megjelenés: a pécs-egyházmegei kerületi tanfjegyűelőkre, plébánosokra és tanfjegyűelőkre kötelező. A köz-

gyűlésről indokolt elmaradás az illető kört elnökségnél előzetesen bejelentendő, avagy utólag a legközelebbi gyűlés alkalmával a meg nem jelenés indokolandó. Az elnökség által el nem fogadott igazolás egy pengő bírságot von maga után, amelyet a köri pénztáros beszedni és a központba beküldeni köteles.

16. §. Az egyesület működő szervei: a) közigyelés, b) választmány, c) esperesi körök, d) számvizsgáló bizottság.

17. §. A közigyelés ideje: az egyesület minden évben egyszer rendes közigyelést tart. Rendkívüli esetekben, avagy 50 rendes tag hiányában a választmány rendkívüli közigyelést hívhat össze. Nagyobb egyházi ügyek magyar történelmi események alkalmán a választmány egyetértő határozata alapján diszkvalifikálás hívható össze.

18. §. A közigyelés helye: A közigyelés mindig maga határoz a felett, hogy a közigyelés ülései hol tartja. Rendkívüli és diszkvalifikálások rendszeren Pécssett tartandók.

19. §. Közigyelési meghívók: bármely közigyelésre a meghívók a közigyelés napját megelőzőleg 15 nappal szétküldendők, legkevesebben a Kath. Iskolában való közlés által. A közigyelés idejéről és helyéről a vármegegy hírt. tanfelügyelő is értesítendő. A meghívón a közigyelés programja mindig közzendő.

20. §. A választmány tagjai: a) az egyházi elnök, b) világi elnök, c) a két alelnök, d) a titkár, e) a két jegyző, f) a főpenztáros, g) az esperesi körök világi elnöke, h) a közigyelés által választott 4 világi tag, i) a pécsi püspöki tanítóképzőintézet igazgatója.

21. §. Választmányi ülések: a választmány évenként legalább 1 ülést tart. Az elnökségnek jogában áll a választmányt a szükséghez mérten többször is egybehívni.

22. §. A választmányi ülésen elnökölés: a körök, illetve a választmány határozatát függőben.

23. §. Vidéki választmányi tagok az egyesület pénztárából, nyugta elnevelésen vasúti vagy más fuvardíjakat a választmányi gyűlésen való megjelenéséért felvehetik.

24. §. Az esperesi tanítói körök száma: az egyesület annyi esperesi körre oszlik, ahány esperesi kerület van az egyházmegyében.

25. §. A közigyelés hatásköre: a) az elnökölés függőben, b) megválasztja a választmányt jelölés alapján az egyesület tisztviselőit, a választmány 4 tagját és a számvizsgáló bizottság három tagját, c) Meghallgatja a választmányt az esperesi körök működéséről szóló jelentéseket. Azoknak tudomásulvétele fölött dönt. d) Az évi költségvetést megállapítja, a számadásokra a költségvetést a választmány véleménye kapcsán megadja avagy megtagadja. e) A választmány előter-

jesztése alapján tiszteletbeli tagokat választ. f) A választmány által a közigyelést tárgyszorozata felett ügyeket tárgyalja. g) A tagok indítványait és interpellációit, melyek a közigyelést megelőzőleg 8 nappal a világi elnöknel írásban beérkeznek, nemcsak meghallgatja, hanem azok felett szöveghűségű határozat is. h) A közigyelés határozathatóságához első esetben legalább a rendes tagok $\frac{1}{3}$ -ának jelenléte szükséges. Ha azonban a közigyelés határozathatóságát hiányában szétoszlók, ugyanezen közigyelés másodszori összehívása esetén a tagok száma való tekintet nélkül határozathatóság. Mikor az alapszabályok módosításáról s az egyesület feloszlásáról kell dönteni, első ízben az összes tagok jelennek, másodízben legalább $\frac{1}{3}$ -ának jelenléte kívánatik. A közigyelés mindenkor szótöbbséggel határoz. Egyenlő szávazat esetén a világi elnök dönt. Kivételre a kisebbség véleménye is jegyzőkönyvbe foglalandó. i) A közigyelésről jegyzőkönyvet kell vezetni. Ezt a közigyelés által kiküldött két tag hitelesíti és aláírják: egyházi- és világi elnök, titkár és a jegyző. A hitelesített jegyzőkönyv a megyéspüspökhöz, székhelyesed esetén a káplánai helynökhöz feltejesztendő és hozott határozatok csak a védnök jóváhagyó leírata után jogánalósíthatók.

26. §. A választmány leendői: 1. Jelölt a közigyelés által választandó tisztviselőket, a 4 választmányi tagot és 3-tagú számvizsgáló bizottságot. 2. A közigyelés tárgyszorózatát megállapítja. 3. Egyesek és az esperesi körök indítványait szemben állást foglal. Ezeket a szükséghez képest a közigyelés által terjeszt. 4. Más testületek indítványait, átiratát és egyéb megbeszélést tanulmányozza és a szükséghez képest a közigyelés elé terjeszt. 5. Pályafelteleket ír ki és a beérkezett pályamunkákat az általa kijelölt bíráló véleménye alapján elbírája s véglegesen dönt a pályadíjak odaítéléséről. 6. A számadásos jóváhagyása tárgyában a közigyelésnek javaslatot tesz a számvizsgálók jelentése alapján s az évi költségvetés tervezetét a főpenztáros jelenléte alapján megállapítja. 7. Tiszteletbeli, avagy dísztag jelölés ügyében titkos szávazással dönt. 8. Egyesületi tag vagy hozzatartó (övezeket és árvak) bármi viszonyokban jogos érdekeltek megóvása, vagy annak keresése körül a választmányhoz írásban előterjesztett ügyeket tanulmányozza és az ügy természete szerint esetről-esetre a szükséghez mérten intézkedik. 9. A titkár és főpenztáros tiszteletdíja tárgyában javaslatot tesz a közigyelésnek. 10. A Katholikus Iskola szerkesztőjének személye és tiszteletdíja fölött határoz. 11. Rendes, pártoló- és alapítványtagok fölveszt. 12. Tudomásul veszi a szabályszerű kilépéseket. 13. Törli az önként megszűnt tagokat. 14. Indítványozza a tagok kizárását

a közigyelésnek. 15. Az évi költségvetés keretében kiadásokat és bevételeket eszközöl. Sűrűs szükség esetén a közigyelés utólag jóváhagyása reményében fontos idők alapján az évi költségvetést 500 pengőig túl is lépheti, de ez a közigyelés legközelebbi ülésén bejelentendő. 16. Önállóan indítványoz a közigyelés és körök számára. 17. Segélyre szorultak folyamodványait tárgyában határoz. 18. Az egyesület működéséről minden ciklus végén a közigyelés számára kimerítő jelentést készít. 19. A választmány tagjai közül a kör elnökök a választmány határozatairól a kör gyűlések alkalmával jelentést tesznek. 20. A választmány határozathatóságához az elnökön kívül a választmányi tagok $\frac{1}{3}$ részének jelenléte szükséges. Határozatát szótöbbséggel hozza és egyenlő szávazat esetén a világi elnök dönt. A kisebbség véleménye kióvára jegyzőkönyvbe foglalandó és külön kióvára a közigyelés elé is kell terjesztani. 21. Az elnök kötelez a választmányi ülés meghívóját és tárgyat a választmányi tagjainak az ülés napját megelőzőleg 15 nappal megküldeni. 22. A választmány határozatát ellen a közigyeléshez lehet felbuzni. 23. A választmányi ülésről jegyzőkönyvet vezetendő, melyet az ülésből kiküldött két tag hitelesíti és aláírják: egyházi- és világi elnök, titkár és a jegyző. 24. Ugy a közigyelés, mint a választmány és körök jegyzőkönyveinek hitelesítésére az illető elnök az ülés elején két jépnvt hitelesítő jelöl ki.

27. §. Az esperesi körök és leendői. 1. Az espereskerületi tanfelügyelő a hatóságát alá tartozó esperesi köröknek egyházi elnököt. Az elnököt az egyházi elnökök a választott világi körnökökkel előzetes megbeszélés alapján látják el. 2. Minden kör saját kebeleiről kizárólag és mindenkor titkos szávazás útján 5 évi megbizatással világi elnököt, alelnököt, jegyzőt, pénztárosokat és három tagból álló pénztárosvizsgáló bizottságot választ. 3. A kör egyházi és világi elnöke együttesen évenként két köri ülés összehívására vannak feljogosítva. 4. A kör mindig maga határozza meg, hogy követhető ülést hol tartsa meg. 5. A közigyelés tárgyszorozatának szolgáruan a helyi érdekű nevelés és tanítás kérdéseit kell feljeleníten. Minta-tanítások s ezek megbízatása a közigyelés tárgyszorozatából sohasem hiányozhatnak. 6. Indítványoz a világi elnöknek irásban hozadotnak, aki azokat az egyházi elnökkel történet előzetes megbeszélés alapján a kör gyűléseken tárgyalgattja és a kör határozatához képest, mint előadó a központi választmány elé terjeszt. 7. A köri ülés jegyzőkönyvének egy példány az egyesület világi elnökéhez küldendő, aki a jegyzőkönyvekre észrevételeit megjeszi s intézkedik a határozatok végrehajtását illetőleg. Eljárásról a jegyzőkönyvek bemutatása mellett az egyház-

megyei főtanfűgyelőnek jelentést tesz. 8. A kör pénztárnoka kezeli az egyesületi tagdíjakat és számadás kíséretében az egyesület főpenztárnokához annak $\frac{2}{3}$ -át beküldi és pedig minden évben legkésőbb július 1-ig. 9. A körök kulturális célokra gyűjtezzenek évenkénti legkelebb valóvazott az előadások helyét és idejét a kör területén levő városok és községek szerint. Az előadások tárgyat mindig a katolikus vallásosság és közérköcség emelését célzó felolvasások, szavaltók, színtelmadások és hangversenyek képezik. 10. A körök köteleessége a legmesszebbmenő intézkedéseket megtenni, hogy a nép minden rétegében a katolikus iskolágy és katolikus nevelés iránt az érdeklődés felélesztessék. A körök gyűjtezzenek alapító és pártoló tagokat gyűjteni. 11. A körök feladata a tudományos, vallásos és népies iradalmat, valamint a művészet minden ágát szakadatlanul figyelemmel kíséreni, ezeknek a népre való hatását megállapítva odahatni, hogy a néphez egyház és haza, vallás és tudomány, iradalmat és művészet, valamint a gazdálkodás és társadalmi tevékenység iránt megleb érdeklődés támadjon, ébren tartassék és fejlesztessék. Előadások nyomtatásban is megjelenhetnek és működésük a helybeli vagy környéki kath. körök és más kath. szervezetek munkájában való részvételre is kiterjedhet. 12. Figyelemmel kísérendő a nép vallásos, hazafias, gazdasági és más szellemi élete, az elhúpen létesült szellemi termékek gondosan összegyűjtendő és a körök számára megőrzendő. 13. A körök minden tagja saját felelősségén szerint önálló munkásságot fejt ki, munkásságának eredményéről előadások, felolvasások, szavaltók, zenadarabok által s egyéb szakmájához illő módon számol be.

28. §. A tisztviselők megbízatásának és egyesület működő szerveinek időtartama. 1. A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület a közigyelések és körök működését idejét, valamint a választmányt és tisztviselőket megbízatásának tartamát kikülsza foglalja. Egy ciklus alatt öt esztendő értendő. 2. Az egyesületi tisztviselőik, a körök tisztviselőit sem véve ki, egy ciklusra választanak.

29. §. A választás módja. 1. A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesületben minden tisztviselő mindenkor kizárólag titkos szávazás útján választatik. A megválasztásból abszolút többség szükséges. Ha az első választás alkalmával nem kapja meg az abszolút többséget, új választást kell elrendelni, ez alkalmával már csak arra a három tagra lehet érvényes szávazatot leadni, akikre az első választás alkalmából a legkelebb szávazat esett. Ha a második választás sem hozná meg az abszolút többséget, a két legkelebb szávazatot nyert jelölt között újabb titkos szávazással kell eldönteni az ered-

ményt. 2. A minden ötödik évben tartandó fésztújító közgyűlési programja úgy állítandó össze, hogy a közgyűlésnek bőséges ideje legyen a választás nyugodt keresztülvételére. 3. A választást a közgyűlés által kijelölt koronk vezeti, aki a szavazatszedő bizottságot az egyes körök tagjai közül nevezi ki. 4. A szavazatszedő-bizottság a szavazás megkezdését megelőzően, a szavazatokat összegyűjtve, a közgyűlés folyamán összehívja a választás vezető koronkát, az összesítés és kihirdetés céljából. A választások eredménye még a közgyűlésen kihirdetendő.

30. §. Az egyesület védnöke. A mindenkor megválasztott elnök, székiüresedés esetén a képtelen helnyök, az egyesület védnöke, aki egyuttal az egyesület diszelnöke is, ki ha az egyesületnek akár közgyűlést, akár választmányt magas megjelenésével hiúnteti, ott az elnöklet tetszés szerint átveheti. A közgyűlés hitelesített jegyzőkönyve az egyházmegyei főtanfelügyelő által a megválasztott, székiüresedés esetén a képtelen helnyökhöz jeltérjesztendő és a határozatok csak a védnök jóváhagyása után válnak jogerőssé.

31. §. Tiszviselő. 1. Az egyesületnek két elnöke van: egyházi és világi. 2. Az egyházi és világi elnökök képviselik az egyesületet a hatóságokkal, testületekkel, magánosokkal szemben és az egyesület feladataiból részesítve. Az utóbbiakat rendszerint a világi elnök esakoztja. 3. A tükör legfontosabb feladata, hogy az egyesület összes szervezetnek működéséről jelentést készít. Ezenkívül a két jegyzővel együtt feladta vezeti a közgyűlés és választmány jegyzőkönyveit. Az elnökség irányítása mellett köteles az egyesület összes levelezését elkészíteni, a választmány és közgyűlés határozatainak végrehajtásához szükséges összes munkalátakat előkészíteni. A közgyűlés és választmányi gyűlések előmunkálatát eladja. A választmányban a jegyzői teendőik végzése s az egyesületi irattár kezelése a tükör hivatalához tartozik. 4. Főpénztárnok, ki a választmánynak rendes tagja, kötelessége odahatni, hogy a tagsági és elmaradási díjak minden év első felében befojjanak. Joga van a körök pénztárnokainak számadását bármikor felülvizsgálni. Az egyesület jövedelméről és kiadásairól rendes naplót vezet és ennek alapján elkészíti a zárszámadást és költségvetést, valamint a közgyűlésen tenné pénztár-jelentést. Csak elnöki utalványra fizethet. Gondoskodik az egyesület pénzkészlet-

Fentiekben hozott alapszabálytervezet módot nyújt az egyesületi esperes tanítói körök tagjainak, hogy ennek minden egyes pontját alapos bírálat tárgyává tehessek s a tavaszi választmányi gyűlésen a körí világi elnökök előadhassák.

tének gyümölcsöző elhelyezéséről. A folyó hlatások jendezésére legfeljebb 100 pengőt tarthat magánál. 5. A számvizsgáló bizottság. 1. A választmány jelölése alapján a közgyűlés három tagból álló számvizsgáló bizottságot választ. 2. A számvizsgáló bizottság a főpénztáros évi számadását bármikor, de az évi közgyűlést megelőzőleg ohvetlenül felülvizsgálja s erről a közgyűlésnek jelentést tesz. Ugyanezen szakasz értelmében járnak el a körí pénztárnokokkal szemben a körök számvizsgáló bizottság is. A számvizsgáló bizottság hatásköréhez tartozik az elnökség utalványozásait is figyelemmel kísérsni s ha szükséges úgy kijavánna, ezekről a közgyűlésnek véleményes jelentést tenni.

32. §. Az egyesület vagyona. 1. Az egyesület vagyonát képezik: az alapító tőkek, ezek kamajai a tag- és pártolási díjak s a hegyes adományok, valamint az elmaradási díjak. 2. A tagsági díjak hetharmad részben az egyházmegyei egyesület céljára, egyharmad részben a körök adminisztrációjára fordítandó.

33. §. Az alapszabályok megváltoztatásáról és az egyesület feloszlásáról. 1. Az egyesület alapszabályát s mindezen közgyűlést határozatok, melyek az alapszabályok módosítását előzzák, életbepülés, illetve fogantatás előtt az egyházmegyei hatóságok s ennek hozzájárulása eseten a vallás-és közoktatásügyi m. bír. minisztériumboz terjeltendőül jel. 2. Az egyesület feloszlása eseten annak minden vagyona a pécsi püspöki egyházmegye területén működő munkahelytelen rom. kath. tanítói vagy azok özvegyeinek és áródnak segélyezésére fordítatik, mely vagyonnak miként leendő elhelyezéséről és kezeléséről az utolsó közgyűlés határoz és határozatát az egyházmegyei hatóságok továbbí szabályszerű intézkedés végett az egyházmegyei főtanfelügyelő útján jeltérjesztik.

34. §. Záradék az alapszabályok megtartásáról. Az eseten, ha az egyesület az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást illetőleg hatáskörét meg nem tarja, az egyházmegyei hatóság és a n.m. vallás-és közoktatásügyi miniszter által, amennyiben továbbí működésével az állam, az egyház, vagy egyesületi tagok érdeke veszélyeztetnek, haladéktalanul feljegyzzetetik. A feljegyzzetés után elendelőző szabályszerű vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlatatik, vagy esetleg az alapszabályok megtartására különben jeltérjesztés terhe alatt köteleztik ill.

A tervezet a régi alapszabályoktól lényegesen eltér, mert elhárítva az egyházi és világi elnökök haláshörének ügyét, az igazgatóság intézményét teljesen mellőzi, mert a gyakorlatban az igazgatóság működése szükségszerű nem volt. Utóbbi időben pedig az igazgatóságú ülések állandóan a választmányi ülésekkel együtt tartottak. Az igazgatóságú intézmény megszüntetése mellett az új tervezet jogot ad a közgyűlésnek, hogy a választmányba választassanak négy tagot a körí világi elnökökön kívül, mint akik hivatalból tagjai a választmányának. A szakosztályokról is figyelem kívül hagyja a tervezet, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy íly formában nem élteképes már azért sem, mert a szakosztályok ülései a közgyűléssel kapcsolatosan idő hiányában nem voltak eredményesen megtarthatók. Külön gyűlés tartása indokolatlan költséget okozott volna. Így a szakosztályokműködése az esperesi körökbe olvasztatott be, mint ahogy ezen kérdések tényleg a körök tárgyszoraitához tartoznak is. A védőbizottság is elhagyható, mert az egyesület fenntartása óta vég, vagy semmi sem működött. A védőbizottság hatáskörét a választmány sokkal eredményesebben látthaja s ezért az új tervezet a védőbizottság haláshörét a választmányhoz utalta.

40/1927. sz. Tanítói tanácsközmányok tartása. A 1925/26. évi iskolai jelentéséből arról szereztem tudomást, hogy a tanítói tanácsközmányok íly időben tartának meg, amikor rendes tanításnak kellene lenni. Múltan az előírt heti óraszám csökkentése tanítói tanácsközmányok tartása miatt nem engedhető meg, felbecsültem a felügyeletet alá tartozó plébános, iskolaszéki elnökök és iskolai igazgatóságok hat, hogy a tanítói tanácsközmányok a tanítási időn kívül leendő megtartása iránt intézkedjenek. Amennyiben elföld mégis eltérőleg tartatnának meg a tanácsközmányok, erről nyomban kérek jelentést.

38/1927. sz. A nyugdíjintézetí járulékokat a n.m. vallás-és közoktatásügyi miniszter ut 95.000/1926. íx. ú. o. sz. rendeletével 1927. január 1-től továbbí intézkedésig a tanítófépénztáréti tanári állások után (B csoport) egyenként haví 29 pengő 92 fillérben, a polgári iskolák tanári állások után (C csoport) haví 24 pengő 48 fillérben, az elemi iskolák tanítói állások után (D csoport) haví 17 pengő pengő 68 fillérben állapította meg. E járulékhöz^{10/10} ad része az isk. fenntartó, ^{10/10} ad része pedig az alkalmazottat terheli. A járulékok mindenkor a hó elséjén esedékesek és a hó utolsó napját kamatmentesen fizethetők be.

Felhívom a felügyeletet alá tartozó iskolaszéki elnököket, hogy a nyugdíjárulékok pontos befizetése iránt intézkedjenek s amennyiben egyes iskolaszékek vonatkoznának a befizetés eszközöknél, arról nyomban tegyenek jelentést.

96/1927. sz. Helyi részletes tananyagbeosztás tulajdonjoga. Felmerült eset kapcsán kérdés tárgyává tetétek, hogy a tanítók által készített tananyagbeosztás a tanítónak távozása esetében az iskola tulajdona marad-e, avagy a távozó tanító jogsú ezt megával vinni. A kérdés tisztázása és az egyöntetű eljárás biztosítása érdekében a következőképp rendelkezem:

A tanító által készített, de az iskolai pénz-

tár terhére beszerzett tananyagbeosztás távozólóg az iskola tulajdonát képezt s ezt a távozó tanító, mint tulajdonát, távozásakor megával nem viheti. Epen ezért az iskola tanítói könyvtárának leltárába jöveendő.

Ekként kell rendelkezem, mert:

1. Főleg épközött tanítóátdórozás esetében az utjonnan érkező tanító a megelőd részletes tanterv alapján fennadékes néhíly folytatthaja a tanítást s hasonlóképp, a távozó tanító is új áldomáshelyén, amennyiben egyházmegyei területen leó r. kath. iskolák egyéknél nyert újabb alkalmaztatást.

2. A tantervnek az iskola tulajdonában maradását megkívánja az a körülmény is, hogy a részletes tanterv az iskolában használható tanönyvek és helyi körülmények figyelembevétele alapján készült s az utjonnan alkalmazott tanító nyomban használható veheti. Ellenkező esetben 2-3 hónap is eltelik, míg maga új tantervet készíthet.

3. Tanítóátdórozás eseten előfordul az az eset igen gyakran, hogy egy teljesen osztozt iskolából kerül a tanító egy teljesen osztozt iskolába, avagy egy magyar tannyelvi iskolából egy kisebbségi típusos tannyelvi iskolába, avagy utzonul. Íly eseten a régi áldomáshelyéről megával tantervet nem használhatthaja, míg újótja igen.

4. A tananyagbeosztási iratok az iskolai pénztár terhére szerezettek be.

Megjegyezem azonban, hogy amennyiben utjonnan alkalmazott tanító az előde által ohgyott tantervet nem látthaja megfelelőnek, az új tanó kezdetén nemcsak készíthet, de köteles is új tantervet készíteni.

137/1927. sz. A Mohácsi Gyásznap 400 éves éfordulójának iskolai ünneplése. A n.m. vhm. utnak 2432/1926. sz. rendeltére (megjelent a Hívtalos Közlöny 1926. dec. 15. számában) azzal hívom fel a felügyeletet, ha a tartozó összes pécsyegyházmegyei iskolák igazgatóságait, hogy a hivatalozott miniszteri rendelet alapján mielőbb intézkedjenek.

HIREK.

Ker. tanfelügyelői kinevezés. Bartina Ferenc, pécsbányatelepi plébános, ker. tanfelügyelő a pécsi kerület esperesévé történt kinevezésével kapcsolatosan saját kérelmére a kerületi tanfelügyelői tisztsgyűlés előfelmertetőben, Megyéspüspök Ur Ó Mellőssága a pécsi esperesi kerület tanfelügyelőjévé Gaál János, kővágyószőlősi plébánost nevezte ki.

Bájer János, pécsi püspöki tanító-hépzőintézeti tanár, egyesületünk tükörá mellhátrajgyugalladásban megbetegedést s így Megyéspüspök Ur Ó Mellőssága a tanév végéig szabadságot engedélyezett részére.

Levente ifjusági előadás. Párban Schäfer János plébános, Brunner András igazgatótanító és Klenner Béla segédjegyző rendezésével a levente ifjuság jan. 6-án és 9-én este 8-ig: „A bíró leányai” és egy komikus német egyfelvonásos darabot adtak elő kiváló sikerrel.

Harkányi szegény iskolás gyermekek felszólítására a harkányi r. kath. elemi iskola növendékeit „Az órák karácsonya” és „Ez a kislány megy a kutra” című színdarabot adták elő az iskolában felállított színpadon. A tiszta jövedelem 842.000 H volt.

Tanítói kinevezések. Ifj. Klenesár Béla a lengődi, Háhmán Márton a pécsvári, Bizsó Ferenc, az élesztantvári, Eitl Sándor az óborólyai, útlez Szalai Sándor a gyűdi, Póth István az abalgéti, Prenek József a hetehelyi, Szeheres József a gyántásztai, Ludvig Károly a sellyei kántortanítói, Feigl János a deest, Pámer Rozália Anna a teveli I. sz. sors., Schindler József a teveli II. sz. sors. tanítói állásra egyházhatalóságilag kinevezettek.

Kultur-est Hémenén. A harangnámjegyet népművelési bizottság megbízásából január 15-én Seregélyi Árpád tanárségét a gyermekbetegség szállóhatárol, Freitag Károly, a pécsi O.K.H. igazgatója a szövetkezetek felkereséséről tartott tanulságos előadást. Egy levente szavalata után Jahn Jakab tanító vezetésével a ottani dalárda adott elő műdalokat.

Műkedvelői előadás. Magyarszentbánon egy erkölcsileg, mint anyagilag kitűnően sikerült műkedvelői előadást rendezett január 6-án Keller János kántortanító. Török Dezső és Magyar László „Juhászlegény, szegény juhászlegény” c. népies daljátékot adták elő.

Bükhösdön a levente ifjuság jan. 18-án és 22-én „A renegát” című irredenta drámát adta elő szép anyagi és erkölcsi siker mellett. A darabot Magyar Lajos, bükhödsi tanító, a leventék parancsnoka tanította be.

Írógépek legelőszöbbon Neidhart J. írógépszaküzletében (Pécs, Városház-utca 2. sz.) szereshetők be. Már 80 pengőtől megfelelő írógépek állanak rendelkezésre egész 700 pengőig. Régi írógépek becsesrelése igen előnyös feltételek mellett. A papsgés és tanítószó a legmesszebbmenő részleltizetési kedvezményben részesül.

Szinelőadás Tabodon (Tolman). Weisz Vencel labódi h. kántortanító vikarizetork és még két alkalommal az iskolásokkal és ifjusággal szöpen slliterült és több tanulságos kisebb színdarabot, ifjuságt darabot adott elő. A tiszta jövedelmet — 80 pengőt — egy iskolai harmonium beszerzésére fordítják.

Főpénztáros közlése.

A hátralékos tag- és előfizetési díjak lefizetendők. A folyó évt Katholikus Iskola 3 P előfizetési díját kérem postafordultával beküldeni lementelen előfordult, hogy 1927. évt előfizetési díj címén 2 40 pengő küldett be, holott 1927. évre az előfizetési díj 3 pengő. Ép ezért tiszteki pótlólag még 10 fillért mielőbb küldjenek be.

Nyugtásások: R. kath. iskola Városcsombó 3, Pálfa 6, Palotaboszok 3, Mucsi 3, Szalotnak 3, Hegyhátmárc 2 40, Heszli-belmojor 3, Magyarheszi 3, Nagyszabolgy 3, Mágocs 3, Úrguevár 3, Hísbudmér 3, Páris 6, Szakcsujmágor 3, Pincehely 3, Csehipusztá 3, Felsőreg 3, Dajszló 3, Mohács-hülv. 3, Mízsa 3, Értény 3, Szabcs 3, Hurd 3, Sógárd 3, Hercegszabbar 3, Fadd 3, Alsómegegyes 3, Monyorórd 2 40, Banatya 3, Kőbány 3 60, Hajdaes 3, Kocsola 3, Harec 3, Jánypusztá 3, Vízú János P.-sznt.-László 6, Szűcs J. Sánd 3, Forhás M. Páris 3, rk. leányisk. Páris 3, Hesz József Vóháng 2 40, székesrádi hitk. 9 P.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

V. J. Pápshozsenteslászó. Hálás köszönettel vettem az értesítést s igen kérem valóban értékes munkásságát. — **H. J. M. Szt. István.** A felülbírált tantervek visszaküldése megtörtént. Tanterveknek felülbírlata valamivel több időt veit igénybe, de a napokban a ker. tanfelügyelői hivatal után kézhez kapja. Hírnységátgatos képest a cikket közlöttem.

Egyházi és iskolai nyomtatványok állandó nagy raktára. Haladás-nyomda rti. Pécs, Király utca 21. szám.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSGYÜI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Feltölös szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótalajdonos: a „Pécsgházmegeyi Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején. Előfizetési díj 1927. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pecs, Káptalan-utca 4. szám, honá a lap szellemi részét illtör minden közlemény, hirdetés és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pecs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1927. március 1.

XVI. évfolyam, 3. szám.

Az imádkozó tanító.

Kedves Tanítótestvéreim, ne bíggyesszék el ajkukat, hogy ilyenét címmel kezdem kis csevegésem, amelyre a „Nemzetnevelés” multkor kedves eltkécskéje: „Taníts meg minket imádkozni!” nyújtott nekem alkalmat. Ez az úde, harmatos kis írás gondolkodható ejtett. Munkában robotoló emberek vagyunk, tele gondnal, küszködéssel; mindennapi szöbbe munkánkba oly jól esik, ha belekedünk, belecsendül falunk, vagy városunk hangja és ml összetéve kezünk, elcsugoguk az Urangyalát; egy pillantra Örök Tanítómasterünk lába elé tesszük gondjainkat, fáradalmainkat, tépelődéseinket — no és kis örömeinket, szegényes, de mégis édes boldogságunkat, hogy az Isten Mester adjon új erőt és hitartást küzdelmes munkánkhoz.

Néhai jó Gárdonyi Gézának bölcs íntése a kezdő tanítóhoz: „Hogya először lépsz az iskolába, ragyogjon arcodon Jézus nyájassága!” csengjen a fülebe és talájon visszhangot minden tanító jüleiben. Igen, a Jézus nyájassága, amely még a legszörnyebb bűntetésben sem torzul el és változik át vad szenvedélyességgé, s amelyben még a dorgálás és feddés is csak orvosol és jobbá tesz: ez legyen minden tanító legszöbb tulajdona.

De honnan vegyük át a krisztusi szeretettel teljes nyájasságot, ha napközben nem emeljük többször tekintetünket Jézus Isteni arcára, ha nem emeljük fel szöbület Hozzá, ha életéből nem lessük el-el azokat a mozzanatokat, amelyek ezt a nyájasságot oly érthetővé, számunkra megszerezhetővé, másodikk tulajdonságunkká tesszik?!

Kedves Tanítótestvéreim, ne értsenek félre: nem prédikálni akarok, hanem a tanító működés egyik legnagyobb erőforrására akarom szöbbe figyelmüket irányítani. Van nekem egy nagyon kedves kántortanító-összerömsöm. Mikor még egy plébánta területen működtem vele, mindig megkapolt az a varázs, amellyel his nebulót tanította, nevelte (az alsó osztályokat vezette). Halálos csend az iskolateremben, csak olykor egy kis kuncogás, amelyet jóbarátom egy-egy tréfas megjegyzése fakasztott; csupa csillogó gyermekarc, amelyen nem áll a drákol szögorszülte aggódo, szorongó félelem, minden tanuló huncut sórétszeme a tanítón függ, minden modulátát követi; halkszava magyarázatok gyöngyszemekként peregnék a tanító ajkáról, amelyen enge mosoly ül. Erről az arról valóban sugárzik a Jézus nyájassága.

Kerestem a varázs okát, amellyel ugy tud tanítványokra hatni. Hísten más tanító is fejelem, majdnem a lelkét beszélt ki, kézzel-lábbal magyaráz, elkövet mindent, s lám oly sokszor elmarad a kellő eredmény. És megtaláltam a varázs okát abban, hogy az én jóbarátom (áldja meg a jó Isten minden lépését!) átutaságait mindíg a legnagyobb összeszedettséggel végál, nem az emberek tetszésére és kedvéért, hanem Istent dicsérve és magasztalva ül az orgonánál; bármily új társaságban, ha meghondul a harang imára, összeteszi a kezét és ajkat az „Ave!” suogját; ha elmegy a szomszéd faluba atyfel látogatásra, vagy jóbarát felkeresésére, előeszi rószafüjéret és a Szüzanya tiszte-

letére pergett a szemek. Ennek az embernek családi élete tiszta, kristályos, melynek meglehetősen boldogsága leri a tanítót lak minden lakójáról! Hát igen —, mert ez a tanító bátran és büszkeséggel írja be az évi jelentésbe, hogy tagja a rózsafüzér és Jézus szent Sztive társulatának, de nem azért, hogy ezzel a „papok elől” jószímben tünjék fel, csupán azért, mivel a nevezett társulatokat tartja olyan fontosnak, sőt sokkal fontosabbnak, mint bármely más kaszinó-társaságot, vagy egyesületet. És mivel tud imádkozni, tud is dolgozni, minden szépért, jótért lelkesedni. Állandóan képi magát és másokat; minden nemes mozgás, minden lépés vezet. Nyakába veszi faluját, behoppanat minden házába, különösen és bántalatos kitartásával megemeri falujának az új orgonát, felállítatja a hősök emléket, vezeti a Levante-Egyesületet, haragot szerez, férfidáradát dirigál, szövetkezeti létesít, — és közben eladagol egy jó könyv gyűjteményét, hogy könyve csordul egy jó új irredenta költemény olvasásán.

Ime egy imádkozó tanító, akinek kezemunkáján Isten áldása rangi Népze rajongó szeretettel tiszteli; pedig sohasem hehészta kegyét, nem bujja a községet, csak nemes példát int; mindenki tudta róla, hogy imádkozik; a templomtól valóban Isten házának tartja; a kórus neké megzenélt hely, ohonnan az orgona bugásánál „magasztalja lelke az Urat...”

Sokszor elgondolodom azon, hogy ne kíván, katholicán tanítónak — legalább is a nagy többségnek hittanítójának. Pedig micsoda erőfáradt nélkülözök a szent könyv hiányában. Legalább az Új-szövetséget szerzenék be! Hiszen nem herül az olyan sokba! Mennyi új gondolatot, pedagógiai eszmét meríthetünk mi abból! Az isteni Mester gyönyörűsége példát, metaforát, hasonlatát mennyire megtermékenyítnek sokszor oly fáradt és fáslat agyunkat; úde harmat peregne lelkünkre és szívbemlében felírásul, mennyivel más képben lépnek sokszor az iskolába!

A nagy pedagógusok legelső forrása, melyből eszméket merítettek, tudjuk jól, a Szentírás volt és mi tessz oly kedvessé (hogy közelebből nézzük a dolgot!) Gárdonyi legszebb novelláit? Ugyebár a bibliai egyszerűségük, mert Gárdonyi igen szívesen forgatta a Biblia lapjait. Olvassuk csak el az Öszövetségi részből a Salamon könyveket: a Példabeszédek, a Bölcsesség Könyvét: mennyi-mennyi jótanácsot, nagy gondolatot nyerünk az ifjúság-nevelést illetőleg!

Ne sokat, csak egy-egy fejezetet olvassunk el minden alkalommal, de ne hiányságából, nagy unalomizésből, hanem valóban imádságos lelkiülettel, áhatva azon tudatból,

hogy Isten szót hozzánk szent írója szája által; elmélkedjünk minden során, szűrjük át lelkünkön, alkalmazzuk a mi életünkre, állítsuk be a nyert gondolatot a mi munkakörünkbe és ez a munka, ez az imádságos elmélyedés több haszonnal jár sokszor bármely profán pedagógus irásánál.

Végül még egyet. Van nekem egy kis diák-tanulmányom. Kis iskolám padjából került a gimnáziumba. A gyerekek az első tanulóik egyike és nagyon hálás velem: volt tanítójával szemben. Ha hozzáj a káctól, meg-meglátogat. A mult alkalommal, mikor buszszokni jött hozzám édesatjával, ellátam, mint ilyenkor történni szokott, a szokásos jótanácsokkal, majd végül azt mondtam neki: „Fiacskám, megégyeszer mondom: leggy jó és szorgalmas, de ami a legjobb: végezd el mindig az imádságodat. Imádkozás születést, jövevőidért, de főképen magadért, mert Isten segítség nélkül nem fogsz semmit. Meg-meglátogat. A mult alkalommal, mikor buszszokni jött hozzám édesatjával, ellátam, mint ilyenkor történni szokott, a szokásos jótanácsokkal, majd végül azt mondtam neki: „Fiacskám, megégyeszer mondom: leggy jó és szorgalmas, de ami a legjobb: végezd el mindig az imádságodat. Imádkozás születést, jövevőidért, de főképen magadért, mert Isten segítség nélkül nem fogsz semmit. Meg-meglátogat. A mult alkalommal, mikor buszszokni jött hozzám édesatjával, ellátam, mint ilyenkor történni szokott, a szokásos jótanácsokkal, hiszen az anyai szü ilyenkor semmitől sem feledjék meg, de erről, hogy sokszor és buzgó imádkozzék önmagadért és születést, bizonyára nem beszéltek és azért kapta meg szavam a gyereket. A szülő, ahogy a nagy székesfehérvári püspök oly találon mondja, csak a „kenyéritlatu csókot” lehettek ficsókjuk homlokára bucsuzól. Csak a „dolgozzal!” elbét hangoztatták előtte, de a nagy segítségben fejelejtették az „imádkozzál!” Isteni intését lelkére hőt. Pedig az isteni Tanító szerint elsősorban imádkozni, s így imádságos lélekkel kell dolgozni, nem pedig megfordítva.

Kedves Tanítótésztőreim, a sok tudomány mellett tanítsuk meg tanítványainkat a helyes imádkozás tudományára is. Utóvalól, ha elhagyják az iskola padját, hősök lelkükre, hogy az imádságra lépjen-nempon mindig nagy szükségük van és lesz. Hangoztassuk előtűk, hogy mi sem lehetünk el imádság nélkül, mert „hasztalan az ember iparkodása, ha nem járul hozzá az Isten áldásához”, s ezt az isteni áldást csak imádsággal, buzgó Isten szeretettel biztosíthatjuk magunknak!

Tanuljanak meg tőlünk jól imádkozni a gyermekek, hogy egykor jól, becsületes magyar katholicusok méltón tudjanak élni. Áldott, ki az Ur nevében jön; áldott a tanító, aki az Ur nevével ajkán, Jézus nyájasságával az aréon lép az iskolába...

(uj)

† Dr. Ákos Ferenc.

1927. február 17-én három-hetes, keresztényen hősies szenvedés után elhálózott közülünk legjobbjaink egyike, Dr. Ákos Ferenc teológiai tanár. Az észak és a kelet, a természet kelemessége és a természet feletleiből lápláholo álászai hínek, az erőnek és gyengédségnek, az irás és szó hatalmának kiállításának áldottját gyászoljuk benne. A Dunánálban és a Katolikus Tudósítóban leadott, mindig rövid és mindig a magasba lendülő, krisztálytisztán világos cikkei ragyogók és érteleshék voltak, mint a csiszolt gyémánt. Beszédesei, konferencia beszédei szüntogy. Hallgatásukban lenyűgöztek, hatsáikban fölemeltek. És ámbár Ákos nagy nyelvi készségei — a magyar nyelven kívül folyékonyan írt, beszélt és olvasott latinul, németül, olaszul és franciául — lehelőbe tették, hogy a keresztény filozófusok mellett eredetiben merülhessen el a legújabb és legnagyobb filozófusok és szépiók munkáiban — azok csak tartalmilag gazdálkodtak. Írások Ákos lelkén keresztül szürőbe egy intuítiós művészelek teljesen egyen alkotásának emelvéte voltak. Hogy Ákos fejlődése és hírelé való érvényesülése meddig tartandó volna, az egy hol talált volna nyugodt pontot, nem tudjuk. Legkultúrálabb ismerő azzal a fájó érzéssel állottak sírjánál, hogy nagy, kiváltságos tehetséget sírtak.

Tallózás a kath. népiskolák új tantervében.

A katholicus népiskolák a „tanító-egyház” intézményes és így munkarendjüket is a tanító-egyház vezetői szabják meg. Ez meg is történt, amikor a nm. Püspöki kar 1926. márc. 17-én kiadta a kath. népiskolák új tantervét.

Sietek hajteleni, hogy nem bíralni akarom a tantervet, mert most nem ez a legfontosabb tennivaló. Egyébként pedig bíralni azt elég sokan, mert a tantervünkről mindenki jogosultnak érzi magát. Végítére a bíralást nem baj, mert hiszen az új tanterv is embert munka s így nem is lehet tökéletes, de — ismétem — ez most nem lehet az egyedüli cél. Ha vannak is hibák, hiányok; — a tanterv kiadott, tehát pégre kell hajtani. A legfontosabb tennivaló most az, hogy alaposan megismerjük az új tantervet, hiemeljünk meg a sorok közül is azokat az értékeket, amelyek tanítói és nevelői munkánk tökéletesítése érdekében szükségesek: hogy megérve szellemét, újult erővel és buzgósággal lássunk hozzá gyakorlati megvalósításához.

Az új tanterv új célkitűzéseket hozott Megvalósítása tehát új irányú kulturális,

Értelemi képességeivel és kiműveltségével csodásan harmonikusak voltak jellembebeli tulajdonságai. Vonzó derűtség, tisztá, keresztényen uriaság — sugárzó hómólok. A szellemnek, a jószág, az értelmén papias tisztaságnak ragyogása, amely vonzolt, emelt és tisztított egyben.

Munkáedeve és munkabírása rendkívül volt. Pécségházmege ri. tanítóságának és egyesületének is része jutott benne. A Katholicus Iskola ismételésen hozta cikkeit, tagja volt egyesületi pályázatainak bíraló bizottságának. Ismételen tartott közülünk előadásokat.

Személyesen is sokan voltak közülünk barátai. Harmonikus, nemes egyénisége el tudta tünteni a társadalmi állásnak és a műveltségnek azokat a szakadékaikat, amikbe a tanítói pályán, erő és jó ügy bukik bele. Ákos egyaránt otthoniasan érezte magát a főúrnak, főpapok szalonjában, mint a julsai tanító, iparosok vagy munkások otthonában. Mindenütt oly szívesen éreztettek be, mint a napsgarator, amely gyönyörben és palában egyaránt ragyog. Világos és meleg. Mindenkién használt Semiknek sem art.

A Katholicus Iskola és a Pécségházmegeger fű. Tanítóegyesület is mélyesen gyászolja elbeszét birtját.

~

pedagógiai és módszertani elvű gyakorlati tanítótólletélel jeleni. Ezus nekem olyan egyszerű a valóságban, mint amilyen könnyű így kimondani. Nehézségek vannak és lesznek még jó ideig. Regg megköszöni, de talán már elautott nézeteket kell szűbe dobni; rövidebb, könnyebb utakat kell keresni a cél megközelítésére. Ez pedig mindig nehéz. Ezeknek a tallózóknak éppen az a céljuk, hogy ezeken a nehézségeken könnyítsen, hogy segítésege legyen az átmeneti idők gondjaitól kioldódnak az új tanterv anyagait és szellemének a lehető legközelebb megismerésében.

Hány alapművelet van hát?

Velemennyen úgy tanultuk, hogy négy alapművelet van: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Az új kath. tanterv hat alapműveletről beszél: összeadás, kivonás, kioltás, bennfogalás. szorzás és részekre osztás. Kinek van hát toza?

Nagyon sokan szidják ezért a tantervet, mások csodálkoznak rajta, ismét mások nem értik, de azt hiszem igen kevesen vannak, akik igazat adnak a tantervnek. Nézzük

hát közelebből a problémát: hány alapművelés van hát?

Lényegében sem négy, sem hat alapművelés nincs, hanem csak egy. A művellet ugyanakkor azokat a módokat jelenti, amelyekkel ugyancsak a tanulókat meg kell nevelni. Ilyen szempontból csak a számlálás az alapművelés, mert hiszen az összeadás nem más, mint csoportonként való számlálás feljelle. A kivonás ugyanez lefelé, a szorzás többszörös összeadás, az osztás pedig folytatolagos kivonás. Mindnyájának alapja a számlálás, tehát csak egy alapművelés van.

De hiszen ötdiköt óta minden tanító és tanár, minden tanítvány négy alapműveléstről beszél. Igen, mert a számlálás és a jelzett négy művellet között csak *gondolkodásbeli különbség* van, melyet értemi fejlődésünk hoz létre. Legelső művelletünk tényleg a számlálás. A fejlettség későbbi fokán már csoportban számlálunk, tehát összeadunk, kivonunk stb. A tanterv írójának az lebeghetett a szemében e ebben a formában igazsága is van. Mert ha a művelleteket a *gondolkodásbeli különbség* alapján osztályozom, akkor a *hipótlis* nem azonos a *hiánossal*, a *részre osztás* nem azonos a *bennfoglalással*, *hátr számbeli eredményül ugyanaz*.

Egységes részletes tantervek és órarendek.

A Bonyhádi esperesi tanítói kör 1926. október 26-án tartott ülésében tárgyalta a helyi részletes tantervek és órarendek készítése s ezek felülbizárlata körül felmerült kérdésekkel. Mivel ezen kérdés jelen számunk más helyén is szóba tértetett s éppen ellenkező megvilágításban azért, hogy esetleg mások észrevételeiket megtehessék, a kör határozatl javaslatát előbbiakban közöljük:

„A folyó tantervkészítés munkója, amelynek célja a kiadandó új tantervek alapján a jóvá tanterv készítésétől új tantervekhez való előkészület, sojnosan igazolja ezt a felfogást, hogy az egyénekénti tantervkészítés nem hozza létre azt a föléletes, vagy legalább megközelítőleg tökéletes tantervet, amely minden iskola munkáját biztossá, akadálytalaná és eredményessé tehetné! Egyszerűt a fiatalabb tantervénél a kellő tapasztalat és gyakorlat hiányának, másrészt az úgynek nem a kellő és általános felkészítéssel való feljogásának és az ebből származó felületességnek eredménye lesz az, hogy a legalapozabb bírlatok ellenére is nem egészen tökéletes tantervek kerülnek majd kénszerű használáiba és az eredmény nem lesz az, amit joggal elvárhatunk a kath. iskoláktól. A tanítás biztossága és eredményessége érdekében kívánatos volna, hogy az új tantervek megjelenése után az egyhá-

Zeket a különbségeket igen könnyű észrevenni. Mikor 10-ből *elvesszek* (kivonok) 6-ot, akkor egységinként, vagy csoportosan *viisszajelle* számlálók, mikor pedig a 6-ot *ki-pótolom* 10-re, (6 meg 4 az 10) akkor egységinként, vagy csoportosan *feljelle* számlálók. (Lényegében összeadók). A *hipótlis* tehát — a gondolkodásbeli, sőt mondhatom végre-hajtható különbség alapján is, *külön művellet*.

Ha azt akarom megállapítani, hogy 20 dióból hány egységnek adhatok öt diót, akkor bennfoglaló osztást végzek, mert annyi gyereknek tudok 5 diót adni, ahányszor van 5 benne van a 20-ban. Ha azonban egy almat 3 gyerek között akarok szétosztani, akkor előveszem a bicskát és az almat 3 egyenlő részre vágom, *osztom*. Ha a két művellet tehát, *gondolkodást tekintve* — nem azonos, hanem a *bennfoglalás és az osztás külön művelletek*.

Mivel pedig a népiskolában gondolkodni tanítunk, — és nem a művellet nevelő — azért az *új tantervnek igazsága* van. De a tanító későbbimunkájának megkönnyítése s indokolttá teszi a hat alapművellet megkülönböztetését. Eről azonban egy későbbi alkalommal.

(— pl.)

megye tanítói karának hiálóbb, gyakorlati tapasztalattal is bővelkedő tagjai egységes tanterveket dolgoznak ki a különféle iskola-típusok részére (városi és falusi, magyar és nemzetiségi tantervi iskolák szerint stb.) és eggyuttal egységes het órasámu órarendeket is állítanak össze. A többek által készített ezen tantervekből és órarendekből egy bizottság állítssa össze a kötelező tantervet és órarendet. A tanterv csak azt az anyagot ölelje fel, amelyet minden iskolában elvégezni minden körülmények között lehet és kell, hogy feltétlenül szükséges anyag elhagyható és vele az ismerethözlés hiányos ne lehessen. Igy az egyes tantervnek is megmarad az önálló kiegészítés lehetősége, amennyiben kedvezőbb körülmények között a szorosán előírt anyagot megfelelőleg bővíthetik. Az így készítlendő közös tanterv, — nem mint egyszerű minta, hanem mint teljesen alkalmazandó tanmenet és órarend kidomalandó és minden iskola részére annyi példányban szerzendő be, ahány általános tanterve van. A tanterv nyomafősa egy történelji, hogy megfelelő úres szelvényekkel, ahová minden tanterv bejegyezhető, illetőleg bejegyezni köteles egy tapasztalatait, mint a tantervben feldolgozott anyagot felül meg elévezhető tananyagot.”

Alapszabályaink módosításáról.

Az egyházmeggel főtanfűjlegűl ér 41.1937. sz. rendelkezése egy nemegj felvetelt kérdés tisztázására döntő helyzetet teremtett.

Az azt megelőző és erre irányuló cikkekben csekélységem szerepéről is volt szó, mint aki az előléleli kérdést a főtanfűjlegűl ur előtt felvetette, mint a tanítóság köz-ohaját.

Miután indítványomra és személyemre nézve oly megjegyzéseket hallottam, amelyek csekélységemet eltekintve, a közérdehi indítványomra igen hátrányosak voltak, ki kell jelentenem, hogy mielőtt ezzel a főtanfűjlegűl ur elé járulom volna, egy Budapesten, mint Pécselt egyházi tekintélyekérdesztem meg, hogy nincs-e ezen indítványom csak csekély mértékben is Szentegyházunk érdekeivel ellentétben?

Minden oldalról egyhangulag odanyilatkozta, hogy nincs. De így nyilatkozott a főtanfűjlegűl ur is. Világos tehát, hogy a legcsekélyebb egyházeleneas tendencia sem volt indítványomban. És mégis milyen feltételesek származtak ebből.

Többi között, hogy mi gyűléseink a papságot nem kótánjuk. Eről pedig igazán szó sem volt, de hogy is lehetett volna?

Feltételezhet-e a főtáss, papság volnunk, katolikus tanítóságról, hogy mi gyűléseinket nélkülözök akarnók? Vagy azt, hogy nem vagyunk annak tudatában, hogy mi a kath. egyház iskoláiban neveltek, mint Krisztus hitvalló tanítónak csak munkatársat vagyunk a mi különleges kiképzésünk mellett is? Ki értheti jobban, ki értekelhet igazságosabban a mi nevelési és tanítói munkánkat, ki lát-hatja bennünk a fali sokszor rídég magányba hivetelt kulturunkását, aki sok társadalmi jónak nélkülözése mellett is a katolikus és magyar társadalomunk munkatársaként időben is idón kívül, — ha nem a papság?

Ellenszenvezhet-e a klérus a tanítósággal, vagy keveselhet-e öket, amit azt kellett feltételeznünk, látva kört gyűléseken sok paptagnak tüntető távolmaradását.

Mi pedig fölünk járjuk a megértést, rokonérzést, vigaszt, mildón a sok gond és munka nyom.

Mi ezen indítványunkkal nem akarunk a papság előtt elzárkózni, mi nem akarunk nélkülül dolgozni.

Mit akarunk tehát? Azt, hogy gyűléseinkben az általunk (pap- és tanítóságok által) megválasztott elnök elnököljön az Egyház képviselőtestület (püspöki biztosság) jelenlétében.

Miert? — 1. Azért, mert a régi alapszabályban előírt egyházi és világi elnököltszűsz közötti viszony érthetelen.

2. Mert a most má — hála Istennek — magasságjoh kiképzése, ktművelése a tanítósággal képest az önrndelkezési jogra és végül

3. mert meggyőződés szerint ebből az Egyháza semmi hátrány nem támad.

Iki leterem főtanfűjlegűl urunkat, hogy ö senkit gondolatában megkérdőjelezni nem akar, azért szernegek ezen három „mert”-hez egyégt megjegyzést fűzni.

Ad 1. Felmerül az a kérdés, hogy az egyházi és világi elnök egymás alá vagy egymás mellé rendelt helyzetbe volna, ha a régi szabályzat megmaradna? Ha egymás alá rendelt lenne a két elnök, akkor felesleges a világi elnök. Elégendő az alelnök, vagy helyettes elnök. Ez esetben az új alapszabály mondja ki határozottan, hogy a mindenkori elnök a kerületi tanfűjlegűl és mi ebbe, — mint eddig is — belenyugozunk, mert a hatóság így akarja. Ha egymás mellé, akkor ezt elképzelné nehéz, mert egy országnak két uralkodója nem lehet. Az egymás mellé rendelt helyzetben az előléleli módosztatól alig lehet megállapítani, mert úgy, ahogy a főtanfűjlegűl ur véleményezi, hogy a vil, elnök a körökét adminisztrálja, de a gyűléseket lehetőleg a ker. tanfűjlegűl vezeti, olybá tűntet fel a helyzetet, mintha az adminisztrálás és a gyűlés vezetése nem együttes tartozó volna.

Egyáltalán intézkedök csak egy lehet. Ha indítványom álláspontra helyezkednének, a körök megválasztott elnöke adminisztrálna, vezetne a *püspöki biztosság hivatali feljebbbsége* alatt. (Ez a körülmény a pap-tagoknak is otthonossá teszi kört gyűléseinket.)

Igy van ez a Kath. Tanítók Országos Szűvetségében is, melynek legutóbbi kongresszusán pl. a nagymelgősság Püspöki Kart Glafffelder püspök ur képvetselte, aki nem elnökölött, de diszshelyen állt és remek diszbeszédet mondott és akit a tanítóság a legmelyebb tisztelettel respektált. Igy volt két évvelédel meg a gördet esr. körben (ahol már több 50 éve világi elnök elnököl), amelyen a boldog emlékü nagyudományú, tekintélyes pap, Gundy Miklós esperes, minden gyűlés alatt magvas pedagógiai kérdést fejtegetett, ügyes-bajos dolganakhoz jóakarutalag és iránlyitólág hozzászólt.

Ad 2. A tanítóság ma megüti a műveltségi azon fokát, hogy választott elnöke kifogástalan elnököljön.

Az általi tanítótestületnek csak tanító-elnöklet vannak és nem a kir. tanfűjlegűl, akit azonban az általi tanügy képvetselőiként jelen vannak.

A főtanfűjlegűl ur annak megerősítésére, hogy a ker. tanfűjlegűl társadalmi állása az előléleli presztizsátólja, a pápat követ követi reprezentálást említi. Mi ezt nem utaljuk el, hogy a ker. tanfűjlegűl méltó a reprezentálásra (hisz a püspök

személyét képviselné), de a nuncius szerepére nézve ha disztingválunk, azt kell mondanunk, hogy ő csak ad hoc esetben reprezentál és nem gyűlést vezet, így a kerületi tanfelügyelő, ha csak meg nem választották és ő elfogadta az elnöklést, — mint a püspök reprezentánsa — nem lehet, hogy az elnökléssel néha járó kellemetlenkedésbe keveredjék. Mi nagyon, igen nagyon tiszteljük a püspöki biztosi jellegét.

Van egy érthetetlen kijelentése a mi főtanfelügyelő urunknak, amelyet bátor vagyok szövéteni. Azt mondja lapunk 1. számában, hogy ha a ker. tanfelügyelő, mint püspöki biztosok és nem mint elnökök volnának gyűléseinken, lehetnének tartja — szükség esetén — a jelenben szokásos kört gyűlések helyét, vagy mellett, amelyek nagyrészen elcsesztették hivatalos jellegüket a ker. tanfelügyelőségek szerint a hatóság saját

jogán tehetne kötelezővé bizonyos összejeleket, tanácskozásokat.

Ha indítványom értelmében megmódosított *alapszabályok* szerint gyűléseink, amely alapszabályokat a hatóságok jóváhagyták, miért vesztették el hivatalos jellegüket? Ha gyűléseink munkakörüket az *alapszabály* szerint betöltenék, miért kellene külön tanácskozmány? Avagy ha nem az alapszabály szerint dolgoznának, a püspöki biztos nem tehetne ez ellen?

Ad. 3. Azzal a tudattal, hogy ez az újítás nincs Angazsentyegyházunk kárára, de a tanító-gyűlések ellenébe valódnak, voltam bátor egyéni nézetimet papírra vetni.

Módosítások az alapszabály a többség jobb meggyőződése szerint.

Bakóca.

Ruzsinszky József,
igazgató-tanító.

A tantervek bírálata.

A nehézség ígérkező nagy munka véget ért s az ólomlábu posta használatlotta helyébe az utolsó tananyagbeosztást, hogy az év hátralévő részében bebizonyosodjék a készülő és bíráló feljogosának helyessége anyag mulasztása. És mindkettőtől jut elég az észrevételre, mert azt sem az alkotó, sem a bíráló el nem mondhatja: tökéletes munkát végeztem. Mindkettőnél közbejártások olyan körülmények és akadályok, melyeket elhárítani nem lehetett és ezek között első helyen volt az idő rövidsége és a másodlat elfoglaltság. Azt nyugodt lélekkel bevallhatjuk magunknak, hogy a tananyagbeosztás pontos elkészítése egész embert kívánt, de azt másoknak is kell konstataálni, hogy az iskolában napi 6 órát végző tanító, ezenkívül kántor, népművelő, leventeoktató, fajsoklakozó és az ezek után következő mellékgazdálkodás egyen a tananyagbeosztás mai formájára már nem lehet egy egész.

Ezek dacára mindenki iparkodott oly jól nyújtani, mely tőle tellett már azért is, mivel az egy év múlva készíthető munkájának alapját rakta le ezzel, sőt az egész épület formát nyert ebben. Nem maradt más hátra, mint a végső simításokat elvégezni, a kiálló részeket eltávolítani, a hézagokat betölteni, mely már nem kíván oly megfeszítő munkát. Ebben a munkában kívánt segítségére lenni a készítőnek a bíráló, első észrevételt a csiszolókat és hogy mennyi sikerrel, ezzel óhajtok néhány foglalkozni.

A tanterv és Utasítások befejező részével aharon igazolni alábbi állítástomat, azért hát annak szava szerint:

„Utasításaink végigvonul az a követelmény, hogy az elemi iskolában közlendő

összes ismereteket, a megfigyelendő ökszes jelenségeket valahogyan koncentrálni kell a természet és létsadalom életére. Ennek a kellős életnek kiinduló pontja a gyermek, eredő és végző oka pedig az Isten legyen. Ezt a koncentrációt sem a Tantervben, sem a hozzáfűzött Utasításban végrehajtani nem lehetett azért, mert ehhez legalább annyiféle tanterv kellene, ahány kath. egyházközség van az országban.”

Ha már e sorok niúvó szerzője elismerte ennek fontosságát, annál inkább le kellett számolni ezzel a bírálóknak, kik előtt lezsongezett tényleg állott a fenti idézet és az évtizedes tapasztalat. Azonban vannak esetek, melyek ellenkezőjét bizonyítják. Nem általánosított, de egyszerre se mutatok ró, mikor azt állítom, hogy az a bíráló, mely a fentieket figyelembe nem vette, egyoldalú egyéni véleménynyilvánítás. Bírálni ilyen értelemben lehet, de attól függővé tenni egy munka jóságát, avagy használhatóságát, nem szabad. A koncentráció egységes végrehajtását a sokféle körülmény nem engedte meg, mely a tanító munkájában más és más formában fordul elő. A község felvétele, talaja, felszíne, természeti kincsei, nepe, ezek foglalkozása, történelmi múltja, vezetésével stb. mind olyan tényezők, melyek befolyásolják a tanterv anyagának bőségét, egymásutántját, elrendezését.

Amint nem lehet az iskola anyagának és a községnek, de még a környék ismerete nélkül jó beosztást, tervet készíteni, épüen nem lehet arról helyes bírálatot adni. A bíráló pedig a vármegye ellenkező oldaláról, sőt más meggyőzőből való volt, mint a

feldolgozó, ebből állhat elő azután, hogy a helyes munkát leronthatta, sőt jóváhagyásra nem ajánlotta a bíráló. Sok utának voltam részese abban az időben, amikor a bíráló anyag kiértékelte és egy jószókat írtam arról igyekezett meggyőzni, hogy aki az I.-II. oszt. normáltantervet tananyagbeosztásában felhasználta, annak új munkát kell végezni, mivel az a tanterv nem egyik a püspöki tanterv egymásutántját, fokozatival. Ott helyben le is referálta, hogy minden beosztáshoz egy új papíron adta meg utasítását, melyet a jövő alkalommal követni kell. Ezzel tehát egyéni feljogosát vitte bele egy olyan munkába, melyre az idézet vége azt mondja, hogy annyiféle kellene, ahány kath. egyházközség van az országban. Az ő álláspontja szerint nem kellene mást tenni, mint az ő jó munkáját ki-gyomálni és mindegyik tantervnek a kezébe nyomni.

Szerintem a bírálatnak okvetlen ki kellett terjednie az óraterve és órarendre, hogy be van-e állítva minden tárgynál a megfelelő

óraszám, nincs-e túlerőltetve a tanuló és tanító a tárgyak egymásutántjával és ki van-e használva a csendes foglalkozási idő. Dontraktárisan legyen kitöltve a beosztás minden rubrikáján, a fejezetekben hét- és óraszám, csendes foglalkozás, nevelő vonatkozás, szemléltetés és egyik tárgy a másikkal összhangba kerüljenek. A püspöki tanterv lényeg-űtrások nélküli feldolgozó munka, ha a fentiekkel pontosan végrehajtotta, nyugodt lélekkel volt ajánlható a jóváhagyásra.

Ez az én véleményem! Ha ez nem helyes, úgy a másiké az. A jóüben pedig egyöntetű eljárás végett a bírálatok értekezletre kellene összehívni, melyen az általános diktatóriák kapnak meg munkájuk követésében. Az a fontos munka, mely a főtanfelügyelőségén át a bírálókra nehezedik, annyit megérdemelne akár szóval vagy nyomtatásban, hogy ezzel melegeződést hozzon úgy egyik, mint a másik táborba.

Hörmögék.

Bodó László.

A hittan tanterve és a minisztráció betanítása.

A részletes tananyagbeosztások bírálatival kapcsolatban egyik bíráló a következő észrevételeket tette:

„Mulasztást követnék el akkor, ha egy általános mulasztásra, a hittan tanítási anyagának betanításánál rá ne mutatnék. A tanterv és utasítás sem említi fel hülön! A minisztráció-tanulás és minisztrálás módja: a szt. misék és hülönfele egyházi szertartásoknál való segédkezés és, amely minden egyes tantervből hiányzik. Igaz, hogy a „szent mise és fő-részei” még fogalom alatt ez is tárgy-alható, de látszik ez szerény véleményem szerint minden tantervben a III.-VI. füzet-táblában hülön felvevőndönek tarlom. Általános jelenség falvakban és városokban egyaránt, hogy csak egyesek, sok-szor evől-évre fogadott fiúk minisztrálnak. Kérem ez helytelen szokás. A minisztrációnak egyes kedvencek részére való kisajátítása kilenges az Egyház intenciójától, mert hisz az Udvoziló maga mondta: „Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket!” Nálunk az a szokás, hogy a felsőbb iskola növendékei naponta (4-6.) felváltva minisztrálnak. Micsoda förtetés és szorgalommal tanulják a minisztrációt. Ezen rendszer bevezetésével nemcsak

a szentségek, szentelmények, de hülönfele szertartások közül is szemlélteti is, míg ha nem adatik alkalom ezek megte-hintésére, sohasem jutnak el szertartásaink teljes megismerésére. A minisztráció megtanítása csak első évből okoz his nehézséget. A minisztrációnk hülönfelepedig az a fő, hogy legalább egy minisztrálni jól tudó fiú minden oltárnál legyen.”

Bár a legközebb helyen a fentebb közölték szerint járnak el a példabánsok, mint hitoktatók s a hitoktatásban segédkező tanítók, mégis szükségesnek vélték közölni abban a reményben, hogy ahol a minisztrálás illetőleg nem a fentiek szerint járnának el az egyesek, úgy a jóüben igyekezni fognak, hogy e szerint történjen a minisztrálás módja és rendje, mint az helyesen másként nem is történ-tett.

Egyházi és iskolai nyom-tatványok állandó nagy-nyomtatás: Haladás-nyomda rt. Pécs, Király uca 21. szm.

Egyházmegyei tanítóegyesületek újjászervezése.

A bonyhádi esperesi tanítói kör 1926. október 28-án tartott ülésében hozott határozati javaslatot a tárgy érdekében voltánai fogja s azért, hogy a többi köröknek is módjukban lehessen a kérdéshez hozzájárulni általában közöljük:

„A magyar kath. tanítóknak az egyházmegyei tanítóegyesületekben és az orsz. kath. tanítószövetségben való jelen szervezkedése több szempontból nem felel meg a nagy célnak. Ezen szervezkedésnél hiányzik az egységes vezetés és irányítás hiánatos érvényesülése. A szövetségi főlthart évi jelentések is állandó panaszokat foglalnak magukban. A szövetség legutóbbi jelentésében, javaslatot az egyházmegyei tanítóegyesületek vagy nem veszik tudomásul, vagy nem hárólják fel azaz a megteremtést, amelyet azok az ügy érdekében megérdemelnének. Nem egy egyházmegyei tanítóegyesület, meg inkább azonban a tanítói körök közül többen nem tartják fenntartást a szövetség azt az élénk összeköttetést, amely nemcsak hiánatos, hanem elengedhetetlenül szükséges is volna. Még nagyobb baj az, hogy az egyes egyházmegyei tanítóegyesületek között teljesen hiányzik az összeköttetés; egymas javaslatáról, eszméről tudomást nem szerznek. Ennek természetes következménye, hogy nincs meg a szükséges egység között, a közös célok és érdekek nem jutnak bennük egyidőben szóhoz, az egységes fellépés és állásfoglalás még a legközérdekűbb kérdésekben sem jöhet létre. Ezen széttagoltság megdöbbentő a kívánt siker, mert a döntő tényezők a felvető kérdésekről nem tudnak közös, jogos következtésre, hanem csak mint egyes szervezetek hiánosságairól szerznek tudomást. A jelen szervezkedésnek másik hátránya az, hogy a tanítószóga kétféle anyagi terhet nő az egyházmegyei és az orsz. szövetség külön tagdíjakkal, a külön tanügyi lapokra való előfizetés kötelezettségével. Ugy az anyagi teher könnyítése, mint a kath. tanügy és a kath. tanítás ügyének és érdekében egységes és hathatósabb érvényesítése ahépp volna elérhető, ha az ország egész

kath. tanítószóganak egyedül és közös szervezkedése az orsz. kath. tanítószövetség volna.

Az egyházmegyei tanítóegyesületek, melyeknek önállósága csak addig volt teljes mértékben indokolt, amíg az orsz. szövetségünk nem volt, többé nem mint önálló szervezetek, hanem mint az orsz. szövetségnek egyházmegyei főlthart folytathaták működésüket, az irányítást azonban az orsz. szövetség végébe. Az egyházmegyei tanítóegyesületek megartanak a működésüköz szükséges szervezeti (elnökség, főlthart, szűköség, választmány és igazgatóság, kört főlthart s b.) megartják gyűléseiket, amelyekben az egyházmegyei ügyeket is megartgallják, de minden általános érdekű ügyben az orsz. szövetség irányítása és kijelölése szerint foglalnak állást. Az egyházmegyei főlthart közgyűlésein az orsz. szövetség vezetőségének egyik tagja is megjelenik, esetleg az egyházmegyei főlthart elnök — mint az orsz. szövetség vezetőségének tagja — képviseli a szövetséget. A kath. tanítószóga minden tagja köteles tagja az orsz. szövetségnek és mint ilyen, tagja a saját egyházmegyéje főlthartjának is. Tagsági díj csak az orsz. szövetség részére fizetendő; ennek fejében a tag megkapja a szövetség mindenkor hivatalos lapját is. Az egyházmegyei főlthart esetleges költségeit az orsz. szövetség fedezi. A tagsági díjakat a körök közvetlenül a szövetség pénztárához küldik be.

Mint hogy így az egységes vezetés mellett a szövetség hivatalos lapja ugyis közli az általános érvényű rendelkezéseket és a szövetség javaslatait, az egyházmegyei tanügyi lapok beszámíthatók és az egyházmegyei főlthart bizottságok vagy a püspöki körlevelekben közlik az egyházmegyei érdeklő rendelkezéseket, vagy sürgös szükség esetén, külön iskolai körlevelekben adják ki és közlik az egyházmegyei iskolákra vonatkozó rendelkezéseket. Ezen hiánatos egységes szervezeti megvalósítása érdekében úgy az orsz. szövetség, mint az egyházmegyei tanítóegyesületek alapszabályai megfelelően átdolgozandók volnának.

Határidő emlékeztető.

Katholikus Iskola 1927. évi 3 pengős előfizetési díjat beküldendő. — Zárszámadások és költségvetések folytatatosan beküldendők. — A nyugdíjintézet határlékokat sürgősen be kell fizetni. — A tagdíjhátralékosok 1925. illetve 1926. évi díjakat a kört pénztárosoknak küldjék meg — Hivatalos feller-

jesztések alkalmával minden egyes esetben az előző hatósági intézkedés hivatalos száma és keltére hivatkozni kell. — A tanév netáni megrovódítására irányuló hírelem az ehm. főlthart felügyelői hivatal útján a közigazgatási bizottsághoz beterjesztendő.

Egyházmegyei főlthart felügyelői rendeletek.

1923/1926. sz. **A Pécs egyházmegyei Rk. Tanítóegyesület Alapszabályainak átdolgozása.** Lapunk 1927. jan. 1. számában közölt rendelkezésben arra kértém az esp. tanítói köröket, hogy az alapszabály módosítása tárgyában javaslatukat jegyzőkönyvbe foglalva f. é. április 1-ig terjesszék elem. Tehintettel arra, hogy felmerült azon óhaj, hogy a határidő hiátosság azért, mert április 1-ig főleg a rossz idő és utak miatt mindenütt nem lesznek megartíthatók a köri tavaszi ülések, ép ezért a javaslatok behátásának határlépjét május 1-ig meghosszabbított, mert igen hiánatosnak tartom, hogy az összes tanítói körök az alapszabály módosításában telékeny részt vegyenek, hogy ehékként az új alapszabály valóban a tanítószóga közvéleményének kifejesítő legyenek. Ehékként a választmányi ülés május hó végén lesz megartva, amikor is még mindig marad idő arra, hogy a választmányi határozata alapján a közgyűlések esetleg már június végén megartítható legyenek.

Lapunk f. évi 2. számában közölt megartásunk új alapszabálytervezetét. Félbehírtés elkerülése végett póllóg közölöm, hogy a tervezet 20. §-a hiányos, amennyiben a választmány tagjai az ott felszámított hivál az egyházkürelti tanfelügyelők is.

• 206/1927. sz. **Zárszámadások mellékletei.** Az 1926. évi 127. sz. püspöki körleveli rendelet értelmében „olyan helyekről, ahol a hitközségek megalkultak, autonóm önkormányzati alapszabályokkal rendelkeznek s ahol az iskolaszékeken kívül a zárszámadások és költségvetések felülvizsgálására külön bizottságok alakítottak, amelyek a számadásokat nemcsak felülvizsgálni kötelesek, hanem vagyoni felelősséggel is tartoznak, a zárszámadások mellékleteit behátolni nem kell.“ Miután ismeltelen előfordult, hogy oly helyekről sem küldtek be a zárszámadás mellékleteit, ahol önkormányzati alapszabályokkal rendelkező hitközségek és számbizsgáló bizottságok nem szerveztettek, felhívom a plébános, iskolaszékt elnököseket, hogy szigoruan alkalmazkodjanak a fentebb idézett rendelkezésnek, mert ennek be nem tartása csak indokolatlan kölséget és munkálóbb-letet okoz.

207/1927. sz. **Tanítói tanácskozások jegyzőkönyve.** Ismeltelen előfordult, hogy a helyi tanítói tanácskozások jegyzőkönyve teljesen hivatalomhoz küldetett be. Tájékoztatlás közölöm, hogy a püspöki rendszabályok II. fejt. VI. fejt. 35. §-ának utolsó előtti bekezdése ehékként intézkedik, hogy a tanítói tanácskozások „hitelesített jegyzőköny 8 nap mulva a kerületi tanfelügyelőhöz behátandó, aki azt esetleges észrevételeivel együtt 14 nap mulva vissza küldi.“ Ezen rendelkezés betartására úgy az illető plébános, igazgatótanítók, mint pedig a kerületi tanfelügyelők kérem.

369/1927. sz. **Felekezeti iskolák fenntartására szolgáló hozzájárulásoknak a községi költségvetésbe való felvétele.** Tudomásvélet, mihez tartás és ezeknek megfelelő eljárás végett közölöm a vonatkozó miniszteri intézkedéseket, illetve rendelkezéseket:

70.624/1925. VIII. b. ú. o. sz. Múltóságos és Föltszelenő Püspök Ur! A folyó évi sept. 4-én kelt 4049/925. T. sz. nyelvecsi iratára van szerencsém Múltóságosból íszelgettel értesíteni, hogy a bányászati püspök, elemi iskola fenntartási költségeit, amennyiben azokról eddig is a politikai község gondoskodik, továbbra a politikai község tartozik gondoskodni. Ezeknek a költségeknek a viselését azonban a cimen, hogy ezek a költségek az 50 % os községi pótlóóból nem felelőnek, nem lehet megtámadni. Minthogy azonban a bányászati püspök, kath. iskola fenntartási költségeit illetően a bemutatott iratokból kitetszően eddig még sem a politikai község képviselőtestülete, sem a vármegyei közigazgatási bizottság részéről érdemi határozat nem hozott, a kérdésben érdemi intézkedést tenni először nem áll módomban. Legelőrevezetőbbnek tartanám, az iskolaszék kérné a politikai községtől a fenntartási költségeknek az eddig szokásos módon való biztosítását s amennyiben a politikai község ezt megtámadná, kérje az iskolaszék a vármegyei közigazgatási bizottságtól, hogy határozati alig kötelezze a politikai községet iskolafenntartási kötelezettségének teljesítésére. A vármegyei közigazgatási Bizottságának e tekintetben hozott határozata hozzámsz leg megfelelőbbnek. Az esetleges felebbzés alkalmával módomban lesz a kérdéses vitás ügyben érdemben dönteni. Fogadják Múltóságod kívánó íszelgetelem nyilvánítását. Budapest, 1925. évi november 18. k. A miniszter rendeletéből: Dr. Szűcs István s. i. miniszteri tanácsos.

„116.577/1926. B. M. sz. Panasz tárgyává tetik előltem, hogy német község a 177.200. 1924. B. M. rendelet értelmében készített költségvetésből takarékoskál, szempontból költségvetésből a kiadásokat, amelyekkel eddig az egyházi terhekhez és a felekezeti iskolák

fenntartásához hozzájárul valamely szerződés, jogszokás, egyházlátogatási okirat címén, vagy azon a címén, hogy a segélyezett iskola fenntartása a községet az általános népoktatási kötelezettsége alól mentesíti. Felhívom aispán urat, hogy ugy a községi költségvetések jóváhagyása, mint a felügyeleti vizsgálatok alkalmával küönös figyelmet fordítson arra, hogy a községek változott háztartási hely eütkben is az egyházi és felekezeti iskolák fenntartására eddig is folyósított hozzájárulásokat a költségvetésükbe annak megengedett keretei között a kiadások közé továbbra is felvegyék és az érdekelte egyházi hatóságok részére kellő időben folyósítsák. Budapest, 1926. évi július hó 3. A miniszter rendeletéből: Olvashatlan aláírás.

454/1927. sz. **Tanítógyűlési fuvar- és napidíjás.** A nm. m. kir. miniszteriumnak 1927. évi 440. M. E. sz. rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. 4. számában) azzal hívom fel a felügyelet alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy tanítógyűlések alkalmával a fuvar- és napidíj megállapítását illetőleg a miniszteri rendelet alapján járjanak el.

458/1927. sz. **Iskolátogatási jegyzőkönyv úrlapnyomatvány beszerzése.** Az új püspöki rendszabályok I. rész, III. feje. C) pontjának 10. szakasza szerint az iskola meglátogatása alkalmával a ker. tanfelügyelő, illetőleg ker. iskolátogató által jegyzőkönyv veendő fel. Az újonnan kinevezett iskolátogatók közül többen megkerestek, miképen történjék ez? Mások arra kértek, hogy az állami iskolátogatások mintájára megfelelő előírásokkal jegyzőkönyv formát adassak kezükhöz. A kérdés egyszerű. Ugyanis az iskolák meglátogatására vonatkozó jelentés megteütele csak úgy történhetik megfelelő és egyöntú módra, ha erre vonatkozólag a ker. tanfelügyelő, illetőleg iskolátogató a szükséges adatok birtokában van s kellőképen tájékozódhatik aziránt, hogy iskolaviszogatatók alkalmával melyek azok a szempontok, amelyekre okellen figyelemmel kell lennie. Ép, ezért az új püspöki rendszabályoknak megfelelő iskolátogatási jegyzőkönyv úrlapnyomatványt adtam ki, amely a Haladás nyomda Pécs, Hírly. u. 21. beszerzhető. Az iskolátogatási jegyzőkönyv úrlapnyomatvány darabja egy pengő. Már a jövő tanévut kezdődőleg csakis jelen rendelkezésemel kiadott úrlapnyomatvány használható. Az iskolátogatást jegyzőkönyvek úrlapnyomatványait azon iskolák pénztárára terehre szerzendők be, amelyek

a ker. tanfelügyelő és az iskolátogatók akár együttesen, akár külön-külön meglátogatnak. Azonban a nyomtatványokat a kerületi tanfelügyelőhöz kerületi iskoláinak számához mérten előzetesen szerezékek be, s iskolátogatásalk alkalmával az illetékosokai pénztár részéről térítések meg a nyomtatvány árát. Amennyiben előfordulna azon eset, hogy a kerületi iskolátogató egyedül végezzen egyes iskolák meglátogatását, ez esetben a kerületi tanfelügyelő megfelelő úrlapnyomatvány bocsáson a kerületi iskolátogató rendelkezésére, mikor is a kerületi iskolátogató lesz kötelees a nyomtatvány árát a meglátogatót iskola részéről beszéadni. Ha a kerületi tanfelügyelőnek nem állna módjában a szöben forgó nyomtatványok árát előlegezni addig, míg az iskolák részéről beszédek, ez esetben figyegnek nekem jelentést, jelezékek a szükséges összeget, s én hivatalon költségvetése terehre előlegezni fogom azt. Megjegyzem azonban, hogy ezen eljárás a pénz kioldozgetésével költséget és munkatöbbletet okoz. Egyébként is a nyomtatványok költségei kerületenként számba vehető összeget nem is képviselnek. Cél szerüü akként eljárni, hogy a kerületi tanfelügyelő, illetőleg iskolátogató magával vigye a jegyzőkönyv úrlapnyomatványt, mert könnyen megtörténhetik, hogy egyes iskolaigazgatóságok a rendes időre nem szerzik be a jegyzőkönyv nyomtatványokat. Ez esetben az iskolák meglátogató kerületi tanfelügyelőnek, illetőleg kerületi iskolátogatónak nem áll rendelkezésére a jegyzőkönyv úrlap.

A helyszíni fölvétel annál inkább kívánatos, mert a most elrendelt jegyzőkönyv mintát egyik kiadó szakemberünk oly részleteggel állította össze, hogy annak pontos és helyes kiállítását a helyszíni fölvétel nagyon megkönnyíti. Ezért is igen kérem a kerületi tanfelügyelőket és iskolátogatókat, hogy szöbenforgó jegyzőkönyv úrlapnyomatványt iskolátogatásalkat megelőzőleg alaposan tanulmányozzák, mert e nélkül az iskola megvizsgálása és az úrlap kitöltése indokolatlanul sok időt vesz igénybe. Továbbá azt is kérem, hogy a jegyzőkönyv úrlapnyomatványok pontosan föltessenek ki, úgy, hogy hivatalomhoz kizárólag teljeszen kitöltöten érkezzenek be.

A megfelelő ellenőrzés végett az iskoláigazgatóságok mindenkor kötelesek lesznek az előző évi jelentések hapesán heptt egyházmegyet fötanfelügyelőt leiratot a kerületi tanfelügyelőnek, illetőleg iskolátogatónak bemutatni, hogy módjukban legyen nyomban megállapítani, melyek voltak az elmúlt év hiányt, s hogy ezek a rendelkezéseket megfelelő módon pótolották e?

Végül megjegyzem, hogy az új püspöki rendszabályok 33. §-ában előírt évi jelentések megteütelere egyelőre új évi iskolai jelentésúrlapnyomatványt nem adok ki, mert az iskolátogatást jegyzőkönyv alapján csak a jövő tanévben fogok kiadni új évi iskolai jelentésúrlapnyomatványt, amikor a gyakorlat megmutatja, hogy az évi iskolai jelentéseket mennyiben lehet egyszerűsíteni és hogy minő adatokat kell annak magában foglalnia. Ép ezért az eddig használatban volt évi iskolai jelentések az 1926/27. tanévben is érvényben maradnak.

Ugy az évi iskolai jelentéseket, mint pedig az iskolátogatási jegyzőkönyveket minden év július 31-ig kell a kerületi tanfelügyelő által hivatalomhoz együttesen behülden.

HIREK.

Radics Gyula, zombai igazgatótanító pápai hitüfetése. Meggyespüspök Ur Ó Múltósága fölterjesztése alapján Ó Szentese Radics Gyula zombai igazgatótanítónak 39 év eredményes munkásság után förtént nyugelombavonulása alkalmából a Pro Ecclesia et Pontifice érdemkereszett adományozta. Az érdemkereszett január hó 30-án nagy ünneppes mellett adta át Mayer Ferenc zombai adminisztrator az ünnepeitnek. Az egész község és környék lakossága ünnepele a közszeretethen álló igazgatótanítót, aki eme magas kitüntetésre és ünnepeésre hosszú eredményes működésével és dicseütre méltó magatartásával erre érdemeket is szerzett.

Ker. tanfelügyelői kinevezés. Meggyespüspök Ur Ó Múltósága Rüdinger Dzsó, meüst eseres-plébánost a mohácsi esp. kerületi kerületi tanfelügyelői tisztségétől saját kérelmére felmentette s a mohácsi kerületi kerületi tanfelügyelővé Dr. Héthy József, hírd. esepert, dunaszekcsői plébánost nevezte ki.

483/1927. sz. **Tanterfelülvizsgáló bizottsági tagok költségeinek megteüfése.** A részletes tantervek és órandek felülvizsgálatának legnagyobb része már megtörtént s így indokolt, hogy a felülvizsgáló bizottsági tagok költségei mielőbb megteüfessenek. Ép azért felkértem a bizottsági tagokat, hogy költsöökik összegét a kerületi tanfelügyelőnek **haladéktalanul** jelentékek be. A kerületi tanfelügyelőket pedig felkérem, hogy a kerületfökhöz tartozó bizottági tagok költségeinek összegét egyszerre oly időben sziveskedjének nálam bejelenteni, hogy nekem módomban áll, hasson a kerületi tanfelügyelő urak címére még oly időben megküldenem a megfelelő összeget, hogy a tavaszi tanítói köri gyülések alkalmával illető bizottsági tagoknak a ker. tanfelügyelőik kézbesithessenek is. Ekéánt mutatkozik célszerűnek időközönként, mert az egyes tanterfelülvizsgáló bizottsági tagok költségei oly csekélyek, hogy külön-külön postán megküldenik indokolatlan nagy költséget jelentene. A jövőre nézve pedig akként intézkedem, hogy a tanterfelülvizsgáló bizottsági tagok a nekik felülvizsgálás céljából megküldött tanterveket bementelen csomagban adják hivatalom címére postára s ez esetben a jövőben melőzhető lesz, hogy akár a ker. tanfelügyelő urak terheltesseken meg, akár pedig, hogy a tanterfelülvizsgáló bizottsági tagok kénytelenek legyenek a postaköltségeket előlegezni.

A sikhói r. kath. polgári fiúiskola igazgatójáná Meggyespüspök Ur Ó Múltósága Hirschenek Ödön, ker. tanfelügyelő, pécsvárdi plébánost nevezte ki.

Igazgatótanítói kinevezések. Meggyespüspök Ur Ó Múltósága Eicher János, nagymányoki és Bálun István lovaszfértényl r. kath. kántortanítókat igazgatótanítóká kinevezte. Mindketten magatartásukkal és eredményeten szorgalmukkal szerettek érdemeket ezen magas kitüntetésre. Mint a tanterfelülvizsgáló bizottság tagjai, a részletes tantervek és órandek szakszerű és gondos felülvizsgálatával tüntek ki.

A dunaföldvári r. kath. tanítótestület február 1-én az iskolát felitógépalap javára táncdal egybekötött színelőadást tartott fényes erkölest és ajánli siker mellett.

A gödröi espereskerület tanítói köre tavaszi köri gyülést március 21-én d. e. 9 óráz kezdettel Felsőmindszenten tartja meg. Tárgya: jelentések, fölobozások, pénztári jelentés, az alapszabályterviátóra vonatkozó fötanfelügyelői rendelet megbeszélése, tagdíjszedés, tisztújítás és indítványok.

Hisdudóváda létesítése. Némethéren a rk. hitközség hisdudóvát létesített, amelynek vezetését szerzetes-önöndő bízt. Az övöda létesítéséhez és a szerzetes-önöndő állás szervezéséhez a ukm. is hozzájárult.

Tanonciskola látogatása alóli felmentés. A mohácsi kiállással kapcsolatosan megtartott iparos kongresszuson a tanoncgyűjtemény rendezésével együttesen hozott határozati javaslat alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter ahhoz nem járult hozzá, hogy a négy polgári iskolánál vagy középiskolánál magasabb előképzéssel rendelkező tanoncok a rendes tanonciskola látogatása alól felmentessenek. A miniszter ur azonban felhatalmazta az ipariszkolai főigazgatót arra, hogy azokat a tanoncokat, akik valamely középfokú oktatást intézet, tehát foglalkoztat, reáliskola, felsőkereskedelmi iskola, tanítóképzőintézet VIII., illetve a felsőbb osztályú tanoncszervezetek megköltése előtt sikerrel végeztek, a főigazgató illetékes a tanonciskola kötelező látogatása alól felmentett.

Tanítói kinevezések. Ábel Márta felsőleperdi rk. tanítóón a ódalmeneti tanítóón, Hering Károly, gyűdi tanító a lipótói tanítóón, Ursprung József az ujonnan létesített mohácsiziget-mohorudni tanító állásra és Simonfalvi Ilona a szabcs óvónői állásra egyházközségül kinevezettek.

Küzdelem a Magyar Analfabetizmus Ellen cím alatt Dezső Lipót, szombathelyi vezér kir. tanfelügyelő könyvet adott ki a népultura fejlesztése érdekében. Az Új Nemzedék című napilap által díszesbírt részesült pályamunka. A könyv két részből áll. Az első rész tárgyalja az állam kötelezettségét az analfabetizmussal szemben, az analfabetizmus káros hatását a köz- és nemzetgazdasági szempontból. Ismertetést nyújt az analfabetizmus elleni küzdelem mulyából, az analfabetizmus okairól, mai helyzetéről, a teendőkről, az analfabeták oktatásáról, az alkalmazandó tantervről és a költészek biztosításáról. A második rész a vallás-erkölcsi nevelést, a nemzeti kultúrát és gazdasági kultúrát tárgyalja. Mindkét rész egy kötetben. Ára 5 pengő s megrendelhető a szerzőnél (Szombathely, kir. tanfelügyelőség).

Főpénztáros közlése.

A Katholikus Iskola f. éul 3 pengős előfizetési díjat postafordulival beküldendők. Kérem a tagokat, hogy az egyesületi tagdíjakat a *kerületi pénztárosnál* fizessék be, mert az egész tagdíjak a központba való beküldése zavarokat idéz elő. A tagdíjakat az illető kör pénztárosok jogosultak beszerezni s ök hűldik be a központba a tagdíjak megjelölés részét.

NYUGTÁZÁSOK. Rk. isk. Udvar. Gyűrűsi, Nagyvárad. Könyvszerkesztő, Dasas, Fedek, Hercegszentmárton, Pócsa, Némethároch, Virágos, Dunaszekeő, Hird, Németi, Murga, Dinnyeberki, Palotabosch, Cséberny, Korpád, Ciko, Hissvejke, Magyarherold, Páti, Zánod, Dóbróka, Csikósdótos, Dámpusata, O. Pata, Pápai, Pápai, Csikósdótos, Dámpusata, Regöly, Taros, Némethár, Godisa, Pápai, Csikósdótos, Ózora, Földes-pusata, Czeller, J. Dóbróka, Takács, Jókaijaba, Récskótos, Pápai, Csikósdótos, Ózora, Földes-pusata, Czeller, J. Dóbróka, Takács, J. Gúd 3-3 pengő, Rk. isk. Monyoródi, Bár 60-60 Ft, Lelch, J. Lengyel, Bugala E. Miskolc 9-8 P. Állati Antal Lepénca 12 pengő, Bende J. Szabcs 8 P., Rk. isk. Mohács 30 P. Angyaldár 21 P.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többségek. Lapunk f. éul I. számában közölt 1927/28. sz. püspöki rendeletet illetőleg jeleztek, hogy a politt. költésnek nem kötelezhetők arra, hogy a hitközségi adókat beszedjék s kifizeljék. Mindenesetre celszerű a politt. költésgeket erre felkérni s amennyiben ezt vállalják, ez esetben a költészi pénztár köteles a hitközségi adókat együttes kérésre venni. Ezen intézkedés kívánja annak lehetővé tenni, hogy a még teljesen be nem jött költészi és hitközségi adók esetében a bejött összeg kizárólag költészi adónak minősültsék, mert a bejött az arányosan jött egy új politt. költésge, mint a hitközség. — **Vj. P., szatizás.** Hálás köszönet. A bejött folytatódagos közlemények is köszönettel vesszük. — **M. B., Sásd.** A kérelem alapján készséggel szem közöltük. Bármily tonábbi közleményt, hírt, stb. mindenkör köszönettel vesszük. — **Sch. M. Bonyhádi, W. Á. Ciko.** A küldött értekezési cikkei legközelebbi számunkban közöljük. — **F. Gy., Tótkes.** A tanítói nyugdíjárulékok ügyében a pécssegyszervelet főhatóság a legnagyobb szigorral és körültekintéssel intézkedik és intézkedik most is, hogy ezek pontosan befizetessenek, mert ez elsősorban a hitközség anyagi érdeke is. Készedelmes befizetés, vagy be nem fizetés késedelmi kamatokkal és végrehajtási költésgeket okoz. A plébános, iskolaszéki elnökök mindazon helyekről, ahol az iskolaszéki vanonadnak a nyugdíjárulékokat befizetik, költészek az ehm. főtanfelügyelői hivatalnak jelentést tenni, hogy megjelölés intézkedés történhesék a nyugdíjárulékok befizetésére iránt. Az, hogy más jeleztek iskolák nem fizetik be a nyugdíjárulékokat, ezt a rk. iskolákra irányadó venni nem lehet s nem is szabad. Törvényes rendelkezéssel állunk szemben, amely törvényt végrehajtani mindenkinek kötelessége s amennyiben ezt nem teszi, a hatóságunk módjában less a szükséges megtorló intézkedéseket foganabta vétetni.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHTÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadástulajdonos: a „Pécségházmegyeyi Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elséjén.

Előfizetési díj 1927. évre 3 pengő. **Tagdíj 1927. évre 3 pengő.**

SEBEKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, havd a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámokért is küldendők. Az előfizetési és ügyelgi díjakat MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címre Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1927. április 1.

XVI. évfolyam, 4. szám.

Reformförekvések

hullamaitól élénk élel kelezett az egyes esp. tanítói körökben, amelyek lapunkban is kifejezése jutnak. A folytonos fejlődés akarása egyik biztosítékát képezi minden jó ügy sikerének, s ezért lapunk közli az egyes állásfoglalásokat. Most nem az a célom, hogy egyik vagy másik állásfoglalás helyes, avagy helytelen voltát bírálat tárgyává tegyem. Célom az, hogy az állásfoglalások hapsán rámutassak az azokban nem egészen helyes megállapításokra.

Miut számunkban közöltük a bonyhádi esp. tanítói kör határozati javaslatát az egyházmegegyi tanítóegyesületek ujászervezése tárgyában. Ezen javaslat szerint az egyházmegegyi tanítóegyesületek nem veszik tudomásul az orsz. szövetség legelőrevalóbb szándékait, az egyházmegegyi tanítóegyesületek között nincs meg az összeköttetés és a szükséges egység. Ezen valóban nagy hiány öhül az egyházmegegyi tanítóegyesületek jelenlegi alapszabály szerű szervezetségét jelöli meg s ezért megállapítja a bonyhádi esp. tanítói kör határozati javaslatában, hogy az egyházmegegyi tanítóegyesületek önállósága nem indokolt. Csak mint az orsz. szövetségnek följárni folytassák működésüket, de tartssák meg eddigi szervezeteiket, a választmányt, elnököket, hóröket stb. fenntarassák. A tagdíjak előtérítését és a helyi tanügyi lapok megszüntetését tartja szükségesnek, mert a tagdíjak s így nálunk a Katholikus Iskola előfizetési díjat a tanítóögra keltső anyagi terhet rónak.

Téht az egyházmegegyi tanítóegyesületek tagdíjak és Katholikus Iskola előfizetési díjai öhozzák azt a javaslat értelmében, hogy a szövetség legelőrevalóbb szándékait az egyházmegegyi tanítóegyesületek nem veszik tudomásul stb. Ebből önként következik, hogy ha nem less helyi tagdíj és tanügyi lap, akkor a szabad Jörog hiányok mind pótolva lesznek. A tanítói körök és egyházmegegyi tanítóegyesületek tehát jelen szervezetségük mellett nem képesek beharcolódnai az orsz. szövetségbe a tag- és előfizetési díjak miatt? Kénytelen vagyok ezt tagadása venni. Állításomat igazolom is.

Hogy a szövetség legelőrevalóbb szándékait, javaslatait nem veszik tudomásul vagy nem karolják fel az egyházmegegyi tanítóegyesületek, annak oka nem a mostani szervezet, mert az élénk összeköttetés fenntarthat jelenleg is. A kellő érdeklődés hiánya öhozza ezt, mi akkor is fenállana, ha fíókegyesületek lennének az egyházmegegyi tanítóegyesületek. Általános és közös érdekük ugyekben most is iránytj az orsz. szövetség. Közös célok és érdekek exidőseiről is az orsz. szövetség után juthatnak döntő tényezőkhé él. Jelenlegi szervezet mellett az országos szövetség egyik tagja is megjelenhetik a körü-avagy a központi ülésében. Téht a felvetelt kérdés intézése teljesen független az anyagjaktól.

Hogy az egyházmegegyi tanítóegyesületek jelenlegi önállósága és egy helyi tanügyi lap mind ölyönköt biztosítj ügy tagjainak, mint magának a hath. tanügynek s az orsz. szövetségnek is, külön részletelem nem tartom sem szükségesnek, sem célravezetőnek.

Végül meg kell állapítanom, hogy a pécsi egyházmegegyében az egyházmegegyi főhatóság belátó körültekintő rendelkezése folytán sem a tagdíjak, sem pedig a Katholikus Iskola előfizetési díja anyagi terhek nem rónak a tanítóögra. A Katholikus Iskola előfizetési díja ugyanis az iskolai pénztárnak terhére állapítottj meg rendeltelével, hogy maga az egyesület számba sem vehető öszszeggel járul csak hozzá a lap előállítás költségeihez, de csak akkor, ha a lap némi nagyobb terjedelemben jelenik meg a tanítóögr érdekében. A tanítógyűlési napi- és fuvardíjakat ugyancsak az egyházmegegyi főhatóság aként állapította meg az iskolafenartókhé terhére, hogy abból nemcsak a helyi-, hanem az orsz. központi tagdíjak is fedezeltek nyerhettek. Hogy ez így van, azt hiszem nem kell számadatokban részletesen kifejeztem, mert mindenki tudja, hogy mennyi az egyesületi ösztályokra megállapított napdíj s azt is tudja, hogy az egyes tanítógyűlések (hóri és központi) napdíjait az ellátási költészek nem emésztik fel teljesen...

kívánt volna cselekedni. És lám, mégis ő maga kénytelen megállapítani, „milyen félreértések származtak ebből!” Még csak emlírti azonban van eszméje és máris zavart, félreértést okoz, hát ha az még meg is születnék, akkor idezné csak fél igazában a félreértések egész légióját, csirája volna ez a papság és tanítósgazdák között, a szerinte is, olyannyira szükséges szeretetteljes együttműködés megzavarásának.

De nem lenne szolgálatot Ruzsinszky indítványának elfogadása annak a célnak sem, amely az ő zemei előtt lebegett, a tanítóit tekintély emelésének sem, ha a gyülekeken — *a tanügyi kath. érdekeinek ellenőrzését* az egyesületi és köri gyülekeken az egyházmegyei tanfelügyelő és kerületi tanfelügyelő, *mint püspöki biztosok* gyakorolják. Ezzel az egyházmegyei tanítósgazd szomorú bizonyítványt adna ki arról, hogy ő megadta a gyülekeket külső beléleteknek irányítására, kizárólagos szellemben való vezetésére, illetékesnek, szakavatottan nem tartja, mert time a kath. érdekek ellenőrzésére püspöki bizost kíván szerepeltetni a gyülecsin.

En a katholicus tanítóit, ki Szentegyháznak szolgálatába állott, ki az Ur oltára előtt esküt tett, hogy az Egyház szervezettel tisztelben tartja, parancsal szerint él és munkásságát egyedül az Egyház szellemében végzi és irányadól egyedül azt tartja; azt a katholicus tanítóit, ki Krisztus szellemével van áthatva; igenis illetékesnek, szakavatottmódú tartom arra, hogy a gyülekeken a püspöki biztos ellenőrzése nélkül is, a kath. érdekek szemelőtt tartásával, jól és helyesen tudjon elnökölni. Titkoknál kellene minden önérték katholicus tanítóinak az elen, ha bárhol is feltételeznék róla, hogy csak akkor működik a kath. Egyház érdekei szerint, ha őt ellenőrzi.

Ruzsinszky nem körvonalozta, hogy tulajdonképpen milyen jogkörök akarna biztosítani a püspöki biztosnak a kath. tanító gyülecsin, csak általánoságban a „kath. érdekek ellenőrzéséről” beszél. Így sejtelmem sincs, hogyan gondolja azt a bizonyos ellenőrzést keresztül vinni. Tán csak nem egy contemláta, hogy a püspöki biztos statista szerepet vinne a gyülecsin, kinek semmi joga nincs, csak hallgattai, vagy — diszbeszédet mondani?... Bizonyára joga volna, hogy esetleg belemondjon a gyülecsin menetébe; hogy a szerinte kath. érdekeknek meg nem felelő (no de ilyet feltételezni!) határozatok meghozása ellen véto-t mondjon; a gyülecsin tárgysorozatát bizonyára előzetes cenzúra alá kelene bocsálatni az elnöknek, nincs-e benne kath. érdekeket sértő pont stb. Ilyen szerepe volna talán a püspöki biztosnak, mint a megye gyülecsin a rendőrkapitányának, vagy szolgabírójának, ki bár nem elnököl, de *tényleg* vezeti a gyülecsint és meg fel is oszthatja, ha megítélése szerint, arra okot lát? Hát a világi elnöknek mi volna a szerepe? Nem más, mint végrehajtani a biztos ur rendelkezéseit!... Hát ezt akarja Ruzsinszky? Bizonyára nem, de indítványának elfogadása esetén, mégis így történne, mert másképp nem történhetik.

Bizonyára valamennyigen egyetértünk ugyanis abban, hogy nem a tanító határozza meg az Egy-

ház nevelő és tanítói jogát, hanem az Egyház alkalmazta a tanítóit. Nem a tanító határozza meg, hogy mit akar tanítani iskolájában, hanem az Egyház írja elő mire kell tanítani és miként kell nevelni fiat. Ha az így van — ki volna kétségbe, hogy így van — akkor meri-e valaki állítani, hogy csak fölöttük tanítóktól függ, kizárólag bennünk illet határozni, dönteni a fölött, mit kell tanítani és miként kell nevelni? Pedig ezt a teendőit írja elő a régi alapszabály 30. §-a és az új tervezet 27. §-ának 5. pontja, az esperes köröknek, amikor rendel, hogy „a közgyűlésnek tárgysorozatának a nevelés és tanítás kérdéseit kell föllelőnie”. Ha tehát az Egyház képviselőit, mint előnök, nem irányíthatná a gyülecsin menétét, tárgyalásait, úgy, mint püspöki biztosnak volna meg ez a joga, sőt *kötelessége*. Nos és aztán mennyiben válnék ez a változás előnyére a tanítói gyülecsinnek és mennyire tenné „előnyebbé” azokat, mint azt Ruzsinszky várja? Zavart, elégedetlenséget, visszavonást, kevérséget, hatáskörök összeütözést stb. volna ez a változás maga után. Ez bizonyára „előnyebbé” tenné a gyülecsin lefolyását, de aki komolyan fogja föl a kör gyülecsin hivatását, megborzad ettől az „előnyektől”...

Tudjuk, hogy a katholicus Egyháznak a tanítószó és neveléshez isteni joga van. Sőt ez nem csak joga, hanem Krisztus parancsa szerint, szent kötelessége is: „Elmenvén tanítsatok minden nemzet kötelessége is”. Tevéds volna azt hinni, hogy ez a joga, zeteket”. Tevéds volna azt hinni, hogy ez a joga, illetve kötelessége csupán a hitván tanítására terjed ki. Kiterjed ez az összes tudományágra. „A katholicus egyház — mondja gróf Zichy Ujvárosi érsek Ur O Eminenciája egyik értekezésében — a katholicus egyház, az az egyetlen intézmény a földön, mely Istentől az ember eredetére és végérejára vonatkozó tanítását átvette és bírja, isteni segítséggel támogatva minden tévedéstől menten őrzi és hirdeti s így egyedül neki van joga *minden más tudomány vezetésére és ellenőrzésére*.”

Világos tehát, hogy az Egyház képviselőinek — ez esetben a tanfelügyelőnek — a katholicus tanító és papok gyülecsin, ha a tanítás anyagáról, szemlééről és a nevelés módjáról tanácskoznak — hiszen a tantervnek eddig történt változtatások, legnagyobb részben, a tanító gyülecsin folytatott tárgyalások eredménye — *irányítói és közreműködési joga* van. De tovább megyek és azt mondom, hogy ezt a jogát át sem engedheti, mert ez *szent kötelessége* is, melyért Istennel szemben felelősséget tartozik, ki erre nemcsak jogot adott, hanem parancsot.

Ezekután most már csak az a kérdés, miképp gyakorolja a kerületi tanfelügyelő ezen jogát, illetve kötelességét? Mint püspöki biztos, avagy mint egyesületi elnök?

Ruzsinszky indítványára szerint „a tanügyi kath. érdekeknek ellenőrzése” volna a püspöki biztosok feladata. (Mellesleg mondom, hogy a kath. tanító gyülecsin nem is fordulhat elő más tanügyi, mint *kath. tanügyi*, tehát nem a „tanügyi” kath. érdekek ellenőrzése volna a püspöki biztos hivatása,

hanem a nemzeti és hazafias *kath. tanügyi* érdekeinek.) Tehát csupán ellenőrzés, miért is semmi hatással nem lehetne, eszerint, a gyülecsin lefolyására, csak a vizgató szerepét tölthetné be, hogy a *kath. érdekeket a róm. katholicus tanítók meg ne sértsék!*... A gyülecsin előkészítésében részt venne, a tanácskozást, minden zavart és félreértést, hatáskörök összeütözés nélkül vezetnie és irányítania csak akkor lehetne, ha olyan joga van, mint amilyenek az elnök bir. Tehát csak, mint elnök felelhet meg annak a fontos missziónak, amelyért a gyülecsin jelen van. Csak, *mint elnöknek* van meg a módja, hogy a katholicus keresztényi alapokon nyugvó „a tanító szellemi és szakszerű tökéletesedésének ügyét szolgáló” egyesülethez minél szorosabban hozzáfűződik és ott az Egyháznak nagy és szent érdekeit irányításával, vezetésével szolgálja. Az egyesület eredményes működéséhez ugyanis elengedhetetlenül szükséges, hogy az egyesület tagjai és vezetői egymást megértsék, szeressék, egymással bizalommal legyenek. Ezt az olyan egyen ki csak előmozdírti jön az egyesületbe, soha el nem érheti, erre csak a tanító minden bujában-bajában együttérző és ügyelőkíván viselő, sérelmeket velük együtt tárgyaló, tanácsell, vigasztalással mindenkor készenesség, szolgáló, egyházi elnök képes, mert ő nemcsak ellenőrzi föl a tanítókat, hanem velük együtt a nevelésnek, a tanításnak — ennek a magasztos és szent ügynek — minél magasabb nivóra helyezédsen közreműködni. Mindezekből pedig nyilván következik, hogy nem püspöki biztosra van az egyesületnek szüksége, hanem egyházi elnökre!

Azt mondja Ruzsinszky, hogy az egyesületnek „két uralkodója nem lehet”. Ebből az következik helyes logikával, hogy egy „uralkodója” azonban lehet... Nekünk tanítóknak az egyesületünkben nem kell uralkodni vágyó Cézár, nekünk egymást megértő, az egyesület ügyét szívóknak, lelkiükön viselő, a primus inter pares-t szemük előtt tartó, minden, tapintatos, kedves és szeretetreméltó egyházi és világi elnökökre van szükségünk. Ilyenek a multban is voltak, ilyenek a jövőben is lesznek...

Ha az elnökök között a kölcsönös szeretet és becslés, a finom tapintatos érintkezés megvan; ha figyelembre veszik a főtanfelügyelő urnak, az elnökötök vonatkozásában bőlcsen kifejtett irányelveit, úgy az elnökös kérdése könnyen lesz megoldható. Társléknök másutt is vannak. Feloszlják maguk között a munkát és mindegyik végez annyit, amennyit Isten adta tehetségétől, munkabírástól a kerület, hogy így egyesült erővel mozdíthatják elő a közjót.

Mindezekhez nem kell más, mint Jézus Szive szerint pap és tanító, kik megszelvilek és hűen követik, a kath. tanító Ideáljának, az isteni Mesternek, a tanító tanítójának szavat: „Aki köztetek első akar lenni, legyen a ti szolgáló, valamint az ember fia nem jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon”. (Máté 20, 27, 28; Márk 11, 44, 45.)

Bors József,
püspöki tanító.

Béke velünk!

A Katholicus Iskola utóbbi számai állandóan foglalkoznak az „alapszabály módosítás” ügyével, melyet a gödri espereskerület tanítóköreiből Ruzsinszky József dobott felszínre. — Mivel az ügy, indítványozó részéről már a következő sziadümbában van, mint szócso néhány sort szabájon nekem is hozzáfűztem.

Tanítótestvéreim! Hát minek ez? Mi sem értjük meg egymást? Öszinte lesztek és talán kíméletlen, ha kimondom: nem alapszabály módosítás kell ott tal a hegyeknek, hanem — „más”, — ami valakinek fáj Testvéreim! boldogabb leszel, ha Te „előhólsza”? Fájó sebetnek orvoslása erőmennyesebb lesz? Az a „történelmi szerep”, aki Egyházam és iskóám törvénye szerint — mégis csak feletem áll, — tu-e és fog e uoy segíteni, mintha szeretettel hívjuk körülükbe? Gyülecsinkek el sem fog jónni és nem lesz tőle „látetés”.

És most még egyet! — „Gyülecsinkek előnyebbek lesznek!” Hozzan, ha van titkaink valók, amit a papnak nem szabad megújni? Az iskola felszentelt és civil papja már nem kéz a kézben haladnak? Bajok voltak, vannak és lesznek, még pedig minőkét részről. Az indítvány elfogadásával pap és tanító közii ür, csak nagyobb lenne.

Ha a gödöri kör meg volt elégedve Gundy M. esperes urral, talán Barinai esperes ur meg volt elégedve a pécsi kör tanítósgázával és másutt is. Aki köteledni akar, ha elnök, ha nem elnök, talál alkalmat mindenkor.

„A tanítósgáz házójának” hatása alatt a pécsi espereskerület tanítóköre f. é. márc. 8-án tartott tavaszi gyülecsin az a határozatot hozta e tárgyban, hogy Ruzsinszky indítványát nem teszi magáévá és a régi mellett foglal állást, elnökös legyen közők.

Kérem egyházmegyéink minden tanítótestvéreit: jöjjen velünk. A béke épít, — a háború pusztít! Mi építeni akarunk, azért béke velünk.

Záborj Alajos,

a pécsi esper. ker. tanító kör legújabbja.

Az elnökös nem öncél, csak eszköz.

Mult évi közgyűlésünk alkalmával támadt nyugtalansághal oly hasznos és érdekes, szinte izgalmas vitát vezetett a Kath. Iskola, amely — azt hiszem — összes Nemtörődöm János kollegánkkal feljuttatózata és a lap buzgó olvasóival tette, viszon — remélem — a lap életére törő, de azt annál buzgóbban olvasó összes Húrca Zoltán kollegánkkal fejtgetéltetleire bírta. Mert hol és mi módon vezetőföld volna le a magyasnyomás fessültség, ha nem a Kath. Iskola díllámbártólján? Bárhol és bármí más módon csak vállamcsapás, tehát rombolás árn egyenlítőshelett volna ki a fessültség. Végre lapunk utján

elérkezünk oda, hogy mindenki elismeri, miszerint sem „bolszevizáló”, sem „szeparációs” törekvések nincsenek, sőt még csak presztizsiáértéknél sem lehet mondani az egyedül igazó ellentétnek maradt elnöklési kérdést. Mindenesetre örülhet az egyháztagok megfontolása, hogy ha már egyáltalán megírták a felreállításra alkalmas adott indítványt, hogy azt épen Ruzsinszky kollégáink tette meg, akit egyházias, pártlós gondolkodásával és életével az összatantóság példaképe gyantán áll, ahónál tehát senki sem tételezhetne fel, hogy az egyházat vagy a pápát legáltalábanról is sértent akarta volna.

Ami már régen vártunk, megismertük most lapunk márciusi számából az eredeti indítványozó Ruzsinszky kolléga álláspontját saját indoklásával. S íme kiderült, hogy ő tulajdonképpen kevesebbé elegendi meg a a tanító-elnök részére, mint az egyh. főtanfolygoló ur. Utóbbi egyenesen a tanító-elnök megléteben teljesen felvonult a tanító-elnök előnéveléséhez. A ker. tanfolygólókkal való egyenjogúságot alapszabály szerinti akarja biztosítani. Ruzsinszky pedig egyrészt olyant kíván, ami — saját szava szerint — józart megvan, mondán: a földrei esp. körben 50 éne világi elnök elnököl. Legtöbb helyen pedig azt hiszem, az a kiakult gyakorlat, hogy az egyház ülésen az egyházat elnök nyitja meg az ülést és közben átadja az elnöklést a tanító-elnöknek, más ülésen pedig az elnök-lés fordított sorrendben történik. A kölcsönös figyelem és udvariasság megtalálta a helyes megoldást. Mint az egyh. főtanfolygóló ur mondja, eddig csupán egy esetben támadt a kérdésben kanapé-pör. Ruzsinszky azt kívánja, hogy a kör választott elnöke adminisztráljon, vezessen a püspöki biztos hivatali felsőbb-sége alatt. Ő előtte értehetlen az egyházi és világi elnök egymás-mellérendeltségi viszonya, én pedig nem értem, hogyan mondhajta utómányának a tanító-elnök vezetését a ker. tanfolygóló felsőbb-sége alatt. Nem értem, miért essék jobban a tanító-elnöknek elnöklőnie a püspöki biztos alatt, mint az azonos személyű egyházi elnök mellett. Ilyen utómányért nem érdemes alapszabályt módosítani.

Azon ped g csodálkozom, hogy ő nem tudja megérteni az egymas mellé rendelt egyház és világi elnök viszonyát. Hát nincsen minden kati. társadalmi egyesületnek egyházi és világi elnöke, a falusi kati. körök az Orsz. Kati. Szövetségé? Miért ne tudnók épen mi, az egymasra utal pap és tanító az együtt dolgozó, hitoktató és tanító, sok esetben épen az egymással működő ker. tanfolygóló és ker. iskolalátogató, körinket tapintatos megértéssel, kölcsönös előzettség-gel együtt vezetni? Hogy az egyházat el-

nök mégts csak tultengene? Ha presztizs-ból történék ez, ami sajnos volna, lenne ellenszere és bírása: az alapszabály, mely az egyenjogúságot írja elő a főtanfolygóló tervezetében. Ha nemes véltékedésből, az úgy inánti bugóságból történék, az csak hasznára volna a tanfolygónak. Ruzsinszky másik két érve a tanító-elnök elnöklése mellett tisztán negatív természetű: a tanítóknak elég a műveltségre ehhez és az egyházra hátrány nem támad. Pozitív érve nem hoz fel kíván-sága mellett. Már pedig negatív érvekől hi-folyólag megbolygott az eddigi viszony, legalább is nem tapintatos dolog ebben az esetben. Engem és ahkikket én eddig beszél-tém ezen tárgyról, hieglét az elnöklés tárgyában a pártlós viszony az egyházi és világi elnök között. De ezt az új alapszabá-lyokban határozottan ki akarjuk dombori-tani azzal, hogy az úgyeket és az elnöklést is együttes megállapodás alapján intézik, az ülések jegyzőkönyveit mindkettlen aláírják, együtt állapítják meg az ülések idejét és tárgyszerűsárat. És nem elégszünk meg azzal, amit Ruzsinszky mond, hogy: „mondja ki az alapszabály a ker. tanfolygólót minden-korok elnöknek s mi belemegyzünk, mert a hatóság így akarja.” Milgen hatóság akarja ezt? A főtanfolygóló ur nem. Omeltósága, a megépsüspök ur sem, hisz ebbeli fel-jogásit a főtanfolygóló ur már a mochas gyűlésen közölte a tanítás-gal. Mi tehát Ruzsinszky határozatlan kíván-ságával ellen-térben, határozatlan kíván-ságunkat meg, hogy mit kívánunk s kíván-ságunkat érve-nyesíteni is akarjuk és tudjuk.

Ami a központ elnöklést illeti, szerény véleményem ugyancsak a kifejtett alapon, a pártlós elve alapján állapítanék meg az egyházat és világi elnök hatásköre. Ez esetben kihaggyandó volna a főtanfolygóló ur alapszabálytervezetéből a 27. § 2. pontjának végső mondata, mely szerint a világi elnök a kör ülésnek jegyzőkönyveit az egyh. főtanfolygólónak bemutatja és jelentést tesz a jegyzőkönyvi határozatok alapján tett végre-hatás intézkedéseiről. Ez a mondat sokkal inkább megnyirbálja az egyesület önálló életét, önálló vezetését, mintha a főtanfolygóló az egyesület egyházi elnöke s mint ilyen, a világi elnökkel egyetértőleg intézkedik és jár el.

Nem merül fel nézeteltérés az eddigi eszmecsere folyamán arra nézve, hogy egyes-ületünk hivatalos jellegű legyen-e vagy sem. Ha nem lenne továbbra hivatalos jellegű, a fősásztor védnökségére is meg kellene szün-telen. Már pedig ezt senki nem akarja. A védnökség joga van bármikor elnöklőnie. Nem lehet tehát azt mondani, hogy mindig a tanító-elnök elnöklőjen.

A régi alapszabály szerint „az egyesü-letnek mindenkor egyházat elnöke a péc-

egyházmegyei főtanfolygóló, amennyiben e tisztelet utállaja.” Ha nem utálla, nem volna egyházi elnök s Ruzsinszky kíván-sága érve-nyesine, miért nincs akkor megelégedve az alapszabályokkal? Azt hiszem, azért csak nyerhet az egyesület súlyban, tekintélyben, ha a mindenkor főtanfolygóló az egyházat elnökünk, aki a fősásztor tanügyi megbí-zaottja, akinek legnagyobb a látóköre az egyház-megyei tanügynek terén, aki által-ában foglalja közli a mi ügyeinkkel, érinthetik hatóságokkal s így legméltokepen reprezen-tálhat is és gyakorolhat a mi javunkra minden irányban befolyást. A fősásztor is azt a tekintélyes egyházi férfit választja ki főtanfolygólójét, ahkört e tiszteben legtoőbbet várhat, ahkor részemről nem tartom helyes-nek, hogy mi esetleg mást válasszunk egy-házi elnöknek.

Nem állítom, de szinte úgy tünik fel, mintha Ruzsinszkynek az elnöklés öncél volna, amennyiben „énnekhebb” gyűléseket vá-n indítványozna joggal. A pártlós joggal megvalósított tanító-elnökség azonban minden eszközre megleszen arra nézve, hogy gyűléseinket lehető legelőnékbe tegye. Az elnöklés és maga az alapszabály nem öncél, csak eszköz, utóbbi csak keret, melyet — igaz, elsősorban az elnöknek — ételni kell kitölteni. De az életműködést szabályokkal legelőnék korlátozni lehet, de nem előlőni és táplálni. Nagybörműű alapszabály-változtatást azért csak abban az esetben tartok indokoltnak, ha a Kati. Tanító-egye-sületek Országos Szövetségevel e tekintet-ben valamit megállapodás jönné létre. Eről azonban máskor, ma még nem aktuális.

Brunner András,
párti íg. tanító.

Az elnöki tisztségek!

Utalva Ruzsinszky indítványának mind-három pontjára, szükségesnek tartom a kér-dés megvilágítása érdekében a következőt megállapítani:

1. A régi alapszabályban az elnöki tisztségek nincsenek egymas alá rendelve, ha-nem természetesen gondolkodva, csak egy-más mellé lehet rendelve. Már 19 éves ta-nító vagyok s 18 évek körül jegyzői tisztségre töltök be s még schasam vettem észre, hogy az egyházi és világi elnöki tisztség betöltése körül valami ahadály felmerült volna. Ellenben ha ezt megvalósítalnák, úgy ahkor igen sok olyan dolog kerülne felszínre, ami nem kíván-sos. Pl. a főtiszteletadó papásg több, mint valószínű, nem jönné el gyűléseinkre, csak az esperes ur, mint püspöki biztos. A pap-

ság tagjaitól is elesnének, mert aki valamely egyesületnek nem érzi magát tagnak, annak nem is fizet. Továbbá a pap és tanító kö-zötti viszony nem hogy erősödéne, hanem lazulna, ami föltötte káros volna a kultúrának, az egyháznak és édes magyar hazának.

2. A kör világi elnökei, ahk az egyházi elnökkel karöltve vezették a gyűléseket, azt hiszem, egy sem bizonyította be azt, hogy nem tudott hivatalának kellő magaslátára emelkedni. Minden időben és mindenkor meggyőződhetett a főtisz. Hatóság a behit-dült jegyzőkönyvekből, hogy fölsősleges any-nyira hangoztani, hogy — hála Isten! — magasság foku a kiképzés és képesíti az örendelkezési jogra. Ez lealacsonyítás, amit határozottan vissza kell utasítani

A haladást a tanítóképzésben csak üdvö-zölhetem, de nem lehet mások rovására irni s ebből hifolyólag a haladást nem is lehet ok az alapszabály e paragrafusának revio-zióra.

Haladást vigyünk mi a gyűléseinkbe, ami természetesen emelni fogja kultúránkat és alapóhöz Lessz Nagymagyarország felá-madásának.

Garái Gyula,
tanító
a pécsevárdi esp. kör jegyzője.

Az elnöklés mikéntje a jelenlegi alapszabályok keretében.

Csekélységem, aki a németbölj esperesi kerületnek islen hegyelméből harminchat éve vagyok tagja, a gyakorlatból ismerem az egyházat és világi elnökök kölcsönös meg-értését és ép azért nem tudom magam azo-nostant azokkal, ahk a fenti kérdésből hatalmi kérdést próbálnak kovácsolni.

Már ez idős is sok szó esett por és contra, a tanítás-ügynek nem előnére, hanem csak hátrányára. Szerintem nem az a fontos, hogy ki elnököljön? hanem, hogy közös erővel előnére vigyük a kultúra ügyét.

Kerületünkben az elnöklést illetőleg a következő gyakorlat alakult ki. Az egyházat és világi elnök kölcsönös megbízásé alapján készítik elő a kör gyűlést. A gyűlést a világi elnök nyitja meg, vezeti a gyűlést, ki-mondja a hozott határozatokat és a gyűlés befejeztével az egyházi elnök mondja el a záróbeszédet.

Cséhmann János,
a németbölj esp. tanító kör
világi elnöke.

A helyesírás tanítása az elemi népiskolában.

Az elemi népiskolai tanításnak egyik fő-célja a tanulókat a helyes beszédre, valamint a szavak és mondatok helyes leírására szoktatni. Az egyes nyelvjelenségek szemléltetésénél a szóból, a mondatból, mint a beszédbeli leghitebb egységekből indulunk ki, az írásnál a fősúlyt a hangoztatásra, betűzetésre és másolásra kell fektetni. Az állami tanterv már az 1-5-ös osztályban a betűk helyes és szép leírását kívánja. Itt, valamint a II. osztályban persze csak a legegyszerűbb szavak és mondatok jöhetnek feltekintésre, mert a tollbamondás nem egyéb, mint a helyesírás tanításának alkalmazása. Ez óhálj fogja a tanulókat az első két osztályban természetesenileg száik hűvé szorították és beható, lelkiismeretes előkészítést igényel. A diktálásnál mindig csak olyan anyagot használjunk fel, amit a tanuló már tud, különben az egésznek nincs értelme. Ha a diktáló hemzseg a hibáktól, akkor hiába való munkát végeztünk, mert a tanuló a szó hiba láttára megzavarodik, a tanító utbaigazításait nem bírja feljenni, összetéveszti és a javításnál több hibát csinál, mint amennyi a fogalmazásban volt. A helyesírásnál is áll az, hogy jobb a hibákat megelőzni, mint azokat javítani. Az alsóbb osztályok célja a helyesírásra vonatkozólag nem lehet más, mint minél több szó tartalmilag és alakilag a gyermekek megéretté, hogy azok minél több szóról helyes hang- és írásjegyképet nyerjenek. A diktálás ezen alapszik.

A diktálóknál tehát főképp azon szavakra legyünk tekintettel, melyek a gyakorlati életben gyakran előfordulnak és őrizkedjünk attól, hogy a gyermekeknek pl. rokonértelmű vagy rokonalakú szavak erőteljes és neveléses összehalmozásánál csapdákat állítsunk, amilyenekkel különösen a régebbi hűnyekben találkozunk, tesszem pl. az ilyeneket: A poros pör bort iszák stb. Az u. n. klasszikus mondatok sem mindig alkalmasak, különösen ha a gyermek értelmi fejlettségét túlhaladják és a mai közhasználat nyelvtől eltérő stílusbeli sajátosságokkal bírnak. Csakis a legfelsőbb osztályban lehet ilyeneket írni. A tanítás folyamán szerkesztett mondatok, akár összefüggnek egymással, akár nem; továbbá közmondások és rövid meselovasmányok legalkalmasabbak a tollbamondáshoz. Magától értetődik, hogy csak olyanok jöhetnek tekintetbe, melyeket a tanuló tartalmilag és alakilag megérettnek.

Diktálni lassan kell és pedig mondatonként. Csak hosszabb mondatokat lehet részekre bontani. Kívülré persze, ha csak egyes szavakat diktálunk. Amíg a tanító előmondja a szókat vagy mondatokat, a tanuló ne

írjanak. Előbb még néhány gyermekkel mondassuk el a szót vagy mondatot, így megfogódniuk arról, hogy helyesen fogják-e meg az írandó szó vagy mondat hang-, illetve írásjegyképet. Ha a tanuló már írnak, akkor a tanító ne magyarázzon, ez csak zavarólag hat.

A hangoztatásnál különös súlyt fektessünk a rövid- és hosszú magánhangzót alkalmazására; betűzetésnél a kemény és lágy, valamint a megkötésnél mássalhangzóira. Másolásnál pedig az egyes szóknak teljes, tehát nem betűnkint másolására szoktassuk a tanulókat. Hátra van most még a fekete leveles: a hibák javítása. — Ez a tanító legkellemeltebb munkája, különösen ha helyesírás gyakorlatokról van szó. — Mert 40—50, sokszor 60—70-szer ugyanazokat a mondatokat átolvasni és pedig fészeli figyelmét az átolvasni, ez rettenetes munka. És ez erredmény bizony legtöbbször nagyon csekély, azért a helyesírás gyakorlatoknak a tanító által eszközözendő egyenkénti kijavítását nem tartom szükségesnek. Másképp áll a dolog a különféle nyelvtani, fogalmazási gyakorlatoknál; hibát az önálló megismerési módokkal. Ezeket egyenként kell átvenni, mert más célszerű kijavítási mód nincsen.

A helyesírás gyakorlatoknál fontos, hogy ne a tanító javítson, hanem maga a tanuló; a tanító dolga a tanulóat arra képeztetni, hogy az ejtett hibákat felfigyelje és azokat javítsa is. Ez többféleképpen történhetik. Először olyanformán, hogy a tanuló a táblára írt szöveg vagy az olvasókönyv segítségével maguk javítják ki a hibákat, midőn munkájukat a táblára írt vagy az olvasókönyvből levett szöveggel szóról-szóra, illetőleg mondatról-mondatra összehasonlítják. Persze a tanító felügyelnie mellett, hi hol itt, hol ott meggyőződik róla, hogy a tanuló lelkismeretesen végzi-e a javítást és ahol kell, rövid magyarázatot igyekszik a helyes írásmódot érthetően tenni. A nehezebb szavakat a faltáblára írja vagy írta és az azokban ejtett hibákat ott javítja vagy javíttatja ki. Célszerű az egyes hibák elől kedvelt a javításnak azon módja is, midőn kölcsönösen kiscserélik dolgozatukat, s így próbálják egymás hibáit megállapítani. A hibák javítását azonban már az végzi, aki a dolgozatot írta. Nem szabad arra bízni, aki a dolgozatot énekte, mert esetleg hibákat is javíthatna bele. Ez csak jelent a tanítónak, hogy hány hibát talált, melyek azok és ceruzával utólagosan aláhúzza. A hibák bejelentése és megbeszélése alatt az egész osztály figyel és esetről-tesetéről megállapítja, hogy az egyesek által kifogásolt írásmód hiba-e vagy nem. A hibák megbeszélésére fordított idő nem elvesztett idő és többet ér, mintha a tanító arának

verefékében javítja a füzeteket, kizsírja és a hibák javítását csak a gyermekekre bízta.

Lehet, hogy főbbet azt mondják, az írások kiscserélése rendkívül munka és a hibák bejelentése sok időt vesz igénybe. — Az elsőre jelezhetem, hogy a kiscserélés és visszacserelés egypár másodperc alatt megtan. Semmiféle rendezávarás nem szolgált előfordulni. — Legjobb ha az egy padban ülők közül az első a másodiknak és a harmadik a negyediknek adja íróját. En így szoktan eljáráni a két első és két utolsó pad kivételével.

Ezen padokban ülők egymás között cserélik ki az írjakat, hogy a leggyengébb tanulókat írják a jobbak kezébe kerüljenek. Ha azután a gyengébb tanuló dolgozatában talált hibákat letárgyaljuk, ritkán jelentkezik még tanuló, aki más hibát is talált volna. Mi mindezek után nem vagyunk biztosak, nézhetünk egy pár írjakat vagy pedig a hibák bejelentésénél nem említett nehezebb szókat, a melyekről azt gondolhatjuk, hogy egyik vagy másik gyerek hibásan írta, a fali táblára írhatjuk.

A tollbamondás után írjakat csak a rákövetkező napon javíttatom ki, mikor az előző napon tollbamondott szöveget az írjak kiscserélése után a táblára írtam, esetleg magam írom. — A gyermekek most ezzel összehasonlítják és a hibákat aláhúzzák. Sorba felállnak és bemozdják, hogy kiki hány hibát csinált.

Valamennyi javítást módnál azonban jobb a hibák megelőzése, megakadályozása, amint már előzőleg említettem. Ezt próbáljuk minden eszközzel tenni!

Most pedig még az anyag beosztásáról óhajtok néhány rövid pillanatot igénybe venni.

A helyesírás tanítás anyagát osztályról-osztályra előírt nem lehet, mivel legtöbbször a különféle tantárgyakban, különösen pedig a nyelvtani és olvasási órákban átvett anyagot fűg a helyesírás tanítás anyagá is. Ezért itt csak arról lehet szó, hogy az új tanterv intenciója alapján mi mindent kellene az egyes osztályokban átvenni és hogyan lehet a fent felállított elveket az anyagközre vonatkozólag az egyes osztályokban a gyakorlatba átvenni.

I. osztály. Az első osztályban szorosan véve még nem lehet szó helyesírás tanításról, hanem csak írástanításról. A tanterv ugyan azt mondja: Az írás előjuttatása után írást gyakorlatokba a hosszú, azaz kettős mássalhangzók kiejtését tanít leírása; írás, másolás és diktálás szerint. Szóval az anyagközlesnek fenn leírt három módja közül főképpen csak az első gyakorlatokba a tanító, azaz főleg olyan szókat írasson, amelyek vagy kettős írnak, ahogy kiejtjük, ahol tehát a hangképet meggyezik az írásjegyképpel. A hang és betű közötti összefüggést és a hettő-

közötti viszonyt kell a tanulókkal megérettetni, különösen arra figyelmeztetni, hogy mikor kell nagy betűt írni és a mássalhangzót megkötésíteni. A tanterv által követelt másolás ezen a fokon csaknem kizárólagosan betűnkint másolásból áll. Főlemittendő még a legfontosabb írásleket is azért, hogy azok zavarótlag ne hassanak, ha a gyermekek velük a könyvből találkoznak.

A tanterv még előírja a tollbamondást is. A tanító azonban nem felejtse el, hogy a tollbamondás már számokérés és ha 3—5 gyermek már tud diktálást után írni, abból nem következik, hogy a tanító most arra fordítsa az írásnak szánt idő egy jó részét. Különben ezen a téren ne a tanítás, hanem szoktatás legyen a fő. Vigyáznunk kell, hogy a tanuló bizonyos helyjelenségeket és hibákat ne szokjanak meg, mert ilyenekről aztán nehezen szoknak le.

II. osztály. A második osztályban se lehet még szó rendszeres helyesírás tanításról, de az osztály számára előírt különféle írásgyakorlatokkal rá kell szoktatni a tanulókat a helyes írásmódra. Itt is főképpen azon szókra kell súlyt helyezni, melyeknek írásához az alapot a kiejtés adja meg, de emellett ugyanannyi gond fordítandó azon szavak írására, amelynél a hangképet nem egyezik meg az írásjegyképpel. Igen fontos, hogy jól fokozatosan haladjunk és a tanulókat a nyugtot anyag tulajdomban vitt sokféleségével ne hozzuk zavarba. Egyes esetekben a tanító a szóelemzés terére is léphet, pl. egyes könnyebb és az eleiben gyakran előforduló szóösszetételnél figyelmeltetheti a gyermekeket, hogy az írandó szó tulajdonképpen nem is egy szó, hanem kettő és nem úgy kell írni, ahogy az egész szó kiejtjük, hanem ahogy az egyes szók, amelyekből az szóösszetétel áll, írni kell (pl. székbenedő, eljírás; székbenedő). Egek persze kiüveles lehet. Ami most a beakoklását illet, számba jöhetnek mindenehőtt a másolás, azután az emlékeztetést után írás és a diktálás. A tanító ügyezzen a tanulókat annyira vinni, hogy ne betűről-betűre másoljanak, hanem szófogok, illetve szókat szerint. Irasson szókat hosszú és rövid, mely- és magashang magánhangzókkal, egy és kétféleg, valamint megkötéselt mássalhangzókkal; egy, két és háromtagú szókat és alkalmaztassa a pontot, vesszőt, kérdő- és felkiáltójeleket.

III. osztály. A tanterv helyesírás feladatának a következőket írja elő: „Magyarazott szöveg másolattal, szótárgolás, de főképpen tollbamondás alapján írodalmi értékű példák leírásával. Ebben az osztályban a tanulóknak már el kell sajátítani a helyesírás főelveit. Fősúlyt itt a kiejtésről eltérőleg írandó szók írására, pl. rögön, mindjárt, pünköszt stb. Behatóan tárgyaljuk a kétféleg mássalhangzók nyújtását és az ilyen szavak el-

választását, mint: asszony, anyj, hatyju, szialtyu, kirallgy, fessziuk, vessziuk stb. továbbá azokat a szöveget, ahol j-nek ejtett ly van, mint hely, selyem, tavaly, olykor stb. Gyakorlandó a befejezett cselekvésnek -t jele az igében és a fokképző -bb, valamint a nagy kezdőbetű használatára az írás elején; a pont, kérdő- és felkiáltójelet után, a tulajdonneveknél és „Isten” szónál. A rövidítések és írásjelek közül azokat, amelyekkel az olvasókönnyben találkozunk.

A szóelemző-részes esetek közül különösen suly fektetendő azokra, melyek az igeragozás, a melléneveléjokazás és szóösszetétel következtében beállanak.

IV. osztály. Ezen osztályra vonatkozólag a tanterv azt mondja: „Nyelvtani, főleg helyesírási feladatok. Magyarozati szövegnek másolása, diktálás után és emlékeztetőből való íratása.” Ezek olyan általános követelések, melyek a tanítónak az anyag kiadásátársa biztos támpontot nem nyújtanak. Nézetem szerint ebben az osztályban különösen gyakorlandók a nehezebb összetételek, pl. mennyország, könnyhullás stb. különféle képzős szók, különösen azokat, ahol a hiejtés más, mint a szó írásjegyepe (egy költseg, község, igazság, nagyság, többség), valamint azokat a ragos szöket, ahol szintén nem egyezik a hangkép a szóképpel: (atyja, batyja, adás, botja, üsd, adj stb.) továbbá a t, s, sz és z végű igek főszóltó módja és tárgyaz ragozása, tanítás, fusz, hozzá, essziuk, issziuk, keresseleik, eressz stb. úgy a -val -vel és -va -ve ragok a hangjának elűnése (papirtal, jégg stb.); az: az ez neomás ragos és képzős alakjai (pl. annak, azzal, ehhez, akkor, annál, efféle, emellett) a -t és -t helyrag (pl. Gyórtot, Kolozsvárt), továbbá figyelemztetjük a tanulókat azokra a szavakra, ahol a hiejtés ellenére kettőzetelt mássalhangzó helyett egyszerűen írunk, pl. kisebb, magasan, sebesen. Végül átveendők a fontosabb rövidítések is, úgy különösen gyakorlandó tanult szövegnek emlékeztetőből való íratása.

V. és VI. osztály. A helyesírástánítás javarészt az első négy osztály már elővegezte, a főmunka már befejeztelt. Ugy is kell annak lenni, most az V. és VI. osztályra más feladatok várnak, mert itt a helyesírástánítás helyét különösen a fogalmazás foglalja el. Az V. osztályra ugyan új anyag is marad még, de főzbe és az új anyag átvele után úgy a V. mint a VI. osztályban a fősúlyt arra kell fektetni, hogy a tanuló a helyesírást teljes anyagáról áttekintést szerzezenek, azért új meg új szempontok szerint kell azt rendezni és az egyes sajátosságokat a nyelvtanban tanultakkal indokolni. Amit csak lehet csoportosítani és egybekapcsolni kell, hol a szók jelentését, hol alakját alapul véve.

A még átveendő anyag a következő: ráutalni arra, hogy egyes szavakban kétféle írásmód jogosult, pl. fel, jól, csepp, csópp, ruhájuk, ruhájuk, néhány, néhány. Ide tartozik még az idegen szók írásának kérdése is. Főképen azok jönnek tekintetbe, melyeket magyaros hiejtés szerint írunk. Az idegen írásmód szerint írandó idegen szók közül csak azokkal foglalkozunk, amelyekkel az olvasás, esetleg a történelem, földrajz, természetrajz és természettan tanításánál találkozunk. Behatóan foglalkozunk még az össze- és különírással. Különösen fel kell hívni, hogy az igekötőt az igével összeírjuk, ha közvetlenül előtte áll, pl. leil, megvagyunk, elleszünk, viszont nem írjuk össze, ha egy rá következő igenőre vonatkozik (pl. le fogjátok rajzolni, el leszünk fáradva), egybeírjuk a több szóból álló némasókat (pl. emólam, teneked, ugyanakkora), valamint a vonatkozó némasókat és a hozzájuk tartozó kötőszókat (aki, vagy, ahogy, ahol, valahány stb.) egybeírunk továbbá sok határozó szót, mely főnévből v. némasóból is neoutóbb áll (pl. tegnapelőtt, ezelőtt, ezután) és végül átveendők a nagy kezdőbetű, az írásjelek, a kötőjele és rövidítések használatát behatóan, ugyancsín és a számoknak betűkkel való íratását és az un. ikerszók írását, pl. ízeperora, egy-egy. Végül pedig a tanító azon legyen, hogy az eddig és a kiegesztéskepen ezekben az osztályokban tanultakat a nyelvtani és fogalmazási órákban, valamint az összes kiadóköz alkalmmakkal és módokon begyakorolja. Ilyen munkafelosztással és ilyen módor mellett, a helyesírástban is fogunk kielégítő eredményt elérni. Most még egy nagyon fontos eljárást óhajtok kedves kártsáram figyelemre ajánlani, hogy t. i. az írásművek szerkezeténél sohasem ragoszkodjunk a nyelvtani könyvekben alkalmazott példákhoz, hanem szövtassuk a tanulókat a mindennapi életben előforduló példákhoz öndől, egyszerű és mégis helyes megskertetéséhez. Áll ez különösen a közeleti fogalmazóanyagokra nézve, az üzlet levél, elismerőnyelv, nyelva, meghálalmazás és felmondás vagy hirdetés szerkesztésére. A fontosabb ügyiratok, mint szerződés, kötelezvény és végrendelet mindenkor jogi személy közbentjöttéleztől föl, ezeknél a jogi következményeikre való figyelemztetésünk el ne maradjon.

Mind ezekben röviden összefoglaltam a helyesírástánításra vonatkozó mondanivalómat. Még vagyok győződve arról, hogy mindenkit tanító akit ilyen elvek szerint tanít a helyesírást, szép eredményt fog elérni.

Cikló.

Waller Ádám,
r. kath. igazgató-tanító.

Püspöki rendeletek.

608/1927. sz. **Uj stóladjak.** A Szétes-keptárlan és a lelkeszködő papság vélemények meghallgatása után a mai időkhöz és körülményekhez szabott, mérsékeltbű stóladjajak állapítottam meg, melyek külön táblázatos összeállításban e körlevélhez csatolva minden plébániahatvány részére egy-egy példányban megküldenek. A díjzabás a plébánia hivatalos helyiségében vagy a sekrestyében kifüggesztendő. További példányok 20 fillér árban püspöki írodámban haphatók. Az anyba kívánatos egyöntetűség érdekében jelen soraimmal szigoruan elrendelem, hogy folyó évi március hó 1-től kezdődőleg egyházmegyén minden plébániajában — a pécsvárosiak kivételével — a

stóladjajak a kiadott táblázat szerint szedes-senek.

613/1927. sz. **Szenföldi zárandókat.**

Folyó évi augusztus 31-én P. Bangha Béla S. J. lelkivezetése alatt Budapestről a Szentföldre 23 nap tartó zárandókat fog indult. Utánny: A) csoport: Budapest—Triest—Alexandria—Hátró—Szenföld—Konstantinápoly—Budapest. B) csoport: Budapest—Triest—Hátfaj—Szenföld—Konstantinápoly—Budapest. E sok kegyelemmel és lelkirómmal járó zárandókat melegen ajánlom hieim figyelmébe. Bővebb felvilágosítással szolgál a „Szeptemberi Szenföldi Zárandókatot Előkészítő Bizottság” (Budapest, IV., Váci-u. 40. sz.

Egyházmegyei fótanfelügyelői rendeletek.

525/1927. sz. **Tanítók 15 %-os fizetéselője.** Ismétellen arról értesíttem, hogy egyes tanítók még mindig felbeszél helyi járandóság címen az úgynevezett 15 %-os segélyt kérészteltt arra, hogy az 1926. évi 25000. sz. bhm. rendelet (megjelent a Hivatalos Közöny 15-ik számban) a nem állami tanítók fizetését is 1925. július 1-től rendezte s ezáltal a fizetéselőleg jellegű 15 %-os járandóság megszűnt, éz ezért felhívom érdekelt tanítókat, hogy fizetésük felbetele- nél szigoruan ragaszkodjanak a fentebb hivatkozott miniszteri rendelet előírásaihoz, mert ezzel ellenkező eljárás szabálytalan s esetleges feljelentés alapján nemcsak az illetéktelenül felvett fizetésrészlet lesznek hitelesek az iskolai pénztárba visszafizetel, hanem elemük fegyelmi eljárás is jogyamatba fog tételni. Amint elsőrangú kötelességem így irányban intézkedni, hogy a tanítók jogos járandóságukat megkapják, éz oly kötelességem úgyallt arra is, hogy az iskolafentartók indokolatlan terhek ne legyenek kénytelenek vállalni a rendeletek nem ismerésére követhetében.

560/1927. sz. **Egységes részletes tantervek és órandek kiadása.** A mindinkább általánosabban megnyilvánuló ama közhöz alapján, hogy a pécsygházmegyéi rk. iskolák részére egységes részletes tantervek és órandek készíttessenek s kinyomtatassanak, szükségesnek vélem, hogy erre vonatkozólag az előmunkálatok megfésse- nek egy, hogy a legközelebbi választmány ülés e tekintetben már érdemleges halározatot is hozhasson, s mire az új tantervek megjelennek, a részletes tantervek és órandek készítése nyomban kezdetét vehesse.

A megyar tannyelvi iskolák részére a

nm. püspöki hat minden tekintetben tájékoz- sázt nyújt s így ezek előkészítése nagyobb előkészületet nem kíván.

Szükséges azonban, hogy a kisebbségi tannyelvi iskolák egyes tantárgyainak helyes óraszama megállapíttassék, vagyis a különböző típusoknak megfelelő óratervek megállapíttassanak, mert e nélkül ezen iskolák részletes tantervet és órandejeit helyesen és egyöntetűen nem készíthetjük el, azért mert a kisebbségi tannyelvi iskolákat illetően az osztályon és részben osztott iskolák egyes tantárgyainak óraszámát illetően semmiféle rendelet nem intézkedik. A kisebbségi iskolák részére csak a teljesen osztott iskolák részére adottot hat a nm. bh. által óratervezet s így az osztályon és részben osztott iskolák óratervezet az osztott iskolák óraterveiből lesz megállapítandó.

Mind ezek alapján alábbiakban közlöm a bonyhádi esp. tanítók kör bizottsága által, a kisebbségi különféle típusú iskolák részére készített óratervezeket ély kérelemmel, hogy illetékes tantervek esetleges észrevételeket jelen rendelkezésem megjelensétől számított egy hónapon belül velem közöljék. Szükségesnek tartom azt, hogy az összes érdekeltet hozzászóljanak e fontos kérdés- re, mert csakis ez esetben fogunk kapni egy minden tekintetben megfelelő óraterveket a kisebbségi iskolák részére. Ez esetben utó munkát végeznük, amelynek tanulságot bizonyára hálával fogadják majd más vidék kisebbségi iskolái, illetve ezen kisebbségi iskolák állami és egyházi hatóságai.

A tervezet a következő:

Részben osztott iskola

Table with columns: Osztatlan (I-VI), Részben osztott iskola (I-III, IV-VI), and Részben osztott iskola (I, II, III-IV, V-VI). Rows list school activities like 'Hit-és erkölcstan', 'Beszéd írt. gyakorlat', etc., with numerical ratings for each grade level.

607/1927. sz. Jezus Szent Gyermek-ségének Társulata megalakítása. Meggyespüspök Ur Ö Moltóságának a tárgyban kiadott 607/1927. sz. körlevéll rendelélnek vonatkozó része a következőképp rendelkezik:

„I. Ezzel kifejezem azon óhajomat is, hogy egyetlen plébánia se legyen egyházmegyéinkben, ahol a Hittérjesztés egyesülése és Jézus Sz. Gyermek-ségének Társulata ne virágozna. A legkisebb faluban is megalakítható egy tíz-husz tagból álló csoport, amely azután tovább apostolkodik. Tudom és tapasztalom, hogy egyedül és kizárólag a lelkes megértő buzgalommal és a missziós ügyért való lelkesedésen fordul meg a híveink részvételének a missziós célokra való áldoztatban. Csak ahi maga lelkesítő hatással is ezen magasztos célért. A már meglevő hittanzulmi társulatok tagjait is iparkodjunk meggyíteni, hogy ne csak missziós szakszolgálatokat tényszerűen, hanem a Hittérjesztés Egyesületéhez is tagok gyánant belépjenek. A fidesz-huszas csoportok élére gyűjtsé kerül, ahi a tagjakkal haonota egy negyed-évesenlített összességet. Egy-egy csoport összesen elől missziós lapjaink valamelyikére s köröztesse tagjait közöli, hogy abból kellő tájékozódást szerezzék az érdekelődés s az annyira szükséges áldozatlanság fokozódásán bennük a missziók nagy fontosságú ügye iránt.

Egyházmegyéink minden körzetszék iskolájában szerveztessék meg a fentit módon a Hittérjesztési Egyesület, az elemi és alsóbbjuli iskolákban pedig Jézus Szent Gyermek-ségének Társulata (a kerületi esperesek szorgalmazzák a Hittérjesztési Egyesület megalakítását a plébániákban, a püspöki biztosok pedig a középiskolások missziós szerveztetését. Az egyházmegyei főtanfelügyelő és a kerületi tanfelügyelők ellenörizték a katólikus elemi iskolák új „Tantverv és Utasítások” vonatkozó rendelkezéseinek (5. fej. 6. és 8. §§) végrehajtását és az évi (esperes, püspöki bizati, iskolai) jelentések terjesztésüknek is az alárédel plébániákban, illetve iskolákban a missziós tevékenységre is. A kerületi körönák pedig farakás felszámol és foglalkoztatok általánál a missziók fontos ügyeivel.

Fentebb közölt püspöki rendelet alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó hitoktat-ókat és tantókat, főleg pedig azon tantókat, akik fillálts községekben a hitoktatást ma- guk látják el, hogy az új „Tantverv és Utasítás” 5. fej. 6. §-a alapján a gyermeké vallásosságának fokozására használják fel a gyermekek hitbuszalmi egyesületét és pedig a Szent Gyermek-ségének művének szerveztésével és a 8. §-a alapján ityekeszenek a zsenge gyermekekbe belevitni a kath. sajtó pártolá- sának kötelességét azáltal, hogy a tantóké- resben körében a kath. gyermeklophat (KfH Hittérjesztő, Kis Pajtás, Jézus örömi, és a Szü-gárda kiadányai) közölt terjesztent.

Arról, hogy fentebb közölt püspöki rendelet az egyes iskolákban minő eredménnyel hajtottól végre, az évi iskolai jelentés 55. rovatának felhasználásával, míg az iskolat- látogatási jegyzőkönyv (IV. a) 9. pontjának felhasználásával, kimerítő jelentést kell tenni.

663/1927. sz. Tantó állások betöltésének esetében

ismételtén előfordult, hogy egyes iskolafentörök a nem ottm figyelembe a 144 834/1923. VIII. a. sz. vmk. rendelet alapján kiadott 3006/1923. sz. püspöki körlevéll rendelet azon intézkedését, amely szabályozza, hogy költöltes az úresedésbe jutott tantó állás mior álláshoz be aként, hogy ezt a nm. vallás- és köznevelésiügyi miniszter tudomásul vehesse s ekként az államterv feljuttatására is folyóthatja. A hitoktat- osk miniszter rendelet kifejezetten előírja, hogy hány tantóelőnek kell lenni, hogy az úresedésbe jutott tantó állás betölthető legyen. Múltán ezen rendelkezés figyelembe nem vétele nemcsak az iskolafentörökre hatrta a tantó teljes fizetését, hanem a megválasztott tantóra is hátránnyal jár, amennyiben annak a veszájnyel teszi ki, hogy egyházközségekkel megerősíthető nem lesz, végül mert új szabálytalan eljárás indokolatlan munkatöbbletet is idéz elő, ép ezért felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaszéki elnököseket, hogy tantó állás megúresedés esetén csak az esethben hítressenek az állásra pályázókat, ha az előír tanuló létszáma megvan. Amennyiben bármilyen tekintetben kételey merülne fel, a pályázat közzéle előtt forduljanak hivatalomhoz ubatgázásúrt. Arra is felhívom a plébános, iskolaszéki elnökök figyelmét, hogy a fentebb hitoktató püspöki rendeletben előír tanuló létszámának kituatását mindenkor esatolják a választási eljárás érdemleges részét behálható is s így az egyházhasznoság kinevezés sem történhetik meg.

676/1927. sz. Tantó fizetési jegyzék-nyomatványok. A nm. vmk. ur. f. évi febr. 21-én 43.004/1927. VIII. b. sz. rendelkezése szerint a nem állami elemi iskolák fenntartói- nál a felvölt szükségeslete kiadott s a tanzsemmellett illetményenként kifejtéséhez szükséges fizetési jegyzék-nyomatványok elkáldol- ódnak, sőt előfordul, hogy ezek a nyomat- ványok a haonként beküldött fizetési jegyzékek becsomagolására használatnak jel. A nyomatványkészlet elfogására után pedig az iskolafentörök különféle kisebb-nagyobb alakú nyomatványt használnak a fenti célra, aminek a központi készlésnél zavará hatása van. Mindezek alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnököket arra, hogy a tanzsemmellett illetményenként kifejtésé célból kiadóló az állami nyomda által előállított jegyzékek használják s hogy ezek a jegyzékekkel becsomagolásra annál kevésbé használják, mert ellenkező esetben az elkáldás vagy pazáris feljuttatás előzős többletszámlát költséget meg kell teremtők s azonyfél a nyomatványok börtöl- való felhasználása esetében az illető iskolaszéki elnökkel szemben lelet fog felvételt.

• 721/1927. sz. **Évzáró vizsgálatok idejének megállapítása.** A püspöki rendszabályok I. rész, III. fej. C) 4. pontja előírja, hogy a kerületi tanfelügyelő: „az évzáró vizsgálatok idejét, a tanfélével meghaladtával, valamint az iskolaszéki elnökök egyetértően megállapítja s azoknak sorrendjét egy hónappal előbb az egyházmegyei főtanfelügyelőnek, valamint a kir. tanfelügyelőnek bejelenti.” A püspöki rendszabályok ezen intézkedése ezidét figyelembe kívüli hagyatott, holott rendkívül fontos, hogy egyrészt a vizsgálatok ideje ellenőrizhető legyen. Ennek keresztülvétel érdekében felhívom a plébános, iskolaszéki elnököket, igazgatókat, tanfelügyelőket és tanítókat, hogy a püspöki rendszabályok II. rész, V. fej. 30. §-a és a Dl. fej. 36. §. 1. pontja alapján javaslatokat április hó folyamán terjesszék a kerületi tanfelügyelő elé, hogy ekként módjában állhasson május hó folyamán ugy az egyházmeget, mint pedig a királyi tanfelügyelőse-

getek az egyes iskolák évzáróvizsgálatainak idejéről értesíteni. Egyszerűség okából a kerületi tanfelügyelőhöz kerültek összes iskolára vonatkozóan kimutatászerűen terjeszsek be az iskolák évzáróvizsgálatainak idejéről szóló jelentésüket és pedig legkésőbb minden év május 15-ig.

• 712/1927. sz. **Iskolafenntartási költségek biztosítása.** Megjörtént, hogy egyes iskolaszéki iskolák rendes dologi kiadásai fedezésére, amilyenek az évenkénti szülőseges vásárolás, meszeles, této vagy padló-janitás stb. segéltj kérték. Ezzel szemben az országos Népiskolai Biztési alap szervezeti szabályzatai alapján elzárkózik az ilyen segek kitalása elől. Fölhívom tehát az iskolaszékeket, hogy a fentebb említett rendes dologi kiadásokat minden esetben az iskolát, illetve hitközségi költségekből fedezessék. Egyben közlöm, hogy nem lesz módomban, hogy ezen rendelkezéstől eltérő kérvényeket habár kivételesen is, előterjesszek fensőbb hatóságaink elé.

• Határidő emlékeztető.

A plébános, iskolaszéki elnökök, igazgatók, tanfelügyelők és tanítók az évzáró vizsgálatok idejére vonatkozó javaslatokat terjeszsek a kerületi tanfelügyelő elé. (Püspöki rendszab. II. rész, V. fej. 30. §-a és a VI. fej. 36. §. 1. pontja.) A következő évre a tanhónyek megállapítása és a tanítók közt az osztályok beosztása. (Püspöki rendszab. II.

rész, V. fej. 19. § és VI. fej. 36. § g) és h) pontja.) **Iskolafenntartási jegyzőkönyv** úrlapnyomtatványok a 458/1927. sz. ehm. főtan. rend. alapján beszerzendők. — **Egyesületi tanfjak** a tavaszi körti gyűlések alkalmával a körti pénztárosoknál feljzendők. **Hatholtnus iskola** előjstetési díjat a személyes sürgeltes beadásra nélkül beküldendők.

HIREK.

Szieberth Róbert kifüntetése. A tanítói munka egyik legelőkelőbb s legszűkebb elismerése a Wodianer-jutalom. A hitéleti érkeletis jutalmat a Magyar Tudományos Akadémia ítélt évenként 2–3 oly tanítónak, kik sok év hitafelügyelettel áthalolt eredményes tanítói működésre és széleskörű közéleti, kulturális tevékenységre tekinthetnek vissza. A fűtös Társaság ez évben az egyik jutalmat Szieberth Róbert, a pécsi áll. el. népiskolák felügyelő igazgatójának, a Pécsi Tanítóegylet és a Baranyavármegyei Áll. Tanítóegyesület elnökének adományozta. Szieberth Róbert fáradhatatlan s eredményes népoktatásügyi tevékenysége, munkája ma már az egész országban ismeretes és feltűnően kelte. Széles pedagógiai tudása, kiváló szervező tehetsége, rejtőző ügyzseretele Pécs sz. kir. város el. népoktatását nagy lépésekkel vissz. előre. Vasáharatának, szívós hitartásának köszönhető, hogy rövid időn belül a gyárvarosban, szőlőhegyen, Ullman-telepen el. iskolák létesültek s ezzel Pécs kültelein lakó

szegénysorsu szülők gyermekeinek oltatása emberséges megoldást nyert. Az ő buzgalmanak s irányításának köszönhető a pécsi áll. el. népoktatás nyolc osztályú fejlődése is. Szereti a gyermekeket Pestalozzi lelkével, szívvel s azokért a legnagyobb áldozatokra képes. Szószólója a tanítói érdekeknek s fáradhatatlan az egészségese tanítói közszellem megteremtésében. Nagy szakmája általánosan ismert s messze vidékekről kériki tanácsait s követik azokat. Jöndulataért, szívósaságáért mindenki nagyrabecsüli s szereti. Rendíthetetlen hite s meggyőződése, hogy a nemzet sebb jövője csakis az elemi népoktatásban kereszül valószítható meg. Erkedülése híterjed a r. kath. iskolákra is. Egyesületünk buzgó tagja, aki gyűléseinben is mindenkor tevékeny részt vesz. Kifüntetés általános tetszést s nagy örömet kelte a társadalom előkelősegei, a szülők, a helybeli s vidéki tanítóság körében s ez alkalomból a Pécsegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület is meleg szeretettel üdvözli Szieberth Róbertet.

Heredeti iskolafogatói kinevezés.

Meggyespüspök Ur Ömeltósága tekintettel a gödret esp. ker. iskoláinak nagy számára, M. e. y. Béla, sásdi rk. igazgatótanító is a gödret esp. ker. iskolafogatójává kinevezte.

Lauer Károly

nyug. pócasi r. kath. igazgató- és hántortanító február 11-én rövid szenvedés után váratlanul elhunyt Némethölgyben. Lauer Károly 42 év szolgálat után vonult a jól megérdemelt nyugalmába. Pócsa községben 23 évig működött. A magyar nyelv tanítása körül elért szép eredményeiert pénzbeli jutalomban részesült, míg 1914. évben igazgatótanítová nevezeltett ki.

Műkedelő előadás. A megyefal-venteljuság Saaghy Dénes hántortanító be-tanítása mellett a Gyimesi Vadbírág népszimnűvet adta elő szép anyagot és érkeletis sliter mellett.

Dr. Oswald József, vókányi r. kath. tanító a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur szolgálattételre Baranyavárm. kir. tanfelügyelősegehez osztotta be. Ez okból nevezett részére folyó évi szept. 1-ig az egyházhatalóság szabadságot engedélyezett.

Darga Lajos, velényi igazgatótanító, akit 32 év óta működő Velény községben, 25-ik műkedelő előadás mutatta be iskolájában tanítványtal. Most „A tolonc” című szimnűvet adta elő fényes sliter mellett.

Március 15. emlénapját ez évben is méltó heretek közt ünnepelték meg Pécsegyházmegye r. kath. iskoláiban. Az imn. pélyek kapcsán megemlékeztek az 1848. márciusi események ifjusági vezéréről, Vasvári Pátról is, 100 éves születésének évfordulója alkalmából.

Tanítói kinevezések. Lippay Antal a lotárdi, Mál István a kaposzkecsői, Zabányi Alajos a kishattányi, Vas József a magyarzentfürni hántortanítói, Molnár János a döbrökői VII. Rehling József a gödret II., Farkas László a bölcset II., Varga Katalin a mohácsi K. Schull Magdolna a cikói II., Gyay Béla a hángyi II., Strobl István a lipótói II. sors. és Declava Dénes a mohácsizigeti-borsórháti tanítói állásokra egyházhatalóságilag kinevezelttek.

Ifjusági előadás. Alsószentmártonban a horvátujvá r. kath. ifjuság február 27-én „Hűség próbjára” c. Hisfaludy H. utjátáskát adta elő kielő sliterrel. Az előadást Bizó Ferenc, hántortanító rendezte. Az egy millió leonra tiszta jövedelem a megalakulóban levő r. kath. öbásó- és dalegylet javára fordították.

A pécsi esp. kerület tanítókére f. évi márc. 8-án tartotta tavaszi gyűlést Pécselt. Mise után a Budai Kúlvárosi Kath. Körben tartott gyűlést **Bodó János** vil. elnök nyitotta meg, megemlékezve **Barlinai Ferenc**, vil. ker. tanfelügyelőre, kinek 10 év működése a kör fénycora volt. Saavatra a kör tagjai **Barlinai Ferenc**, pécsbányatelepi esp. plébános a kör dísztagjává választotta. Majd bemutatja **Gaál János**, vil. ker. tanfelügyelőt, akit nyomban elmondotta szüloből jöv. szüvet kért beszédjét. A gyűlés egyik főponja volt **Zabányi Alajos** által előadott „Mintaterv” kiadásának kérdése, melyben a gyűlés ugy határozott, hogy készíttessék egy osztalton iskolának való mintatertü, de ne legyen kötelező. A másik pontja volt az **Alapszabály-mólosítás**, melyet **Holeszárits Károly** adott elő. A kör **Ruzsinszky József** intéduányát nem tessz magévóv és a régi mellet fogal állást. A gyűlést kedélyes együttletben elköltött ebéd jejezte be, melyen mindenki résztvett, nem is gondolva arra, hogy tanító-testvéreitol elszakadjon.

Az „Oltáriszentség” c., Müller Lajos S. J. által írt s a Szent István Társulat által kiadott **Keresztény Kis Könyvtár** 20. sorozatát képező művet olvásoknál figyelembe ajánljuk. A 182 oldal tartalmazó mű hittan alapokon morális fejtegetésekkel ad s a nehezebb megértéshez szép példákkel és találó hasonlatokkal szolgalt. Tanítói és kath. egyesületi könyvtárakból és műnek hányozott nem szabad. Szerző arra törekedett, hogy ne csak a tudni és hinni vágyó essz és akarat, hanem a szív és kedély is minél többet kapjon. E végből nem fukarodott az igazságot megvilágító, élénkítő példákkel és adatokkal. Megrendelhető a Szent István Társulattól. Ár 1 pengő 70 fillér.

Kérem a rk. hántortanító Urakhoz. Van szerencsém tudatni, hogy „Flammen der Liebe” című ima- és énekönkönyvem IV. kiadása nálam kapható. Tartalma: 134 oldalon minden alkalomra imákat és 137–464 oldalon 289 német, köztük néhány latin és 30 magyar szövegei éneket. Ara kemény, fekete pánczónkötésben piros metszettel, arany keresztlettel 5 pengő. Kérem a kedves kártyámat, szíveskedjenek községyükben és a vidéken könyvemet terjeszteln, s a hűves fanadásúgk fejében minden példányt 1/2 pengő tisztelet díjat jogok felajánlani. Húsz példányt megrendelés után egy, csak az énekeket tartalmazó hántortortnyvet mellékelek. Kártyáit üdvözlölettel vágyok Babarc, 1927. márc. 2-án Szende Mátyás nyug. ig. kitanító.

Főpénztáros közlései.

Nyugdíjazások: Lovászhetény, Győre, Majsapuszta, Orosló, Szentlászló, Apátvarasd, Himesháza, Hoppánysszántó, Udalland, Szecres, Csásnya, Tétes, Sátorhely, Iszabellaföld, Meszó, Szabadszentkirály, Dr. Perényi Pál, Németszőrk, Pléb. Hiu. I. bfa. 3-3 P., Domsosy L. Berkesz 9 P., Tircsi Polihár Hódmezővásárhely 9-90 P., Szieberth Róbert Pécs 6 P., Rk. isk. Bakóca 5-40 P., Dr. Szilágyi K. Belfürge 6 P., Rk. isk. Birján 6 P., Pléb. Hiu. Nekasd 6 P., Iskolaszéki elnök Sumony 9 P., Rk. isk. Vókány 3-60 P., Rk. isk. Híbeszerce, Belárd, Gerde, Ócsárd, Récgörcsöny, Pálé 5-40 P., Garai J. Szekszárd 24-40 P., Hesz J. Vókány 4-60 P., Dunántul Nyomda Rt. 79-30 P.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. A 458/1927. sz. ehm. főtanfolyaggal rendel a püspöki rendszabályok, illetve püspöki rendeletek alapján adottot ki s ennek megfelelő módon az iskolatagotás kapcsán akár a ker. tanfelügyelő, akár a kerületi iskolatagotó végzi az iskolatagotást, az előírt jegyzőkönyvet fel kell venni minden egyes iskolában. A kerületi tanfelügyelőt a rendelkezései

megfelelő módon bizonyára be is szerzik a jegyzőkönyv nyomtatványokat. Biztonság okából azonban nem árt, ha a jegyzőkönyv őrület az illető iskolát beszerzik, de erről es esetben a kerületi tanfelügyelőt feltétlenül értesíteni kell, hogy ekként em körülményt az általa esakötendő rendelkezés figyelembe vehesse. Aprilis hó folyamán feltétlenül be kell szerzeni az irélynymtatványokat, mert hiss az iskolatagotások megkezdődnek. — **Sch. M. Bongh, V. Püspökszentlászló, B. J. A. Eger-szeg.** Az egyesületi alapszabályok módosítása körül felmerült vita folytatn előállott helyszíne miatt csak a jöő számban közhétjük. Szives további munkásságukat kérjük. — **Hátralékos.** Ugy a tagdíjak, mint pedig a Katholikus Iskola előfizetési díjainak befizetését nyilvántartjuk s amennyiben erre szükség van, meg is sürgetjük. Természetesen es esetben nem tesszünk békéget a sürgeő leendő Amennyiben előreláthatólag nem vessz részt a köri gyűlésen, tagdíját a köri pénztárosnak előzetesen küldje be s ne várjon ismételt sürgetésre, mert ez indokolatlan munkát es költségvet okoz. Ma már a legtöbb kerületben a köri pénztárosok egy összegeben küldhetik be a központon illtő tagdíjakat s ez az eljárás a helyes. Nem hely a tagok részéről ehhez más, mint egy kis pontosság.

HALADÁS

NYOMDARÉSZVÉNYTÁRSASÁG PÉCS
Telefon 2-99 Király- és Mór-utca sarok Telefon 2-99

Raktáron tartjuk az összes pécs egyházmegyei iskolai nyomtatványokat, ugymint:

Javadalmi jegyzőkönyv	Pénztári napló	Főtörzskönyv lap
Költségvetés	Alapítványi számadás	Kísérő levél
Tanító választ. jegyzőkönyv	Szobaleltár	Leltár napló
Hitoktatási ellenőrző napló	Iskolai anyakönyvi napló	Isk. látogatási jegyzőkönyv
Zárszámadás	Egyesített szakleltár	Keresztelték anyak. kim.
Iskolaadó kimutatás	Haladási napló	Templompénztár napló
Tanítói díjlevél	Szakleltár betétív	Keresztelték anyakönyve
Nyugta	Felvételi napló	Halottak anyakönyve
Évi jelentés	Munkanapló	Eskettek anyakönyve
Bérmacéduła	Mulasztási napló	Templomszámadás

Ezenkívül kapható: a Lányi-féle német imakönyv (Der Schutzengel), Forray-féle: Szülőföldem szép határa . . .

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOTKATÁSÚGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolós szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején.
Előfizetési ár 1927. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, havó a lap szellemi részét illtő minden közlemény, híradások es reklámokdök is küldendők. Az előfizetési es tagdíjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1927. május 1.

XVI. évfolyam, 5. szám.

MEGHÍVÓ.

A Pécs egyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület

választmányának es igazgatóságának
f. évi május hó 19-én délelőtt 9 órakor a
Belvárosi Kath. Körben tartandó

együttes rendes gyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Elnöki előterjesztése.
2. A mult választmányi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése.
3. Tükör jelentése.
4. Főpénztáros jelentése s az 1927. évi költségvetés megállapítása.
5. Számlaszámló-bizottság jelentése.
6. Pályadíjak odaítélése.
7. Uj pályázatok kitüzése.
8. Alapszabálymódosítás.
9. Egyházmegyei írások kiadása.
10. Tiszújító közzgyűlés előhészítése.
11. Indítványok.

Egyben felkérjük a számlaszámló-bizottság tagjait, hogy a számadások felülvizsgálása céljából ugyanezen napon es helyen d. e. 8—9 ig megjelenjen sziveskedjenek.
Pécs, 1927. május 1.

Homócsy István, sk. Erős József, sk.
egyházi elnök. világi elnök.

FIGYELEMBETÉS. Az alapszabályok értelmében az igazgatóságok es választmányok tagjai a tiszfűkaron, a tanítóképzőintézet igazgatón es a választott igazgatóság tagokon kívül a tanítóörök egyházi (ker. tanfelügyelő) es világi elnökei. Külön meghívó nem adatik ki.

Lapunk fejlesztése.

Előző számunkban egy javaslat érintette a helyi tanügyi lapok s így a Katholikus Iskola beszüntetését is. Bár nap-nap után oly nyilatkozatok érkeztek be, hogy lapunk megjelenését alig várják s érdeklődéssel olvassák is, sőt egyesek nélkülözhetetlennek is jelezték, ezt ezideig nem tettük szóvá. Nem tettük szóvá pedig azért, mert lapunk életvitalóságát es szükségességét módjában lesz mindenkör az egyesület választmányának es közgyűlésének megállapítani, avagy ennek ellenkezőjét bizonyítani.

A jelen alkalommal kénytelenek vagyunk mégis lapunkkal foglalkozni, mert a Katholikus Iskola fejlesztését célzó sorokat kapott az egyházmegyei tanfelügyelőség. **Vadás Gyula** hegyházmárci r. kath. igazgatótanító ugyanis a következőket írta:

„A Katholikus Iskola című legkedvesebb tanügyi lapom fejlesztésére felajánlom az évenként járó törzskönyvezeteli fiztetelidíjamat, mely összegeit kézhezvétel után évenként erre a célra be fogok küldeni.”

E pár sor élnk bizonyosága annak, hogy lapunk céljának nemcsak megfelel, de ennek továbbfejlesztését is szükségesnek tartják még akkor is, ha ez egyéni anyagi megerhelessel is jár.

Ha egyesületünk minden egyes tagja oly meleg szeretettel es jóindulattal fogadná lapunkat, mint ezt egyesek tesszik, es esetben lapunk fejlesztése egyéni anyagi viszonyai is az iskolai pénztárak részéről történő hozzájárulások azt nem tesszik feltétlenül szükségessé, hogy ezeken felül a tagok anyagilag is hozzájáruljanak. Nem kell más lapunk fejlesztéséhez, mint erkölcsi támogatás es közös munka. Ha ez meglez, akkor lapunk lényeg nélkülözhetelenné fog válni minden egyes olvasónk részéről. Ha még ehhez anyagi hozzájárulások is történnek, akkor korlátok nélkül fejlesztethetjük lapunkat úgy, hogy a most még idegenkedő tagtársak is meg lesznek vele elégedve.

Néhány szó a leventeoktatásról.

Bőlttem felszemenek meg az 1922. év áprilisának végén, tehát a legkorábban keletkezett levente-egyesületek egyikének alapozóalajjal, melyek oly pregnánsan körvonalazták a levente-egyesületek célját. Ez a cél — az alapozóalajok értelmében — abban áll, hogy az ifjúság lelkéből a szépeit, a jót, a nemzeti érzést kiáltassa, a rossz indulatokat és szenvedélyeket kiirtsa; az ifjúság lelkét az Istenfélelem, a törhetetlen igazságszeretetés, a hajtársasság, az egymástráti tisztelgetés és megbecsülés, az őszinteség és nyíltság, bátorság, igazságosság, az előzettség és lovagasság, az emberszeretet, a könyörületesség és áldozatkészség és egyéb nagy erények beforgatására alkalmasra tegye. Hogy a célját elérje, tagjait rendszerű nevelés, iránítás és vezetés által rendszert és tisztaságot, egészséges életmódot, tiszteletet, az alkohol és fertőző betegségek káros hatására és ezek ellen való védekezésre, valamint az első segély nyújtására köti. — A egyesületi tagjainak testi erjét és ügyességét a katonai szolgálatra is előkészítő rendszeres testgyakorlatok által fejleszti, azok munkabírásságát és ellenálló erejét fokozza. — Epen ezért oktatóknak csak olyan egyen választható, aki az ifjúság testi és lelki nevelésének szakszerű vezetésére képességgel bír, így többség adandó a tanerőknek, ezek között is azoknak, akik katonai szolgálatot teljesítettek.

Ez a néhány kikapott sor a levente-egyesületek alapozóalajából élenként tárja elénk az igazságot, hogy a leventenevelésnek két ága van: lelki és testi. — És bizony szomorúan kellett tapasztalnom a múltban és a jelenben is, hogy csak ez utóbbira befektet, illetőleg vetnek főképen súlyt. A leventék kiképzése merőben testi kiképzés lett és a lelki képzés sokszor csak a külső szolgálat, s abban merült ki, hogy ill-ott egy-egy műkedvelői előadászt rendeztek, vagy stáffage gyűlést szerepelt hősök emlékének településénél s egyéb ünnepeinél.

A múlt évben lefolyt leventenevelések gyűlései dolgokat produkáltak; öröm ragyogott az arcokon, mikor a dalás, ragyogó arcú ifjak szebbnél-szebb példát nyújtottak alapos, sok fáradságot igénylő kiképzésüknek és testi ügyességüknek, mégis azonban ill-ott hallatszotok hangok, hogy a levente ifjak nagy körében hiányzik a jó szemlé, a férfias önuralom nyugodt fegyelmezettség, egyszerűsége: a lelki képzés. És megfontoltan a szomorú eset, hogy leventesorsú utána berekedésre került a sor, melynek áldozata épen egy leventeoktató lett.

Tapasztalásból tudjuk, hogy népünk nagyon sok helyütt épen nem szímpattintott a levente-mozgalommal, sőt ellenséges magartást tartott velük szemben és csak nagy nehezen, sokszor erőszakos eszközökkel hadhatott előre a levente-ügy. Ha ennek okát kutajuk, megtaláljuk abban, hogy népünk a levente-egyesület működésében csak katonai kiképzést látott, semmi egyéb, már pedig ettől a hosszantartó világháború után ugyan-olyan faszott. És valójuk meg őszintén, csak helyen nem is volt katonai kiképzésnél egyéb, különösen ott, ahol nem tanító, hanem falubeli kiszolgált őrmesterek, vagy egyéb alacsony rangú tisztviselők a levente-oktatást. Ezek az egyszerű emberek csak azt nyújthattak, amijük volt: a tisztán testi katonai kiképzést, de szellemi és erkölcsi pluszt nem adhattak. Ezen helyeken tehát a leventeképzés csak a testi kiképzés vágyára terelődött és elvesztette lába alól a szellemi és erkölcsi talajt; a levente felszólalt: „Az ép testben ép lélek”-ből csak a testet hangosították lelek nélkül. Sőt ismertem levente-egyesületeket, melynek oktatója — a háborúban, igaz, derekasan harcolt! — vadházas életet élt, hódolt az italnak és olykor még a régi őrmesteri praxiszból megmaradt egy-egy kacskaringósan elkanyarított káromkodást is odadörgött az ügyetlenkedő leventéhez. Az ilyen oktató bizony nem igen szolgálhatja a nagyon is kívánatos erkölcsi többletet a levente-neveléshez!

Epen ezért kívánatos, hogy a pap és a tanító, akik a lelki kiképzéshez értenek, legyenek elsősorban a levente-ügynek lelkes vezetői és irányítói. A leventeoktatást leg-több helyen ott hibáztok el, hogy — mint mondani szokás — ajtóstól rontották be. Mindjárt a katonai kiképzésnél kezdtek. Pedig ahelyett, hogy a lépséln, menetelelnél, jobbra és balra fejlődésnél és soraköznel kezdtek, jobb lett volna, ha elsősorban az alulról fözgűlése hangzatosították és megmagyarázták volna a levente-egyesület célját, kifejtették azt az igazságot, hogy édes hazánkat újból lábra kell állítani a világegyetemen, a haza sebeit kell gyógyítani, a lelküket restaurálni kell Krisztus szemlélésében és mivel mostani sűrű helyzetünkben csupán az ifjúság az, amelytől a nemzet jövője függ; tehát ezt az ifjúságot kell megmenteni a jövő számára; megmenteni elsősorban a lelkiel, s ha a lélektelenség folyamata megindult, testileg; gerinces férfiat és hönleányokat kell nevelni, akik a hazát szívekkel, lelkükkel, minden gondolattal szolgálják; most — mivel gúszba van kötve két kezünk — szellemi fegyverekkel, kultúr-főlényekkel, ésszel, képzettséggel kell ország-róló ellenségekkel harcolni, s ha egyszer

a sors úgy akarja, fegyverrel és vérről megmutatni, hogy: a haza minden előtt! Ezért van a levente-mozgalom. Egy pár előkészítő előadásra a magyar levente-makulában dicső példaképeit kellett volna az oltárra összehívott ifjúság szemé elé állítani: Szent Imre herceget, a dalás szent Lászlót, Nagy Lajos királyt, Toldi Miklóst, az ifjú Hunyadi Lászlót és Mátyást, a mohácsi csatáson elővérzett huszonkétezer magyar ifjút, Szondi két apródját, Zrínyi Miklóst a kőltőt, a végtári vitézelet, a vezérséget, a kardistól Bessenyei Györggyel és a hazáért rajongó társaitól, a legnagyobb magyarit és az árulót hatást, a márciusi ifjakat, a szabadságharc hősrégének ragyogó alakjait, Damjanich törőspáncsát, a világháború hőseit. — Bele kellett volna égetni az ifju lelkébe a meggyőződést, hogy amit csak az a lélek nem lesz beteg és korcsosult el, amely sok lelki harc után meg van edzve minden kísértés ellen, úgy csak az a testi lehet egészséges és ép, amely edzett, amelytől tud viselni sok fáradságot; tehát a sport, a testedzés, az izmok rendszeres fejlesztése feltétlenül szükséges ahhoz, hogy el ne korcsosuljanak, hogy testiük ne legyen mindenféle nyavalyának féséke. Hogy csak egy példát említsék, már a jó lépté-írás tudás is ép egészségünket szolgálja, s hányan szerettek bajt csinálni, hogy nem tudtak rendszeresen járni, sít

ilyen bevezetés mellett egészen más színben tűnt volna fel népünk előtt a levente-ügy. A szülőket, a felnőtteket be kellett volna pártolótogalhoz venni a levente-egyesületekbe, hogy ők is szervesen bekapcsolódjanak a leventemozgalomba. Így nem néztek volna idegenkedve erre a valóban nemes és hazánk jövőjére oly fontos ügyre. — Ezen bevezetés után már lett volna alapunk, melyre építsünk.

De most jó a munka legjava. A tavasz, őszi és nyári hónapok legyenek a testi kiképzés ideje a megfelelő program szerint logikus fejlesztéssel. — A teli és koratavasz, hosszú időt használjuk fel lelki kiképzésre. Idő van ehhez, hiszen a tél napokban, falu-helyen különösen, nagyon is rémnek erre. Vasárnap és ünnepek délutánjain beosztott tanmenet alapján mennyi szépre és jóra lehetne kioktatni a fogékony ifjakat. Tan-kereskedés a hitvánból, a magyar történelemből, az etikából, egészségtanból és számtanból. A hitván kérdéseit ballalán a lelkész, vagy kapján — Magyar történelmi előadászt főképp arról gyűjtsék meg hallgatóságunkat (jó, ha előző nemcsak az ifjúság, hanem a felnőttek is csatlakoznak!) hogy a trianoni békeszerződés a legnagyobb igazságtalanságot rejti magában és égbekiáltó a jogtalansága. Mutassuk be a történelemből, hogy

Horvátország, Szlavónia és Dalmácia, Flume a miénk volt és jogos szerzett birtoka a magyar szent Koronának, hogy Nagymagyarország határait még Árpád és Szent István kovácsolta össze egységessé, természetesen határok által övezett országga. Az triententa, a meg nem váltott Magyarország gondolatát vessük bele ifjaink gondolatokörébe, hogy a boldogított Magyarországról képe legyen honnenti munkánk, minden tevékenységünk rugója. Így történelemtanításunk körébe egy kis földrajzoktatás is bekapcsolódhat, ami bizony nem fog megártani, hiszen a gyermekek oly gyorsan felejtik el az iskolában tanultakat.

Az etikából elsősorban a praktikumra gondolni, így elsősorban az erkölcsi alapelveket nyugodt társas érintkezést és a másokkal szemben való viselkedést. Itt fejtenek ki főképen a társadalmi erényeket példák által szemügyre eszeményeket és az ifjúság szellemi igényéhez mérten. Elhelyült taglagnám a levente-erényeket megmagyarázom, miben áll az igazi emberszeretet, a hajtársasság, a lovagasság. — Játna idő arra is, hogy kifejtse az ember előitit: mi a jó modor? — Álljunk meg itt egy pillanatra! Milyen szomorú, hogy ifjakat, kiválképpen faluhelyen, sokszor csak az odavetődött táncmesterektől, albtalmi fánclisokból halkan ülemről és udvariaságról. Sohsem felejttem el, mennyire kellett pirulnom, midőn egy fiatalban működően, a szülőik nagy garrai dicsekedtek előttem, hogy gyermekeik mily sok szépet és jót tanulnak a tánciskolában, hogy a gyerekek egészen másképp viselkednek otthon, másokkal szemben, sít. — Bizony belepirultam és ezerszer beláttam, hogy nagy, óriási hiánya a falusi ifjúság nevelésének az illelman. Mennyi nevelésben kell sokszor részesülniök a falusi ifjaknak holmi városi mesterlegényektől részéről, mert otthonból, felszegen, nincs semmi fellépésük. Eim, ennek nagy részét kiküszöbölétnök, ha ifjakat az udvarias szabályokra tanítottuk, hogy melyek viselkedésük pl. otthon, társaságban, az utcán, fánclmanságon, nőikkel, intelligenciával szemben, miképp levezessen, sít. Bizony szomorú, hogy sokszor holmi városi kiállított városi „szellemi tanácsdéból”-ból, s egyéb fercünkümből szerkeszt meg levelet a falusi legény. Az udvariaság, a jó modor tanításánál persze nem gondolni holmi felületes kulturmazra, hanem a lelek melyből gyökerezik lelki fánomságra. — Tapasztalásból mondatom, hogy mily örömmel hallgatott ilyeten előadászatmal leventéim; érdekelté őket, mert hiszen mindenkién megvan a vagy és törlérvés nemesebbé, jobbá lenni.

Hasonlóképpen figyelmestelném a leventéket az egészségtan szabályaira is, hogy józanul éljenek; a ruházatközlésben, öltözök-

désben, szórakozásban, testedzésben mindig az egészség, a józanság szabályait tartásuk szem előtt; óvakodjanak a szenvedélyesség-től, őrizzék meg mindig higgadságukat, stb. A számtalanból csak a praktikus elemet használnak fel, olyan példákat dolgoztatnak ki, amelyekre a mindennapi életben leggyakrabban szükségünk van, így: rövidített szorzási és osztási műveleteket, stb.

Ez volna röviden és vázlatosan a levétek lelki kiképzésének gerince, melynek két főtagja: az Isten — s az ebből fakadó emberszeretet és a hazaszeretet. Így hellem lassan s fokozatosan ifjúságunkat valóban nemesen gondolkodó, a régi Nagymagyarországot után vágódó, igazi leventékké, ügyes, a sportolás, tornászás által megmozdított testben nemes, minden jóra fogékony lehet hordanak. Ez az ifjúság nem lesz léha, korcs-

más és alantas gondolkodó, nem fogja mindig csak a hasznót és élvezetet hajlamosítani; ragyogó szeme a saját kis körén túl is fogg tekinteni és mindig nemes ideálokat maga előtt látni.

Ne higgyük, hogy mindez csak utópia és a képzelt mérész játéka. — Ha nem utópia a cserkészlet gyönyörűsége valóság, úgy az igazi levente-ifjúság sem lehet üres ábrándozás szüleménye. Nem kell ide egyéb, mint a mondókám elején jelzett levente-mint a mondókám elején jelzett levente-egyesület alapszabályokban körvonalazott célt minden pontjában megvalósítani, nem kell ide egyéb, mint annak megfogalmlása, hogy nekünk, mint levente-oktatóknak is mindenkor és mindenütt tanítóknak kell lennünk, akik nemcsak az ifjúság testét, hanem lelkét is ki akarjuk képezni. — Egy szóval: Ép testben, ép lelket kell nevelnünk!

(V.)

Hi legyen az elnök?

Kedves Kartársaim! A „Katholikus Iskola” hátsóiban pro és kontra vitaközlés hangzott el, hogy az egyházmegyei tanítógyűlésnek ki elnököljön. Engedjétek meg, hogy én is hozzájárjak.

Több évvel ezelőtt Veszprém egyházmegyei veszprémi — sífok — enyíngi esperesi kerületé Sífokon körüli gyűlést tartott. A világi elnök — úgy tudom — az akkori sífoki kántorantóni volt. Felvetették többek között, hogy alakítsák meg a szabadon gondolkodók egyesületét. — Ha az elnök esperes akkor nem tapintatos, bizony ez meg is történik. Tehát — ugyebár — kell a papelnök is.

Veszprém egyházmegyéjében az egyházmegyei tanítógyűlést csak az esperesi kerületek világi elnökei vesznek részt, a többi tanítók nem. Tehát 10000 tanító közül talán 30–40 tanító. Elnök az egyházmegyei főtanfelügyelő és a világi elnök. Pécsegyházmegyéjében sokkal realiasabban megy. Itt az egész kath. tanítóság jelen van. Itt az egyházmegyei főtanfelügyelőhöz, mint egyházi elnökhöz, személyesen interpellálni is lehet a gyűlésen, mint ezt látam. Mutassatok nekem egy másik egyházmegyét, pl. ahol a főtanfelügyelő a tanterveket kidolgoztatná, mint itt az meg fog történni. Vagy egy olyant, ahol én a tantervfelülbizárat megfelebbezhetem, mint ebben az egyházmegyéjében lehet.

Ott, ahol Virág Ferenc a püspök és Komócsy István a főtanfelügyelő és oly sok jóindulattal kezelik az iskolák és a tanítóság ügyeit, nincs mit félni. Igenis, az egyház részéről legyen egyházi

elnök, ez pedig a főtanfelügyelő, az esperesi kerületben pedig a kerületi tanfelügyelő.

Tanítóknak, papnak együtt kell működnie a faluban, a templomban és mindenhol.

Többet mondok: Veszprémben az általános tanítókörnek elnöke a mindenkori kir. tanfelügyelő, a tanítók részéről pedig egy tanító. Én természetesen találok, hogy az ált. tanítókör legfontosabb tényezője a kir. tanfelügyelő, az egyházm. tanítóegyesület legfontosabb tényezője az egyházm. főtanfelügyelő, mindegyik a maga hatósága részéről a gyűlésen elnököljön és irányítsa azt.

A mi ügyeinkben tiök nincs, amit nem szabadna egymásnak tudnia, hisz' a papságnak is az fáj, ami nekünk. Az ő ügyük is a fizetőség, a tanúgy, az erkölcsös, vallásos nevelés ép úgy, mint a miénk.

Pécsegyházmegyéjére hivatkozva, itt van az egyházmegyei főtanfelügyelő mellett civil és kinevezett tanfelügyelő, a veszprémi egyházmegyéjében ez nincs. A sokkal nagyobb veszprémi egyházmegyéjében harmadrésze igazgatótanító sincs, mint a pécsiében. Ezekből az látszik, hogy itt az egyházhatalóság jóindulattal van a tanítóság minden ügye iránt. Igenis, legyen egyházi elnök.

Komócsy főtanfelügyelő urat pedig akkor se eresszük el, hanem válasszuk meg elnökünknek, — ha ő akarja is szabadulni tőlünk.

Harkány, 1927 ápr. 7.

Bogáti János,
tanító.

Alapszabályaink módosításához.

Hiába, minden kezdett nehéz. Nincs az az újítás, mely összeilkozeseket, zavarokat és ellenkezéseket ne váltson ki. Ne legyen tehát újítás? A hozzászólások, melyek indítványomra többi számbanban megjelentek, azt hiszem, túl aggodalmasak.

De hát tulajdonképpen miért tettem meg indítványom az elnöklésre vonatkozólag? Talán magamért? (Ezzel is gyanúsítottak.) Hiszen ma-holnap befejezem far-tól működésemet. Nem magamért. De látam tanítótestreim általános óhaját s ezért mintegy kötelességemnek tartottam az indítvány meg-
tételét.

Különöské találok, hogy az észrejeltek oly nagyon ellenzik azt az indítványomat, melyet tanítóársaim azzal akartak honorálni, hogy Mohácsot elnöké akartak választani.

Elkövettem azt a hibát, hogy telefonbéli nagy kérsére otthagytam Mohácsot, mert községemből nyug. tanító elődmet, kinek családja nálunk viszonyban vagyok és ki bold. atyám iskolatársi barátja volt, elemelni mentem. Ezt azért is tettem bátrabban, mert a hangulattól a sikert követelhettem, az elnöklésre pedig egyáltalában nem vágyódtam.

Szóval, ha én ottmaradtam Mohácsot, amint hallottam, ma már bizonyos, hogy elnök vagyok s ott az én indítványom egyszerre és egyhangulag el van fogadva és ma túl vagyunk minden agdályoskodáson.

Indítványomat, mint már előző cikkemben kifejtettem, most is kijelentem, hogy nem akarván a sőtétbe ugorni, előzőleg kikértem az erre hivatott egyházi tekintélyek tanácsát. Szóval én kötelességemmet megtettem és habár fenn is tartom indítványomat, a végtelességem nem forszirozom.

A hozzászólások után azt tapasztalom, hogy társaim azt az obadatolástomat, hogy indítványom elfogadásával gyűléseink élénkebbé lesznek, nem fogtak fel oly mértékben, amint azt kellett volna. Ezt óhajtanám kissé bővebben kimagyarázni.

Tulajdonképpen mi az az elnök? Az elnök egy testület feje, szíve-elve. Lehet-e ilyen szívből, lelkéből elnök más mint az, akit a *hőbizalom választ meg?* avagy az, akit hitatból rendelnek az élre?

Hi érat! az a főmeg lelkét inkább, az-e, akit a főmeg sorából való, akit egyazon küsdelmét tudja a többivel?, vagy az, ainek más hitatbelsi érdekei vannak? Ez világos kérdés.

Nézünk példát. A kath. tanítóság évtizedek óta azt tapasztalta, hogy az ilyen kombinált elnökés mellett nem tudtak valami nagyobb szabású, életrevalóbb dolgot létrehozni. Az elégedetlenkedők elhatározták, hogy egy országos szervezetet létesítsenek, amelynek élére bizalomból megválasztott

tanító elnökök választottak. Ez az elnök fűzel, lélekkel dolgozott, élénkitette a gyűléseket, hogy alig néhány év alatt Balaton-parti üdülőházat létesített. Ma már egy keszthelyi kath. tanító szanatoriuma létrehozása az előhaladott stádiumban. S folyton új-jabb komoly tervek érlelődnek.

Tudom azt, hogy a papság a tanítóknak ügyéért tud és akar lelkesedni, de még sem lehet véleményem szerint a gyűlés oly élénk vezetőségűk alatt.

Erős érvelés volt a pap tanítói hitatása mellett, amiből azt követelhettem, hogy tehát csak a ker. tanfelügyelő, illetve az egyházmegyei főtanfelügyelő lehet a kath. tanítói gyűlések elnöke.

Én úgy fogom fel, hogy a papság tanítói hitatása nem az a tanítói hitatás, amely a világi tanítószágeg. Ők a dogmak, a kath. erkölcsen tanítói, mi pedig az élet tanító, a ráltánygák tanítói vagyunk, természetesen kath. szellemben.

Ebből világosan látszik, hogy a tisztelretmélto klérus nem nehezményezheti, ha a tanítóság maga részére kibánja az elnökélt. De hisz ily értelemben gondolkodott Kápolnai ker. tanfelügyelő ur is, akit bár évtizedeken tanítóknak tanította volt, esetleg volt tanítványára biza az elnökélt, mert mint frapánisan kifejezte, nem akart az elnökélt székben bábélnökölt látni. Így gondolkodott az egyházmegyei főtanfelügyelő urunk is.

De hát akkor amint ellenérveltek, a kath. papság elhagyja gyűléseinket és nem tart velünk. Uram! A főtisztelendők urak nem fejthetnek ki velünk nagyobb munkát, ha csak azért jönnek a gyűlésre, mert pap társuk elnököl.

Mérszert én igazán mondom, hogy nincs abban hűszönet, ha csak a fopasatori pannesből jönnek gyűléseinkre.

Nekünk olyan paptsárok kellene, akit minden tekintet nélkül szíves odaadással velünk éreznek, akit őszinte jóindulattal jónnek köszönik velünk együtt dolgozni, úgy anyagi és személyi, mint hitatbelsi érdekeinkért.

Ezzel az elnökélt kérdését eléggé kimegyaráztam.

Rátértek röviden a püspökt biztos kérdésére.

A hozzászólásokból és személyes érdeklődéseimből magam is rájöttem, hogy a püspöki biztos intézményem nem szükséges. Ezt én csak tulfelelemül vettem kiútságom közé, mert a kath. egyház érdekeit igen-igen megörögzendők tartom. Ezt a kiútságomat elejtem. Miért? mert belátom, hogy ez valóban damoklész-kérdés lenne, amely végtelen sérténe a kath. tanítóság úntudatát, őszerejét, akit nyílt esküt tettek le kath. tanítói hitatásuk betöltésére.

Gyüleseinre vonatkozólag csak azt még, hogy megtudom érteni, ha a kath. legényegyletben azt az egészen fiatal ifjúságnak inkább nevelő intézetében a pap elől készíti elő őket életük kath. módon való befőtésére, de épen úgy senkinek híjogósója, hogy országos kath. naggyűlésein, nem a hercegprímás, nem a pápai nuncius, nem a jelenlévő összes püspök egyike elnököl, hanem egy újlégi férfi, ma gróf Zichy János, holnap Wolf, vagy más. Kérdés, van-e eredmény ezeken a gyűléseken? élenk-e azok? Ha a főtiszt. papság minket is úgy támoogat, akkor fényes eredményeket produkálnk.

Egy zavarossá szürkült indítványnak okfejtései.

Ruzsinszky József, tagtársunk indítványát az elnöklésre vonatkozólag mást számunkban hozott hozzászólások után jelen számunkban közölt cikkében mindenképen érthetően kiánia lenni még azok előtt is, akiknél úgy látszik „minden kezdet nehéz.”

Nem ezek kedvéért — már ahányszor minden kezdet nehéz — hanem azért, a kik Ruzsinszky cikke után, sincsenek tisztában az indítvánnyal, a cikkben foglalt egyes nagyobb megállapításokra felhívom a figyelmét.

Ruzsinszky tagtársunk mindenekelőtt megállapítja, hogy meggyanúsítottak azzal, hogy elnök akar lenni. Dehogy! Ruzsinszky ilyenre nem is gondolt. Hisz Ruzsinszky jól is a ibolyára emlékeztető szerénységgel megcáfolja ezt azzal, hogy indítványát nem maga miatt, hanem „lantilóestivéről” alapján tette. Nyomban utána azonban — maga is — kijelenti, hogy „a hangulatból sikert következtet” elnöki megválasztását illetőleg. Az ibolya tehát szerényen illatozik is csak azért nem kötélték Ruzsinszky homlokára előző báber formájában, azaz csak azért nem választották meg, mert nem maradt ott a Mohácsos tarló közgyűlésen. Ezt Ruzsinszky tagtársunk a nyilvánosság számára önmaga állapítja meg. Báber helyett megelégszik szerény ibolya-koszorúval. Viszont ezt önmaga köli homlokára. Hogy közben hogy állott-e lenni, nem vette észre. Egyrészt téves állott, hogy elnök legyen, másrészt biztosra vette megválasztását. Így megválasztatlanság, illetve meg nem választatlanság alanyi része tisztázva van és nem sorol bővebb magyarázatra.

De megállítjuk Ruzsinszky igazgató-tagtárs irása nyomán a választó tanítógyűlés hiúlen és hűveltheszelen viselkedésének lehetni okait is. A katonák csak addig harcolnak egy hitűtől célt, míg vezetőjüket látják. Ez szugszesztion, szinte erőszakosan hat. Ha pedig nincs vesér, ahi utána járjon az ügynek, vagy sazuavatóknak... akkor... akkor... szabadon nyúlhatokhik meg a lélek és előléhesz nékül is másképen alakul az előléhesztetés, mint a „nem akarom” és „mégis akarom” módoszer előléhesztés után remélni lehetett.

Ezzel befejezem hozzászólásomat és mint a múlt cikkekben még én is azt írom, győzőzöm a többség akaratára és véleményére, hogy végre nyugodtpontra jussom az ügy.

Ha azonban még lesz komolyabb ellenvetés, készek vagyok helyt állni igazom mellett, amelynek legjobb támogatója nyugodt lelkismeretem, hogy Egyházam ellen semiben sem vételtem és tanítóársaim javát akartam.

Bakóca, 1927. április 15.

Ruzsinszky József,
Igazgató-tanító.

gy történt meg, hogy a mohácsi készülődből mohácsi veszedelem lett. És mindez nem sok hetes barlangi előléhesztéssel, hanem a katolikus tanító-lelkék ánkéntes parvonói — agitációnesztés megfontolása alapján. És később is Ruzsinszky tagtársunk indítványán egy nemcsak egyesek, de egész tanítói körök állást foglaltak. Míg mellette...?!

Ruzsinszky tagtársunk jelen számunkban meg egyszer felsorakoztatja hatalmas érveit. Boncolgassuk és lássuk nem dobtá el ezutal is kissé tovább a hitűtől célpontját a sulhogy?

Szerintem szívből-lelékből csak az lehet elnök, ahi a tömeg sorából való.

Hogy az egyházmegyei főtanfelügyelő lehet-e szívből-lelékből az egyesület elnöke, hogy átérzhessék-e a tömeg lelkét s hogy vannak-e más hivatásbéli érdekei? Erre feleltem nem is kell. Ha csak egy kissé visszaállantunk a mulba s emelkedünk a jelenen, a választ megkapjuk. Kik voltak az egyházmegyei főtanfelügyelő-elnökök? Wajdits Gyula, mint egyesületünk szervezője, dr. Igaz Béla, Beck Lajos s jelenleg Komocsy István kanonokok. Hogy mily szívből-lelékből vezették az egyesületet s mennyire érezték át a tömeg lelkét s hogy más hivatásbéli érdekeiket mennyire rendelték és rendezik alá akkor, amikor a tanítószék erkölcsi és anyagi érdekeiről, a kath. népoktatásügy előbbreteléről volt és van szó, megállapítani tagtársaimra bízom. — A Pecségyházmegyei Rk. Tanító Egyesület lét, szervezeti összehatlása, demokratikus eleven élete, a sok-sok igazgatói megbízás, az iskolafőtatók intézményeinek egyedül álló elrendelés, a hadipolitikák hízelésének elrendelés és híkenyszerése mind-mind az egyházi elnökök lelkes megérteséinek és erélyes hozzáfogásainak jogkövetelménye. Hézszel fogható, amelyek magyarázatára nem sorolunk. Vagy talán teljesen megfeleltek-e a jelen reformtörvényekhez közepette mindeztelől? Nezzem körül Ruzsinszky tagtársam egész Csonka-magyarországon. Vagy lelkiszen vissza Nagy-magyarországra. Talál-e még egy egyházmegyet, ahol ilyen fejlett és pezsgőéletű

tanítóegyesület él, dolgozik és fejlődik, mint a pécsegyházmegyei? Nem fog találni. Akkor pedig nem hátatlan, sőt észszerűlen dolog, hogy éppen mi döntőgessük házunk pilléreknek egyik felét?

Ruzsinszky tagtársunk szerint a „kombinált elnöklés” mellett eredményt elérni nem lehet, ez csak tanító-elnök mellett lehetséges. Nem tudom elhinni, hogy egy miért több mint kellett és hogy széthúzással, róbafatással miért lehetne többet elérni mint összehozással. Nem tudom betelni miért ne lehetne a gyűlés „elénk”, ha az egyházi és világi elnök, tehát két szívből-lelékből elnök együttesen vezetik a tanítószék ügyeit? Ez esetben nem áll, hogy „több szem, többet lát”...

Ruzsinszky tagtársunk szerint a papság vezetése alatt a tanítógyűlés nem lehet elnök. Hogy mit ért „elénk”-szó alatt, azt elfejelette kihaggyaradni... Veszedeledéshez, szerelenségekhez, kényeltörömbőlásra semmiesetre sem fogdolható! Ő, a tekintélyes alázasos hívő szomszólója. Neki elég okai vannak. S ezeket nem is rejti véka alá.

Megállapítja, hogy a papság tanítói hitafása nem az a tanítói hitafás, amely a világi tanítószék. A tanító az „élet tanítója”, a papság pedig ezek szerint nem az életet, hanem csak a dogmákat tanítja.

Hát az a tanítás: Légy jó, légy ohas, erős, mértelletes, igazságos — a négy sarhatalos erény — nem tartozik az élthez? Vagy ez: Áltudás és anyádat tiszteld! Ne öj! Ne paránálhodjál, ne loj — nem tartozik az élthez? Hogy légy önfegyelműző, előrelátó, hogy csak az tud ohason beszélni, ahi ohason tud hallgatni... és hogy csak az igazán alázasosan vallásos, ahi vallásosan alázasos... t. i. szívből és nehéz körülmények között is... mindez nem tartozik az „élet”-hez? Mi azt állítja igen és hogy azt már az iskolában épen az élet szolgálataiban kell a dogmák mellett is tanítani és nemcsak az iskolákban, hanem némely öreg gyerekek is tanítanulhatnak? Nem gondolja Ruzsinszky tagtársunk? Ismétlem mindez szintén az „élet”-hez” tartozik, amár nem dogmák, csak erkölcsi szabályok és tanítás. Nem magától, hanem az Evangélium alapján. És ebben csak nem akar Ruzsinszky bennünket elbálasztani egymástól? Nem! Nem! Nem! Nemcsak az egyszeregy, a földrajz és helyesírás tartozik az élthez. Kell oda más is. Többek között kell mindazonkán harmonikus összehozással, ahi az „élet” iskolájának növedéketekéi oktatják. Hiszen néha még a fölötték ohatlása is jó, amézőr hátatlan és nehéz tudom. Annál nehezebb, minél bővebbnek képzeli magát az „öreg gyerek”.

Ezen megállapítás nem való Ruzsinszky tagtársunk általánosan elismeri példás vallás-erkölcsi feljogására. Legfeljebb arra, hogy az ő logikájában is előfordulhat gixer. Például amikor katolikus tanúgyi közlétele szívesen látva egyházmegyei biztos nélkül katolikus tanítóegyesületet. Tehát sem elnök, sem biztos. Szempontnak ez is szempont, de nem hinnők, hogy katolikus és egyházias legyen. Nem hiszünk, nem hűvelhik, hogy erre is „lantiló-estivéről önjaja” bízatta Ruzsinszkyt. Az a bonyomasuk, hogy az elnöklés kérdése öitlesztésről adta föllára ezt a blöfföt. Hogy azonban hitűtől céljának elérésére segítse őt, hogy előnyös fogadtatásra találhasson, hűve hiszem. Még azok előtt sem, ahányszor nem „minden kezdet nehéz.”

Ruzsinszky tagtársunk kijelenti, hogy nem kell még püspöki biztos sem. Tehát a papságot most már sem elnök, sem püspöki biztos minőségében nem kívánja az egyesületben. Cikkének első részében azt is kijelenti, hogy „nem akarván a süttebe ugrni, előzőleg kikértem az erre hivatali egyházi tekintélyek tanácsát”. Föl vagyunk hatalmasra annak kijelentésére, hogy ez az állítása, amennyiben a püspöki biztoságra is vonatkozik, nem áll.

Az elnökséget a saját személyére neveze „akarta” és „nem akarta”. A papot feljogásának jelen stáduhába az egyesület kebelében sem így — sem úgy — sem emly nem akarja. Sem elnöknek, sem biztosnak.

Ez nyilt beszéd. De nem okos és nem törvénytisztelő. Ezen az alapon mindenki tisztában lehet Ruzsinszky tagtárs indítványával. Is szándeke kedves ember. De hogy hűles ember is, azt nem mennék állítani. Több magyarázatra, hozzászólásra igazán nincs szükség. Várjuk az igazgatóság és választmány üléseit, ezután a közgyűlést.

Hiszünk, Ruzsinszky tagtársunk indítványát fölött az általa is kiánit „többség” bizonyára könnyen fogja határozatát meghozni.

Határidő emlékeztető.

A nyugdíjaztatás iránti folyamodványt az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez beértesztendő.

A tanköteles korban lévő gyermekek szabványvetélet és az összejövőitől bejelentések feldolgozását május 15-ig a tanító elbözéant hűlésesek. (130700/1922. szám ukm. rend. 7. §.)

A törzshelyelő tanító a szept. 1-től aug. 31-ig szünetelt, életben lévő gyermekek kimutatását az anyakönyvvezetőtől bekérni. (130700/1922. sz. ukm. rend. 9. §.)

Magánatanuló gondozói az isk. igazgató által a helyi hatóság útján figyelemzotendők, hogy a tanúságosságra a tanév végén mely napon tartatnak meg. (130700. sz. ukm. rend. 53. §.)

Madarak és fak napja megtartandó s lefolyásáról az isk. iskola jelentés 52. rovatában jelentés teendő.

Tagdíjak a körti pénztárosok által az egyesületi főpénztárosok beküldendőik.

A család és iskola együttes feladata a gyermekifjúság hathatós erkölcsi élete érdekében.

A német költő legfájdalmasabb felkiáltása a világháború rohamán az volt, mikor ezt a három szótte rítusában: O Vaterland, O Mutterland, O Kinderland! Ebben a fájdalomban osztozott és még ma is osztozik a pedagógia, amely a legdrágább lélekanyaggal: a gyermekekkel foglalkozik, és amely a gyermekek keresztül várja vissza mind azt a vesztéséget, amelyet elvitt tőlünk a rettenő világegyes feketé sodra.

Egész jövőnk azon fordul meg, hogy milyen lesz a gyermek, aki a jövőnek, a holnapnak az anyja. Az O lelketek át megintük a történelem nagy szándékai felé és O lelken keresztül át tart fel a történelmi események új alakulata. A gyermek tehát minden, a lehető legnagyobb lehetőség. O a jövő: halál, avagy feláldozás.

A gyermek életének ez a roppant értéke teszi felelőssé s osztja meg a munkát iskola és család között. A szülői háznak tehát nem lehet más szándéka, mint az iskola intézményének. S az iskola csak teljesébbé teheti mindazt, amiért az Isten a szülői ház útján kézbe adta gyermekét.

Semmi kétségünk sem lehet az illetőleg, hogy az iskola célja nem a tudós, hanem a jellemes ember. Ez erkölcsi cél a mai pedagógiai sark-csillagunk. Ha ezt szem előtt téveszt, akár az iskola, akár a család, annak csak a gyermek lesz a tragikus áldozata. Ez az ideálközösség megszabja egyuttal az eszközök közösségét is.

„Ez az mélyre!” mondja egyik helyen az evangélium. Ez a felszólítás a tanítóknak, hitoktatóknak, lelkiélettel foglalkozóknak szól ilyenformán:

Szűlő le az élet és lélek mélyén, a gyermek szívébe s ott próbálja megismerni az életet és ezen alapon építse fel a nevelés elméletét, az iskola és a család együttes feladatát — összhangzását.

A tapasztalat mondja:

Aki a családra hatást akar gyakorolni, az legokosabban teszi, ha a nevelést a gyermekeknek kezdi. A gyermek is lehet vezető, aki a két távolos lelket, a szülőket és nevelőket, a családot és az iskolát, közelözöly egymáshoz. Hisz a gyermek naivságához tartozik a hallottak elmesélése. Mindent elmond, ami az iskolába történt. Ahaz szeretettel észleli, arról uton-utótt beszéli. Hazajövetkor az első szava, a tanítóbácsi, hitoktatóbácsi mit mondott, megdicsérete-e? Elmeséli a hallott magyarázatokat, de a legnagyobb előszeretettel meséli azokat az élményeket, melyek a hittan órák alatt történtek. Nem véletlen ez. A gyermek érzi, hogy leginkább az az óra hivatott arra, hogy a lélek fejlődését, erkölcsi életét előmozdítsa. A jót mindig nagyitva adja elő. Különbösen akkor, ha az ő jósága is kiemelkedik.

Elmeséli mit hallott ma, mit tanult, mily szép példákat mondottak az órákon. Ennek az elmondásnak csodás hatása van. A gyermek szívében hitoktató módon megjelenik a családi körben a nevelés az órák általán gyermekajkát, apostoli beszédekét ismételné.

Tehát a szülők a gyermek életét közvetlenül szemlélők a nevelő munka területén. Olyan szülők, akik a gyermek vallásos lelkeleiből fakadó fizta, törekvő életét látják, akár vallásosok, akár előfordultak a vallási eszményektől; mégis csodálkozva nézik az eszmények életet teremtő erjét. Ha a család minden nap az észleli, hogy kis gyermeke melletre szeretettel beszél a vele történő nevelőkről, lassankint érkeződni fog az eszmék iránt is, amelyeknek képviselője így hatást gyakorol a gyermekekre.

Az iskola utjobban erősen keresi az összekötést a szülővel. A legtermészetesebb kapocs a gyermek; rajta keresztül érintkezik a család és a nevelő. Amelyik szülőben felébredt a nevelés iránti érdeklődés, azt könnyű megnyerni arra is, hogy szülői értekezleteken megjelenjen. Ez a nagyon okos intézmény közvetlen kapcsolatot teremt család-nevelő-iskola között.

A katholicus nevelő csak akkor fog helyes utakon járni, ha nevelő hatását a gyermekek keresztül a szülőkre érvényesíti. A gyermekekkel foglalkozva, szülők lelkét is gondozzuk.

Hogy a gyermekeken keresztül való hatás mennyire értekesnek mondható, azt legjobban bizonyítja az a tény, hogy az elentéses világnézetnél álló szociáldemokrata vezetők mindig a gyermek-ifjúsággal való törődésén át a szülőket akarja magához láncolni.

A nevelés és szülőknek nemes példája vonz, a gyermekekre hatékonyan ráhagyó, simit, nemesít, szépít, vallásos-erkölcsi életet biztosít. — Berarozza azt a nagy feladatot, mely a család és iskola együttes munkájában rejlik!

Tehát a nevelésnek és tanítónak első és legfontosabb teendője az legyen; megismerni a gyermek és szülőlelek mélyseit, abba forró lázas-vallásos-erkölcsös és hazafias szeretetlelet csepegtetni.

A tanítóknak, ha az iskolába lép, jusson mindig észébe, hogy hogyan lépne be az iskolába a Mester... De a szülő se felejtse el, hogy roppant felelősség apának és anyának lenni, mert az ő életük állandó befolyása alatt mintázódik a gyermek jövőmő arculata. A tanító egyetlen diadalmas pedagógiai eszköze: az egyénisége. A szülő leg-szebb pedagógiája: a nemes példa. A gyermek a tanítóban soha ne lássa a hétköznapiakat, a szenvedést, az élet csodáloásait. A tanító a gyermek előtt ünnepl, eszményiség, a legideálisabb élet-megvalósulás legyen! Ne gondoljuk, hogy a gyermek lelkére csak az hat, amit a gyermek tudatos megért. A láthatatlan, az érzések finom utján beszűrődő benyomások, melyek a gyermeklelket mélységében maradnak, sokkal többet nevelnek, mint az érveltett, tudatos ráhatások. Ezt kell szem előtt tartani a szülői háznak is. Azaz állandó lelki, erkölcsi atmoszférát kell a gyermek lelke fölé teremteni, csakis így tudjuk vallásos érzékenységét, finomságát ébren tartani. Nem arról van itt

szo, hogy a gyermeki lelket elzárjuk a valóságtól, hanem arról, hogy hozzá neveljük a valósághoz, hogy meg tudjon vele birközni. A gyermeki lelket tehát úgy kell nevelnünk, hogy a valóságok nagy vesztéséigin át ne felejtse el maga fölött az eszményiség égi örök rendjét.

Ez a rend pedig csak a kereszténység halhatatlan örök rendje. Csodálatos szépsége és gazdagsága, éppen abban van, hogy egy forrásból táplálja a szülői házat, tanítót és a gyermeket, mindegyiket egyformán és mégis mindegyiket a maga szükségletei szerint. S amikor a szülői ház, az iskola és a gyermek összetalálkoznak az imádság, az önmegtagadás, a fejelem, az erő, a bánat, az Oltárszentség halhatatlan közösgéjében, nem olyan lesz-e az egész pedagógia, mintha az evangélium utjuna meg, a maga csodálatos hegyi beszédevel, mikor a hazatérő nyáj fáradtan vonult el a jó Pásztor előtt... .

Igy, csakis így van értelme a pedagógiánknak. Így fogjuk felnevelni azt az új embert, amelynek egy nagy ereje lesz: *nem fog tudni összetörni*. Így jön majd meg az az új ember, akin át messze látnak, oda, ahová mi talán már nem is jutunk el: a Nagy-Magyarország igéret földjére.

Tanítótestvéreim! Ne felejtsetek el, hogy minden gyermek úgy jön iskolába, hogy a szülői ház parázs- vagy kis hamu borong. Az iskolának a feladata, hogy ezt a hamut lefújja és a paraszt lángra szítsa. Vigyázzunk, hogy amikor a hamut lefújunk, a lángot ki ne oltuk! Szeressük, féltjük, dődelgessük ezt a kis lángot! Mindegyik kis láng új emberkelettel jelent nekünk. Az imádság csodálatával várjuk, melyek kis keleten jön meg a nagy Nap, amely már egész Magyarországot világít be.

Bonyhád.

Schlenker Mihály,
igazgató-tanító.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

809/1927. sz. **Tanítóknak lelkipogorlatai.** A Kath. Tanítóknak és Tanárnők Orsz. Egyesülete a tanítóknak részére a nagy szünetidőben évről-évre lelkipogorlatokat szobott rendezni. A lelkipogorlatokra az egyházmegyei főtanfelügyelő három tanítónó is kiküldeték, ahiknek költségét eddig ugyancsak az egyházmegyei főtanfelügyelő viselte. Remélhetőleg így lesz ez a jövőben is. Mindezek alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó tanárnőket és tanítóknókat, hogy akik szobón jogp lelkipogorlatokra részt kívánának venni olyképp, hogy költségeik megtérültesenek, ebből szándékukat nálam leghebbőb folyó évi juntus 1-ig jelentsek be. A lelkipogorlatok idejéről s egyéb tudnivalóiról annak idején érdekelhetek tájékoztalni fogom.

822/1927. sz. **Vásztóti jogosultság igazolásához szükséges iskolai bizonyítványok.** Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolai igazgatóságokat, hogy a m. kir. vall. és közokt. nagyműt. miniszter ur 6074/1927. VIII. a. sz. rendelethez (megjelent a Hivatalos Közlöny folyó évi 7. számában) alapján járjanak el a vásztóti jogosultság igazolásához szükséges iskolai bizonyítvány másolatokat kiadása körül, hogy e tekintetben semmiféle panasz ne merülhessen fel.

H I R E K.

Igazgatótanítók kinevezése. *Karl János,* kahasdi kántortanító Meggyéspüspök Ur O Mőltósága eddigi kiadó m. k. közhatalos elismerésével a kahasdi r. kath. el. isk. igazgatótanítójává kinevezte.

Suarda Gyula m. k. kath. igazgatótanító a m. kir. földmívelésügyi miniszter ur a pécsi járásnak 3 ik körzetére gazdasági tudósítóvá kinevezte.

802/1927. sz. **Orsz. Kath. Női Kongresszus és Női-Nap.** A „Magyar Kath. Nőegyesületek Orsz. Szövetsége” folyó évi május 7. és 8-án Budapesten orsz. kath. női kongresszus és Kath. Női-Napot rendez. Igen fontosnak tartom, hogy e kongresszuson r. kath. tanítóknóknól minél számosabban legyenek részt. Ez nemcsak vallást öntudatú fejlesztésére lesz nagy hatással, hanem ahalmuk nyílik itt megismerni az ország különböző részeiben működő kath. női egyesületek értekes hiteleit, szociális és harittat munkáját s az itt szerzendő tapasztalatokat a jövő generáció nevelésében hasznosan értékesíthetik. Mindezek alapján a felügyeletem alá tartozó összes tanítóknóknó folyó évi május 7-ikére szünetel engedélyeznek oly célból, hogy a kongresszuson részt vehessenek. Természetesen a szünetelt csak azon tanítóknó behetik legyennek, akik a kongresszuson tényleg részt vesznek. A szövetség központi irodája [Budapest, VIII. Márta-utca 7. sz.] mindenben részletes felvilágosítást ad. Kedvezményes buszt jegyéről és kedvezményes elszállásolásról szintén a központi iroda gondoskodik. A kongresszus tagsági díja 1 P 5) filler.

Tanítók előléptetése a VII. fiz. osztályba. A nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur Bors József páhst, Suarda Gyula m. k. kath. tanító, Darányi István vándorbi, Erdősi János m. k. kath. tanító, Károlyi János m. k. kath. tanító, Kiss János kahasdi, Lassanó János főtanítól, Kiss János főtanítól, Samat János főtanítól és Szilágyi István szilvási r. kath. tanító, illetve hitoktatók folyó évi április 1-étől kezdődő hatállyal a VII. fizetési osztály 3. fokozatánál egybekötött illetmények élveztetése előléptette.

Tanítói hitevezés. Frényi Pál, bíróiáni rk. hántortanító a bálat ill. sorsz. tanítói állása egyházhatalossággal hitevezetett.

Tanítógyűlés Felsőregén. A tanítóegyesület érteinyi esperesi hűre f. hó 21-én tartotta meg tanász. gyűlését Felsőregén. A gyűlést *Prohászka Ottó*kar püspökéért bemutatott gazdasági előzte meg, melyen *Wagner János* felsőregéi hántortanító vezetésével a felsőregéi urtnők néi szolnmu gazdaságehek énekeltek. A gyűlést Prohászka szemléletű előzda nyitotta meg *Brunner András* világi élnök, ki azt kívánta, hogy miként az ösözvényégi pátriárkhábat tanítják, miként Pázmányi tanítják, úgy tanítsák Prohászkaét is. *Wagner János* felsőregéi hántortanító jól sikertűl mintatantást mutatott be a IV. oszt. beszédéretem gyakorlatából a világháborúrol, melynek nyomán eszmecsere indult meg, *Reizi Péter* tolnavármegyei népművelési titkár a népművelés mai helyzetét és a jóú célját, hitéletét tárgyalta. Ezután az egyesületi alapszabályok módosítását tárgyalta a gyűlés. Végül *Gere Gábor dr.* beülett tanfelügyelő, egyházi élnök szóbelte, hogy *Bárdos Ádám* tolnavármegyei hit tanfelügyelő, katolikus vallásos meggyőződésnek megfelelő utastások kiadásá matl helyegyeket áll hivatalból. Indítványára Hltkozsaság fejezi ki a gyűlés ilyen ökből való áthelyezése ellen és jogoroslányt fordúl hivatalos hózegekhez.

Köri gyűlések.

A dombovári esperesi kerületének tanítói köre f. évi tavasz. közgyűlést április 27-én Nakon tartotta meg. 1. Híszegye. 2. Elnöki megnyit. Tartja: Varga Kálmán esperesi plebánus, kar. tanfelügyelő, egyh. élnök. 3. Az ósz gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 4. Híszegye. 5. Elnököt emeltek fel. 6. Köházy Gizella dábrókai igazgató-tanító. 5. „A természet szeretének fejlesztése a népisikolai oktatás folyamán”. Felolvasa Dobrovo öczy Anna, Ujmagyar tanító. 6. A Pécsegházmegei Róm. Kath. Tanítóegyesület alapszabályainak módosítása; hozzászólás: 7. Penzari jelentés. 8. Indítványok. 9. Záróbeszéd. Tartja: Magyar Rezső, igazgató-tanító, világi élnök. 10. Himnusz.

A némei-l. esperesi kerület tanítói köre április 28-án, Göröcsényben tartotta évi gyűlést a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyit. tartotta *Gáspárt György*, egyházi élnök. 2. Jegyzőkönyv felolvasása, hitelesítése. 3. Tiszújítás. Világi élnök, jegyző, pénztárnok és három tagból álló pénztárvizsgáló bizottság (választása). 4. Felolvasás, tartja egy kerületi plebánus. 5. Hozzászólások: a) az új tantervhöz; b) Ruzsinszky félre indítványhoz. 6. A kitűzött pályafelolvasás. 7. Mintatantás. 8. előzda *Koleszár Gáza*, Göröcsényi hántortanító. 8. Pénztáros jelentése, a tagsági díjak bevezése. 9. Könyvtáros jelentése és könyvtár elhelyezésének megbeszélése. 10. Indítványok.

A tolnai róm. kath. espereskerület tanítói köre folyó évi április hó 28-án déltől 9 órakor Tolnában, a róm. kath. iskola épületében tartotta tanász. közgyűlést a következő tárgysorozattal: 9 órakor szentmise. 1. Elnöki megnyit

beszéd. 2. Mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Mintatantás. — Beszéd és értelemgyakorlat a IV. osztályban. Tartja: *Samai Margit* faddi r. kath. tanító. 4. A Ért. tekezés. — Az új tantervhöz közleményekről. Tartja: *Szander József* tolnai tanító. 5. Hozzászólások az alapszabály-módosításához. 6. Jelentések. 7. Indítványok. 8. Elnöki záróbeszéd.

A siklósi esperesi kerület tanítói köre április 28-án, a vilányi iskolában tartotta tavasz. közgyűlést. Tárgysorozat a következő: 1. Fél 10 órakor szentmise. 2. Eneklina. Éneklí a tanító úrírkar *Schmidt Vilmos* világi élnök vezetésével. 3. Elnöki megnyit. Tartja *Perényi Pál dr.* egyházi élnök. 4. Beethoven és Pestalozza százéves jubileum. Irta *Perényi Pál dr.*, felolvasa *Thán Nándor* leppói plebánus. 5. Szent Ferenc szelleme a katolikus nevelés terén, tartja *Bogáti János* harkányi tanító. 6. A katolikus népművelésről, tartja *Szekély Ferenc* virágosi tanító. 7. Indítványok, előterjesztések. 8. Elnöki záróbeszéd, tartja *Schmidt Vilmos* siklósi igazgatótanító, világi élnök.

A németbolyai esperesi kerület tanítói köre f. évi április 28-án Németbolyban tartotta közgyűlést a következő tárgysorozattal. Fél 10 órakor szentmise. 1. Híszegye. 2. Elnöki megnyit. tartotta a világi élnök. 3. Jegyzőkönyv felolvas. és hitelesítése. 4. A tanító működési köre. Előadást tartja: *Török B. Kálmán*, Áta. 5. Szűllői értekezés a szűllői segéssége és anyaga. Előadást tartja: *Székely Ferenc*, Áta. 6. Mi az oka annak, hogy a közönséges tört. tanításnál az eredmény nem teljesjen kielégítő? Felolv. tartja: *Hárnék J.* igazgató-tanító, Kisbudmér. 7. A C hanglépcső kitértese, tanítás, tartotta: *Denz István* kántor Vársend. 8. Hozzászólás az alapsz. módosításához. 9. A jövő gyűlés anyaga és helye. 10. Indítványok. 11. Zárósz. tartotta: az egyházi élnök. 12. Himnusz.

Főpénztáros közlése.

nyugdíjazások: Dr. Horváth Lajos Pellér 3. Rk. Ist. Gyűd, Fuzekashoda, Otorócsy, Szentkatolán, Kán, Németpálkompa 5.40 P. Hetehegy 3.60 P. Szeredény 5.00 P. Polg. telénység. Romhány 2.40 P. Hágfa F. Tolna, Köp. P. Badacs Gyula Hegyalmás 19.20 P. Nagycsok, Sütény, Höggyés, Máton, Sásd, Ózdajlu, Rügypuszta, Dombóvár, Majs, Szajk, Kaposszelek, Böleste, Szabály, Hísherdő, Mőcsény, Feked, Világgyűlés, Sikkós, Almásosvater, Hőgyösönfa, Teseu, Somberék, Rónafőcsanak, Dunakömlőd, Dénénd, községi Ist., Róga P. Miskassa, Magyar R. Kocsola, Köp. pénztár Maza, Dr. Hővágy P. Himesháza, Bolkovits I. Dajszló, Bolkovits P. Darga 3.0 P.

Szerkesztői üzenetek.

Érdeklődőknek. Az iskolatölgatási jegyzőkönyvek csak egy példányban állítandók ki a hitkönyvek anyagi helyzetére való tekintettel. Minden esetben kiadatós lenne, hogy a jegyzőkönyvek két példányban állítassanak ki, hogy ekként egy példány az iskola irattárában is meglegyen. — **Polg. Telénység. Romhány.** Az 1927. évi előfizetési díj 3 lap az igazgatóság címére pontosan postára adható és így lehet, hogy az ottani helyesítésben volt hiba. — **B. J. A. Egerszeg.** Hálás köszönet. Legközelebbi számban közöljük. — **H. F. Tolna.** Még 60 Ft. hitvány behűtendő, mert az előfizetési díj 3 Ft. **Hertkúzs.** Lapunk a legújabb hírszereségei közötté az egyházmegyei iskolai híreket (előadások, megbeszélések, ünnepélyek stb.) azonban sajnosa, csak ritka esetben közli közvetlenül velünk, s így más forrásból, hallomás útján hozhatjuk, a bizonyára minden olvasót érdeklő híreket. Hozdja meg tehát működését s mi hálás köszönettel vesszük.

„Haladás” nyomdarszénvnyrtársaság, Pécs. Király- és Múr-utca sarak.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPÖKTÁJLADÓSI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolvas szerkesztő: Magyar Sándor, eh. tanfelügyelő.

Kiadótalajdonos: a „Pécsegházmegei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelentik minden hónap elsőjén. **Tagdíj 1927. ére 3 pengő.**

Előfizetési díj 1927. ére 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hírdetés és reklámújság is küldendő! Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpénztáros címére Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1927. június 1.

XVII. évfolyam, 6. szám.

Lapunk jelen számát, a közgyűlésre való tekintettel, 5 nappal előbb kellett megjelentetni.

Meghívó

A
PÉCSEGHÁZMEGYEI RÓM. KATH.
TANÍTÓEGYESÜLET
1927. évi június hó 14-én
Pécsett tartandó

XVII. RENDES

ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

8 órakor szentmise a székesegyház népoltáránál. 9 órakor közgyűlés a belvárosi Rkth. Kor dísztermében.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyit.
2. A mult évi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó jelentés.
3. A Salu Gárdáról: Előadó: *Blaskó Mária*, Budapesti Iróné.
4. Titkári jelentés.
5. Főpénztáros és számvizsgáló-bizottság jelentése, a felmentvény megadásá és az 1927. évi hóltségszűrés jóváhagyása.
6. Alapszabálymódosítás.
7. Tiszújítás.
8. Indítványok, melyek a közgyűlés megélőzőleg 8 nappal a világi élnöknek beadattak.
9. Elnöki zárószó.

Pécs, 1927. évi május hó 20.

Homócsy István,
egyházi élnök.

Brős József,
világi élnök.

Béke velünk!

Az egyesület választmányának és igazgatóságának f. évi május 19-én megtartott ülésén az élnökös kérdése tisztázódott.

Lapunk ismétlenen foglalkozott a Ruzsinszky-féle indítvánnyal s legutóbbi számbunkban megjelent cikkben érvel bíralt tárgyává tettük az indítványozásról fejtejtés. Tetük ezt főleg Ruzsinszky tagársunk értekezésében is azért, hogy lezárjuk megjelent közleményben előforduló bizonyos egyeseket félre ne vezetsek s tópat ne szolgáltatassanak arra, hogy Ruzsinszky József tagársunkban új vezető lássanak, aki esetleg hajlandó lenne az egyházzal és papsággal szemben is állást foglalni. Mi, akik ismerjük Ruzsinszky Józsefet, ezt nem teletük fel. Nem teletük fel s nem is írjuk cikkünkben azt, hogy Ruzsinszky József tagársunk az egyházat avagy a papsággal szembe alkara helyezkedni. Semmi mást nem tettünk, minthogy rámutattunk Ruzsinszky által is elismert éltársokra.

Miután szóban fogó s Ruzsinszky kartársunk indítványát bíráló cikkünk tárgyainak s az egész egyházmegye papságának egy vagy másik tagja előtt Ruzsinszky József színen tünthék fel, közzégesen állapítjuk meg, hogy Ruzsinszky József vállalkozását magatartásunk mindenkor mintaképűl szolgáit. Nemzeti tekintetben magatartás mintaszere. A politikai hatóság is megállapította azt, hogy a hegyháti járásban Ruzsinszky volt egyike a legféhébbre érzelmu tanítónak. Ő is rajta volt a halál-liszán fehérezelmű kijelentése és magatartása miatt. De nemcsak a politikai hatóság ismerte el Ruzsinszky kiváló magatartását, hanem a görög-keleti papsága is akkor, amikor az 1922. október 19-én Görden tartott özi koronális alkalmával őt igazán állhatatos kitartása miatt az egyház mellett, a kommun ideje alatt, a felbőbz egyházi hatóság el kívánta terjesztani pápai érdekméréselt lenő kiintetésére. Hogy a terővő vé kiintetésé ezidig elmaradt, annak sem a görög-keleti papsága, sem azaz Ruzsinszky József nem okai.

Mindzeget azért állapítjuk meg, hogy ezzel a nyilatvánossággal tisztazzuk Ruzsinszky József jó hírnevét s eloszlassuk azon tévhitet, amely egyesek lelkében kialakult az alapszabálymódosítással kapcsolatban, az általa megindított mozgalom folytán.

A félreértések a választmányi ütés alkalmával tisztázottak s így mi sem állja útján annak, hogy közös erővel és akarattal, fokozott erővel szolgálhassuk népöktársunk ügyét.

Ruzsinszkyt legközelebb, remélhetőleg, mint egyesületünk alelnökét üdvözölhetjük.

Főpásztorunk és Fővédnökünk kegyes leirata.

A Pécssegyházmegyét Róm. Kath. Tanítóegyesület választmányára és Igazgatóságára f. évi május 19-én tartott gyűlése, abból az alkalmából, hogy Fővédnökünk és Főpásztorunk püspöki beiktatása napjának előfordulója is volt, sürgőnyileg fejezte ki a bérmantum levő Főpásztor iránti mélyesége hódolatát, ragaszkodását és fiul szeretetét.

Ó Meltósága, a Meggyesújszók Ur, az ehm. főtanfelügyelőhöz következő kegyes leíratot intézte válaszul:

Nagyságos Kanonok, Főtanfelügyelő Ur!

A Pécssegyházmegyét Róm. Katb. Tanítóegyesület igazgatóságl és választmányi üléséből két üdvözítő írávratot bérmantum alatt vettem kézhez s így azokra csak most válaszolhatok.

A tanítóegyesület működését mindig meleg érdeklődéssel kísérem, mert a tanítóegységnek egysége szellemben való irányítását várom tőle, azért igen jól esett a Tanítóegyesület azon meleg ragaszkodása és szeretete, mely az üdvözítő írávratban megnyilvánul.

*Egyébként buzgó Imákba ajánlóitan vagyok
Pécs, 1927. május 21.*

Krisztusban testvér

Virág Ferenc s. k.
püspök.

A család és az iskola feladata a vallásérkölesés nevelés érdekében, különös tekintettel a szülői értekezletekre.

Az iskolának kettős feladata van. Embereket nevelni a mulandó földi és az örök túlvilági életre. E feladatát az iskola ottással és nevelésével iparkodik elérni. Az oktatás az élet küzdelmeinek megváltására képesíti az embert, míg a nevelés, a lélek kiművelése a túlvilági boldogságot biztosítja.

Ha azt heresem, mi fontosabb az iskolában, oktatás vagy a nevelés, úgy teláom, hogy bár mindkettő fontos, mert az oktatás nélkülözhetetlen eszköz a földi boldogsághoz, ez pedig, eszköz a túlvilági boldogsághoz, — és mégis a nevelés, a lélek megszentelése, az aharat megerősítése, a becsületés jellem kialakítása fontosabb, mert hit nélkül a tudás hazamával nem üdvözülhetünk, míg élő hittel, de tudás nélkül, üdvözülhetünk.

Anatole France, a világhíru francia író hitetlen volt élte utolsó percéig s mint islentágotudó halt meg. Azt hiszem Isten itélőszéke előtt nagy tudásának, lángeszének, de hit nélkül, kevés hasznát vehette, míg az az egyszerű népleten, csak minimális tudással, de élő hittel bíró ember könnyebben boldogul.

Az oktatás fontos, de a nevelés még fontosabb, azért oktatnia kell nevelni és nevelni oktatni. Miután azonban az oktatás inkább a véges földi életet szolgálja, míg a nevelés az örökéletű életet és végül miután vallásérkölesés neveléssel a háza javát is fokoztatban szolgáljuk, azért az iskolának az eddigiénél még nagyobb súlyt kell fektetni a vallás-érkölesés nevelésére.

A vallásérkölesés nevelést az iskolában a tanítónak kell megvalósítani. A tanító és a tanítók egyesület erővel bámulatos eredményeket tudnak felmutatni.

A németek a franciák felett 1870 ben nyert diadalukról olvastam, hogy a sedáni diadal a német Schulteisterek győzelmé volt, mert a német tanítók nevelték azokat a halálra kész német hőskéket, kik följényesen leverték a hatalmas francia hadsereget. Egy kis 8—10 éves német fűeszkától kezdve, hogy mi szeretne lenni? „Soldat will ich werden! rächen will ich das Vaterland!“ felelte a kis hazafi — s ökölbessorút kistési keze, arca kitölt. Katona akarok lenni, a hazát aharom megbosszulni! — Katona aharok lenni nem pedig szeretnék. — felelte ez a gyermek! Ilyen erős akaratu és hazafias gyermekből fejlődő hőskéik lehet nemcsak sedáni győzelmét aratni, hanem a vesztett világháboru után ismét talpra állani és retteget nagy hatalommal lenni! S ez, a hazajót lángolóan szerető német Schulteisterek érdeme, kiknek honszerelme hasonló érdemeket fakaszt a növendékek lelkében és amely ilyen gyűmölcsöt, eredményt érlel.

Igen! a tanító bámulatraméltó eredményeket tud felmutatni s ezt merem állítani, nemcsak itt, e meghitt, szűkebb családi körben. Kedves kártársak! E szó „családi kör“ részemről nem üres frázis, mert ugy érzem, hogy mi tanítók testvérek vagyunk; hisz közös Átyánk van a mennyben, kik megáldja munkáikat, közös apánk van e földön, édes hazánk, mely oltihott és megéltetését ad; közös életfeladatunk van a gyermeknevelés és közös eszközeink vannak a neveléshez. Ez a közösség testvérekéik kapcsolat bennünk, a közöslel tanítói! Merem tehát állítani, nemcsak itt, hanem bárhol, hogy a tanító hitvátsa a legszebb és a legnemesebb, mert

Isennek s hazának lelkeket nevel; a legfelősegteljesebb, mert munkájáról számot kell adni Isennek s a világnak; de egyuttal a legfőisebb és legnehezebb is, mert éppen a világ gördít munkája elé ezernyi akadályt.

A tanító az iskola lelke. A tanítónak kell magában összpontosítani nemcsak a tudást, hanem a vallásérkölesőség szempontjából a növendékek mintáhepe kell legyen és egyestise magában mindazon nemes tulajdonságokat, amelyeket növendékekben kell kialakítani. Vallás-érkölesés ifjuság nevelése a legfontosabb nemzeti érdek.

Kath. iskoláinkat eddig is a vallásérkölesőség szellem jellemezte, most azonban fohozottabban kell azt megvalósítani. Vallásérkölesőséget nemcsak a hittanórákon kell tanítani, hanem minden tárgy keretében, mert számtalan alkalom kínálkozik arra. Szenté óráról-órára alkalom van az Iszensezret mélyítésére, a jelebarát szeretet gyakoroltására. Ezt tanító élet bizonyítottan nem is szélsősége, megvalósítást és Iszensezret minden pedagógus. Ha tanító lelkében él az élő hit, a Teremtő iránti szeretet, akkor a vallásérkölesőség nevelést is megvalósítja iskolájában. A Naphelet e. folyóiratban olvastam Don Bosco, a XIX. század legnagyobb nevelőjének a Salészianus-rend alapítójának nevelési elvét. Nevelési programja: a szabadság és a vidámság volt. Iskolájában oly áhílatos légkört teremtett, hogy az alapjában vége romlatlan gyermek vögyát érzett a jó gyökörölására. A szent gyónásra nem buzdította a gyermekeket, de vonzó példájával oly hatást gyakorolt, hogy növendékek önszántukból járultak a szentséghez. Nem a szigor, de a szeretet, nem tilalom és parancs, hanem az önkéntelenül magával ragadó példa erős hatalommal hitt Don Bosco és érte el csodával határos nevelési eredményt. Ilyen vallásos szellem szentjele és termékenyítse meg iskolánkat.

A tanítónak nehéz munkájában nem szabad csak önmagára támaszkodnia, hanem, hogy munkája minél eredményesebb legyen, segítőlársakat kell keresni. E segítőlársak az egyházi, az iskolát és világi hatóságokon kívül elsősorban: a család.

A család az a szentély, ahol a gyermek nevelődik, a szülő hitte el a vallásosság csírát, a szülő ölja legdrágább kincsét, a gyermeket, a káros hatásoktól s a szülői szeretet melegenek hatása alatt nevelődik fel a gyermeknek kell lennie, ki a reábitást nemes anyagból, nemcsak egészséges testű, hanem a Teremtőre hasonló tisztalelki embert tudjon alkotítani, nevelni. Sajnos azonban a család élel napjainkban igen sohat vesztett tisztaságából, a gyermek sokszor csak rosszszat tanul és lát születtől, inkább vallástalan-

ságra tanítják, mint vallásosságra. Az iskola feladata súlyosbodik e téren, mert a tanító nem építhet s éppen ezért kell a család beonni az iskola munkájába.

A családnak kell az iskolát támogatnia. Ez azonban csak csak úgy lehetséges, ha az iskola nem áll elsígteligen, melyet a szülő csak beiratáshor lát, hanem ha benső kapcsolat létesül az iskola és a család között, ha a kettő egymásra támaszkodva oktat és nevel. E kapcsolatot megteremtani vannak hiuotva a szülői értekezletek, a mühevelői előadások, az ifjusági egyesületek.

A miniszter úr elrendelte, hogy minden iskolában szülői értekezletek tartassanak, amelyeknek kettős feladata van: először kapcsolatot teremteni az iskola és család között, módot és alkalmat adni, hogy a szülő érdeklődhesen gyermeke iránt, másodsor: ezen értekezleten egyes fontos nevelési kérdéseket ismertetni s így a szülőket oktatni a nevelés fontos feladataira.

Kapcsolatot teremteni az iskola és a család között igen nehéz.

Az egyszerű nép többnyire ellensége a népiskolának, több onak fogja pl. nem látja be, miért kell az ó gyermekeknek írni, olvasni, földrajzt tanulni, mikor ó sem tanulta azt s lám, mégis boldogul, van háza, földje, ökre, szamara. Milyen jó volna, ha a gyermek otthon lenne kis „ribát“ meg lehetne legetelni, anagy a nagyobb velök mehenet „vakarni“, meg „mácsonyát bökönni“, nem pedig svéd-tornát, meg síjgördít tanulni. Nem is szöbva a drága könyvről, meg trószerről. Bizony a támogatás a szülőik részéről legfőisebbör nincs meg, de épen miután nincs meg, létre kell hozni, mert édes hazánk érdeke kívánja! S miután igen nehéz a fagyos közönyt meg-törni, cselhez kell folyamodni. Gáborra kell beadni a mi jó népünknek az ovasságot. A gyermek lesz az összekötő kapocs a szülő és az iskola között. Rövid műsoros előadás előzje meg a szülői értekezletet, melynek fejeztével a növendékek hazüldöndök és a szülők ott maradnak. A jég így meg lesz törve, a szülők érdeklődni fognak az iskola iránt s idővel műsoros előadás nélkül is elfognak jönni az értekezletre.

Az értekezleteken a szülőktel meg kell beszélni a növendék tanulmányi előmenetelét és megapiseletét. A tanított mindenkor atyjai szeretet veszeze, a szülő lássa, hogy a tanító szereti gyermekét, testi-lelki javát szívón üséli. Ha szükséges, fedje fel a gyermek hibát, de ezt tapintatosan tegye, ne hogy a szülit eldegenítse, sőt ellensége tegye. Minden szávból jóindulat és szeretet sugározzeik. Az értekezleteknek ez volna az első része. Ezután következni egy neveléstani értekezés. Az előadandó neveléstani tételeket már a tanév elején tanácsos meg-

állítani, hogy a vállalkozó tanerőknek legyen elegendő idejük azokat kidolgozni. Az előre megállapított munkarendhez szigorúan kell alkalmazkodni. A neveléstani tételek szerény véleményem szerint kb. a következők lehetnek: 1. Az iskolázatás fontossága, a család és az iskola kölcsönös feladata. 2. A vallás fontossága a nevelésben, a vallás-erkölcsös nevelés. 3. A hazaszeretelről. 4. A kötelességjeljesítés, a munkaszeretetről. 5. A csepegyemgondozás, az egészség-ápolás és egyéb fontos kérdésekről lehet értekezni a helyi körülményeknek és halgatóság szellemi nióbjának megfelelően. Az egyes neveléstani tételek lehetőleg kerék egészét képezzenek, hogy a szülők képezetében a helyes nevelésről, egy követségremélő, teljes kör alakuljon ki. Ily módon a szülők értekezletek tulajdonképpen továbbképző tanfolyamokká alakulnak, ahol a legfontosabbról, a gyermeknevelésről nyer oktatást a szülő. És mily óriási szükség van erre. A gyermeknevelésről a szülők soha oktatást nem nyernek. Minden hitátára éveken, sőt évtizedeken keresztül kell készülni és folytonos önképzésű kell arra törekedni, hogy hitátást mindenki lehetőleg tökéletesen elássa. A legfontosabb és legsúlyosabb hitátásra, a gyermeknevelésre, a szülők legtöbbnyire semmiféle előkészítést és oktatást nem nyernek. Sokszor 17—18 éves fiatal anyák kezébe lesz letéve a gyermeknevelés, hők még meguk is gyermekek, kikben csak a Teremtő által a szübe plántált anyai szeretet van meg, de az ezt kiegészítő nevelői tudás teljesen hiányzik. Nemcsoda, ha a nevelés nem sikerül. Ezt a hiányt kell valamiképpen pótolni, ha gerinces, szilárd jellemű ifju nemzedék akarunk, hők lsten és a haza iránti kötelességnek eleget tesznek s lehet a hazafiaság, becsületesség, tisztesség utjáról semmi és senki eltanítottani nem tud. S hők a legmóltalabb a szülők tanítására, mint éppen a tanító, hők a gyermekek nevelése által legkönyvben hozzájárulhatnak a szülőkhoz. Ezt a feladatot kell a szülők értekezleteken megvalósítanunk s éppen ezért ezek megtartása, legalább évente háromszor igen kívánatos és szükséges.

Az iskola és a család összehajepesolására igen alkalmasak az ifjusági előadások pl. haróson, husvét vagy más alkalomra. A szülő nagyon büszke és boldog, ha gyermekeit szereplni látja, többnyire áldozatkész s örömmel jelenik meg az előadásokon. Az előkészítétek alatt a tanító érintkezik a szülőkkel, megismeri a gyermek életkörülményeit, ami az egyéni neveléshez oly fontos, a szülő bepillantást nyer az iskola munkájába, megismeri a tanító munkakörét, ami érdeklődést hajszat és megbecsülést eredményez a tanító részére. Már ezek az előnyök is érdeemesek teszik az előadások rendezését. A műsort úgy kell összehallítani, hogy ne csak szóra-

hozatosan, hanem neveljen is. Hazafias, vallás-erkölcsös apró szindarabok az eggház, hazafias ünnepeket magyarzóró jelenetek, szafalatok, szívet-lelket felvidító dalok és egy-egy rövid, de magas felolvasás, valami alkalmas témáról, lehel változatossá a műsort. Az ifjusági előadások nemes szórakozást nyújtanak és nagy erkölcsi hasznuk van. Természetesen ügyoznünk kell, hogy ezek rendezése az oktatás hátrányára ne váljon!

A vallás-erkölcsös nevelést hathatósan szolgálják az ifjusági, hitbizományi egyesületek, pl. a Jézus szíj gyermekéneklő egyesülete, a Mária egyesülete. A legmelyebb hatásokat váltja ki a Szolgádat, melyet részletesen ismertetni nem nem tartom szükségesnek, mert az a legtöbb helyen működik, így a kedves kántások ismerik is. Ha a tanítónak sikerül ily eszközökkel a szülők érdeklődését felbuzdítani, ha sikerül a családát az iskola munkájába bekapcsolni, akkor az iskola munkája nagyon meg van könnyítve, a vallás-erkölcsös nevelés biztosítva van, de a tanító még mindig nem tett eleget. Az elemi népisokióában a gyermeknek kelts órzója van: a család és az iskola, mely bár szeretetteljes, de szigorú tilalmával megóvja a gyermeket a világháros hatástól. De megváltozik ez a helyzet az ismétlőiskolában. Az ismétlőiskolát a gyermek tehenként egyszer, illetőleg kétszer látogatja s így az nem gyakorolhat reá oly mély hatást, mint az elemi iskola, hol napokint nyer oktatást, nevelést. Másrészt viszont a gyermek munkahőre bővíti, az otthon küszöbét állépi, érintkezésbe kerül a világgal, észreveszt annak csábító, csalligó szépségeit, de értelmével még nem ismer fel az ezek mögött rejlő veszedelmeket, tiszta, ártatlan lelke nem sejtli a bűnös örömeiket, amelyekbe oly könnyen beleesés, mert ellenük még nincs kellőleg felbuztva. A vesztély a 12 éves kortól a feloldító korig oly nagy, oly sokoldalú, olyan mint egy százkora polip, mely a gyermeket magához akarja ragadni, a védelem pedig sokszor semmi, vagy csak igen kevés! Szerény véleményem szerint ezt a koru ifjuságot kellene valamiképpen jobban megvédelmezni. A lelkes tanítónk hők is tég munkahőre kínálkozik, de a hatóságoknál is meg kell tenniük a magukét.

Mindenki biznnyal örömmel üdvözölte a legújabb erkölcsűvédő rendelkezeteleket s reméljük, hogy ez csak az első lépés s ezt követni fogja a kifejezettele az ifjusági vallás-erkölcsös védelmező rendelkezetelek.

Az ifjusági védelmet hathatósan szolgálják a hatóságok által is erőlesen támogatott levele egyesületek, amelyek az ifjuságot a legveszedelmesebb korban tömörítik, oktatják, fegyelmezik, elvonják, ha teljesen nem is, de legalább csökkentik a korszakási alkalmakat, miután a leveleket többnyire vasárnap délután foglalkoztatják, amikor

szabad idejükben az ifjak leggyakrabban a korszakási látogatják. A levele egyesületek áldásos hatása csak évek múlva, egy testileg-lehelleg egészségesebb ifjuságban fog mutatkozni!

Még az ifju lényok részére kellene valamiképpen — hatóságilag hasonlóképpen támogatott — lényeg hajadon egyesületek alakítani, mely a lényoktól elvonná az utcáról, házas foglalkozásra szorítaná, hogy ismét feljárnak azokra a régi magyar nagyszónokok s velük együtt a régi tiszta megszentsélt család életet.

1879-ben Szegedben a békelesen alók lakosokait harangzúgás verte fel álmukból hők a vészhiir, mint a száguldó orkán járta be a várost, hogy a Tisza, a kedves, szelíd, soha Tisza ártóra a gátat s előléssel fenyegette a városát. Szörnyű félelem fogta el a lakosokat s mire az jedség okozta reméltől magukhoz tértek, a szomorúság árától hullámolt már az utcán hémplüzetek, és pillanatok alatt elborították mindenét. A házak tetőmagasságig eltele a víz, itt-ott összemolott házak keményen ferdén meredtek ki a hullámok közül, másútt meg hullámtegment látott a szem, egy-egy égnek meredő tetőgerendázat jelezte, hogy tegnap azon a helyen gondatlan, kacogó élet volt! A Tisza medrét sok helyen a várost borító víztől megelönböztietni alig lehetett. Csónakok, dereglyék cirkáltak a város felett és mentettek a kétségbeesett embereket, kik csak a pusztá életüket tudták megmenteni. Alkalmam volt megtekinteni a szegedi múzeumban az árvíz szomorú emlékeit.

Az elvonuló ár után kimondhatatlan fájdalom utra indultak a lakók. Keresték a régi, meleg, kicsit otthon s feloldva csak rovaját talalták. Fájdalmas könyvek között hupordtak le a régi otthon helyén, az anyja a síró kicsinyt, mint egyetlen megmaradt kincseit szoritotta keblére, az apák merev tekintetében egész lelkük néma kétségbeesés tükröződött! — Egyszer és szörnyű lejuszó állorok közepette megjelenik boldogul jó kiralyunk s e szavakkal: „Szeged szebb lesz, mint valaha!” — a kétségbe-

esetteket felrázza letargikus lellállapotukból. E biztató szavakra a sápadt, vértelen arcokhoz újra megjelenik az élet piirja, a szemekben felragog a szívekben hajszott remény lángja, az erős harok hozzáfognak a romok eltakarításához, az újépítéshez s Szeged ma szebb, mint valaha! Az összemolott kunyhók helyén márványpaloták állnak, a széke Tisza csendesen hémplüzet hatalmas védőgátját között s a lakosságnak már csak emlékeiben él a szörnyű katasztrófa!

1914-ben a békes, boldog magyar hon felett egy pisztolydörrenés okozta morálójó visszhang egy közlegő vihárt jelzett, mely azóta vértízarálatok alakjában feloldta szépséges, meleg otthonunkat. A szörnyű, dúló vihar után retentéses reggelre ébredtünk! Békes Hárpártánok, délábos románok feloldva és elroholtak tőlünk. A megmaradt csonkorszárg romjai felett kétségbeesés állottunk, szívünkben kihaltnak látszott a remény, a varázsszó most emléke fájdalmas volt, a jóú sötét és reménytelen, a jelen sötét és kimonddhatatlan fájdalmas! E nyomászto depresszió közepette egyszerre csendesen, halkon megújult a nagycenti kriptá vasracs ajtója s a legnagyobb magyar kőip hoppersórából, arcán a fájdalom tükröződött, amin tekintete végig siklik a feloldt szereltt hazán, — oja szólásra nyitlik, szava bátorítónak, ébresztőnek, diadalmasan zug végig a hazán: „Magyarország nem volt, hanem lesz!” Hangjának érzésava felrázza letargikus fájdalmából a csendűgát, a remény szunnadoj szírháza újra fellobog s a sokat szenvedett magyar lelkéből églyel zeng a hó tóra: „Hisszek egy Istenben, Hisszek Magyarorszárg feltámadásában!” S a harmadszort honalapítás munkája megindult. A romokat nekünk, a jelen generációnak kell eltakarítani, de hazánk újépítésének igazsági munkájában már az ifju nemzedéknek is segítenie kell. Ezt az ifju nemzedéknek kell nekünk, pedagógusoknak tiszteltük, erős jellemű hazafizák nevelni. Ehhez a nagy munkához adjon a magyarok Istenre erőt.

Szekezsárd.

Treeer Ilona,
rk. tanítótnó.

Uj tankönyvek és normál-tanmenet kiadása.

Az új püspöki tanterv alapján szerkesztett összes tankönyvek a Szent István Társulat kiadásában június második hetétől kezdődőleg gyors egymásutánban megjelennek. A II. és III. osztály tankönyvét június közepén, a többi osztályok tankönyvét pedig a megjelenés sorrendjében a Szent István Társulat tiszteletpéldányul szét fogja küldeni az összes katolikus iskolának, hogy a tanítóknak alkalmat legyen az új tankönyvek szellemébe már előre behatolni. Hogy azon-

ban a részletes helyi tananyagbeosztás elkészítése megkönnyíthessék, a Szent István Társulat tankönyvszerkesztő - bizottságával normál-tanmenetet is összehallított, amelynek alapján a tankönyvek anyagából a tananyagbeosztást minden tanító idejére elkészítheti. Ezt a normál-tanmenetet a Szent István Társulat legközebb június második hetében ugyancsak ingyen fogja a katolikus iskolák rendelkezésére bocsátani.

Választmányi és igazgatósági ülésünk.

A jolyó évi május 19-én Péccset megtartott választmányi ülésen a tagok csaknem kiétel nélkül jelentek meg. A megjelentek száma 38 volt.

Komócsy István, ehm. főtanfelügyelő, egyházi elnök megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy az egyesület, a körök örösi munkái fejlettek ki úgy pedagógiailag, mint szervezeti ügyekben. Bízské lehet a péccs-egyházmegei tanítószög aránya, hogy a kerületi iskolatárogatói intézmény beállításával egyedül vezet az országban. Közönetet mondott az elnök *Fenti Gyula*, magyarországi plébános, hert. tanfelügyelőnek, mint aki az iskolatárogatói jegyzőkönyvek megszerkesztésében nagy segítségére volt. Előnk jelölte azt is, hogy az iskolatárogatói jegyzőkönyvek nem végelesek s a gyóhörtal jog utmutatásol szolgálati ezen jegyzőkönyvek tökéletesítésére. Közölte elnök azt is, hogy a hadipótlékok kiutalása egyházhatóságí rendelet alapján megtörtént. Megállapította, hogy a *Katholikus Iskola* szerkesztésében rövid idő alatt öröndetes javulás állott be. Sajnálattal jelentette az ülésnek, hogy *Báler János*, egyesületi titkár már huzamosabb idő óta beteg. Helyettesítésével *Magyar Sándor*, egyházmegei tanfelügyelő bízta meg. Örömmel hozta az ülésnek tudomására, hogy egy a tantervekészítők, mint pedig a bírálatok munkáit végzeket. Ha történetek is itt-ott fenedések, elnézések egy a tantervhészítőknek, mint a bírálatóknak, mindazonáltal nagyban és egészen be munkálatok elérték céljukat, hogy a tanítószögnek a leveletantermény felkarosát, mint olyan fontos működési kört, amelyet egy az egyházi, mint pedig a világi hatóságok is a tanítók előléptetéséneél, s egyék kitüntetéseheél figyelembe vesznek. Szóvá tette elnök a kisebbségi tanítási nyelvi iskolákra vonatkozó intézkedéseket. Megállapította, hogy a kisebbségi nyelvi tanítás nemzeti érdekből keresztfübindó. Keresztfübindó illetőleg „Küldj böcs embert s ne mondj neki semmit!” latin közmondással élt.

Bors József, paksi íg. tanító indítványára az ülés közönetet szavazott elnöknek azon önfeláldozó nagy és értékes munkásságáért, amellyel nemcsak népoktatásunk magasabb színvonalra emelését célozza, hanem mindenkor a tanítószög javát és munkájának megkönyvítését eredményez.

Elnök az ülés jegyzőkönyvének hitelésítésére felkérte *Egri Béla* székszárdi és *Lászlány János* tótfajalusi íg. tanítókat.

Ezekután az elnöklést *Erős József*, világi elnök vette át, aki a tárgysorozat egyes pontjait le is tárgyalta.

Magyar Sándor h. titkárí jelentését, amely az egyesületi 1926. évi működéséről számolt be, a választmány tudomásul vette.

Tudomásul vette a választmány *Magyar Sándor*, egyesületi főpénztáros jelentését is. A számvégelő bizottság jelentése alapján az 1926. évre a felmentény megadását hozza javaslatba a közzügülésnek. Ezel kapcsolatban elfogadta az 1927. évi költségvetés-tervezetet, amelyet jóváhagyásra a közzügülés elé terjeszt. Az egyesületi vagyonra az ülés napján 1739 pengő 91 fillér volt.

A főpénztáros javaslat alapján az ülés a péccs püspöki tanítóképzőintézet cserkészcsapatának felszerelési költségeire 200 pengő szavazott meg, illetve javasol kiutalni a közzügülésnek.

Számpál Pál, tanítóképzőintézetí tanár ímterverte a beérkezett pályamunkákat. A kiírtított három pályatételre összesen hét pályamunka érkezett be s ezek közül csásít egy írdalótól jutalmora méltóknak. A választmány a bírálatok alapján „A mohácsi béssz” című mintalecke pályadozogatott elfogadta. Szerzője *Bodó László*, hómegnyí íg. tanító. Ez alapján a 40 pengő pályadíj kiadását fogja javasolni a közzügülésnek.

Uj pályatételek kiízésére a választmány *Erős József*, *Bodonyi Nándor*, *Dr. Jakab Béla*, *Számpál Pál* és *Dr. Kápolnai Zsigmond* személyében bizottságot küldött ki, amely bizottság a jolyó évi közzügülésnek megfelelő tételek kiízését javasolni fogja.

A választmány és igazgatóság a titkárí jelentés alapján mindenekelőtt megállapította, hogy a 19 esperseti tanítói kör közül 16 ór behüldött jegyzőkönyvekbe foglalt határozat alapján az elnökék kérdését a régi alapszabályokban biztosított módon továbbra is fen kívánja tartani*) s az új alapszabálytervezet vonatkozó szakaszait ennek megfelelően módosította is. Az alapszabálytervezet általánosságban elfogadta. A tervezet részletes tárgyalása alkalmával történt lényegesebb módosítások ezek: a közzügülésről elmaradás bírságot nem von maga után, a Katholikus Iskola szerkesztője a választmányának tagja, a választmányi tagokat költség címen egy napdíj illeti meg juvar nélkül, 4 tagból álló bíráló bizottságot létesített.

Megbizta h. titkárí, hogy a módosítások alapján az alapszabálytervezetet a közzügülés számára készítse elő.

Az egyesületi mütölt évi közzügülésének kívánásága alapján elfogadta a kiküldött bizottság javaslatát alapján az egyházmegei főtanfelügyelő által a Péccs-egyházmegei írkh

*) Az azóta beérkezett két hótí jegyzőkönyv szintén egyhangúlag foglalt állást az eddigi gyakorlat mellett.

kiadására vonatkozó javaslatot s ez alapján a Péccs-egyházmegei írkh kötelező használatára és beszerzésére vonatkozó rendeletet ma számunkban közöljük is. Az írkh ikadásával a Péccs-egyházmegei írkh Tanítóegyesületi évről-évre 2400 pengőházt jut, mely összeggel szabadon rendelkezhetik. Az írkh jelenlegi forgalmi ára nem változott s így a szülőöknek sem jelent újabb megterhelet.

A választmány és igazgatóság a jolyó évi közzügülési Péccset határozta tartani és pedig június 14-iken. Tekintettel a tisztújításra a választmány a jelöléseket is megjellette. És pedig a követelzőkép: világi elnök: *Erős József* mohácsi igazgatótanító, két alelnökí tisztségre: *Ruzsinszky József* bahóci, *Schlenker Mihály* bonghádi, *Lászlány János* tótfajalusi és *Eberhardt János* mucséi igazgatótanítók, a titkárí és főpénztárosí tisztségekre: *Magyar Sándor*, ehm. tanfelügyelő, a két jegyzőí tisztségre: *Bors József* paksi, *Brunner Andras* parti, *Bodó László* hómegnyí és *Bálin István* lovaszhetényi íg. tanítók, a négy választott választmányi tagságra: *Vitéz Simon* Simon székszárdi, *Bors József* paksi, *Hóház Gyula* dóbrókéí, *Kurucz József* kisszékelyi,

Püspöki rendeletek.

1924. 1927. sz. A Rendszabályok l. r.

110. §-ához kiegészítő rendelet. A Rendszabályok l. r. 110. §-ához kiegészítéssel rendeltem: „Ha pedig az aránylag legtöbb szavazat kétféle több pályázóra esett ahány, hogy közülük többen egyenlő számu szavazatot kapnak, pl. 5-5 vagy 5-4-4, akkor az aránylag legtöbb szavazatot nyert összes pályázókra rendelendő el a szavazás. Ha ezen második szavazás sem eredményezne általános többséget a legtöbb szavazatot nyert két pályázó, illetve ha a fenti módon többen ismét egyenlő számu szavazatot nyernének, az aránylag legtöbb szavazatot nyert összes pályázók közt hármdik szavazásn rendelendő el s ha e hármdik szavazásn sem nyerne egyik pályázó sem általános többséget, a hármdszor is szavazás alá bocsátott pályázók közül a püspök nevez ki a tanítót, valamint akkor is, ha a második szavazás után az iskolaszéki elnök a két egyenlő számu szavazatot nyert pályázó közt dönteni nem akarna.”

1063. 1927. sz. Trianon gyásznap évfordulója. Június 4-iken hét esztendeje lesz, hogy Trianonban megkötött beke magyar testvéreink millióit ellenségeink igájába vetette. A Társadalmi Egyesületek Szövetség tagjai után gyászünnepek keretében országos tiltakozásra készül június 4-ike alkalmából s ez alkalommal Trianon ellen

Varga Ferenc szentlázslói, *Partl Ferenc* dombóvári, *Mexey Béla* sásdi íg. tanítók és *Szentkirályi Ede* gerdeí nyug. íg. tanító, a három számvetés-gálóbizottsági tisztségre: *Ruzsinszky József* bahóci, *Waller Ádam* ctkói és *Lászlány János* tótfajalusi íg. tanítók, a negy bíráló bizottsági tisztségre: *Dr. Jakab Béla*, tanítóképzőintézetí igazgató, *Számpál Pál*, tanítóképzőintézetí tanár, *Bodonyi Nándor* és *Somssich Sándor*, nyug. íg. tanítók.

A kisebbségi tanítási nyelvi iskolák tanés öraterve tárgyában *Schlenker Mihály*, bonghádi íg. tanító terjesztette elő javaslatát. A választmány végleges javaslatlelet végett *Schlenker Mihály*, *Eicher János*, *Brunner Andras* és *Hesz Béla* személyében bizottságot küldött ki.

A választmány továbbá helyeseite azt, hogy a Szent István Társulat részletes tanterveket ad ki, amelyek alapján a tanítószög kezébe egy új vezérlőnk kerül, amely által mindenki képes lesz helyi részletes tanmenetet elkészíteni.

Az ülés, mely a késő délutáni órákba húzódott, világi elnök zárószavai után befejeződött.

tiltakozásunk erősítése és állandósítása céljából fémbl készült, zománcozott, biztosítótiltot ellátott gyászjelvényeket bocsát ki 40 filleres önköltséggel arra, hogy a legsegyébb magyar is szíve fölött viselhesse tiltakozásának jelképét. Mindezek alapján elrendelem, hogy jolyó évi június 4-iken a főtárogatók alá tartozó összes elemi és polgári iskolákban gyászünnepek tartassanak, amelyekben ünnepi beszéd alakjában meg kell magyarázni a tanulóknak, hogy mit vesztettünk Trianon miatt és hogyan kell emlékeznünk mindennap az új honfoglalásra, Nagy-magyarorszáig visszazárásáért. Az ünnepeket előt gyzsítentiszetekkel tartandó a tanuló és hótí részére. A jelvények a Társadalmi Egyesületek Szövetség útján (Budapest, V. Géza-ut. 4. sz.) rendelhetők meg.

25-éves találkozó. Felkértem a pécsi püspöki tanítóképzőintézetben az 1902. ében végezt oszdiúrtáimait, hogy a 25-éves találkozó részletes megállapítása érdekében pontos címüket s esetleges észrevételeiket, javaslatukat velem (Pécs, Megyert-ut. 10. sz.) lefeléleg postafordulával közölni sziveskedjenek. Abban a biztató reményben vagyok, hogy negyedszázados találkozókon mindenki meg is fog jelleni. A találkozó napja július 6-ika lesz. *Schufcs Károly*, nyug. tanító.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1093/1927. sz. **Pécs egyházmegyei irkák és Ertesítő könyvecskék beszerzése.** A püspöki rendszabályok által előírt Ertesítő könyvecskék bevezetése az 1926. évi folyamán megkezdődött.

A Pécs egyházmegyei irkák kiadását és az iskolákba való bevezetését a Pécs egyházmegyei Róm. Katl. Tanítóegyesület 1926. évi augusztus 26-án Mohácsra tartott közgyűlésének óhójaja és javaslatára, valamint az egyesület választmányának és igazgatóságának 1927. május 19-én tartott ülésében hozott határozata alapján folyó évi szeptember 1-től kezdődő évszakokban és ezekben bevezetését jelen sorok erejével kötelezőleg elrendelem.

A Pécs egyházmegyei irkák kötelező elrendelését egyrészt indokolja az egyöntelőség, másrészt az a körülmény, hogy úgykép a Pécs egyházmegyei Róm. Katl. Tanítóegyesületéről évről-évre oly telemes összeg birtokába jut, amelyre akár az országos szabotest tervei vethet nagy lépéssel előre, akár pedig maga a Pécs egyházmegyei Róm. Katl. Tanítóegyesület létesítési tervétől indulni lehet.

A Pécs egyházmegyei irkák kötelező bevezetését indokolja meg az a körülmény is, hogy eddig az írásbeli dolgozatok a felvételi iskolákban igen sok helyen mostoha elbánásban részesültek. Sok helyen csak palatásként irkák s legfeljebb az en négen, az ugynevezett visszatérőket a tanulóknak nem állhatott módjukban az egész évben elvégzett írásbeli anyagról tájékozódni. Például a szomatás tanításnál igen fontosnak tartom azt, hogy az egész anyag egy példány a tanuló rendelkezésére álljon. Hasonlóképp áll ez a helyesírás és fogalmazás dolgozatokra is.

A tanítóegyesület választmányja elfogadta az irkák kiadására vonatkozó összes részletkérdéseket, amelyek közül fontos az, hogy egy millió darab irka elhelyezését biztosította s azt is, hogy egyes iskolák egész tanévi irkaszükségletéig a tanév elejére beszereztesse. Csakis ily körülmények mellett volt biztosítható az, hogy a Pécs egyházmegyei Róm. Katl. Tanítóegyesület az egymillió drb irka után 2400 pengőt kap, amely összeg fölött szabadon rendelkezhetik. Ezenkívül az irkák árának beszedésével, a rendelés összelevel, valamint az irkának egész évi gondozásáról foglalkozkodó tanítók az átlalul beszerzett irkák után 2% kezelési illetékben is részesülnek. Az irkák eladási ára 4 fillér darabonként.

Teljesített arra, hogy 1925. évben az Ertesítő könyvecskék árának beszedése sok helyütt nehézségek ütközött, ezen nehézségek kiüszábolése érdekében a következők rendelem:

Az 1922. évi 130.700. VIII. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet 16. §-a előírja, hogy a rendes beiratásokhoz legkésőbb július 5-ig meg kell tartani. Ezen beiratások alkalomával kötelezem a beiratást eszakhöz tanítókat, hogy a beiratási díjon kívül Ertesítő könyvecskék árát címen 48 fillert s egész évi irkaszükséglet címen, a mindennapi tankötelessékre irkafelhasználó (négyvonalas, egyvonalas és számolási irka) az l. oszt. 3—5 darabig, a II—VI. oszt. 5—10 darabig, míg az ismétlősökre 3—3 darabot számítsa az l. oszt. tanulóitól egyenként 24—40 fillert, a II—VI. oszt. tankötelesséki 60 fillertől 1 pengő 20 fillérig, míg az ismétlősökhöz 24 fillért szedjenek. Ekként az l. oszt. tanulóknál megdölgye részére 3—5 darab négyvonalas magyar irka, 3—5 darab számolási irka, a II—III. osztályosok részére 5—10 darab négyvonalas helyesírás, 5—10 darab négyvonalas irka szerzési és 5—10 darab számolási irka szerzendő be tanulóknak. A IV—VI. osztályosok részére egyenként 5—10 darab egyvonalas helyesírás, 5—10 darab helyesírás-fogalmazási és 5—10 darab számolási irka. Ezenkívül azon iskolákban, ahol német írást is tanulnak, tankötelesséki még külön 20—40 fillert szedendő.

Jelzem, hogy a számolási irkák az I—II., a II—IV. és az V—VI. oszt. részére külön készíthet s ezért a rendelésnél ezt figyelembe kell venni. Az ismétlősök részére is az V—VI. oszt. irkák kell megrendelni.

Az egyes irkafelhasználó az l. oszt. tankötelessék részére egyenként 3, a II—VI. oszt. tankötelessék részére 5 s az ismétlősök részére 3 irkánál kevesebb nem rendelhetik. A fentiek szerint beszédett összegeket a rendeléssel egyidejűleg az illető kötelesek a beiratás befejezésétől számított 3 napon belül az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal címére megküldeni.

Felhírem a plébános iskolajogszagatókat, hogy ama körülményt, hogy a beiratások a beiratási díjon kívül az Ertesítőkönyvecskék és az egész tanévi irkaszükséglet ára befizetéséről, hozzák érdekelni szülőik tudomására, a tanítók saját osztályaikban is közöljék ezt tanítványiikkal s ezenkívül a beiratás előtt megfelelő időben és módon az iskola falára tájékoztató hirdelményt is célszerű kihűggeszteni, hogy érdekelni szülőik jelen rendelkezéseimről helyi időben tudomást szerzhessenek, hogy ekként fennakadás semmi tekintetben ne történhessen.

Azok a tankötelessék, akik a rendes beiratásokhoz nem jelentkeznek beiratásra s így fölül a szükséges összegek nem szedhetők be, a szeptember első napjaiban tartandó pólt-

beiratásokon tartoznak megjelenni s a szóban forgó összegeket befizetni, amikor a beiratás végző tanítók kötelesek ugyancsak a beiratás befejezésétől számított 3 napon belül a beszédett összegeket az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal címére beküldeni s egyúttal a rendelési eszakhözini.

Egyesrűség óhából hozzájárulók ahhoz, hogy a rendelés arányának megfelelőleg az irkák árából illető tanítók a 2%-os kezelési díjat levonásba hozhassák nyomban a rendelés megtörténtekor, illetve a pénz beküldése alkalomán.

Azon tankötelessék részére, akik oly szegények, hogy a beiratási díjat sem képesek megfizetni, az Ertesítő könyvecskék és irkák árát az iskolai pénztár köteles visszatéríteni. Ezzel az iskolások elnökhöz az illető tanítók jelenléte alapján a szegény tanulóknak lezámához képest a szükséges összeget az iskolai pénztárból utalja ki, mely utalás alapján az iskolaszéki gondnok köteles azt fizetni.

Az irkák szállítása a megrendelői címére díjlanlan történik, tehát csomagolási és szállítási díjat nem kell fizetni.

Az Ertesítő könyvecskék ára ugye lett megállapítva, hogy az eladási árban a tanítóegyesület 2%-os jutalékot kap, azonban a szállítási díjat meg kell fizetni. Ép ezért az illető tanítók az Ertesítő könyvecskék 48 filleres árához számításnak hozzá valamelyes összeget, hogy a szállítási költség is fedeztetni nyerjen. Ha azonban az Ertesítő könyvecskék rendelése az irkákhoz együtt történik, szállítási díjat nem kell fizetni az Ertesítő könyvecskék után sem.

Megjegyzem, hogy Ertesítő könyvecskével minden egyes tanuló el kell látni. Ezzel most az l. osztályba beiratkozók részére kell megrendelni s még azon II—VI. osztály minden napj iskolások és az I—III. ismétlősök részére is, akik a múlt évben bármily körülmény folytán Ertesítő könyvecskével ellátottak nem voltak.

Irkákat úgy a mindennapi, mint pedig az ismétlősökökhöz el kell látni fenni rendelkezések szerint.

A Pécs egyházmegyei irkák szines fedőlappal 8-felje és ezekben megfelelő 8-felje szöveg fogja diszítani és pedig:

Egyvonalas irkák: 1. oldalon a püspöki rend, 2. oldalon a püspöki életrajza, 3. oldalon Pécs egyházmegye térképének ismertetése, 4. oldalon Pécs egyházmegye térképe.

Négyvonalas magyar irkák: 1. oldalon a székesegyház térképe, 2. oldalon a székesegyház leírása, 3. oldalon az abaliget csepphóbarlang leírása, 4. oldalon a csepphóbarlang képe.

Számolási irkák: 1. oldalon a mohácsi emlékmű a Gsepatahál, 2. oldalon a mohácsi várak leírása, 3. oldalon az egyes osztályok (I—II, III—IV, V—VI. és ism. isk.)

számolási és mérésáni anyagának megfelelő táblázatok és számlepek.

Négyvonalas német irkák: 1. oldalon a güdi kegytemplom, 2. oldalon a güdi kegytemplom leírása, 3. oldalon Szechtárd város és templomának leírása, 4. oldalon Szechtárd város a templommal. Az irkának egész évre való beszerzésével nem fordulhat elő az az eset, hogy a tanítók egyike vagy másika a szorgalmidő alatt irkával ne rendelkezék. Igen célszerű, ha az irkák az osztályvezető tanító az iskola székrenyében őri s a szükséges mérten osztja ki a tanulóknak között.

Jelen rendelkezésem főleg a tanítószag óhója alapján s azért tettem, hogy a Pécs egyházmegyei iskolák rövid időn belül mintaszegény iskolák legyenek s főleg azért, hogy a Pécs egyházmegyei Róm. Katl. Tanítóegyesület ne csak erőfeszítéssel, hanem anyagilag is országos tanítóegyesületek között az első helyet foglalhassa el, miután a Pécs egyházmegyei irkák kiadásával:

a) a Pécs egyházmegyei rk. iskolák tanítói minden tekintetben kiváló minőségű, szép és tanulásos irkák birtokába jutnak;

b) a Pécs egyházmegyei Róm. Katl. Tanítóegyesület évről-évre 2400 pengő jövedelemre tesz szert;

c) a kezelési díjak révén illető tanítók is részesülnek az irkák eladási árának 2%-ot kitevő összegben.

Ezen rendelkezésem végrehajtásának elindításával a plébános, iskolaszéki elnökhöz és a kerületi tanfelügyelőkhöz azon kérelmek kapcsán bizony meg, hogy amennyiben bárhol elvétel intezkedés történne, arról nekem nyomban tegyenek jelentést. Miután a rendelések megfelelő voltát hivatalom az évi iskolai jelentések adatai alapján (tankötelessék száma) nyilvántartja, felhívom érdekelni tanítókat, hogy rendelkezéseik előtér időben és megfelelő módon intezkedjenek, nehogy indokolatlan stérgetés keljen általánosom.

Abban a reményben, hogy a Pécs egyházmegyei tanítószag az egyesületi anyagi érdekeit szem elől tartva, jelen rendelkezéseimnek a lehető legnagyobb pontosságal tesz eleget s hogy ekként az irkák kiadásával járó nagy anyagi felölösség senkire sem fog ráhulni, további munkásságukra az Isten áldását kérem!

990/1927. sz. **Ónáltó gazd. ism. iskolák közzétételése és államsegélye** tárgyában kiadott 22.135/1927. VII. sz. pfm. rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi 9. számában) azaz hitom fel érdekeltek figyelmét, hogy az iskolafeltartók anyagi érdekeinek megóvásá miatt a rendeletben jelzett költségvetést és államsegélyt iránti folyamodványt minden évben legkésőbb november 15-ig a kir. tanfelügyelőnek nyújtás be.

Ezen lelkijelenségek életreható és hasznosítása csak úgy képzelhető el, ha a mozgalmasság szövetkezeti élet középpontjában ott áll a falu papja és tanítója, mint legelső mozgató rugók. Ha ok azok, akik a felébredt érzelmeket irányítják, hangulaltató fejlesztik és akaratlál valóztatni kényeszerik. Sok helyen a szövetkezet az a következő, mely a nép intelligens vezetőit összeforrasztja a föld népével; ezáltal összekömlök az elválasztó fal, mit az osztálykülönbség emel. Mindennapos érdekeik egygy lesznek, az egymásravalás fogalma kidomborodik, nem lesz a nádrágos ember a föld népének szemében a gyűlölt tárgy, hanem a szükség és nem nélkülözhető vezető és irányító. A góg és elhisahótlósság helyén a tekintélyisztélet emelkedik magásra, mert lépten-nyomon láthatják a tanult ember szükségességét; tapasztalhatják, hogy nélkülük a fejlődés és haladás holt pontra jutna s az ő akarásuk és törekvésük sokszor az „ész” irányítása nélkül nem lenne több pusztá érökközésnél. A tekintély- és törvényisztélet horizontját a haszaszerelt fényhője meg jobban kitágítja s fenyesebbé varrósítja, mert a tekintély- és törvényisztélet hővelhesetesen jelenteli meg a telkeknek azt a lánccolatát, melyek haszaszerelő, hasznos, hővelheslégűdöl honpolgárrá vallanak.

A szövetkezet folyton cselekvő élete nem áll meg annál az eredménynél, hogy a valósi, hazafias és társadalmi érzelmek egész sorát ébreszt fel s a háros érzelmek egész tömeget szunnyasztja el, hanem ezen heretbe bölcsezt, az alkotósnak azt a sorát, melyeken nemcsak a hülső már ragyog és csillog, hanem belső, tartalmi értéket is rejtlenek magukban. Ilyen helyen a templomot és iskolát nem hűlső formája, belső felszerelés és szépsége teszi érdekessé, hanem azok tartalmi értéke, mely a nép akarásában és cselekedeteiben tükröződik vissza. Itt milyen könyven alahul ki egy olyan kőhámgulat, milyen könyven szállrdilható meg egy erkölcsi tanteralommal tellett ímögakarát, melynek végző célja: a kijözült előmozdítása.

Ilyen nemelősi hatást végezhet a néplélek a hősök célt, azonos érdek s az egygy forint eszme.

Ha állításaim valódságot illusztrálni akarám, sajnós, Baranyában alig találunk példát. Hogy a szövetkezetek a néprevelés terén tényleg el tudják végezni ezt a munkát, példát rethetves... Borsósdéme számos jelelt hősség, külföldön: a nyugati államok hatalmas közigazdasági- és kultúrálénye. Hogy Dunántulon, Baranyában, ilyen eredmény alig észlelhető, annak jó oka az, hogy nem tudtak megismosodni, nem tudtak odafejődni, hogy akár a közigazdaságnak, akár a kultúrának nagyobb hasznára válhattak volna.

Az árhullámok konjunktúrája ellenállásra léptelen, vérszegény alapítókat talál. A szövetke-

velkezett vezetőség pedig, hiányában erkölcsi fejlettségének, a konjunktúra vadírágait saját hasznára gumócsöszlette; így lelkijelhes erkölcsi lehinlély és szellette anyagi bukása. A hangulaltó nem igyekette megahadályozni a nép tanult vezetőit. Tanult tartották magukat, akik cselekvő részt nem vállaltak. A szövetkezetekben nem látják azt az erkölcsi fénasztehető, melyre szükségük van a társadalomnak, közigazdaságnak és a kultúrának egyaránt. Az állam is nyugodtan nézi hiányosságukat. Nem teszi a szövetkezetek ügyét állami érdekké, mint lette azt Németország, Dánia és Hollandia. Nem látja a befektetésnek azt a megnövedekelt szorzatfeletést, amit a szövetkezet tiszta nyereségből ajándékozik a hőznek, eltekinthe az erkölcsi hasznóhólt. Már pedig csak egészszégségszorganizmusnak van ható és alkotó ereje.

Lehet, hogy e pusztulás egy hibának a hővelkeszménye, mit akkor hővelhettek el, amikor olyan szövetkezeti formát választottak alapnának, melynek a magyar falaj, csak idegy-örög tudott életet adni. Talán, ha a termelő-, értékesítő- és feldolgozószövetkezetek gyenge kapcsolói és szervező erejéből akar magának ellelheselőségét biztosítani, hanem önálló gyókeret ver, akkor má megismosodott szervezettel állandán szemben, ahol a hasznos és értekes szövetkezeti haladás, mint állandó jelenségnek szolgalnák a néprevelés ügyét is.

A történelem fényes bizonyítékot szolgáltat arra nézve, hogy áltárságos időben a szövetkezetek a népélet irányításában olyan munka elvégzésére is képeseknek bizonyultak, aminek hővelkeszményeként egy nap, nyelvének, faji sajáttságainak fennmaradását köszönhették. A pőseni lengyelsg körében az erőszakos elnemestelősi törekvés a szövetkezetek falához útüdőre tört pozdorjára. A nemzeti öntudat valódságos his szikla-árványra lettek a his lengyel szövetkezetek, ahol a nemzeti egyűnő tartózas érzete egygy forrasztott urat, munhást, parasztot egyaránt.

... Ahonnan áthallatszik magyar testvéreink his rabláncsörgése, ott a szé hely és magyar falvak béthelvi, szilárd alapokra fejtellet apró szövetkezetei is, most örtáló hatonák magyar fajisagunknak s ahadályai minden beolvasszó törekvésnek.

Nem lehet lelki megprókódás nélkül elmenni a tátongy, frissen hányl sírok mellett, melyekbe a közigazdaság s kultura temeti nap-nap után befeg harcosait.

... Nem ez az ut veszt Nagy Magyarországsz feltámadásához!

Alsóegerszeg.

Bank József,
kántortanító.

Közgyűlésünk.

A Pécesegyházmegegyi Róm. Kath. Tanítóegyesület évi renciés s egyuttal tisztuló közgyűlést Pécselt, 1927. június 4-én d. e. 9 órai kezdettel a belvárosi Kath. Kőhőben tartotta meg. A gyűlésen Virág Ferenc Meggyespőspök Ur Ó Meltóságga, fővédnök is megjelent. Mint vendégek dr. Izag Béla, praelátus-hanonok, felsőházi tag, az egyesület dísztagja és Beck Lajos apátlakonon, vettek részt. A gyűlésen 300 rendezt tag jelent meg, tehát az egyesület tagjainak csaknem fele. A gyűlés tagjai a gyűlés előtt a Himnusz elénekelték.

Elnöki megnyitó. Komocsy István elnök az ílést megnyitva mindenekelőtt hely hódolattal köszönti az egyesület nevében Meggyespőspök Ur Ó Meltósággal, az egyesület fővédnökét, mint aki magas megjelenésével megfigyeltelte a közgyűlést s mint a tanítószágs főösags Aljtaji, Főpapaszórt és igaz barátai. Údóább a szép számban megjelent papságot, különösen dr. Izag Béla dísztagot és Beck Lajos kanonokókat, velt egyhúsmaggylátványosságól. Bejelent a közgyűlésnek, hogy dr. Berger Nagy János, Baranya pm. kir. tanfelügyelője nem jelenhet meg, mert ványul közgazdasági ülésen kellett részt vennie. Ezek után megemlíti, hogy még három évvel ezelőtt elvt kijelentesekket tett a közgyűlésnek, most már azok gyakorlati eredményéről számolhat be. Az új pőspökü tanterv alapján nemcsak a tanítóh, hanem a hőkötörök is elkészítteték tanterveket az egyházmegyei fötanfelügyelőség által kiadott tantervi úrlapnyomtatványok felhasználásával, melytől nyomtatványok a tantervkészítők rákényeszteltek a helyes tanterv készítésére. Így valóban eredményes munkát végeztek. A tantervbíráló bizottság szervezése is helyesnek és célravezetőnek bizonyult. A 63 tagból álló tantervbizottság bizottság is nagy munkát végzett. Történetek a bíráló részéről is túlkövetelések, de illető tanítóknak módjukban állott az általuk sérelmesnek velt bírálat ellen felszólnai s ekként úgy a bíráló, mint pedig a tantervkészítő munkássága egymás okulásra szolgaltak. A hadpőlkőrök kikémyszerítésé is nagy előnyt jelent érdekelteknék, bár itt még nagy nehézségeket kell küzdött úgy az egyház, mint pedig a világi hatóságoknak egyes iskolafenntartók meveti ellenszégítése folytán. Megállapítja elnök, hogy a Katholikus Iskola szervezése eredményül jart. Ennek bizonyossága az, hogy nemcsak a tanítószágs, hanem a papság is hónapról-hónapra nagyobb és nagyobb érdeklődéssel várja annak megjelenését. Megjélelt és helyőképen indokolt fejtesztésre a ft. Elm. Hatóság a kélekész tagtársak fuvardiját is biztosította a tanítógyűlésekre s ez által a kélekész-talognak is

meghőnyöbbiteltett a tanítógyűléseken a megjelenés. Az értesítőkönnyesekhez bevezetés és az iskolai fejgelmeti szabályok hádsága nyagban emeltek iskoláink rendezettségét. Az iskolai fejgelmeti szabályok egyhőként bő anyagot szolgalhatnak a tanítóh képzésére a szülői értekezlet megatrtása alkalmával. Elnök jelenti, hogy hiűlőns gondját kezdte az, hogy a tanítószágs tekintélye emeltesék. Ezért az új pőspökü rendszabályok megjelenése után nyomban megszervezte az iskolafelátogató Intézmenzt s a tekintetben is Pécesegyházmegegy az országban az első volt. Megemlékezett elnök a leveintézményéről is s tekintve ennek nagy hűdorejét, kijelentesztte, hogy amennyiben bármelyik tanító komoly ok nélkül ki akaród vonni magát e munkából, az igazgatót ki-nevezésre, a Vil. fiz. osztályba előlépésre stb. ne számoljon, mert a világi hatóságokkal egyetértőleg ogy megállapodás jött létre, hogy csakos azok a tanítóh fognak számba jőnni, akik a tőven is befelajódsz munkásságot fejtesztet ki. Beletája elnök, hogy a tanítószágs munkával valvételre és annak dacára a leveintévfőstárolt a tanítóh nem mentesíthetik magukat, mert ezen munkásságukat hasznák talványállása égetően kűntája. Abban a reményben, hogy a tanítószágs a Kath. tanügy fejlesztésére, a tanítószágs anyagi és erkölcsi érdekeitnek további biztosítására és előmozdítására fránny munkásságot a jövőben is megértőleg fogadja a kitűzött nagy fontosságú célok érelése érdekében, a gyűlést megnyitja.

A közgyűlés ósztne lelkisedéssel vette tudomásul elnök bejelentését.

Fővédnök szózata. Meggyespőspök Ur Ó Meltóságga szeretettel áthátolt keresztelen sazuakkal üdözöötlee a közgyűlést. Kijelentesztte Ó Meltóságga, hogy az éleiben ne a paragrafusok ridég alkalmaszása, hanem a szeretet álljon mindenkor lelki szemünk előtt. A szeretet megadéstí a büntetésí is, a szeretetlenülhűség a jutalmat is szarazza teszt. Szarészűs titantnyúnyinkat. A Szent Lélek ísten szeretet ajándéka legyen az ő ajándéka is a mai gyűlésből kifolyólag, mely kísértje a tanítószágs pályáján. Frítsztu szeretete hűdorzozon bennünket utatunk.

A Főpapaszor hegyes szózatat a közgyűlés híttó lelkesedéssel, fűt hódolattal és alázottassággal vette tudomásul.

Komocsi István elnök mélyszégs hálával köszöntte meg a Főpapaszor szűhez szűlé és szűzátat s hiűlőnsen biztosította Ó Meltósággal, a Meggyespőspök Urat a tanítószágs minden egyes tagjának rajngó szeretetéről és mélyszégs hűdolórtól.

Jegyző hírendeése. Elnök a gyűlés jegyzőkönyvének vezetésével megbízta Brunner András vezetését.

Hitelesítők kijelölése. Az ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri dr. Kápolnát Zsigmond szentszéki bíró, lakócsal plébános, ker. tanfelügyelő és útitész Simon Simon szekessárdi igazgatótöltőt.

Mult utes jegyzőkönyvének hitelesítése. Bejelent elnök, hogy a mult utes közzüklésről felettt jegyzőkönyvet a kiküldöttek hitelesítették.

A közzüklés a bejelentést tudomásul veszi s a jegyzőkönyv jóváhagyását eltekint.

Báter János dísztagasága. Elnök a legnagyobb sajnálattal jelenti a közzüklésnek, hogy Báter János, pécsi püspök tanítóképzőintézet c. igazgató-tanár, egyesületünk titkára már hosszabb idő óta beteg s így a mai ülésen sem jelenhet meg. Tekintettel arra, hogy Báter János egyesületünk megszervezésében is nagy munkát végzett s 20 éve óta a titkár teendőket is közmegegyezésre végezte, indítványozza, hogy a közzüklés Báter János kitáló érdemeitől és hosszú működésének elismerésüül az egyesület dísztagja válassza meg.

A közzüklés elnök indítvány alapján Báter János, pécsi püspök tanítóképzőintézet c. igazgató-tanár az egyesület dísztagjává egyhóna keltezéséül megválasztja s felkéri elnököt, hogy erről nevezett értesítse.

Bárdos Ádám tiszteletbeli tagsága. Brunner András párti igazgatótöltő, jegyző fentli indítványán kapcsolatlan azt indítványozza, hogy Bárdos Ádám Tolna um. kir. tanfelügyelőjét, mint aki indokolatlan meghurcoltatásban részesült s mint aki a tanítószög igazbarátja volt mindenkori, a közzüklés az egyesület tiszteletbeli tagjává válassza meg.

Az egyesület az indítvány alapján Bárdos Ádám, Tolna um. kir. tanfelügyelőjét az egyesület tiszteletbeli tagjává egyhangylan megválasztja s az elnökséget megkéri, hogy ezt nevezettnek hozza tudomására.

Szöv Gárdaról előadás. Elnök fölkeri Blaskó Márta, budapesti trónolt előadásának megtartására.

Blaskó Márta, a Szöv Gárdán rendeltéséről, celjáról, eszközeiről tartott magas szármalvas, igen érthetes szabadelőadást. Előadásának lényege az volt, hogy a Szöv Gárda szigorú szabályokat nem ír elő s csupán irányelveket ad arra, hogy a Szöv Gárda vezetője mit és hogyan tegyen. A megértés legyen a fő elv a vezetőknél. A tanítószög feladata a vezetést vállalni s itt hangsúlyozta, hogy a tanító ne vállaljon nagyobb munkát, mint amennyit bír. Nem a parádés, hanem az a vezetés fontos, mely nem járatsítja el, hanem hitáro munkásságra bírja a vezetőt. Az irtalmas szeretet legyen a fő elv. Az irtalmas szeretet nemcsak az ügyes, ohos és jó tanító karolja fel, hanem a gyengéket s kevésbé jólak is kell, hogy Jézus Szüetéhez vezesse. Mert az tény, hogy a

tőfjével az aranyzóv megfér. Csak a bomlaszó anyagot zárja ki a Szöv Gárda, akik mást elrontanak s akik elhanyagolják vállalt kötelemeket. De itt is fontos, hogy a vezetőh intézkedéseik előtt minden ügy esetben kiutassák fel a romlás indokait is. A gyermeknek mindig a háttérrel együtt nézzük (család, környezet stb.) Tehát a Szöv Gárdának nem az a feladata, hogy a jó gyermekeket kiemelje, hanem az, hogy valamennyit ápolja és hogy az elmerült akarókat megmentsse. A Szöv Gárda a család megemlékéséjé megszentelni angyal, amennyire csak lehet családi körülmények között. A Szöv Gárda mindentől a plébános felügyelete, de a tanító mindentől a plébános felügyelete, de a tanító vezetése alatt áll. A vezetést illetőleg jó vezetést szolgálhat tesz a Szöv Gárdavezető lap. Ez állandóan részletes programot ad a vezetőknél arra, hogy mit, mikor és hogyan tegyen. Ahol még nem alakult a Szöv Gárda, nagyon kívánatos annak megalakítása. A valóság és közhatalossági miniszter ur az állami iskolákban is kívánatosnak jelente a Szöv Gárda megalakítását. A központ részletes felvilágosítással szolgál a hozzá fordulókhoz. Ezek után figyelembe ajánlja a közzüklés tagjainak a Szöv Gárda Nagy Hetét, amely július 5-től 10-ig tart. Kéri, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Komocsv István elnök hálás köszönetet mond előadónak. Három szav dobbanását vette hallani. Az előadó szüvet, Jézus Istent Szüvet és az áldozatos egyenek szüvet. Reményli, hogy a Szöv Gárda Nagy Hétében sokan fognak részt venni.

A közzüklés Blaskó Márta, trónolt, előadónak érthetes előadásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Titkár jelentés. Magyar Sándor, h. titkár az egyesület 1926. évi működéséről részletes jelentésben tájékoztatta a közzüklést. A f. évi május 19.-én tartott választmányi és igazgatószög határozati javaslatokat is jóváhagyás végett a közzüklés elé terjeszt.

A közzüklés h. titkár 1926. évi jelentését, valamint azt, hogy:

a) az 1924. évből kitöltött három pályafételek összesen 7 munkát érkezett be s ezek közül a bírábíróság véleménye alapján a választmány csak egyet talált jutalomra méltónak és pedig Bodó László honföldi kir. igazgatótöltő által írt „A mohácsi béss” c. pályamunkát, akinek az egyházmegyei főtanfelügyelő által kitöltöz 400 pályadíjat meg is ítélte.

b) az új pályafételek kitüzésére a választmány Erös József, Bodogni Nándor, dr. Jakab Béla, Számpál Pál és dr. Kápolnát Zsigmond személyében bizottságot küldött ki.

c) a választmány elfogadta az egyházmegyei főtanfelügyelőség által előterjesztett összes részlethérdeket a Pécs egyházmegyei íráhára vonatkozólag s ez alapján az egyházmegyei főtanfelügyelő rendleletét intézkedett.

d) a kisebbségi tanítási nyelvi iskolák óraterrének elkészítésére a választmány

Schlenker Mihály, Brunner András, Eicher János és Hesz Béla személyében bizottságot küldött ki.

e) a Szent István Társulat tankönyvszerkesztő bizottságával normál tanmenetet adott ki.

f) Báter János titkár és h. titkár díjainak kiutalását,

g) a pécsi püspök tanítóképzőintézet cserkészszápotának megszerezési kölléséire megszavazott 200 P jelölési jóváhagyólag tudomásul vette.

Főpénztáros jelentése. Magyar Sándor, főpénztáros jelentésében tájékoztatta a közzüklést az 1926. évi kiadásokról és bevételéről. Az 1926. évi zárszámadás szerint bevétel 45,993,400 K, kiadás 34,866,800 K, maradvány 11,006,600 K volt.

Ruzsinszky József számvizsgáló-bizottsági tag a bizottság nevében bejelent a közzüklésnek, hogy a zárszámadás felvilágosítás végett a bizottsági tagok közt közzüklést. A számvizsgáló-bizottság az 1926. évi zárszámadást teljesen helyesnek találta s így a szóbanes felmentény a főpénztáros részére megadható.

A közzüklés a választmány javaslata alapján a főpénztárosnak az 1926. évre a szóbanes felmentényt megadja.

1927. évi költségvetés. Magyar Sándor, főpénztáros előterjeszt a választmány által elfogadott 1927. évi költségvetést jóváhagyás végett. Az 1927. évi költségvetés fedezetüül 394452 P-t, számképtüül 3920 P-t s maradvány 52452 P-t tüntet fel.

A közzüklés az előterjesztett 1927. évi költségvetést elfogadja és jóváhagyja.

Alapszabálymódosítás. Magyar Sándor, h. titkár jelenti a közzüklésnek, hogy a Pécs egyházmegyei Rom. Kat. Tanfelügyesület alapszabályainak módosítása tárgyban az elnökség által kiadott és a Katolikus Iskola f. évi február 1. számában közölt alapszabálytervezet általánosságban az összes esp. körök elfogadták s ezt elfogadta a f. évi május 19.-én megtartott választmányi ülés is. Az elnökség kérdésében, — kivéve a gödrei esp. tanítóit kör, — az összes körök egyhanglan a régi alapszabályok mellett foglalkoztak állást, vagyis az egyházi elnök a mindenkori egyházmegyei főtanfelügyelő, amennyiben e fizetet vállalja s az elnökséül az egyházi és világi elnök együttesen, előzetes megállapodás alapján lássák el.

Előadó jelentése alapján a közzüklés részletesen tárgyalta az előterjesztett alapszabálytervezetet s a következő módosításokat eszközölte egyhangu határozattal:

a) a 4. §-nak, annak végén: „ilk az egyesületbe való beletépusit önként bejelentik” törlölte.

b) az 5. §-nak „Önként jelentkező pécs egyházmegyei jelöltet papokat, továbbá más jellegű iskoláknál működő...” módosította,

c) 11. §-c) pontját teljesen törlölte.

d) 15. §-a gyűlésen való megjelenés minden rendes tagra, ... módosította, az utolsó mondatot teljesen elhagyta.

e) a 19. §-t kiegészítette e) ponttal és pedig: „e) bírábíróság”,

f) a 19. §- utolsó mondatát törlölte.

g) a 20. §-t kiegészítette a) ponttal: „az espere-kerületi tanfelügyelői, továbbá h) ponttal: a régi bírábíróság tag”,

h) 22. §-t teljesen törlölte.

i) 23. §-t „Vidék...” egy napidíjat fovar nélkül...” módosította, az egyházmegyei elnököt az elnökséül az egyházi és világi elnökök kölcsönös megállapodás szerint lássák el” a b) pontot: „megválasztja...” a választmány és bírábíróság 4-4 tagját...” módosította,

h) 20. §-t 1. pontját: „jelölti...” négy bírábíróság... A bírábíróságok az elnökség s szükségéül mérten kiegészítik, de ezek nem tagjai a választmányának”, továbbá az 5. pontot: „...bírábíróság...” állapította meg.

i) 22. §-t 1. pontjának kiegészítésüül: „A jegyzőkönyvet mindketten aláírják”, az 5. pontot: „...tárgyszoratóban...” valamint „...lehetőség szerencsével...” módosította, a 9. pont utolsó mondatát teljesen törlölte, a 13. pontot: „...rendes...” Munkásságuk sorrendjéről az elnökség gondoskodik” módosította, illetve kiegészítette.

m) 29. §-t 3. pontját: „A választást az egyházmegyei elnök vezeti...” módosította.

n) 31. §-t 1. pontját: „... az egyházi elnök a mindenkori pécs egyházmegyei főtanfelügyelő, amennyiben e fizetet vállalja” a 6. §-t „A bírábíróság...” az elnökséül által kiadott pályamunkákat a bírábíróságok tagjai megbírállák s bírálatokat, javaslataikat együtten az elnökséül beletépusítik. A pártit, legyűlés az elnökséül által előzetesen megállapított sorrendben, határidő kitüzése megkövetelne a bírábíróság tagok közt.”

Fentiekkel módosított alapszabályokat a közzüklés elfogadta s megbizta az elnökséget az alapszabályok jóváhagyásának kieszakolására s kinyomtatatlásául.

Tiszttalás. Elnök bejelenti, hogy az új tiszttalás választása trónolt a szükséges intézkedések megtette s szavazólapokat nyomtatott a választmány alapján. A választás gyorsabb lejátszása érdekében 5 szavazóbizottságot alakít. A szavazóbizottságok a következők: A—E bírábíróságok: Záhori Alajos, jegyző; Paulicsék János, az E-] bizottság elnök; Gerai Gyula, jegyző; Balán István, K—M bizottság elnök; Steiner Ferenc, jegyző; Szabó Pál, az N—R bírábíróság elnök; Kálmán Ferenc, jegyző; Albuver József, az S—V bizottság elnök; Kauer József, jegyző; Czeller István.

Elnök a választás idejére a közzüklést felfüggeszti.

A választás befejeztével elnök az ülést újból megnyitja s kihirdeti a választási eredményt. E szerint ülési elnökké 125 szavazattal Erös József, alelnökké Eberhardt János és Ruzsinszky József, titkárá Petrócsy Károly, főpénztárosá Magyar Sándor, jegyzőkké Brunner András és Bors József,

Néhány szó a Pécs-egyházmegyei lrakról.

A Pécs-egyházmegyei Rk. Tanfolyag-egyesület a múlt évi közgyűlésen javaslatot tett, hogy az egyházmegye területén működő rk. iskolák részére helyi vonatkozású, egyházmegyei lrak készüljenek. Ez a javaslat az Egyesület választmányának és Igazgatójának f. é. május 19-én tartott ülésén hozott határozata alapján a megvalósítás stádiumába lépett. Az lrak már a nyomtatásban vannak és a jövő hó folyamán el is készülnek. Mivel minden újítás nehezen talál utat, nem lesz ezáltal, ha ezen lrakról néhány szót megemlékezünk.

1. Az lrak az 1926. évi kat. tanterv összes követelményeinek figyelembe vételével készültek. Módszeres felfogásban tárgyalják az egyházmegye nevelési feladatát. Ott találjuk majd az lrakok címlapján az egyházmegye főpásztorának képi és életrajzi, a gyűdi kegyelmű, az abaligetesi csepőhárbárig, a mohácsi emekmű, az egész egyházmegye képi és leírását. A számlásli füzeteken az egyes osztályok számtani és mérési anyagának bőséges kivonatát. Mindez hozzátér emberek tollából. Különös figyelmet érdemelnek az egyházmegye térképeivel ellátott és a számtani anyagot feldolgozó lrak. Az egyházmegye térképe csak változatos rajz, mely számszámokká készült így, hogy a tanulók térképvizsgálat gyánant használhassák. A térképen nincsenek berajzolat a, az egyes esperesi kerületek határai. Ezeket a tanító az esperesi kerület tárgyalásának berajzoltatja s így a tanuló a maga munkája alapján kap képet az esperesi kerületről. A saját közhítségét is minden tanuló maga rajzolhatja bele a térképbe. A számlásli lrakok az egyes osztályok anyagának legfontosabb részletei szemléltető módon vannak feldolgozva. Az I-II. osztály lrakjának 3. borítólapján találjuk a számokképeket 1—10, majd az összedzés, kivonás, kipótlás, szorzás és osztás műveletét szemléltető ábrákat. A 4. borítólapon a II. osztály anyaga van feldolgozva. Szemléltető módon adjuk a tízes és századok fogalmát és a helyérték fogalmát és a szorzásból pontokból és számokkal. Nem a régi szabályok „egyszerű” ez, hanem a modern számtanoktatás eljárásainak megfelelő. Minden számtanirka 4. borítólapján van egy írka hosszával meg egyező hosszúságú, milliméter beosztású vonalzó, úgy, hogy az írka vonalzóit is használható, mérés és eszközölhető vele. A felsőbb osztályok irkáján nagy súlyt helyeztünk a mértékrendszer fokozatos kibővítésére, a számok helyi értékére, az egyes osztályok mérési anyagára. Az így készült számlásli lrakok tehát nemcsak mint lrak, hanem mint igen hasznos szemléltető eszközök is figyelmet érdemelnek és bepillantást nyújtanak a modern számtanintáská műhelybe. Kívánatra szívesen adok lapunk hasábjain a használható vonatkozó felvilágosítást.

2. Lapunk június 1-i számában közölte az egyházmegyei főtanfolyagló 1093. sz. rendeletét a tanulóknak irakkal való ellátása tárgyában. Ezen rendelet szerint minden tanuló részére szükséges

írak árát már a beíratásnál be kell szedni, hogy így minden tanuló el legyen látva a kellő számú irkával és az egész egyházmegyében egységes külső irásbeli dolgotokat legyenek.

Erre a rendelkezésre szükség volt, mert az irásbeli dolgotokat a falusi iskolák nagy száma ellenében igen mostoha elbánsában részesültek. Sok helyen kizárólag csak palatáblára írta s így sem a tanító, sem a tanuló nem láthatta egész évi munkájának sem eredményét, sem a befektelt munka révén előtöltött haladást. A tanítónak nem állt módjában az irásbeli munkából módszertani következtetéseket levonni, következő évi munkájára nézve. Az ismétlésnél nem állott rendelkezésre jóformán semmi az egész évi anyagból, nem tudtak eredménytárgyakat készíteni, melyek példa a tanítói munkát jóval könnyebbé és tartósabb teszik.

A modern tanítási eljárásoknak ezen nagyszámú segítő eszközei az irásbeli munkák elhanyagolása révén mind elveszték. Ezeket a hiányokat akar a rendelet segíteni, amikor előírja, hogy minden tanító irkafajlokként legalább 5—10 irkát látassék el.

Az lrakok ezen száma talán első pillanatra soknak látszik, különösen azok szemében, akik az irásbeli munkák előnyét nem látják a maguk egészében, de a valóságban az a szám nem sok. Hiszen iskoláink legnagyobb része osztályon, ahol bő alkalom nyílik, a csendes foglalkozások keretében irásbeli munkákra. Az osztályon iskoláknak ez épen egyik nagy előnye. Az új tanításterv szerint egyébként az irás pl. a csendes foglalkozások keretében utaltatók. Jelen sorok írójának ugyancsak osztályon iskola II. osztályába járó kislánya ez év folyamán nem kevesebb mint 8 (nyolc) szepirdsi irkát írt le. A nyelvtani anyag elsajátítása, a fogalmazás és a számlásli gyakorlása mind bő terület és alkalom nyújt irásbeli munkákra, mely munkák azonban csak úgy érnek valót, ha a tanító által ellenőrizhetők és tanítólélek megtárgyalhatók. Palatáblán való íratással ez nem érhető el.

3. Ami a kérdés anyagát oldaltól illeti, az sem okozhat nézetkültség szerint nehézséget. Egy-egy tanuló egész évi irkaszámát tekintve árá 80 fillértől 1 P 20 fillérig terjed maximálisan. Havonként feltétl 12—12 fillér kiadást jelent a szülőre nézve, ami talán a legszegényebbeknél sem jelent különösebb megterhelést. Ha pedig mégis akadna olyan szülő, aki ezt a esélyiséget sem bírja, a tanító jelentése alapján bizonyára lesz mód arra, hogy az ilyen tanulókat is megkaphassák a szükséges irkát.

4. Felmerülhet a tanítóság körében még az a kérdés is, hogy a tanítónak most már boltosnak is kell lennie? Eddig is a tanító maga intézte a tanulóknak tankönyv- és irkáiért, ami bizony valak be, sok utánjárással, költségekkel és mérgeződéssel járt. A tanító a saját pénzét fektette bele a vásárlásokba és eltellet az egész esztendő, mire visszakapta. Az egyházmegyei irakkal nincs semmi utánjárás, mert a nyomda portmentesen küldi ki a megrendelt mennyiséget. A pénzre sem kell várni, mert azt a beíratás alkalmával már bezedi.

Igaz, hogy régekte kezelési díj címén a tanító esetleg többet kapott az irak árából, mely illeltek az egyházmegyei irkák csak 2%, de ezzel, szemben az irak jóvédelmének az Egyesület kap, a számlásli szerint évi kb. 2400 P-4, melyből igen szép szociális intézményeket létesíthet. Az lrakok terjesz-

tésébe befektetett munka tehát meghozza itt is a maga gyümölcsét.

Hiszük, hogy az egyházmegye tanítósága megéri és megbecsüli azt a jó kiadást, mely az egyesület teljesítségét az irak kiadásokor vezette és teljes erejével az így mellé áll. (—pl.)

Egyházmegyei főtanfolyagló rendeletek.

1188/1926. sz. Részletés helgi tanterv és órarend készítése. A Szent István Társulat értesítése szerint az új püspöki tantervek megfelelő könyvek és normál tantervek elkészültek s így mi sem állja utána annak, hogy a Pécs-egyházmegye főtanfolyag alá tartozó r. kath. tanítók és tanítónők részletes tanterveket és órarendeket az új tankönyvek alapján elkészítsék.

Ezek alapján elrendelem, hogy az 1927/1928. isk. sz. püspöki rendelettel (megjelent a Katholikus Iskola 1926. évi 8. számában) előírt úrlapnyomatvány felhasználásával az összes tanítók és tanítónők kötelesek osztályi részletes tantervet kidolgozni, az órarendet elkészíteni s jóváhagyás végett a területi tanfelügyelői hivatal után legkésőbb f. évi szeptember 1-ig hivatalomhoz beértesíteni. Az ehékt jóváhagyott tantervek és órarendek további intézkedésig alkalmazhatók lesznek. Az úrlapnyomatványok megfelelő rovatába a hitlan tantervet is be kell vezetni. Ezt vagy az illető hitfoltó, vagy pedig ennek megbízásából a tanító vezetheti be.

Az idő előrehaladt voltára, hasonlóképp mint ében kiadott rendelkezésemmel, akéht intézkedtem, hogy az előírt s a részletes tanterv céljait szolgáló úrlapnyomatványok az egytanitós iskolák címére egyidejűleg utánvélj mellett megküldessenek, hogy éhként az úrlapnyomatványok rendelkezése munka- és költségimelés végett megértessek. Az éhként, utánvétel kiüldött nyomtatványokat az iskolai vezetők terhére az iskolaigazgatóság köteles kiállítani. Visszaküldés annálval inkább elkerülendő, mert az ezzel járó költségeket utaszkodó saját személyében lesz köteles viselni s mert ezen úrlapnyomatványok nélkül a részletes tanterv amugy sem állítható ki, tehát arra elkerülhetetlen szükség van. Amennyiben valamelyik egytanitós iskola az úrlapnyomatványt július 15-ig nem kapná meg tővedésből, arról egy levelezéskén az egyházmegyei főtanfolyagló hivatalnak nyomban tegyen jelentést.

A két- vagy többtanitós iskolák iskolaigazgatóságai postafordultával jelentsék be hivatalomnál, hogy az 1927/28. tanévben az egyes osztályok a tanítók között minő csoportosításban, hogyan lesznek elosztva? Vagyis az egyes tantervek mely osztályokat vezetik, hogy éhként a vonatkozó püspöki rendeletben jelzett úrlapnyomatványokból

az osztályok elosztásának megfelelő úrlapok küldése iránt, ugyancsak utánvélj mellett intézkedhessem. Szívrogam kérem, hogy ezen jelentések lehetőleg postafordultával érkezenek be hivatalomhoz, nehogy indokolatlan személyi sürgettség keljen alkalomozom.

1189/1927. sz. Ima- és énekeskönyvek beszerzése tankötelesek részére. Az ima- és énekeskönyvek beszerzésére vonatkozó 1131/1926. sz. rendelettel (megjelent a Katholikus Iskola 1926. évi 8. számában) az 1927/28. tanévre is egész terjedelmében fenntartom s elrendelem, hogy ennek értelmében a szükséges intézkedések megtételesek otyké, hogy az imakönyvek ára a többi tankönyvek árával együtt az illető tanítónak szedessék s e alapján a tanító kötelesltek egyidejűleg a rendelt legkésőbb f. évi szeptember 10-ig hivatalom címére (Pécs, Káptalan-utca 4. sz.) beértesék.

Igen kérem az iskolaigazgatóságokat, hogy jelen rendelkezéseim alapján pontosan és lelkiismeretesen járjanak el, hogy ezáltal az egyéni sürgettség megelőzhető legyen, amely csak indokolatlan munkát és költséget okoz. Tekintettel arra, hogy nem lehet oly iskola, ahol minden évben imakönyvre ne lenne szükség, ép ezért az összes pécs-egyházmegyei iskolák részéről várom a jelentéseket. Ahol mégis esetleg mult évi rendelésből lenne az 1927/28. tanévre is imakönyv, ezen iskolák igazgatóságait ez kötelesek a fentebb kitűzött határidőig bejelenteni. Tehát minden iskolaigazgatóság köteles jelentést tenni, akár van szükség imakönyvre, akár nincs. Felérteszem az igazgatóságokat, hogy rendelkezéseiket hivatalom után legyek meg, ahová a pénz is beküldendő. Amennyiben utánvétel kívánának a nyelvtant, ezt jelezni kell. Miután a pénznek beszedése, rendeltetés indokolatlan munkát és költséget okozhat, ép ezért az imakönyvek ára vagy a rendelkezés egyidejűleg kiüldendő be, vagy pedig a tanítónak az iskola költségén kell viselnie, ami igen indokolt esetben történhetik a szállítás. De erre nincs is szükség, ha illető tanítók a tankönyvek árának beszedésével egyidejűleg az imakönyvek árát is beszedik a tanulóktól.

1168/1927. sz. Mohács r. f. város és környékének Utmatója. A mult évi 400 éves éufordulóra vités Horváth Dávid r. mohácsi városi aljegző „Utmató” címen könyvet szerkesztett, amelyet a Magyar Távirati Iroda mohácsi fiókja adott ki. A szerkesztés eddig még nem ismert kutforrdokból szerlette adatát s érdekes tájékozatóul szolgál egy tanítónak, mint a tanulóknak. Ép ezért beszerzésre ajánlom az iskolát könyvtárának részére és a tanítók által lenendő beszerzésre is. Ára 1 00 P Megrendelhető Heinrich Zsigmond, szerkesztő, Mohács címen. Kiadó határidő 20' 0-ot adnt az iskola felszerzésére bármely iskolának minden eladott könyv után.

Szabadtólól né is beszéljünk! Nem ugyan a gyűlésen elhangzott indokból, mert erre a tantó-kántort képtelenek tartom, hanem egyszerűen azért, mert vallásos ténykedésünket egyszerűen alku tárgyává né tegyük. Már pedig magam részéről a temelési szertartást vallásos ténykedésnek tartom és az elhunytak a szabad síloja úján kialakított búcsuzató által megköszöntetés — kezeletéről. Tanulja meg népünk, hogy nem a szépséges búcsuzató, hanem az igazi, belső, lelki fájdalom fakasszon könyvet a koporsó fölött.

Mivel tehát a búcsuzató énelkésnek semmiféle morális, a népre kiható nemelohatóságát, — inkább ennek mindenben ellenkezőjét látom: eltérőelendnek tartom.

A szemlése alatti „nékiénelkés” nem meg nem engedhetőnek, hanem egyenesen eltérőelendnek tartom. A szemlése alatti ének csak az áhítat emelésére szolgálhat, de semmiképpen nem a szép hang, sem pedig a kegelet fitoktatására. Ugy tudom, ez már elintézt dolog; nyugodjék békében.

Igen ám, de hol maradj a kántort dotató? Erről már beszéljünk kell! Beszéljünk tehát róla. (Itsz magam is ingyen kántáló és így érzékenyen érint a kérdés mikénti megoldása; zsebbeszó dologról, a kántortantóknak egyik darab elikkasztott kenyeréről van szó!)

Hát csak úgy lsten nevében, kántáljunk? Igen. De mert a semmiből sem harapni, sem családot fenntartani nem lehet és mert a kántort teendők elvégzése külön munka, sőt igen sokszor nehéz, fáradságos, sőt életveszélyes munka, járjon erre díjazás is, de más, az eddigtilt eltérő formában.

Kérjük a Nagyméltóságú Püspökt Kart, hozza vissza az elvesztett kántort javadalmat, mint legnehezebb éveken ingyen elvégzett külön munka, külön, a kántort fizetésbe de nem számítható és jól megérdemelt díjazását. Hiszen, ha jól körülnézünk, észre kell vennünk, hogy a kántort javadalom elikkasztásával nemcsak a kántortantók rövidültünk meg, hanem minden egyes Egyházközség mint ilyen, ami maholnap ki is fog tűnni...

Mikor az állam az ugynevezett (és még ma is igen sok kántortantónak existenciáját veszélyeztető) egységmegállapítások címén előtűnik érhetetlen módon és jogalapr nélkül a kántortantó fizetését megállapította, tette ezt addig, míg végül is elikkadt a kántortantónak kántort díjazása és megmaradt a külön munka, mint munkatöbblet, de — külön díjazás nélkül. Olyanfelje hangokkal kellett akkor talákoznunk, hogy: a mai megcsontított, teljesen lerongyolódott hazában egy ember kétféle dotatoban nem részesülhet. Ez minden hazafősen érző emberben mintegy elfojtja az ingyen vég-

zett munkáért járó díjazás keresését. És bizonyos megnyugodással fogadtuk a párvetereget, hogy a díjtalannal végzett nehéz munkánkat adozzuk az újrapéül Hon oltarára. Megerősített bennünk ebben a német szállóige: „Napontkint egy órá a Hazáért!” Így valahogy rendben is leltünk volna. Nehéz időkben, súlyos körülmények között hoztuk meg az áldozatot. Családunk nélkülözött, gyermekeinket nem iskoláztathattuk, mi pedig a fájó egységek árán tírrelsel dolgoztunk, néma sóhajtatnak nem hallotta senki. Midőn azonban látunk kellett, hogy az állam a saját tantóit, akik külön kántort javadalmat is élveznek, csodálatos módon hasonló elbánás alá nem vonta (ezek úgy tudom ma is élvezik a kántort teendők elvégzéséért a külön díjazást) és így az áldozat megosztásában mi kath. kántortantókat magunkra maradtunk, nem ok nélkül nyitott meg elnémult ajkunk panaszra. Itt-ott már tiltakozó hangokat hallottunk egy-egy kis újságcikk keretében, de szerény hanguk a pusztaban némult el. Ennek következtében beállott egy peritodus, amikor a kántortantóit állásokra elk adt pályázó.

Van azonban az éremnek egy másik oldala is, amelynek képe nem is annyira minke kántortantókat, mint inkább az Egyházközségeket és az Egyházi Hatóságokat érdekli. Ugyanis az én ialkus jogt felfogásom szerint abban a pillanatban, amikor az állam a kántort fizetésünket a tantóit fizetésbe beleolvasztotta, az Egyházközségekkel szemben jogfosztást követett el. Az Egyházközségek erre a jogfosztásra még mindeztideig nem eszméltek rá. Nekik eddig nem fáj, csak nekünk kántortantóknak. Mi kath. kántortantóknak, mint jó katholikusk, Egyházunkkal mindig a Kossuth-nóta e versszakával érezzük: „Ami neked fáj, nekünk is fáj!” Nem így az Egyházközségek!...

... Azonban nagyon könnyen megjöhet az idő, amikor nekik is fájni fog, ami most csak nekünk fáj. Voltak ugyan szőrványos esetek, amikor a megüresedett kántortantóit állásokat itt-ott két-háromszor is hirdetni kellett, míg pályázó akadt, amire az Egyházközségek vezetősége meg is hőkített egy-egy pillanatra, de csak egy pillanatra és aztán ismét naprendre tért. Hogy az Egyh. Hatóságok e téren mit tettek — nem tudom, azonban itt volna az ideje, hogy e téren valami törtéjék.

Hogy e kis kitérés után visszatérjék eredeti tárgyához, megismétlem a kántortantókat kérelmet: hozzák vissza nekünk az elikkadt kántort fizetésünket, a saját érdekében is, ha még nem késő. Ha ez már nem volna lehetséges — amit nem hissek —, ugy arra kérjük az illetékes Hatóságunkat, állapítsunk meg rendeltelt után minden kántortantó részére a kántort külön munka ár-

nyában és a tantóit fizetésbe de nem számítható külön kántort díjazást. Mondjuk, hogy a működési hely lélekszámának megfelelően 500 lélek számg évi 300 P, 500—1000 lélek számg 500 P díjazást és így tovább, a kántort funkcióért. Ennek fejében minden néven neveződő kántort funkcióit (kivéve a fizetett miséket!), minden külön díjazás nélkül!

Pályafételeink.

A Pécseggyházmegyei Róm. Kath. Tantóegyesület választmányja által kiküldött bizottság j. é. július 10-án megtertotti ülésében kitűzött pályafételek magában foglaló jegyzőkönyvet alább egész terjedelmében, tudomáséval és mihezattartás végett közöljük egyesületünk tagjainak.

JEGYZŐKÖNYV

a Pécseggyházmegyei Rk. Tantóegyesület pályafételemgállapító-bizottságának 1927. évi július 10-án tartott üléséről.

Jelen vannak: Bodonyi Nándor, ny. igaztanti elnöklete alatt; dr. Jakob Béla, tantóképzőintézet igazgató; Somstich Sándor, ny. igaztanti és Számpál Pál, tantóképzőintézet tanár. Utóbbi, mint jegyző.

Elnök, údvözölvével a megjelent tagokat, jelenti, hogy a pályafételemgállapító-bizottság részéről Éros József, világi elnök és Számpál Pál küldöttek be írtában, kidolgozásra ajánlott pályafételeket. Elnök szóbelileg adja elő javasolt tételeit.

A bizottság az ajánlott tételek közül a következőket tűzi ki az 1927/28. évre:

1. Foglalozhatatja-e a tantó a tanulót a maga háztartásában és az iskola körül, a gazdasági és háztartási ismeretekkel kapcsolatban?

tartoznak a kántort elvégezni. Így azt hiszem, a kántort is, a hivat is meg lehetne elvégezni, nem volna versengés a búcsuzatók körül és nem volna túlelkés az egyes kántortantóit állások, mert a munka arányában volna több, vagy kevesebb a kántort fizetés is.

Egy ingyen kántáló tantó.

2. Van-e a házi feladatoknak pedagógiai értéke a népiszkolában?

3. Az iskolai kirándulások a nemzetnevelés szolgálatában.

A pályafételek kidolgozásának határideje 1928. március 1. A pályafételek jelölével elátva s a szerző nevével rejti jelleg börték mellékésével a világi elnök címére (Éros József, Mohács) küldendő a fenti határidőre. Pályázhatnak a Pécseggyházmegyei R. Kath. Tantóegyesület tagjai. Mind a három pályafételekre a következő díjakat tűzi ki az egyesület: első díj 80 (hatvan) P, második díj 40 (negyven) P, harmadik díj 30 (harminc) P.

Számpál Pál tanár jelenti, hogy Komocsi István kanonok, egyházmegyei főtanfűlégelől, az egyesület egyházi elnöke 50 (ötven) pengős pályadíjat tűzött ki a következő kérdés megoldására:

Szolgálja-e a napsajtó a nevelés ügyét? Mik a fenntalók a tanítóság részéről?

Ezen pályafételek kidolgozásának határideje is 1928. márc. 1. A pályamunka ugyancsak jelleg börték kíséretében a világi elnök címére küldendő.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést berekeszt.

H. m. j.

Bodonyi Nándor s. k. Számpál Pál s. h.
elnök. jegyző.

Az új tanterv és az új tananyagbeosztás.

A népiszkola új tantervet kapott. E tanterv kidrását az élet sürgette s így teljes egészében az élet és nem a tudományt neszli alapul. Ha tantervetünk tanulmányunk megállapíthatjuk, hogy az teljesen modern alapokon nyugszik, „ismeretek alapján elvárjuk a gyermek lelkét művelni és essét fejleszteni, de ezt nem az ismeretek halmozásával érjük el. Ellenkezőleg, a sok ismeret megterhel és megzavarja a gyermek lelkét.”

Sok a panasz, hogy az új tanterv rengeteg új ismeretanyagot akar nyújtani. Ez azt természetesen találok bizonyos fogl, mert az új tanterv trónak nemcsak a mostani étellel, hanem a beiskolázással is kellett számolni. A technikák világában a társada-

lom többet vár az iskolától. A tovább nem tanuló gyermekek pedig már az első négy osztályban kell ugyan ismeretanyagot szerezni, hogy a mindennapi életben boldogulhasson. Ezzel együtt azonban maradjunk meg továbbra is amellett, hogy a tudást nem végletlenül szűsítsen, hanem inkább mélyíteni kell, ha célt akarunk éni. A túlterhelés nem agyrém; komoly baj az, mely ellen minden erőnkkel küzdenünk kell.

Ha tantervetünk behatóan tanulmányozzuk, észrevesszük, hogy az új tanterv szellemének tengelyét a következő elvek alkotják.

1. Csak az az ismeret értékes, melyet a tanuló saját munkájával szerez.

2. A gyermektől csak a fejlettségének megfelelő munkát kívánjunk.

3. Az iskolának nemcsak tanítással, de neveléssel is kell foglalkoznia.

Akt felismerie ezen elveket és eszerint jár el, az a tökéletesedés útján jár. Szoklaton az új dolog az, hogy a tantervi kereteket a helyi viszonyoknak megfelelő anyaggal kell csak esetben kitölteni. Erre máris felhangzik a felkiáltás: hiszen akkor minden iskolának más lesz az anyag! Igenis, más! „Ahány ház, annyi szokás.” Ahány iskola, annyiféle tananyag. Ennélfogva más a tananyagbeosztás is. És mi a legelőőbb? A hitélet. Minden tanítónak tehát önállóan kell megszereznie, összegyűjtenie és feldolgoznia anyagát, mert mindezt semmiféle könyv nem tudja megadni. Én, a tankönyvek szerepe mennyire háttérbe szorult!

A másik dolog — amivel már kissé hosszabbban foglalkozom — a tananyagbeosztás. Mivel az 1907/1926. ikt. sz. püspöki rendelet kimondja, a jövőhagyott tananyagbeosztásnak és órarendnek csak az 1926—27. tanévre lesznek alkalmazhatóak, azért a jelen iskolai év tapasztalatait hamarosan számba kell venni, hogy ezek alapján elkészíthessük az 1927—28. évré az új tananyagbeosztásokat a helyi tanterveket. Aktuális, sőt szükséges ezzel a kérdéssel foglalkozni.

Sajnos — és itt mint a tantervfelelősséget bizottságunk tagja szólok — akadnak még ma is olyan tanítók, akik a feldolgozandó anyagot csak úgy írják be az ünnepnyomatjukba, ahogy az a tankönyvekben, avagy a tantervben hűvetkeztek. Azt kérdezem szinte önkéntelenül, talán a tankönyvhöz akarják idomítani az életet? Szerintem a tankönyveknek, különösen az I.—IV. osztályokban korlátolt szerepük van. Hívet természetesen az ABC és az olvasókönyv. Bár a felsőbb osztályok felállításával még nem foglalkoztam, mégis úgy gondolom, hogy a tanító helyes tanítása jólesége teszi a tankönyveknek javarészt.

A m. hr. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 12.714/1926. ill. a sz. rendelete — az 1925. évi 1467. évi számú rendelettel kiadott elemi népiskolai tanterv és általános utasítások „Tankönyvek” fejezetében foglalt újruehajtása és az új tanterv szellemének biztosítása érdekében — különben is előírja az új elemi népiskolai tanterv értelmen használható tankönyveket.

Szük látókörre mutat az a feljogos, mely szerint az elemi népiscola feladata az, hogy a gyermekkel a tankönyvben levő anyagot magolassa. „A r. b. népis. célja az egyháznak és a hazának öntudatosan vállalás, erőfeszítés, értelemes, hűség és áldozatkész polgárokat nevelni, his a keresztény és nemzeti műveltség alapelemét bírják, képesek arra, hogy ismereteket a gyakorlati életben értékesítsék

és minden helyzetben, kedvező és kedvezőtlen körülmények között halhatatlan lelkiük forrásához, Istenükhöz emelkedhessenek.”

E munkaterv, illetve a tananyagbeosztás elkészítésénél sok mindent, de különösen a következő szempontokat kell figyelembe venni:

1. A rendelkezésre álló időt.
2. A tanítandó ismeretek mennyiségét.
3. A tantárgyaknak egymásra való hatását (koncentrációt).

Lássuk ezeket egyenként.

Az első kérdés különösen az osztályon iskolánál fontos. A 130.700/1922. számú rendelet 46. §-ának 2. bekezdése szerint azokban az iskolákban, melyekbe beírt tanulók gondtelselének túlnyomó többsége mezőgazdasági munkával foglalkozik, a mindennapi tanfolyamok a hét 5 köznapján történni az oktatás. Az ilyen iskolákban a teljes tanévben, a mindennapi tanfolyam, a megállapított iskolai szünnapok leomása mellett 195 munkanapot foglal magában, amelyek közül 5 napon át a tanítás az iskola helyi hatóságának esetenként megadott engedély alapján szünetelhet. A rendelet tehát 5 naphál álló munkaheteket rendszerezett. Ezért a tananyagbeosztást munkahetek szerint kell elkészíteni, teljesen függetlenül a napiári hónapoktól és hetektől.

Itt megjegyzem, hogy ha az előadások szept. 1-én nem kezdjük, akkor a 190 munkanap nem jöhet ki. Pedig ez hűtelező és jeggymint is kell a haladást naplóban.

A rendelkezésre álló 38 munkahetet (38 × 5 = 190 munkanap) a következőképpen használhatjuk fel:

1. héten (1-5 munkanap) az előző oszt. anyagát ismétéljük. (1-5. oszt.-ban ismerkedés.)
- 2—3. héten (6—180 munkanap) az új anyagot feldolgozzuk (közben ismétő feljuttatás).
- 37—38. héten (180—190 munkanap) összefoglalást, begyakorlást tartunk (esetleg a hányoktat pótoljuk).

A 190. munkanap évzáró ünnepély.

A fenti rendelet és §-nak első bekezdése szerint azokban az iskolákban, ahol a hét valamennyi köznapján, hetenként tehát 6 napon át tanítanak, a teljes tanévben a mindennapi tanfolyam, a megállapított iskolai szünnapok leomása mellett 227 munkanapot foglal magában, amelyek közül 5 napon át a tanítás az iskola helyi hatóságának esetenként megadott engedély alapján szünetelhet. Itt a munkahetek száma 37, mert 37 × 6 = 222.

A második kérdés — a tanítandó ismeretek mennyisége — szintén fontos. Az osztályon, illetve részben osztott iskola viszonyait megköveteljük, hogy egyes osztályok anyagából azt, és csak annyi vegyünk fel, ami és amennyi multhatatlanul szükséges. Ebben

tantervünk szinte segítségünkre van, mert kiemeli azt az anyagot, amely az osztályon iskolánál tananyagbeosztásból sem hagyható ki.

Tantervünk szelleme különben is megköveteli, hogy: „ne sokat tanítsunk felülten, hanem csak a legszükségesebbet, de azt a gyermeki feljogásához mérten alaposan és a gyakorlati életben felhasználható módon. Inkább rövidítsük meg az anyagot, hogymen rosszul végezzük.” Egy-egy munkahetre pedig csak annyi vegyünk fel, amennyit a rendelkezésre álló órát alatt alaposan fel is dolgozhatunk.

Helytelen eljárás tehát ennélfogva az, hogy a tananyagbeosztást a tankönyv lapszám szerint felosztással készíti el valaki.

Az alapos tudásnak az a feltétele, hogy a gyermek ismereteket egymásba kapcsolódjanak. „Az ismeretek egységes összekapcsolása az egész tanítás legfőbb elve.” — A lélektanból és logikából tudjuk, hogy minden új ismeret számára keresnünk kell a kapcsolatot a már meglevő ismeretekkel. Megérteni valamely dolgot általában annyit tesz, mint a reá vonatkozó ismereteket egybefoglalni. Nyilvánvaló dolog az is, hogy összefoglalás sokkal többet tudunk feljogni és megtanulni, mint kapcsolatlanul. Tíz összefüggőtelen szót nehezebb megjegyezni, mint egy tíz szóból álló, megértett mondatot.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1495/1927. sz. Járányos iskolai megbetegedések bejelentése. A közegészségügyi szolgálat érdekei megkövetelik, hogy járány szerű vagy tömeges megbetegedések esetén a szükséges adatokat az illetékes hatóságok idejében megismerhessék. Ennélfogva felhívom a felügyeletet az alábbiak szerint a rk. elemi népiskolai igazgatóságokat, hogy ha az iskola tanulói között hivataloszerű betegség lép fel, tegyenek jelentést a járványomark, a betegség teljes kifejlődése esetén, a megbetegedett tanulók számáról koruk és nemük szerint és a betegség neméről.

1478/1927. sz. Kisebbségi (nemzetiségi) rk. iskolák számára tankönyvek és óratervezetek hiadása. A Szent István Társulat rövid időn belül a németnyelvű kisebbségi iskolák számára óhajt tankönyveket kiadni. Hogy a Szent István Társulat már az 1928/29. tanév kezdetétől szükséges tankönyvekről kellő számban gondoskodik, hiabassák, felhívom a felügyeletet az alábbiak szerint a) b) és c) típusú nemzetiségi (német) tanítási nyelvi iskolák igazgatóságait, hogy folyó évi szeptember 30-ig tegyenek jelentést arról, hogy osztályonként átlagosan hány olyan tanköteles van, akiknek kisebbségi (német) tantervi tankönyvekre lesz szükségük. A jelentésben fel kell tüntetni az iskola tantervnyelvi típusát (a), b) avagy c) típus) is.

Addig, míg a differenciált tantárgyakat teljesen kiküszöbölhetjük, szükséges a koncentráció. „Hisz az életben sem különül el a természettől és a kultúra tantárgyakra, hanem egyszerre és együttesen hat minden.”

A tanításnak legfőbb elve tehát az ismeretek egységes összehajpcsolása, a koncentráció. A koncentráció elve a helyi tananyagbeosztás elkészítésénél úgy valósítható meg, hogy az I., II., III. osztályokban a beszéd- és értelemgyakorlatok, a IV. osztályban a beszéd- és értelemgyakorlatok és a földrajz, az V—VI. osztályokban pedig a földrajz, természet- és gazdasági ismeretek terjesztésével a többi tantárgyak.

Ezért legelőször e tantárgyak anyagát kell hűtelagotálni munkahetekre felosztva. Ennek megtörténte után minden egyes munkahetre kapcsolatot keresünk a többi tantárgyakkal. Ha így készítjük el a tananyagbeosztásunkat és szem előtt tartjuk nevelői feladatunkat is, akkor a kor igényeinek megfelelő munkatervünk lesz.

Végül még csak annyit. Tantárgyanként egyszerre csak egy dolgot vegyünk fel. Záródeklul pedig azt jegyezzük meg, hogy akármilyen tökéletes a tananyagbeosztásunk, ha nem készülünk a tanításra, teljes sikert nem érthetünk el.

Mecsekszabolcs.

Paulicek János
rh. tanító.

Addig is, míg a Szent István Társulat által terbe vett kisebbségi tankönyvek kiadatok lesznek, vagyis az 1927/28. iskolai évre a következők rendelkezem:

Az a) és b) típusú iskolák I. és II. osztályában az 1927/28. iskolai évben, tekintettel arra, hogy a szükséges magyar ABC és II. olvasókönyv csak a jövő, 1928/29. évre jelenhetik meg, az eddig használt s a Szent István Társulat által kiadott tankönyvek maradhathak meg, a b) típusú iskolákban pedig a III., IV. és V—VI. osztályokban a Szent István Társulatnak az osztályon magyar tantervi iskolák számára kiadott tankönyvei használndók, míg

c) típusú iskolákban aszerint, hogy az iskola osztott-e vagy osztatlan, a magyar tantervi iskolák számára kiadott osztott, illetve osztatlan tankönyveket kell használni.

Az órarendek készítését illetőleg elrendelem, hogy a Pécseyházmegyei Rk. Tanítóegyesület részéről kiküldött bizottság által összeállított a), b) és c) típusú iskolák különböző osztály csoportosításainak megfelelő s alább köztől óratervezetek alapján kötelesek illető tanítókat, tanítókné helyi órarendjeiket elkészíteni s tanterveikkel együtt szeptember 1-ig bejuttatni. A tantervbírákól az órarendek felülvizsgálásánál kizárólag az alább köztől óratervezeteket vehetik irányadóul.

Általános órakeret.
(Kisebbségi tanítási nyelvi iskolák részére.)

Tantárgy	Osszefi iskola							Részben osszefi iskola							Osszifian iskola	Jegyzel
	I	II	III	IV	V	VI	VI	I	II	III	IV	V	VI	VI		
a) típus																
1. Hit- és erkölcstan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	1
2. Magyar nyelv	4	4	4	4	4	4	4	2 1/2	2 1/2	2 1/2	2 1/2	2 1/2	2 1/2	2 1/2	1 1/2	1
a) Beszéd- és értelemgyakorlatok	4	2	2	1	1	1	1	2 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1	—
b) Olvasás és olvasmányfogyasztás	4	2	2	1	1	1	1	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	—	—
c) Írás	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
d) Fogalmazás	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Helyesírás, nyelvi magyarázat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Anyanyelv és értelemgyakorlatok	8	7	6	4	4	4	4	4	4	3	2 1/2	2 1/2	2 1/2	2 1/2	2	2
a) Beszéd- és értelemgyakorlatok	3	2	2	1	1	1	1	2	1 1/2	1	1	1	1	1	1 1/2	1
b) Olvasás és olvasmányfogyasztás	3	2	2	2	2	2	2	2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1	1
c) Írás	5	2	1	1	1	1	1	2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	2	1
d) Fogalmazás	5	2	1	1	1	1	1	2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	2	1
4. Számolás és mérés	5	5	5	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2	2
a) Helyesírás, nyelvi magyarázat	5	5	5	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2	2
b) Földrajz	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5. Történelem	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
a) Történelem, alkotmánytan	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
b) Polgári jogok és köteleességek	1	5	—	—	—	—	—	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2
7. Természeti és gazdasági ismeretek	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
a) Természettan, vegytan	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
b) Term-rajz, gazd. és háztartásian	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Egészségtan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
8. Rajzolás	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
9. Énekés	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10. Kézimunka	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
11. Testgyakorlás	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
b) típus																
1. Hit- és erkölcstan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3
2. Anyanyelv és értelemgyakorlatok	6	6	6	5	5	5	5	7	5	5	5	5	5	5	5	6
a) Beszéd- és értelemgyakorlatok	2	2	2	1	1	1	1	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2
b) Olvasás és olvasmányfogyasztás	2	2	2	1	1	1	1	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2
c) Írás	4	2	2	1	1	1	1	2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	2	1 1/2
d) Fogalmazás	4	2	2	1	1	1	1	2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	2	1 1/2
e) Helyesírás, nyelvi magyarázat	6	6	6	5	5	5	5	7	5	5	5	5	5	5	5	6
3. Magyar nyelv és értelemgyakorlatok	6	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1 1/2	1 1/2

a) típus. Kisebbségi tanítási nyelvi iskola, melyben a magyar nyelv rendes, kötelező tantervi tárgyként tanítják. A tanterv az anyanyelv és az értelemgyakorlatok tanulmányozásában a magyar szövegek is tanítandók s a tesztgyakorlatok tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel. Az ének- és rajzolás tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel. Az ének- és rajzolás tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel.

b) típus. Vegyes, kisebbségi és magyar tanítási nyelvi iskola, amelyben a kisebbségi nyelv (anyanyelv) mellett a magyar nyelv is tanítandó. A tanterv az anyanyelv és az értelemgyakorlatok tanulmányozásában a magyar szövegek is tanítandók s a tesztgyakorlatok tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel. Az ének- és rajzolás tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel.

c) típus. Magyar tanítási nyelvi iskola, melyben a magyar nyelv rendes, kötelező tantervi tárgyként tanítják. A tanterv az anyanyelv és az értelemgyakorlatok tanulmányozásában a magyar szövegek is tanítandók s a tesztgyakorlatok tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel. Az ének- és rajzolás tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel.

d) típus. Magyar tanítási nyelvi iskola, melyben a magyar nyelv rendes, kötelező tantervi tárgyként tanítják. A tanterv az anyanyelv és az értelemgyakorlatok tanulmányozásában a magyar szövegek is tanítandók s a tesztgyakorlatok tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel. Az ének- és rajzolás tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel.

e) típus. Magyar tanítási nyelvi iskola, melyben a magyar nyelv rendes, kötelező tantervi tárgyként tanítják. A tanterv az anyanyelv és az értelemgyakorlatok tanulmányozásában a magyar szövegek is tanítandók s a tesztgyakorlatok tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel. Az ének- és rajzolás tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel.

f) típus. Magyar tanítási nyelvi iskola, melyben a magyar nyelv rendes, kötelező tantervi tárgyként tanítják. A tanterv az anyanyelv és az értelemgyakorlatok tanulmányozásában a magyar szövegek is tanítandók s a tesztgyakorlatok tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel. Az ének- és rajzolás tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel.

g) típus. Magyar tanítási nyelvi iskola, melyben a magyar nyelv rendes, kötelező tantervi tárgyként tanítják. A tanterv az anyanyelv és az értelemgyakorlatok tanulmányozásában a magyar szövegek is tanítandók s a tesztgyakorlatok tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel. Az ének- és rajzolás tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel.

h) típus. Magyar tanítási nyelvi iskola, melyben a magyar nyelv rendes, kötelező tantervi tárgyként tanítják. A tanterv az anyanyelv és az értelemgyakorlatok tanulmányozásában a magyar szövegek is tanítandók s a tesztgyakorlatok tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel. Az ének- és rajzolás tanításánál a magyar nyelvvel szembe kell tartani a magyar nyelvvel.

Püspöki rendeletek.

1390/1927. isk. sz. **A nagy szünető meghosszabbítása.** A m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter ut. 45.800/1927. sz. rendelete (megjelent a Hivatalos Közlöny folyó évi. 1. számában) alapján a főfőhatóságom alá tartozó tanító-és tanítónőképzőintézetek, polgári-és elemi iskolákra nézve a nagy szünető folyó évi szeptember 10-ig meghosszabbított. A beiratások szept. 12-én és 13-án akként végzendők el, hogy az iskoláévi ünnepélyes megnyitásával a rendes tanítások 14-én megkezdődhetnek.

1458/1927. isk. sz. **Egygyermekrendszer elleni küzdelem.** A nm. vallás-és közoktatásügyi miniszter ut. 49.673/1927. l. i. o. sz. alatt arról értesített, hogy annak a nemzetközi tevékenységnek, amelyet a m. kir. népjóléti és munkahitelyi miniszter ut. az ország népességétszámjainak kedvezőbbé alakítása érdekében végez, egyik tényezője lesz az a kísérlet, amelyet, az ország egyes részein közismerten elterjedőként egygyermekrendszer ellen megkezdéni óhajtanak és pedig elsősorban a felvilágosításnak és a meggyőzésnek ma már mindenütt jól bevált eszközeivel. Ezt a célt elérendő, a Nemzeti Színház művészeiből összeállított társulattal egy, az egygyermekrendszer ostorozó népies formában megírt, 3 felvonású színdarabot óhajtanak a nyár folyamán az egygyermekrendszer által különösen sújtott vidékeken előadni. A színművet dr. Erdős László írta, címe: „A gyermek”.

Ezen művészi előadások nemcsak kulturális és erkölcsi, hanem nemzetmentő jelentőségűek daló tekintettel is felhívom a főfőhatóságom alá tartozó összes plebániai, iskolai-és képzőintézetek, iskolaiigazgatókat, tanítókat és tanítónőket, hogy saját hatáskörükben akként intézkedjenek, hogy a közérdeket megjelölő művészi társulat ne csak meleg vendégzereteltel fogadtassék, hanem hassanak oda, hogy a nép a szóban forgó előadásokat látogatva, anélkül, hogy a darab propagandisztikus természetéről és céljairól a közönséget tájékoztatnák s csupán magasságon rá arra, hogy a darab hazafias cél szolgál.

1459/1927. isk. sz. **Áll. el. iskoláknál működő óradíjas hitoktatók díjazása** érdekében felhívom egyházmegyéim területén állami elemi népskoláknál működő óradíjos lelkészek és tanító-hitoktatók, hogy haladéktalanul jelentsek be, hogy mely állami elemi iskoláknál működnek, mint óradíjos hitoktatók, hett hány órában hány osztályt tanítanak s óradíjot alkalmaztatásuk mely időponttól számít s hitól nyertek óradíjot megfizetését. E jelentések az illetékes kerületi tanfelügyelői hivatalokhoz küldendőek oly időben, hogy a

kerületi tanfelügyelőknél módjában állhasson a hozzájuk beérkezett jelentéseket együttesen legkésőbb folyó évi augusztus 20-ig egyházmegyei főtanfelügyelőmhöz behűdenni. B határidőn túl beérkező jelentések figyelembe vehetőek nem lesznek.

1386/1927. isk. sz. **His Biblia bevezetésének ajánlása.** A Szent István Társulat az új elemi népskolai tantervek kapcsolatos tankönyvformán során kiadott His Biblia bevezetését a főfőhatóságom alá tartozó összes elemi iskolákba leendő bevezetésre nemcsak ajánlom, hanem óhajtom is. Szóban forgó His Biblia új tartalom, mint kiállítás tekintetében elsőrangú és az egyöntetűség végett is szükséges, hogy iskoláinkba már a most közelebbi tanévbem tankönyv gyűjtemény bevezetessék. A His Biblia részletes ismertetését tartalmazza az a körlevél, amelyet a Szent István Társulat mindenesetre plebániahivatalnak megküldött.

1169/1927. isk. sz. **Jánosy Deszö: Zenei Szemle című folyóiratának ajánlása.** Jánosy Deszö, mint az Országos Magyar Cecilia Egyesület igazgatója az 1908. év óta fenntartott Egyházi Zenei Folyóirat helyett 1919. évtől kezdődően Zenei Szemle című új folyóiratot alapított a zeneudomány és a hangszerenyelvtől tovább fejlesztésére. A lap élére új szerkesztőt állított és hét új főszerkesztőt szerzett, úgy hogy ma Magyarország író gárdájának elfje csoportosul a lap új zenei programjának hűségese és önzetlene szolgálataiban. Eddig 5 szám jelent meg, amelyről úgy a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszterium művészeti szakosztálya, mint pedig az Országos Zenei-művészeti Főiskola igazgatósága is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a folyóirat magas színvonalra felj.

Mind ezek alapján szóban forgó folyóiratot a főfőhatóságom alá tartozó intézeteknek, papságoknak, a tanároknak, tanítóknak és hántoroknak beszerzésre figyelmükbe ajánlom. Előfizetési díj évi 10 pengő. Egy szám ára 1 pengő. Az előfizetési díjak az Angol Magyar Bank címére küldendőek.

PÁLYÁZAT.

A faddi rk. iskolások pályázatát hirdető az úresedésben levő IV. sorszámú fájlatkötő állásra. Fizetés fájatmennyiségi; lakás hettő szóba könyvveliséggel, kert vagy kertpótlék. Tartozik stóla ellenében a hántorságban segédkezni. Kántórt képzeltessé igazolandó és bemutatandó. Kérve nyek a faddi (Tolna m.) rk. plebániaira címszöndök. Határidő augusztus 15. Választás augusztus 20.

Részletes helyi tantervek bírálata.

A részletes helyi tantervek bírálatát az egyesület folyó évi május 19-iken tartott ülésében is szóvá tették. Szóvá tették azon szempontból, hogy egyes bírálok nemcsak az nétek vajjon a tantervezésről figyelemmel volt-e a nm. püspöki kar által kiadott hivatalos tantervre s hogy ez alapon az előírt tananyagot az egyes tantárgyakból megfelelő beosztással feldolgozta-e vagy sem, hanem a neki bírálatra kiadott részletes tantervet saját egyéni felfogása nézőszögéből is bírált tárgyavá tette.

Megállt állapotunk, hogy a bírálok általában megjelölték nehéz megfizetésűsülnak igaz, hogy fordultak elő a bírálok részéről túlzások, de itt módot és alkalmat adott a vonatkozó egyházmegyei főtanfelügyelői rendelet a tantervezésről, hogy a bírálok bírálatára elleneszeretéseket tehessenek. Ez nézetem szerint hibának nem minősíthető. Sőt oktatásra szolgáló illetékek. Ha a bírálatok nem volt igazak, az elleneszeretésekből meggyőződhetünk állásának helytelen voltáról és viszont.

Ezen kifogások a most készíthető helyi részletes tantervek készítésénél remélhető-

leg teljesen eltűnnek. A Szent István Társulat által kiadott normal-tanmenet alapján mindenki elkészítheti helyi részletes tantervet. A bírálatok is könnyebbé lesz a helyzetük, mert ők is vezérforrásként fogják venni a normal-tanmenetet. Viszont nagyon ügyeljenek az a tantervezésről, mint a bírálok, ne hogy az a tantervezésről a normal-tanmenet merő másolatára süljön. Világos ugyanis, hogy megjelölt helyi részletes, az általános elvek levezetése másozával helyesen készíteni nem lehet s az lyet helyes részletes tanterv gyűjtemény elfogadást sem lehet. Nincs kizárva az sem, hogy az általános jellegű normal-tanmenetben is lehetnek tövedések és hibák. Tehát mindezek figyelembevételével kell a részletes tantervek elkészíteni s meg is bírálni.

Mind ezek arra utalják egy a tantervezésről, mint pedig a bírálatok, hogy a tantervezésről alaposan mélyedjenek be munkájukba. A tantervek készítői ügyekezzenek töseletese készíteni, viszont a bírálok ne egyéni felfogásukat vegyék irányadóvá a bírálatnál, hanem kizárólag a hivatalos tantervet és utasítást. Így elkerülhető lesznek a félreértések mindkét fél részéről.

H I R E K.

Igazgatótanítói kinevezés. Wirth József, díosberényi és Barth István, szent-hatali rk. kántortanítókat Megpészpüspök Úr Ó Mellettsége, eddigi 25 évi eredményes munkásságuk elismeréséül igazgatótanítókká kinevezte.

Huszonnégyes iskolai találkozó. A pécsi püspöki tanítóképzőintézetben a 1901/1902. tanévbem négyzet tanítók július 6-án Pécsett tartották összejövetelüket. A találkozó megjelentek: Albert Csizsácsi főispán, Fischer Ede főispán, Harsányi Gáspár Gyümölcsény, Herbert Gáspár Bükkös, Istvánffy Háyóly Budapest, Hiss Ernő Pécs, Magyar Sándor Pécs, Mihály Agoston Hódmezővásárhely, Papp György, Papp János Nagyberki, Pütscher Alajos Deszk, Schuch Háyóly Pécs, Spannenberg József Hant, Véték János dr. Pécs, Wirth József Díosberény. Legtöbben családtagjaikkal együtt jelentek meg. Elhangzott a Bombardier Géza, Illes Mihály, Paulics Alajos, Schöndör Gyula és Szabó Gyula. A találkozó nem jelentek meg: Eberhardt János Mucsi, Hosszúváros Háyóly Magyaróvár, Páterján Főrdög Lajos Budapest és Pichter Albert Bradföld (megszöve terítelt). A megjelentek délelőtti 9 órákor a székesegyházban szentmisét hallgattak, amelyet Homocsy István kanonok elm. főtanfelügyelő volt társulattal, Homocsy István kanonokkal, Somssich Béla, püspöki utadalmi gazd. tanácsosnál és Báter János, tanítóképzőintézetek igazgatóval, Szűcs Áron (a megjelentek között) elnökölték. Ezután a megjelentek és Cséjly Flórián irant. Delben közös ebéd volt, amelyet Komocsy István kanonok, volt tanárunk is megjelent egykori tanítványaink körében. A megjelentek elköszöntök, hogy s éu módot, 1927-ben újabb találkozóra jönnék össze.

Tanítói kinevezés. Barony György, a kistibányai rk. kántortanító állásra egyháztanítónak kinevezetelt.

immár kétezer esztendőn át féken tartottak isteni hatalommal s a szüavány csabító színelvel ragyogtak be a hűdelmes élet horzontjára; ezzel éjtették rabul az emberi lelkeket, különösen a tanulásra, tudásra vágó, naiv ifjú lelkeket, amelyek möhön, gyönyörűséggel színták magukba az erkölcsi szabadságnak mámorító levegőjét! Gyorsan terjedtek e tanok s ennek tiltka az, hogy mellőzik az élet nehéz és komoly feladatainak betöltését, — ezzel szemben a lét érzelmi gyönyöreinek teljes és büntelen élvezésére csábítja követőit!

E feltört tanok pusztító bacilusai mindenüvé behatoltak; nyomukon felborult a társadalmi rend s az erkölcselenség mérhetetlen örövényben pusztulás, lelkihálál fakadt az embert szenvedélyek gyilkoló orgáiban! Követői valóban a szó szoros értelmében Isten ostarai lettek! Csoda-e, ha e tanok tanító-mestere lába a pusztító, mindent feljagortó eszmék munkáját, elborult elmével végezi be földi életét. († Turin — 1900.)

Nietzsche és követőinek cserépróbalányát mőkét-e az emberidei magasztos nevére? Szemben állhatnak-e a krisztusi fogalommal alkotott emberideihoz?

Égyenest ellentétek!

Amannak mindent feljagortó önzésével, képességgével szemben szeliden szót emez: „Szeresd felebarátodat, mint te magadat.” Vagy: „Ami egnek tetteik, nekem tetté-

tek.” Amaz a legridegőbb önzéssel hirdeti: „Eggetlen vagyok s kiütem más nincs!” — emez néma ajkkal is tonai nyomán hirdeti a krisztusi elvet: Egy mindenkiért és mindenki Egyért. Amaz öjja követőt a jó emberektől, emez jóságos a végpilanathog s a legnagyobb kínok közepette is hangzik: „Ajtám, bocsáss meg nekik!” — és az embereket jóság szerint osztályozza. Nem a hatalom, gazdagság, tudomány, lángész teszi értékesé az embert; mindenki öj mértékkel mértil, aminő mérőben embertársainak boldogítására, üdvőre válik.

Jóságra, szeretetre van szükségük az egysékeknek, erre van szükségő a társadalomnak, ez a talphőve a tiszta erkölcsnek, amely alapja az államnak!

Jó embereket nevelni, ez a keresztény pedagógia hivatása! Carlyle, a bölcselet egyik legbölcsebbje, Nietzschevel szemben, egyedül a jó embereket fejfogosultságot hirdető Beethoven, — most ünnepeitük születésének 100. évfordulóját — ainek nagy elmője az örök igazságokat is felsimerete, mondta ezeket a soha el nem évülő, gyönyörű szavakat: „Nem ismerem el a felsőbbőség más ismertő jegyét, mint a jóságot.”

A krisztusi tanok emberideája a jóság, a szeretet megtestesülése, ez az igaz, az örök, a tökéletes emberideál!

Most pedig vessünk egy pillantást társadalmi életünkre. Aggódo tekintetünk a nietz-

„Istenem, Uram! — jelentette aláztatosan leboronba a nagy angyal, — megtalálutk a föld legjobb helyét, hol nincs nagy hideg, a nap szeliden ontja melegét, sugaraival bearanog minden s látgy szellő teng a táj felett.”

„Jól van, — felelte a jó Isten, — most mentetek ujra a földre s vigyelek arra a helyre minden szépből és jóból, amit a mennyországban találtok s azután, ha munkátokat elvégzették jöjjetek vissza!”

Hip-hop, szeretszedtek a kis angyalok s hordtak a mennyországból sok mindent a földre. Kis szárnyuk alig-alig bírta a nagy terhet.

Hosszu-hosszu évek múlva ismét megjelent a nagy angyal Isten előtt és jelentette: „Uramk, Teremtőnk! készen vagyunk!”

„Mit végeztekkel jelentsétek!” — parancsolta a Teremtő.

„Uramk! A földnek azt a részét egy gyönyörűséges kertté varázsoltuk. Az északi és a keleti oldalára egy magas kerítést, hegylancot építtem, hogy az ellenség és a rossz szomszédok ellen védő legyen. E hegylanc a Kárpátok, mely északon a legmagasabb, hogy az északi hideg ellen védő legyen e kert. Délről azonban szabadon hagytam, hogy a déli meleg levegő könnyebben felhatolhasson!”

chizmusi tanok terjedését fedezi fel. Fertőző a is az erkölcs levegője s ebben az életfeljagolásban sajnos, ma is szégyentelien való fogalmakká lettek: Isten, hazo, csalód, vallás, szelidség, közőért való munkálkodás, s jutalmuk? — egy szánalmat, megvetést kifejező mosoly, egy boldonk minősítő becező szó. A szabadság fogalma szabadossá sülyedt s mint ilyen hódítja a teret a meglett koruak, a felöltők, a serdiutók gondolatörében. Ennek folyománya az, hogy az emberek nagy átlaga ma nem felel meg a magasosabb, eszményibb élet-hivatásnak, nem tarja példaképének a krisztusi emberideált! Ma törőnnel kell megküzdni azt, aminek kerüléséhez azelőtt elegendő volt a lelkek mélyén lakozó erkölcsi erő!

A gondviselés végzéséből átszenvedtük egy reitenetes világháboru angyati és erkölcsi pusztulást; ennek szennyes hullámai sodorták megalkat és fokozottabb erővel megnyilvánuló jelenségek. Szívünk elszorul, szemünkben könny remeg, ha a háborút nyom követő viráglatos, madárdalos kikeletre száll vissza emlékezésük, amely erkölcsi tereu csak pusztulást, halált hozott! Dermesztő lehelete érintette a lelkeket ebből a tetszhalálból olyan nehéz a feltámadás!

A jószágnak, a szeretet melegen jelen-sen át kell hatnia a lelkeket, hogy ez nagyobb mértékben bekövetkezze!

„Én meg, — folytatta egy másik, — a folyók részőre medreire átam. A Duna, Tisza, Dráva, Száva és sok kisebb folyót veztettem végig a kertem. A Duna és Száva délről védelmezik a rossz szomszédok ellen!”

„Erdők angyala, te mit végeztél?” — kérdezte az Ur.

„A hegyeket erőkkel koszoruztam, — felelte — hatalmas jenyőkkel, melyek égfélő törnek, bájos ligetekkel, hol a kis fülemüle tanyáz, pajzán mókusok szökdelnek az ágakon s a hegyek oldalából ezüstös patkocsika eszorgedezik.”

„Hozd te angyalkám, — folytatja a jó Isten, — hófehér szárnyadat mi festette feletőre?”

„A hegyek mélyébe aranyat, ezüstöt, sőt, kőszőnet és vasat rejtettem!” — felelte a hormos szárnyú angyal.

Ezútan észrevett a jó Isten egy apró, csöpp kis angyalkát és kérdezte: „Talan te is ültél valamit a földre, kicsiny angyalkám?”

„Én Uram, — felelte a mennyországból legkisebb angyala — a réteket, a mezőket tele hirteltem illatos virággal. A kis nejeftis emlékeztetni fogja e szép kert lakóit, hogy Tőged Uram, soha el ne feledjenek, az égő piros róza szeretetét jó fahasztani trántud Istenem, az ibolya szerénységére fogja őket

Az igaz emberszeretethek el kell foglalnia az őt megillető helyét!

A mi Mesterünk a legideálisabb ember! Az ő pedagógusjának vagyunk mi kath. tanítók munkásai; haladjunk nyomokban! A ő szelleme szerinti jöembereket kialakításával fogunk sikerben megküzdhetni az ellenáramlatokkal. Ezért az altruisztikus feljagost kell beinni nevelő oktatásunk minden mozzanataiba!

Csüggedt a szívünk? Megtört a lelkünk? Kifáradunk a nemes, szép eszmék művelésében, hisz kőhajlításokkal viszozották legfőbbnyire buzgó főrebükket?!

Hallgassunk Mesterünk biztató szavára: „Mit féltek? Veletek vagyok!”

Midőn gr. Apponyi Albert, akkor külügy-miniszter, meglette az első lépést ahhoz, hogy a tanítószag angyali helyzetén jautson, sajnos, nagy ellenzérése talált minden oldalról. Különféle udak, kifogások hangzottak a tanítószag ellen, esabhog lehetetlené tegyék terönek kijelét. Régen volt, innen-onnan 20 esztendőre; a napilapok foglalkoztak az ügygel, olvasam, lehettem hatott, így maradt meg emlékezetemben. Valaki akkor azzal kezdte meg a tanítószagot, hogy túlságosan ideális! A gróf mosolygva, szeliden válaszolta: „Még ideálisak se legyenek, hát akkor miből éljenek?” Talán más értelemben mondta a nagy ember e szavakat akkor, de valahogyan nagyon közel járt a hivatott tanító

tanítani s a hamvas, fehér lilom a tisztaság és ártatlanság jelképe lesz.”

„Munkátokat jól végeztétek, — dicsőerte meg a jó Isten az angyalokat, — most már csak a kert lakóit fogom kijelölni.

„Uramk, Istenünk! nézd-nézd, ott jön egy angyal, talán eltévedt szegényke!” — szölkak az angyalok s a messze falókból gyorsan közelegő angyalra mutattak.

„Uram, — szölk az angyal, mikor végre megérkezett, — bocsáss meg, hogy elkstem de én — mikor a parancsolt munkát elvégzettük, még egyszer megnéztem azt a gyönyörű kertet, hogy rendben van-e minden? S amint így nézegettem, egyszerre észrevettem a kertől olyan mind messze egy gyönyörű kéző tengert. Óh Uram! oly szép az a tenger, olyan mint a földre szállt két ég-ből, az aranypap ugran fűrdik meg benne és ezer meg ezer halacska fürjen lubickol habjaiban, partján csodás növények díszlenek. Ez a tenger az Adriai tenger. A kert határait az Adriai tengeri jelölkem, meg, hogy a lakói is örülhesenek annak a csillogó, rogyogó, hullámozó tengernek.”

S a jó Isten ezután kiálászottja ősemtilk, a magyarokat, hisz akkor még Ásiában lakak, kiövezte őket onnan, kereszttel vezette Európán és több mint ezer évvel eselőtt

Mese

Magyarország megteremtéséről.

Mikor a jó Isten megteremtette az eget, a földet, a napot és a csillagokat, megparancsolta az angyaloknak, hogy menjenek és keressék meg a földön a legjobb helyet, ahol sem nagyon hideg, sem nagyon meleg nincs. Blundit tehát az angyalok serege, hogy Isten parancsát teljesítse.

Végig kutatták a föld minden zugát. Északon fázosan összebujtak az angyalok. — „Óh itt nem jó lenni, itt nagyon hideg van!” — mondták és kerestek tovább.

Majd egy olyan vidékre értek, ahol szárnnyü meleg volt. — „Itt sem jó lenni, mert míg északon fagyos a táj, itt meg elég minden!” Szomoruan néztek egymásra s mármár vissza akartak repülni a mennyországba, mikor gyors szárnyalással jött egy nagy angyal s már messziről kiáltotta: „Testvérekém, ne busuljatok! Megtaláltam a földön a legjobb helyet! Jertek, jertek, megmutatom!”

„Ez az a hely kis testvérekém!” — szölk a nagy angyal, mikor végre megérkeztek s a mi édes hazánk területét mutatta.

Boldogan repült vissza az angyalok serege a jó Istenhez.

Püspöki rendelet.

1206/1927. ísh. sz. Az elemi iskolai hitoktatás szabályozása. Az 1926/27. évi bezáró iskolafeladatai jegyzőkönyvekből meggyűzőséssel szereztet tudomást arról, hogy egyházmegyém tiszt. lelkeszéi szent hitvitáitukhoz és a hitoktatás fontosságához mérten teljesítik hitoktatói kötelességüket. Mégis, eltekinthető, hogy a hitoktatás terén alig lehetünk tulshak, arról is meggyűzősödést szereztet, hogy helyül-közszel az sem törtenék meg, amit helyllékkipásztori buzgósággal és körültekintéssel még azon plébániai intézkedésekkel lehetne elérni, amelyek a filialis egyházak iskoláinak száma vagy átváltsága miatt a hitoktatás lelkeszéi ellátása az illetékes plébánosok, segédkülkeszések, mint pedig az érdekeltekhöz szókéségek fokozott megterhelhetősévé jár.

Bzsh alapján elfogadtam az a memorandum, amit főtanfjülgelyöl a hitoktatás ügyé-

ben, egyik hiváló kere. tanfjülgelyöl szókvekegésében Elemterjesztési szövevevlem, hogy az jelen szam alatt a Kutholikus Iskolában egész szókvevevlehez közzé tétessek.

Különösen kiemelem a követhözhet:

1. A hitoktatás végzése az illetékes plébánosoknak és segédkülkeszéseknek sz személyes kötelessége;

2. Tanított csak az egyházmegevei fjtóhatóság bizshak meg a hitoktatás rendszeres ellátásával. Mégis az első szent gyónásra és az első szent áldozásra feltétlenül felkésnek hely előkészíteni a gyermekeket;

3. Meghívónak, hogy a hitoktatásra vonatkozó minden adatot a legnagyobb pontoszággal jegyeztessek be az iskolafeladatai jegyzőkönyveibe. Ennek ellenözésével a kerületi espereseket és tanfjülgelyöket bizom meg.

Egyházmegyei fjtanfjülgelyöi rendelekek.

Ad 1206/1927. ísh. sz. Az elemi iskolai hitoktatás szabályozása. Megyeepüspök Ur Ö Méltóságának 1206/1927. ísh. sz. fenbete közötti rendelete alapján az elemi iskolai hitoktatás mikénti végzése és ellátására vonatkozó, irányelveket és utasításokat magában foglaló rendelkezési tudomásszövevelet és szoros mhezözrtás végett közlöm illetékes plébános és segédkülkeszések hitoktatókkal és a hitoktatást végző, illetve abban segédközöntantókkal:

"A jót hitoktatás a lelki élet alapja, ezen nyugszik az egész keresztény élet. Kivéve a haladók közöntantást, nincs ennél sürözsebb lelkeszéi feladat... — E nélkül hiábavaló az egyházi szókészlet, eredménytelenül a puzstakban hangzik el a lelkeszölözési predikáció a gyümölcsötlen, mint minden felbuzsító... " (Sióss A. Kutholikus hitoktatásról, 62. oldal) Mert "a hitoktatás tulajdonképpen a föld megmunkálása. Ebbe a föld megmunkált földbé később nem fogjuk haszon nélkül bevetni Isten igéjének magját a predikációban. A jót katehezizzati ifjúságból lesz később a prédikáció jóöntaluta és fogköny hallgatószöveve" (Dr. Mihály Á. — Az igazbíróság, 219. oldal) Az iskolai hitoktatás célja ugyancs "a keresztény életnek felkésése az ifjúságban s ennek a keresztény nagykorúságra való kiképzése". (Schuch L. — Lekipászorközösztat. I. köt. 180. oldal.)

Azért sürözte és sürözti az Egyház mindenkor a hitoktatás megteratását. A sok közül csupán néhány hazai rendelkezésre utal. Már az 1858. évben tartott tárgyalású értekezlet elrendelt, hogy a pap hitoktatás "az iskolában lehetnek legalább kétszer jelenjenek meg... Az 1863. évi tartott egyházmegyei zsinat utasítja a lekpiásztókat, hogy "különös gondjuk legyen a filialis egyházak gyermekeire... hogy ekkor megfelelő időközönként gyűjtésnek maguk közé... és külön is ottassák ha talán nem lehetnének jelen a rendes hitoktatásokon", továbbá "mint ahogy a lekpiásztóknak legszürözsebb lelkeszermeti kötelességük, hogy a hitoktatást a népiskolákban

ellásák, ezt a kötelességüket személyesen tartoznak teljesíteni; azért is minden hely szerdáján és szombatján jelenjenek meg az iskolában és tartsk meg a katehezizzati iskolákban pedig esütözöként volt; követhözhet, hogy a materbel hitoktatás el ne maradjon, a filialis hitoktatásnak a fenmaradó hétfő, kedd és péntek napokra kellene esnie. Az idő arányos beosztásához szömüntözöként ajánlatos a filialiskólan a kedd és péntek deléjeite. Már most ott, a hol csak egy vagy két filialis van, a heft hitoktatás megtartható, mert első esetben vagy kedden, vagy pénteken, utóbli esetben egy filialista kedden, a másikba pénteken megy ki a hitoktató. Ha három filialis van a plébánián, akkor — kedd és pénteki napokat a filialis hitoktatásra szávna — sorrendben száll ki a hitoktató, mely esetben egy és fél héten belül minden filialisra jut egy katehezizzati, ha pedig négy filialis van, akkor is meg lehetnek tartva hitoktatások minden filialisban a szor indult napokon, amelyek kedd és fél hét hártem kerülhet át a sor minden közöztege, anélkül, hogy a materbel hitoktatás el kellene mulasztania. Ha onnél is több filialis iskolája volna a plébánián, akkor esetleg a tanított megbiözhatósága szrint ossza be kiszállású mégis úgy, hogy a filialis hitoktatásra szánt keddi és pénteki kimenetelek betara. — Egyéb ként megmunkálható a helyszöveveletben, mert pl. kaplányállás nélküli plébániai három filialis iskolával csak hét, négy filialis iskolával csak egy, öt filialis iskolával csak kettő, hat filialis iskolával nincs, heft filialis iskolával csak egy van. De megjegyzem még, hogy a legujabb tantervi előírás szrint az osztatlan iskolákban hittanári csak három óra a materben, ahol a hitoktató az előrt kettő óra a három csoportra osztott hat osztályban egy napon, egyfilialisan végzi, ott hetenként még egy alkalommal több kínálkózik a filialis hitoktatásra. Végre valamely egyházmegyében oly plébániai, melyek filialis iskolában oly csekély a tanulókölétszám, hogy alkalmasabb volna a hittanári iskolák növekedék valamelyik központi felkészi iskolába hitoktatásra szözözötten.

Ezen beosztás a mellett a plébánosnak esetleg kedd, szorda, esütözöként, péntek és szombat deléjeite a hitoktatások foglalkán el, szabadsnapja maranda hétfőig szor nap és az összes napok delutánjai.

1. A segédkülkeszél süröz plébániai filialis közökeinek iskolai hitoktatás munkamegözötással nem útözözhetik nagyobb nehézségek.

A filialis katehezizzati megtarthatószaga szömüntözöként szükséges, hogy a plébánia összes iskoláján hitoktatást olyan napok és órákra tűzük ki, hogy a hitoktató tényleg megtarthassa. Emeltem pedig azt, mivel a múlt tanévben e tekintetben lehetetlen beosztás órárendeket láttam. Volt olyan órárend, mely ugyancszen napokra írta elő a hitoktatást a kettő filialisan, mint a materban. Mint ahogy pedig egy időben két helyen nem lehet, val-

mely katehezizzati el kellett mulasztani. Volt olyan órárend, mely in máre delután 1—3 óráig tette a hitoktatást. Ezen esetben hányzor nem mulaszt a lekpiásztór pontosan hitoktatásra! Megjegyzem, nem emelész, hitoktatás volt előra. Találtam olyan filialis iskolai órárendet, ahol a hittan hétfő deléitől 1/10—10 óráig az I. és II. osztálynak, szerdán deléitől 11—1/12 óráig a III. és IV. osztálynak és szombat delután 1/12—4 óráig az V. és VI. osztálynak volt előra. Ezenkívül volt 1/4 óra hitemelés. Ezek szrint az egytanerős iskolában a három csoportra osztott három filialisnak három külön-külön napon volt hitoktatása, követhözte a hitoktatónak hányozben kellett volna hetenként kimenie a filialisba hitoktatásra. Ez lehetetlen. Láttam olyan órárendet, mely szrint a filialis egytanerős iskolában kedden és szombatán deléitől 9—1/10 óráig az I. és II. osztálynak hittan, 1/10—10 óráig a III. és IV. osztálynak hittan, közbe 10—1/11 óráig az V. és VI. osztálynak szántan és csak azután 1/11—11 óráig az V. és VI. osztálynak hittan volt kiíra. Ha tehát kiszállt a hitoktató, akkor 9—10 óráig tartott hitoktatást, 10—1/11 óráig szünetelt kellett a csak azután folytatná a katehezizzati. Ez is lehetetlen beosztás. Azért szókésztes mindenekelőtt a helyes órárend készítését!

A materban a plébánosnak nehézség nélkül meg van az alkama a hitoktatásra, mely a leguóbli helyen a mindennapi iskolában szerdán és szombatán volt hitoktatás a három csoportra osztott I + II, III + IV, V + VI, osztályokra egyenkint husz percz szávna, a fenmaradó egy órát fordítsa a tanító emelésre. Az osztott iskolák egyes csoportjainak hefti négy órát ír elő az új tanterv: kettő óra hitoktatás, kettő óra emelés. Az egytanerős, filialis iskolákban a heft három órából szánt kettő órát fordítsa a hitoktatásra és egy órát fordítsa az emelésre, mely a katehezizzati fontosságból az emelésnél és a hitoktató kiszállása előre nem látott okkóbb többözr elmaradhat; ezen szókészte miatt a rendelkezésünkkel időt fel kell használnunk. Ha kettő tanerős a filialis iskola, egy-egy csoport részre legalább egy-egy óráig, vagy 40 percz szánjon a hitoktatásra, a fenmaradó "kettő óráig" emelésre fordítsák. I. k. külön két óra az egyik, külön két óra a másik csoportban.

A hitoktatást lehetőleg deléitől tartsk, mert a deléitől tanulás által igénybevett tanuló delután már fáradóbb, követhözte az iskola, mint a leguóbli kápolán iskolákban. A materben kilenc óra előtti időre ne tűzük ki a hitoktatást, mert a tapasztalat igazozza, hogy a szentimne utófordulható keresztelések, provísiók, híveinknek a plébániahivatalban ügyes-bajos dolgaik miatti megemlésesei s egyéb teendők miatt nem tarthatnók be pontosan óráinkat, — sőt ezen ezért kívánatos, hogy ott, hol egy vagy két katehezizzati iskola, mint a leguóbli kápolán iskolákban, az órák pontos betarthatósága szömüntözöként a hitoktatást deléitől 10—12 óráig tűzük ki, hasonlóképpen a filialis iskolákban is, mert a filialis közöke, név e kimenetek, töleg rossz utamon, néha több időt igényel. Igaz, mint ahogy a hittan a legnehezibb tantargyak közé tartozik, azért azt az egyes osztályokban a reggeli, első órákra kellene tartanunk, mert ilyenkor még plüsz és fogkönyval a gyermek esze, amennyiben azonban ez, mint a leguóbli esetben, nem lenne betartható, legalább arra kell ügyelnünk, hogy a hittanra előtt ne fáradjanak ki a tanulóik, azért a hitoktatást megelőző órákra csak könnyebb tantargyak, mint pl. írást, olvasást, földrajzt s hasonlókát vegyünk az órárendbe.

Ha csak egytanerős az iskola, három óra fordítható csupán a hitoktatásra. Ezen esetben a materben esetleg szorda és szombatán deléitől 10—11 óráig lehetetlen hitoktatás a három csoportra osztott I + II, III + IV, V + VI, osztályokra egyenkint husz percz szávna, a fenmaradó egy órát fordítsa a tanító emelésre. Az osztott iskolák egyes csoportjainak hefti négy órát ír elő az új tanterv: kettő óra hitoktatás, kettő óra emelés. Az egytanerős, filialis iskolákban a heft három órából szánt kettő órát fordítsa a hitoktatásra és egy órát fordítsa az emelésre, mely a katehezizzati fontosságból az emelésnél és a hitoktató kiszállása előre nem látott okkóbb többözr elmaradhat; ezen szókészte miatt a rendelkezésünkkel időt fel kell használnunk. Ha kettő tanerős a filialis iskola, egy-egy csoport részre legalább egy-egy óráig, vagy 40 percz szánjon a hitoktatásra, a fenmaradó "kettő óráig" emelésre fordítsák. I. k. külön két óra az egyik, külön két óra a másik csoportban.

Mint ahogy foleg az I. és II., némeleg a III. és IV. osztályokra szókészöztek, az V. és VI. osztályok már eszenben is tudják emelzni, betanulni a leckét. Ajánlatos az emelési órákat lehetőleg a hitoktatás órájait megelőző nap delutánjárta tenni. Például az egytanerős iskolában, ha kezen szál a két hitoktató, mint ahogy heft három óra van előra, a kettő órát az egyes csoportokra osztva, a fenmaradó husz percz fordítsák a tanító emelésre, a fenmaradó egy órát heft három delután félórán és pénteken félórán emelteszen a tanító. Úgy elérjük, hogy a tanuló a honlapi leckét már megelőző napon tanítozával tanulja; akik nem tudták betanulni a leckét, azok közül egyik rész tánat kedvet kap, a másik rész tálan lelkesmerete keszteti, hogy otthon folytassa a betanulást megelőző napon, követhözte felosztású satsa meg a hitoktatást, a heft tanuló otthon nem tanul, mert ezen felözra hagyatkozók, mely sok esetben a gyengébb tanulókra nézve már kösözök fog bizonyulni. Ezen beosztással továbbá minden leckét kétszer lehet emelészteni. Kedden deléitől léven ugyancs hitoktatás, az akkor feladott leckét emelésre emelészte, szözözötten a szerdai hitoktatás emelésre emelészte. Ha pedig pénteken van a hitoktatás — esütözöként az ismétlőköknek léven előadás az emelés szerdá delután és szombatán volna megtartható.

Mint ahogy az előre nem látható lekpiásztori teendők, esetleg betegsék, rossz-illó és utak a tanév folyamán nem ritkán megzavallják a kiszállást, azért minden filialis hitoktatás feltétlenül kettő órát vegyen igénybe. A jelenen,

rendelkezők korából, és a parlamentarizmus idejéből. A kultuszminiszternek, mint főügyúr képviselőnek új terhek hirtetésénél minosen joga s főügyeur sem róhat ki új közgoy vagy magánigoy brokös terheket. A fenti királyi intézmány alapján a hivetköl hérolvetni fuvart, de csak a vasár- és ünneppai isztentiszteletekhez, egyéb lelkezi funkciókhoz nem... A lelkipásztori funkciókhoz eddig a hivet által, uradalmi eszélekedni pedig az uradalm által adott fuvár „laudabilis consuetudo”-ról, amelynek fenntartására ökördönti kell: közgazgatásilag azonban kikényszeríteni az 1783. évi királyi rendeletlen tulmenegöl nem lehet. („Papok Közlönye” 1917. évi 3. szám, 134. oldal).

A természetesen fuvár megtagadása esetén az csak közhasznói kölltségesséssel biztosíthatjuk, erre már az jogalapot az 1869. évi XXXVIII. törvények 3. fejezetének 11. §-a, mely szerint „A hivetelekek mindazon köllségeiknek, hol hivetk laknak, saját erejüköl tarthatnak fenn és állíthatnak föl nyilvános népoktatási intézletek, az ily tanintézetek felállítására és fenntartására hivetk anyagi hozzájárulását a saját képviseletek által meghatározandó módon és arányban, amint eddig szokásban volt, ezután is igénybe vehetik...” (Pálmák Béla: Népoktatási tanítók törvénykönyve, 648. oldal). Ezen esetre ad utasítást 1912. évben 4361/1912. szám alatt megjelent pécségházmegyey püspöki rendelet is.*

A hitoktatás rendszeres megtartása előzomban még több hivet, főleg a fióközsegekben nagy nehézségek ökördölnek. A lelkipásztori bürokrácia már sokat lebecsült ökördölnekesek közül. De a szükséges fuvarkérdés többfélre még mindig nincs megoldva. Utasítom tehát a tiszt. iskolaigazgató, plébános urakat, hogy mindazon fióközsegekben, melyek eddig a hitoktatás teljesítéséhez szükséges fuvart nem voltak hajlandók természetben kiszolgáltatni, az illető közseg iskolászekének évi kölltségvetésébe vegyenek fel akkora összeget, amennyiböl a kéthetenként, vagy legalább havonta egyszer tartandó hitoktatás alkalmára szükséges fuvár köllségeit fedezni képesek...*

! A fentiek szerint világos, hogy az adott viszonyok között, I. a hivet volna lehetséges a lelkipásztor filialis hitoktatása és 2. ezen alkalommal az általános ismétő iskolai tanulóknak a hitoktatásba történő bevonása, 3. milyen módon volna biztosítható a hitoktatáshoz szükséges fuvár?

A filialis iskolák hitoktatása körüli nehézségek nyilvánvalóak, de még nyilvánvalóbbak azok a borzalmas következmények, melyek a hitoktatás elmulasztásából származnak. Hogyan hathat ugyanis a gyermek lelkeire, ha egy év leforgása alatt csak egy kétszer látja a lelkipásztort az iskolában? Mit gondolhatnak a gyermekek szent vallásukról, annak fontosságáról, midőn annak tanítását elhanyagolva látják. A lelkipásztor a tanítóra bizza a hitoktatást; s ki tudja, elvégzi-e s ha elvégzi, hogy végzi azt! Az ilyen iskola tanítója — hála a jó Istennek a kivételéktől, — ha a fióközsegekben nincs szentmise, a normál 3/5 km. távolságra meszköz fekvő közsegöl, vasár- és ünneppapokon ritkán fog bejönni a matterba szent misére, tanítványai látván a példát, még ritkábban, — s felnövekedvén, az eszokások következtében talán éveken át nem hallgatnak szentbeszédeket és szentmisét. Mik lesznek ennek következményei, a család, község, társadalom, állam és egyháza névé? Ilyen ifjúságra támaszkodhatunk-e, ha esetleg a múltidő még nagyobb törekvölést kell ki a jövőben a társadalom, állam és egyház? Hiszem, hogy a multban, de a jelenben is oly könnyű szerrel működhetek és működhetnek a népnél a felforgató eszmék terjesztői, egyik legjelentösebb oka, hogy ezen nép abban az időben

nem részesült kellő hitoktatásban. Azért azon végzetes bajokból, melyeket a filialis iskolák hitoktatása körül tapasztalhatunk, az egyház és államnak korlölve, vasmarkokkal kell segítenie. Az államnak már saját érdekében is nyujtania kell a hitoktatás megtarthatására minden lehetőséget, az egyháznak pedig Isten dicsőségére és a lelkek üdvére a legintenzívebben fel kell használnia minden lehetőséget.

1647/1927. szám. Magyarország kormányzója archiepének beszerzése az iskolák részére. Sirelisky-Fiók udvari fenyképésza (Budapest, IV., Kecskeméti-utca 19. sz.) útész nagybányai Horthy Miklós ur Öfoméltósága arcepét az iskolák számára kiadta. Midőn eme körülményre felhívom a felügyeletlen alá tartozó iskolaigazgatókhoz, számolóépen, Saimesek, könnyen áttekinthetők. Azzal, hogy az egyes mezölomb állatok, tárgyuk helyesen megjelölhetők, a szerző igen kelépen áthidalást szerez a tárgy szemléltetéséhez. A számolóégy beszerzését illetőleg fennnevezett tanítóhoz intézendők a megkeresések.

1594/1927. sz. Tanulmányi kirándulások tartásának ideje és módja. A ker. iskolaigazgatótát jegyzőkönyvekböl öförmélen állapítottam meg, hogy a Pécségházmegye főhatósága alá tartozó rk. tanítóktó fáradságát nem kímélve tettek elget az új Tantaró és utasítást megjelölő helyein ajánlöl tanulmányi kirándulásokról szóló rendelkezésnek. Sőt voltak egyesek, kik a tanulmányi kirándulások nagy hasznát szem elől tartva, a tanulókat szorgalmi idő alatt 4—6 napos kirándulásra vittek Budapestre, vagy más távolos helyekre. Amikor a fél- és egy-napos tanulmányi kirándulások hangsúlyozottan ajánlom, ugyanakkor elrendelem, hogy a több napot igényölő kirándulások lehetőleg a husvétit zúndöl alatt, vagy az évvégöl vizsgák után történjenek. Minden eltérő tanulmányi kiránduláshoz kerülett tanfelügyölő úján ki kell kérni az egyházm. főtanfelügyölő engedélyét is. A köllségebb tanulmányi kirándulásokon csak azok a tanulóknak vegyenek részt, kiknek szüleit a mai drága időben az elég tekintélyes utkölléséget önként és szivesen megfizetik. Leánytanulóknak az ilyen több napot kitölöl utazásra csak azon esetben bocsáthatók, ha azon a saját oszátlytanítóójuk is résztvesz. Továbbá elrendelem, hogy az illetekes tanfésztöl a kerületlen tanfelügyölő úján minden egyes esetben nekem bejelentse, mikor és hová szándékoznak tanulmányi kirándulást vezetni, ha azok egy napnál tovább tartanának; mennyi az utkölléség s névelő mely tanítóknak vesznek azon részt, csak fuvart vagy leányokat visznek-e magukkal.

1595/1927. sz. Számolóégy ajánlása. Bauer Henrik, dombóvári áll. tanító által szerkesztet, dominó-rendszerben alapölő számolóéget a felügyeletlen alá tartozó iskolaigazgatókhoz és tanítóknak figyelmébe ajánlom. A számolóéget a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 69.204.1926. sz. alatt az egész ország területére engedélyezte. Az engedélyezés megelölő bírálat megállapította, hogy: „a számóképek alkalmazása a 1-16/20-ig terjedő számkör földolgozásánál igen helyes és értékes gondolat. Ezek a számóképek az emellett pszichológiában megállapított és a gyakorlatban igazolt változatokban könnyen megjelölhetnek a szerző számolóépen. Saimesek, könnyen áttekinthetők. Azzal, hogy az egyes mezölomb állatok, tárgyuk helyesen megjelölhetők, a szerző igen kelépen áthidalást szerez a tárgy szemléltetéséhez. A számolóégy beszerzését illetőleg fennnevezett tanítóhoz intézendők a megkeresések.

1608/1927. sz. Vasuti fésztési díj és hadipótlék. A Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület közzéjlesztésén hozott határozat alapján az egyesület elnökségének megkeresésére Baranyahármegye alsipánja által adott választ tudomásövel pégett egész terjedelmében közlöm:

HIREK.

Főpásztori elismerés. *Henri Bol-dissár, lányoskövi rk. igazgató-kántortanító-nak 25 évi tanítói jubileuma és Oblán Mária, lányoskövi tanító-nak 40 évi tanítói működés után nyugdíjba vonulása alkalmából Meggyéspüspök Ur Öfoméltósága legmagasabb elismerését és köszönetét nyilvánította nevezettekhez intézett leirataiban.*

Öveges Hálmán, a Katholikus Tanítók Országos Szövetségének közisztéletben álló elnöke és hűséges hitvese augusztus 2-ikán ülték meg házasságuk 40-ik évfordulóját Balatonlellén. Ebből az alkalomból a balatonlelléi kath. tanítók üdölőházában szabadságukat élvező tanítók bensősége meleg ünneplésben részesítették a jublölő házaspárt.

Tanítók 46 éves falálóhozja. A pécsi püspök tanítóképzőintézetét vol növendéskét f. évi szept. 6.-án, Pécssett 46 éves találóhozóra gyűnlése össze. Erre a találóhozóra a már előbb és utóbb végzetettek is szivesen látják. Bövebb értesítést adnak mindennél Buzságy László, Galambok és Bodonyi Nándor, ny. igazgatótanítók, Pécs, Seicutszky-tér 9. sz.

„6073/1927. alisp. szám. A Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület Elnökségének, Pécs. A vármegye közgazgatási bizottságához intézett kérelmükre értesítsem, hogy egy a vasuti hadipótlék után fizetendő fésztési díj átválalása, mint a kedvespótlékban való részesítés ideánti kerelmükkel a közsegi iskolák, mint a közsegi támogatást igénybe nemni kituló feltevése iskolák tanítóinak esztröl-estére kell a közsegi képviselettel tárgyalni, midant a hűség öfomkormányzati jogkörébe tartozó ezen kérdés felett az van hivatalos írás sorban határozni. Pécs, 1927. aug. 8. Fischer s. k., alsipán.”

1655/1927. sz. Debrecenöl-Pannon-halmágy címen Bilkei Ferenc székesfehérvári plébános, I. esperes tollából egy kitölő hitödelmi irás jelent meg, amely alcímében ugyan a „megérteszt heresó protestáns testöveleinkhez” szöl, tartalmánál fogva azonban elsősorán történelmi és hitödelmi anyagot nyújt a protestantizmus keletkezéséről, erkölcsi, történelmi és társadalmi hatását illetőleg a katholikus érdeklölő közönség számára is. A katholikus tanítóknak uszerü, érdekesített, népszerű megjelölésben kerülnek tárgyalásra. A 292 oldalas, teljes állíttatás könyve ára 4 pengő. Megrendelhető a szerzőnél. Portó 30 f. A katholikus iskolák könyvtárára részére ismeretelem és ajánlom.

Sass György, szederkényi rk. igazgató-tanító nyugalmaba vonulása alkalmával meleg ünneplésben részesítette Szederkény közsegi. *Sass György 42 éve működött a tanítói pályán s ebböl 35 évet Szederkényben töltött el. Müködési ideje alatt mindenkör dicsöretremelölő magatartást tanúsított s a gondjaira bizott gyermekekét jól gondtal nevelte és tanította kiváló eredményel. Az ünneplégt közsegi diszhözgyülés vesette be, amelyen Halmany József mondott bucsuatöl beszédeket és a közsegi házlya jelölő egy enist szerleget nyujtolt az *Sass György* igazgató-nak. *Reinhardt György,* palotabozsoki tanfelügyölő-plébános emelkedett hangú beszédben méltolta a tanító munkásságát és a nyugalomba vonuló igazgató érdemeit s felolvasta *Ungváry püspök Ur Öfoméltósága* elismeröl leirátát. Ezenkívöl vol tanítványai köszönetölleket szerellett igazgatójuknak. Este társasacsorba volt, amelyen *Galambos Hálmán* máriakémetendi plébános és *Iselstóger Eajos* ollassi esperesplébános mondottak felköszönetöl az ünneplésre.*

Tanítói kinevezések. Nagy István főbíró, nagybíró, tanító a páksi VI. sorsz. rk. tanítói állásra és Koleszárics Sándor, a regenyi rk. kántortanítói állásra egyházhatalosítást kinevezettek.

Nyugdíjintézet bejelentése. A 15.000 1924. IX. sz. vkm. rendelet alapján előírt nyugdíjintézet bejelentés megkönnyítést végezt az elm. főtanfelügyelőség gondoskodott a bejelentési minta kiomattatásáról. Darabja 50 fillér. Megrendelhető a Haladás Nyomdarszervezeténél, Pécs, Király-u. 21. sz. Mór-utca sarkán.

Fadd hitközség újonnan épített nagy-arányú és mindenfelén modern iskoláépületét Megyéspüspök Ur Ö Máltósága szeptember 4-én fogja felszentelni.

Nyugdíjintézetek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur Gyulay József kövágószőlősi, Harka Sándor pellerői igazgató-kántortanítói és Pech Jakab szárászri rk. kántortanítói I. évi szeptember 1. hatályú nyugdíjintézet a népszerűtlenség és a népszerűtlenség és a népszerűtlenség miatt a Megyéspüspök Ur Ö Máltósága és a nagym. vallás- és közokt. miniszter ur elismerésüket fejezték ki.

A Szigetvári Esperesi Herület Tanítói Helye 1927. szeptember hó 27-én Sellyen a róm. kath. iskolában tartja őszi gyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Fél 10 órakor szentmise. 2. Gyakorlati tanítás a beszédelemtanulmányokról IV. oszt. arra a napra előtti anyagából — tartja Ludvig Károly sellyeni tanító, utána rövid bírálat. 3. Előnk megnyitói — mondja: dr. Kápolnai Zsigmond ker. tanfelügyelő. 4. A család és iskola együttes feladata a gyermekfajosság határos erk. élete érdekében — írta és felolvassa: Main József csebényi tanító. 5. A világi életről beszámolója s a tisztákr. leköszönése. 6. Tiszta-kr. választás. 7. Indítványok. 8. Az új v. elnök záróbeszéde. A gyűlés után társas ebéd.

Tanító urak figyelmébe! A Haladás nyomdarszervezetének rakfárát Intés és Vétit, Egyéni-áll. Törzskönyv-lap és Kísérőlevelét nyomtatványokkal kibővítette és így az összes egyházmegyei és községi nyomtatványok beszerezhetők.

30 barangyi elemi iskolás tanulmányútra Pécsre. A vajssláki és daróthalmi rk. elemi iskolások 30 tagu csoportja jött Pécsre, hogy megtekintse a város nevezetességeit. A tanulót Sárovary József vajssláki káplán és Bolkovits István, vajssláki rk. kántortanító kaulaolalk. A tanulók megtekintették a székesegyházat, a Zsolnay- és Angster-gyárat, a múzeumot, a papnövelőt, Pius-internátust s még aznap az esit otthonat visszatértek otthonukba.

Egyházi énekek sárszegi Baán László, balatonfüredi tanító által (vegyeskarrá vagy szóló éneklésre) c. alatt kiadott füzetét, mely 5 egyházi éneket foglal magában, olvasóink figyelmébe ajánljuk. Ára 2 P. Megrendelhető szerzőnél. A befolyó jüvedelemből az épülő balatonfüredi rk. templom orgonaaalpar jávut hűdájna szolgálát.

„Haladás” Nyomdarszervezeténél, Pécs, Király- és Mór-utca sarkán.

Dr. Ákos Ferenc: Egy marék por bölcselése. A Pécsi Katolikus Tudósító esen a címen gyűjtötte össze egyházmegyéjünk korán sirba szállt egyike legülsőbb papjának válogatott beszédeit és előadásait. Amíg él, nemes eretemben vett szencziáció volt, ha a szöszékre vagy az elődők asztalhoz lépett, Pécs fejlethetetlen nagy sánokba volt, ahinek hatalmas tudása, gencines jellemé, szilárd hitte, igaz hazaszeretete csodálatos művészetet bontakoztat ki minden beszédében. Egyesületünk tagjai, akik ismerték — és ki ne ismerté volna? — számtalanszor meggyőződésükkel egyöntetűen vonzó szellemi erőtől teltek. Ennek a nagyra hivatott fiatal papnak, ahinek a hamaul a pécsi temető egyik virágos sírjában nyugosznak, ragyogó tudása és szellemi erőtől telte elengednie meg előitűket a holt sorok olvasásánál. A hitűk igen érdemes munkát drága hagyatékát megmentették. A Haladás-nyomda kiválóit produkát az impozans kötet hűsö kiállításával. Tartásainknak, ahiket érdekelnek a modern korban, mint ezt a nagyszerű munkát. Ára fűző 4 pengő. Hapható a Pécsi Kath. Tudósító kiadóhivatalában (Pécs, várleplánia), a Szent Antal Barabán, a Szent István Társulatnál és a Dunántúli könyvkereskedésben.

Leventeiszerveletek (egyenruha, sapka, külfeltele gyenruha stb.) legújanszóban beszerezhetők a Győr Ferenc egyházműzai intézetben Pécs, Király-u. 23.

Trógrépek legelőszöbben Neidhart J. trógrépszak-üzetében (Pécs, Városház-utca 2. sz.) szerzethető be. Már 80 pengőtől megfelelő trógrépek állanak rendelkezésre egész 700 pengőig. Régi trógrépek beszerése igen előnyös feltételek mellett. A papság és a legmészeszöbben részfelkészítési kedvezményben részesül.

Szerkesztői üzenetek.

E. L. SIKLOS. A világi hatóságoknak a rk. iskolaszekhez közelemlenit üzetszt s az iskolai életet fontosabb, egyházhatalosítást rendelkezést is igénylő megkezeséseire az iskolaszek nem jogosult válsást adni. A világi hatóságok megkezeséseit a plébános, iskola-vezető elnök megfelelő előterjesztés és javaslat kíséretében köteles ezt tovább intézkedés megjeltele céljából az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalba bejeterjesztetni. Szükséges ezen eljárás azért is, mert az egyházi fhatóság mellől a fontosabb ügyek amugy sem intézhetők el s így eljárás eleve kárjárja azt, hogy az iskolaszeketek esetleg nem megfelelő válsást adjanak a világi hatóságok megkezeséseire. — **TÖB-
belnekek.** A helyülitől közleményeklet sorozat kiadott kiadottak. A pécs egyházmegyei irhák elszűltek s az eddigi rendeletek alapján szétülledésük már megkezdődött. Az irhák papirosa elsőrangú s a már ismereteket képek nagyon jól sikerültek s így az irhák ellen jogos kifogás nemcsak nem fog felmerülni, hanem ezeket a tanítók örömetől fogják iskolájukban használni.

Egyházi és iskolai nyomtatványok kiadása nagy raklára: Haladás-nyomda Rt., Pécs, Király-utca 21. szám.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEOPKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolós szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadatlájdónos: a „Pécségyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelent minden hónap elséjén. Tagdíj 1927. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káplán-utca 4. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámoldat is küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főpenztáros címére Pécs, Káplán-utca 4. sz. alá küldendők.

Pécs, 1927. október 1.

XVI. évfolyam, 10. szám.

Megint üres egy örfely....

A katholicus tanügy sáncain megint üres egy örfely....

Báter János, a pécsi püspöki tanítóképzőintézet tanára elhagyta örfelyét, melyet 27 éven át hősi bátorsággal, apostoli lelkiülettel védett. Az islen mindenható szava más hazába szólította....

Es mi, ahik itt maradtunk, ahik az Ur parancsából még álljuk a vártat, búsan nézünk körül.... Ma es, holnap az.... s mi mindig kevesebben leszünk....

Ugy jaj legjobbjaink pusztulása, de belenyugozunk, mert tudjuk, hogy utainkat a Gondviselés keze igazgatja....

Báter János a tanítók tanítója volt. Elele a magyar tanító sorsa, ahinek emlékeit sem a toll, sem a művészet, csak a szívnek hálás emlékezése őriz meg.

Haló porában is úgy látom alahajt, amilyenre 27 év nehéz iskola napjai vészték-faragták, hőssé verejtékbezték. Ugy, amin mindennap elindult csendes otthonából, családjá, hőnyelvi, irószalita mellől es elhozta magánál a fenyes magyar szellemi egobolt, hogy kifejtse azt a ráfagyott lelkek hóla. Katedráján úgy látom, mint ahin senki sem vette észre, ahinek hangjából elült a gond szava.... hólnapjárt szajog láthatatlanul.... ahinek szeméből sem küzdött az ember jogalet.

A haledrán csak a tanár állott.... A tanár, ahik engszeltele az ideálótok a valószággal, ahik megfeledekezett arról, hogy rom-élet, ahik folyton építtele a jóú számdra az új világol, ahik elletismerté tanítolta az emberi beszédet, imádságra a szel-
höljöltek kezeket, ahik úgy indult el mindennap minden diákjához, mintha egy új világhelfeudezésére menne, ahonnan meglátotta a legszöbber igéret-földjét....

A haledrán csak a tanár állott, ahik nem tudja feledni a multat és nem engedti kétségbeesnt a serdülő jónt, ahik hőse, holdis-hivatalnok hivatásának és mégsem emésztődött fel, mert a lelkeben egy új élet eleven árama lülett....

Élelet hőkintjelt le. Megtanított a becseüles munka, az aprólékos szorgalom, a hőkfeleszterteljesítés apró porszemének becseülesre. Megmutatta, miként lehet szürke életünkkel berendezni, szöppé és gazdagá lenni. Megtanított, miként lehet hőkiesben is nagygyú.

Az iskolán kívül is a tanítók tanítói voltak. Minden nemes megmozdulásában a társadalmi egyesületek, ott találjuk Báter Jánost. A Pécsi Katholikus Hír, a Szent Vince Egyesület, a Nemzeti Liga, az Urak Hongregatója, a Pécsi Dalárda munkásai között mindenütt ott van.

Egyesületünk életében is számollevő munkásságot fejtett ki, mint az egyesületnek hosszú éveken át volt tillhára. Tevényy része van lapunk alapításában is.

Báter János valóban a tanítók tanítója volt.

Emléket a tanítóványi hála s a kartársi szeretet őrizk... élete példájának hőküvetésében.

(—P1.)

„Hazamegyünk!” Irendenta ifjúsági szimfónia felvonásában.

Nagy Ilona, dunaföldvári rk. tanítónő tollából eredt a fenti rendkívül izléesen kiállított ifjúsági szimfónia. Hogy miért, ki számára írta, árulja el a honycsecke előzava, amelyet egész teljességében leközölünk:

„Szíjgyi Trójler Géza képmólat új-tanító, sógorom Irodástalan Ákom-bákom betűs börtönökön oltastam: Jeladó juhász Mihály Grante Cityből.

— Dolláros? — kérdestem.
— Annál is értékesebb! Olvasd el!
Ime a lelem!

„Hedves német!” Csak röviden írhatok. Itt sok a dolgot, mindig sietni kell. Menyit el az igazgató úrba, kérje tőle szándarabot gyerekeket volót, hogy előadják a Grante City Magyar Háza. Mivel itt nincsen magyar iskola, így akarjuk, hogy ne felejtsek el a magyar szót, a magyar írást és olvasást. A szándarab legyen iredentis, akár egyházi akár világi vonatkozású. Ha ő nem tud, másféle nézünk. Ojan kéne, amibe sok gyerek járék, kevés a díszlet meg a maji időbe való.”

A főtöbbit nem tudtam előlovasni. A szemem valami elhomályosította.

Sógorom másnap Budapestre ment. Darabokat nem hozott, mert a jent leltt összes követelményeknek megfelelően hirtelen nem talált.

Harmadnap, hogy mégis küldjön valamit, megírtam ezt a kis darabot. Negyednap tisztáztuk Ördög nap szállt a tengeren tulra. Nem saszárnyatollakkal, nem Herceg Ferenc-i lécessel, csak egyszerű, szürke,

verebrepűessel az egyszerű, szürke, de nekünk kedves magyar véreink köze.

„Ez az ifjúság, kiél haza mások is honrádó legkedves! Nujtsd felénk mások is dolgot két kezdet, hadd szorítsuk meg!”

Grante City-i apró magyarok, ki pedig beszélgés-és-örömeiről és arról az áldott ISMERETLEN-ről, aki a szabad Angliából először küldött vizgatást a lesújtolt magyaroknak.

Szerény munkám kézirataim szántam, de Hocsán kárulnak, a tanítóság, ifjúk telkes vezérnek, a tanítóbb lett országgyűlési képviselőnek, a „Nemsel-nevelés” 1927. augusztus 15-iki számban megjelent „Trionan az iskolában” című vezetékelnek hatásként, saját alá adtam. Így vélem, hogy ezzel többet fogok tudni.

Magyar tanítók, tanárok, papok, Szingárda-vezetők és eszerkez-parancsnokok, ha velem egy véleményem vagytok, munkámát most már it folytatásotok! Szándarabaim előadásra névön tegyétek lehetővé, hogy Trionan egyháziolt igazgatóságáról és Rothermest lord nevével meg a legkisebb falukban is tudomást szerezzek a magyar nép!”

Nagy Ilona a gyakorlati író szavával szolgálja célját. Szándarabját nagyon ajánljuk. Megrendelést a szerzőnő! (Dunaföldvár, Templom-utca 19.) Előadásra a szerzőnő! vásárolt 5 példányt joggost.

Írás-olvasás vagy írva-olvasás. (Osztyáljárásaim szives figyelmébe.)

Hagymánypoz-szép szóhasárból, az összer-tartozandóság lelki szükségességéből: fizető-ötves találkozókat tartottuk meg a közelmulthoz azok, kik Péceszt 1912-ben végezték a tanítóképzőt.

Mégis, nem a vizionálás öröme és egyéb kellemes élményeink lelki üdeségét ébrazót hatástaról óhajtok most beszámolni, hanem azon komolyabb vonatkozású vitatörédek folytatását kívánom szolgálni, melynek tárgyát az írni-és olvasni tanításnál alkalmazott módszerek előnyei és hátrányai feletti discussio képezte.

Fenti kérdést illetőleg a kised tanítói csoport, — mint a tétel felállításra is mutatja, — két táborra oszlott. Az egyik fél a régi: írva-olvasási módszer mellett tört pártot, míg néhány társammal együtt csekélységem is, a fonomikait eljárás elsőbbségét hangsztatuk.

Előre kell bocsátanom, hogy nem vonom kétségbe most sem, miszerint a másik eljárás is lehet célravezető, csupán azon élni és pedagógiai álláspont, mely a kised tanítói írva-olvasási eljárásról alakult ki az utolsó évtizedek folyamán, készlet arra, hogy állásfoglalásunkat szélesebb körre kiterjesztés megokadotoljam, annál is inkább, mivel fenti esetben a hely és idő sem volt ehhez a legstílusosabb.

Minden tanulás bizonyos képzeteknek a lételeben, a tudásban való megrógtatése, hogy szükség esetén reprodukálható legyen. Ezen megrógtatás az emlékezet munkája, miért is ismerünk kell az emlékezet pszichológiáját.

Aszerint, amint az emlékezőképesség a tárgyak és jelenségek bizonyos csoportját illetőleg fogékonyabb, specializálódik az emlékezőtehetőség; nemkülönben a képzet-szerzés különböző módja szerint bizonyos emlékezteti típusokat állíthatunk meg:

1. Az optikai (visuális) típusozat tartoznak azok, akiknek emlékezőtehetősége különösen jó az alakok, színek és helyi viszonyok dolgában.

2. Az auditív (akusztikus) típusnál igen élénk az emlékezőtehetőség a hangok, hangszínek és melódiák dolgában.

3. A motorikus típusozat tartozókat főként az jellemzi, hogy mozgási érzetek segítségével rögzítik meg és reprodukálják a képzeteket.

Még egy negyedik: associatív típusit is megkülönböztetnek, melynek az a sajátossága, hogy az új anyagot a régiek segítségével tudatosan kapcsolja be az úntudatába és a reprodukálásnál is egész logikai műveleteket végez, hogy a keresett képzetet a tudásban lappangó írtást képzetfőmegebb előhozza.

Lényeges ennélfogva tudni, hogy a visuális típusozat tartozók képekben gondolkoznak, az akusztikus típusozat tartozók pedig szavakban. A motorikus típusozat tartozók könnyebben tanulnak, ha emlékeztetéseket mozgás-képzetek is támogatják. Az associatív típusozat tartozóknak előnyösebb szolgálnak az alakok és hallási képzetek meg alkalmazásai más-olvasásnál a tulajdonképeni tárgyi tanítást bevezető rövid mesével, vagy tanítóanyag.

Ebből az a pedagógiai tanulság, hogy a tanítás alkalmazni erre való tekintettel, az a szemnek, mint a fülnek, esetleg a kéznek is foglalkozást kell adni, mert a tanulóknál különösképp típusozatnak is így a tanítás sikere csak akkor van biztosítva, ha valamelyiküknek.

Pécesgyházmegyei írások sikere.

A Pécesgyházmegyei Rk. Tanítóegyesület által kiadásra előjardott írások általános tetszésre találtak, mert kitálatásuk elsőrangú s emellett olcsók. Aik elenite idegenkedve fogadták az írások kiadásának eszméjét, azok is most már lelkesednek érte. Az írások a legszörűbb bírálatot is kiállítják. A papiros anyaga elsőrangú, a képek tetszősek és változatosak, a szövegek érdekesek és ami a jó, nemcsak a tanulóknak okulására szolgálnak, hanem a tanítók is szemléltető eszközül használhatják.

Az írások kiadó volta mellett bizonyít az is, hogy a pécsi állami elemi iskolák tanulóit is már használják. Erre vonatkozólag az elemi főtanfelügyelő hivatal a következőket két áttíratol kapta a pécsi áll. elemi iskolák igazgatógátságitól:

1. „Az írások a kiadó csin, valamint a papirtanyag jósgát illetőleg megfelelően. A papirtanyag kezdetlen fél fogom hinni ezen körülményre a tanítóesület figyelmét és hiszem, hogy az intézet körülbelül 700 elemi és ismételt tanítóesület növekedése nagy mennyiségben fogja használni.”

2. „A kiadott tetszetős külsője, tiszta vonatkozású, tanulásos szöveggel ellátott s jó minőségű papírból készült és emellett olcsó Pécesgyházmegyei írások készírtelvettem. Hatáskörömhöz képest rósz lesznek, hogy a vezetésem alatt álló iskola tanulóit minél szélesebb körben vegyük azokat használóba.”

Az írások bevezetése és beszerzése a legelőbb helyen minden fenakadás nélkül megtörtént. Akadályt képezett némely községben az, hogy az írások ára a tankötelesektől előre beszédhető nem volt s néhol sajnos az is, hogy a tanulók eddig nem írták irkába, avagy csak igen korlátolt mértékben. Ahol a tankötelesektől az írások ára beszédhető nem

mentti típus megkapja a maga kellő segéd-eszközét. De fontos ezt tudni azért is, mert a tanító maga is ezen típusok valamelyikéhez tartozik s hajlandó arra, hogy az önmagán szerzett tapasztalatok alapján általános szabályként állítsa fel azt, ami csupán egy típusra nézve áll.

Már pedig mint gyakorlati tanítónak arra kell törekedniük, hogy tanítási módszereinek leírásait előjardó a növekedék természetesen hajlamához hozzámuljanak, ölet a tanulásra legalkalmasabb körülmények közé helyezték, hogy a feladataiknak a leggyadagiasabb módon tehessenek eleget, azaz: a lehető legminimálisabb erő-és időpazarlással.

Kassás József.

(Folytatjuk.)

volt, így helyeken a tanítók a helybeli kereskedő úján eszközölték a rendelést. A kereskedő a tanító, avagy tanítók kimutatása alapján tette a rendelést s a rendeléssel együtt az írások árát is beküldötte az elemi főtanfelügyelő hivatalba. Így eszerben a kereskedő a 4 filléres aron felül adja el a gyermekeknek az irkákat. Ez az akadály tehát elhárítható. Oly iskolákban pedig, ahol eddig nem megfelelő kereteken használtak irkákat, a hatóság meg fogja találni a módot, hogy illett tanítókat az új tanterv szellemének és előtanításnak megfelelő eljárásra bírja a szépírás, helyesírás és fogalmazás tanításánál is.

Sajnos, még mindig sokan vannak oly iskolák, ahonnan irkáik rendelése meg nem történt meg. Hogy miért nem, azt az elemi megindítandó igazoló eljárás meg fogja állapítani. Felvilágosítás és félreértések elkerülése végett közöljük, hogy a pécesgyházmegyei rk. elemi iskolákban csak a Pécesgyházmegyei Rk. Tanítóegyesület által előjardott irkákat szabad használni, mert az egyesület helyi határozata ellen annak idején senki felszólalással nem élt, így a határozat egyházbizottságilag jóváhagyást nyert s így jogerőssé vált az e tárgyban kiadott főtanfelügyelői rendelet is s ennek végrehajtása elől senki nem térhet.

Határidő emlékeztető.

Mulasztási kimutatások októberben helenékné andorók ki. 130.700/1922. sz. ukm. rendelet 12. §-ában előírt 15. sz. ukm. rendelet 12. §-ában előírt a társkönyvvezetési teendők ellátásával is meg van bízva, a hivataloktól rendelet 14. §-ában előírt 17. sz. kimutatás f. évi október 20-ig minden sürgetés beírására nélkül a kir. tanfelügyelőséghez betérjesztendő.

Tanügyi elmélkedések.

I.

Uj korszak küszöbén állunk. Rohamlépésben halad a kultúra s hogy mögötte ne maradjunk, nagyon vigyázzunk. Haladjunk, olvassunk, képezzük magunkat. Soha ily szép, ily tágas munkatér nem állott a néptanító előtt, mint most, a huszadik század hajnalán. Minden egyes tanítónak a maga körében a népművelés valódi apostolának kell lennie. Ekéint egy új korszak alakulásában vehetünk részt és itt feladatunk: részszelteni minél tágasabb köröket a társadalom javában, az igazság fölserényezésében; a nyomorúság, az igazság fölserényezésében. — Ezt a betegség, szegénység enyhítésében. — Ezt az égi izenetet kell terjesztenünk magyar népünk körében, egyrészt azzal, hogy minden alkalmas eszközt felhasználjunk, másrészt, hogy minden tevékenységünket a katolikus eszme szolgálatába és vezérelte alá helyeztük.

Kulturál... Ha a szó jelentőségéről gondolkodunk, lehetetlen, hogy eszünkbe ne jusson a technika mintegy husz-huszott év alatt történt csodás alakulása. Lehetetlen, hogy ne gondoljunk a gépzöpre, mint ezen alkotások őregapjára. Elektromosság, gépkocsik, hajók, repülőgépek, jó utak s. b. ... mind-mind kultúra.

Ha tovább gondoljuk, hogy az ipar rövid 50 év leforgása alatt mivé fejlődött, eszünkbe kell hogy jusson ezen kérdés: természetes fejlődése volt-e az emberi művelődés haladásának s ha nem, hát miféle erők játszottak közre a fejlődés ügyében kialakulására?

Nagyon sokat lehetne beszélni még a technika kelta fejlődéséről a természettudományok alapján álló szabadkutatásokról, az életről és az élet, hogy alig képezhetett vállalkozás tárgyát, hogy a fejlődés mégis csak természeti törvények folyományára, a szabadkutatás alapján. — Ezen kutatások kitudulási alapjához az iskolai oktatás is sokban hozzájárult. — Az idő tehát elérkezett, hogy minden egyházi és világi tanerő arra törekedjék, hogy minden tanügyi vállalatukban serények és teljesen egyöntetűek legyenek.

Az utóbbi években a tanügyi kormány talán éppen ezen oknál fogva is erősebben fogta meg a közoktatás ügyét. — Számos új iskolát állított föl és korszerű tanítástervezetet dolgozott ki és rendelt el. — Hazánk katolikus egyháza szintén gondoskodott újabb tanítástervezési s bátrán állhatott, hogy terében a tanügyi kormányval teljesen egyenlő magasságra emelkedett. Ha összehasonlítjuk a kath. elemi iskoláink legújabb tantervét az államkével, tárgyilagossá ítélet csak azt mondhatjuk, hogy a kétféle nemcsak lényegében, hanem beosztásában is

majdnem teljesen hasonló. — Hogy e tanterv rövid időközben újból és újból átalakítassék, s nem szükségesszerű, s nem észszerű. — Nem mintha egyiknek is, másinak is hiányai nem volnának, hanem azért, mert egyik-é és szűk idő ahhoz, hogy a jelenlegi tanterv fogyatékosságait fölünjén és egyuttal kitalálják, mily módon lehet és kell az összes fogyatékosságokat elavoltítani, azonkívül pedig minden új tanterv a kitűlt első években a haladást gátló természetes zökkenéssel jár.

II.

Katolikus egyházunk nemcsak a jövőben készül gondoskodni tanítóinak olyfokú kiképzéséről, amilyet a tanügyi kormánytól közvetlenül jűggök nyerne, hanem eddig is és ma is e tekintetben teljes nyíltsággal mondhatjuk, hogy megelátottuk. — Már most ebből kifolyólag nem e nagyon is méltányos a kath. tanítóknak azon óhajása, kívánsága, hogy egyenlő képesséjük folytán a társadalom jófajcsában egyenlő becsértékű legyen és egyenlő munkásságuknak anyagi jutalma is? Egyenlő minősítés és munka, egyenlő értékelés és fizetését érdem. — Ezt az óhaját meg kell hallania és értenie a magyar társadalom minden rétegeinek; meg kell hallania a tanügyi kormánynak és a törvényhozó testületek is. — Az az idő, a midőn a kath. tanítóknak, különösen hántortanítóknak legtágasabb és legserényebb kérelme, kívánsága, anyagi helyzetnek rendezése érdekében tett eddigi bátorlalan kísérlete vagy a társadalom, valószínűleg elutasítása, mondhatnánk letorkolása, szűnik meg. — Híserő fűrsünk, a nyomor és az elkeseredés immár annyira erőt vett rajtuk, hántortanítóknak, hogy azoknak kénszerbefolyása alatt követelünk. — A különbözőek akadémiáját kitűni sikerrel végzett hántortanítókat a figyelemre méltatásnak, a kénytelen meghallgatásnak egy nagyobb és talán biztosabb eredményre kecsesgató módszerét ismerték meg. — Az egyszerűs, tömörülés, összetartás és szervezkedés a mi főjű közös célunk igazáért, jogos kérelmünk megoldását kell hogy meghozza számunkra is. — Be kell következnie annak az óranak, még pedig a legközelebbi jűbőben, amikor a szervezkedésnek legyűhellen erejét mások oktató példáján tapasztalában: tömörülni fogunk, — s egy akaratalt egy cél megvalósítása felé fogunk iparkodni, mely akaratunknak szűla alatt össze kell omlania minden képzelt, vagy mesterségesen eléje gördített akadélynak. — Az irányelveket, az új eszméket a folyton meguhódító élet maga veti felszínre. Ezeknek központja

ban áll minden fejlődésre alkalmas intézmény. — Az iskola fejlődését és vele a tanító helyzetének szükségesszerű átalakulását szintén az élet forgataga sodorta előtérbe, nem magától lett meg aktualizálta. A hántortanítói fizetés rendezésének kérdése felett tehát sürgősen napirendre kell térni és meg kell oldani, mert különben az elégedetlenségnek egy újabb és hithetőség vehemensébe erővel előtérbe csúszja marad a családotti hántortanítói kebelében. —

III.

Mindezek után vessünk egy rövidke pillantást az u. n. feljebbhaladásra is. — Az előlépésnek, a feljebbhaladásnak ugy szólván minden lehetőségét elárja előlünk a rideg, megkövesedett kasztrendszer. — Hasztalan minden iparkodás, ügyszerelet, lelkesedés, lelkiismeretes munkálkodás és önfeláldozás. Lehet a tanító lángész, kiáló szervező, a tanításban művész, előbbre nem, vagy csak nagyon ritka és kivételes esetben haladhat. Valóságos kinaf fal zárja körül s ha szárnya kel a nemesebb ambícióinak, lenyírja az elfogult átkat. — Míg Angliában közönséges gyűmi munkásoknál közlekedésszünet miniszter lehetett, Svédországban, ebben a nagyműveltségű országban pedig egyszerű falusi tanítómesterebből közoktatásiügyi miniszter, addig nálunk a legképzettebb, legértelmesebb tanító még tanfelügyelővé sem igen lehet! Már pedig azzal, hogy a tanfelügyelő felé vezetó utat nyitva tartan a tanítószag elítje számára, mutatna legtöbb jűndület az állam. Ez az államhoz és a tanítószaghoz is méltó jutalmazás volna és mindenestere nagyobb áldására, hasznára volna közoktatásunknak, mint az a szűlam-nemes torzieseret, mely a tanfelügyelet élére jűgöszekhat kibán állítani.

Ugyanezon jűggel és eredménnyel a szabópar ellenőrzésére cipészeket is állhatnánk. — Melyészes elkeseredést szűlt már az, hogy leginkább a tanítószag rovására, — az élet viharában hajótörést szenvedett egének utolsó menedékhelyévé is lették ezt a kenyékerősző fontos állást. — Senkit nem illehet természetesebben, méltóbban a tanfelügyelet jűga, mint a tanítószag kebeléből kiálló szellemi vezérelket. És ezt a jogot is ki kell vinnunk.

A kath. egyház a saját hatáskörében már e tekintetben is megelerte a kezdő lépést azzal, hogy az egyes egyesései kerületekben az egyházi tanfelügyelet mellé tanító sorából iskolafelügyelőket alkalmas, akik annak társaságában, avagy akadályoztatása esetén az ő megbízásából egyes iskolákat meglátogatni tartoznak. — Bármlly kezdetlegességű látszik is ezen intézményünk, annyit azonban már is e kell ismernünk, hogy az egyöntetűség felé való haladásnak előnyére

válík és hogy rövid időn belül a tanítás eredményére is nagy befolyással lesz. Collegialis szempontból egymást való becsülést eredményez.

IV.

Dűgűl még egymást kiánok elmondani az új tanfelügyelők vonatkozásol. — Hát bizony szép munka az, csak azt szeretnénk tudni, kik csinálják. Mert igazi falusi tanítómesterek a keze aligha van benne s ha netán mégis, úgy nem érvényesülhetett s ezt mutatják különösen a hosszúra megírt — 4, 5, 6-oldalas olvasmányok is. — Egy-egy olvasmányának az ötödik és hatodik osztályban való értelmes és kellő hangmárylattal való olvasása egymaga jó felőrárt igény; míg rendszeres tárgyalásához legkevésbé 2—3 óra szükséges, ha t. i. azt akarjuk elérni, hogy a tanulóinknak csak valamelyest fogalmat legyen annak magjáról, tartalmáról. — Ugy a városi, de meg kevésbé a falusi gyermek, nem lesz képes ennyire terjedelmes olvasmányok anyagát megemészteni, még meseformában sem. — Hát még a nem magyarynyelű tanuló! Igyz, hogy a kisebbségi tanítási nyelvi elemi iskolák számára majd csak a jűvő iskolai ére jelennek meg új tanfelügyelők, de hát mi lesz majd addig a most megjelent és használatra előtint olvasókönyvvel? Mit és mennyit fogyni kinlődni te kedves kártyás, egy-egy olvasmánnyal a felsőbb osztályokban, német vagy más anyarynyelű nebulóiddal? És nem-e jűlő, hogy ilyen tanítási nyelvi iskolák számára a jűvő iskolai éreben megjelenő tanfelügyelők nagyon csekély értékessel hasonlóknak lesznek a mostanahoz? — Több mint valószínű! De vajon hárt miért? A feleletet majd egy későbbi elmélkedésbenm megadom.

Cikó.

Walter Ádám
ig. tanító.

Pályázati hirdetmény.

A szekszárdi r. k. hírközseg pályázatot hirdet a VII. számú

osztálytanítói állásra.

Kötelességi és javadalom díjjelet szerint. Mivel a megválasztandó tanító a kántoriakban is tartozik szükség esetén segédkezni, csak kántori képesítéssel is bíró férfi tanítók pályázhatnak. Fordással és kommun által viselkedés igazolással. Tannyelv magyar. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 8 nap. Az állás november 1-én elfoglalandó. A pályázati kérvények az iskolázás elnök-ségéhez, Szekszárd belvárosi plébánia, küldendők. Iskolászék.

ben tanultjuk be, legelsőrendű előadók felhívásának kíséretében. Hogy ezen magyar propaganda előadások az ifjúság lelkében minél mélyebb nyomokat hagyassanak, igénybe vesszük mindazon külső eszközöket, melyek erre alkalmasak. Az előadásokat iskolai innéply-címén az egyes iskolák igazgatói vezetik be és megvágyazzák azok jelentőségét, az ifjúsági éneklet, valamint a harmónium zenéi hatásait különösen. Az előadás megtartása saját vetítőberendezésünk utánódik lehetősége, melyeket előadónk magukat visznek és állítják fel az egyes iskolák torontermében, illetve dísztermében. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterütemlő kapott utasítás értelmében tisztelettel kérjük, méltóztatassék ennek a nagyiszert tartozó iskolák igazgatóit érdekeljen a körzethez, hogy ezen egy óra időtartamot igénybevevő előadásunkat a szorgalmi időben lebonyolítsa és hogy kész-

kiadásaink fedezésére és céljaink továbbvittele érdekében az előadást látogató ifjúságotól 40 fillért szedjen be ezen akciónak azokról a tanulókról, akik tanfolyamra fizetnek; a szegénysorsú, illetőleg tanfolyam nem fizető ifjúság ezen belpodjait természetesen nem fizeti és részben az előadásokon való részvétel teljesen díjmentes.

Fentebb közölt kérelem alapján felhívom a főhatóságom által tartozó iskolai igazgatókat, hogy a szóban forgó magyar propaganda-nap kerésztüvelése érdekében lépjenek érintkezésbe közvetlenül a „Társadalmi Egyesületek Szövetsége”-vel (Budapest, V. Géza-u. 4. sz.) a hasznosak oda, hogy az előadások tényleg megtarthatók legyenek. Annak megállapításával, hogy a tanulók közül kik azok, akik a belpodjait fedeztetni elő felmenthették, az iskola tanítóit, illetve tanítóit hatalmazom fel.

Egyházmegyei főtanfolyagú rendeletek.

• 1800/1927. sz. — **A leventeközpontok felépítése, modora és tekinthetőségük névelése.** Az utóbbi időben ismétlődnek olyan panaszok, mintha a leventeközpontot végző tanítók a gyakorlatok és különösen a versenyek alkalmából a pályán, a leventék előtt, sokszor a közönség fölé halatara a testnevelési vesztőkkel szemben a legfegyelmesebbnek, a leventékre nevezve egyesesen demoralizáló magatartást tanúsítják és ezáltal az igazán nehéz munkát végző testnevelési vezetők működését hátráltatják.

Ez a körülmény arra vezet világot, hogy — ha elszörant is — az ifjúság iskolán kívüli testnevelésének éppen legintelligensebb okai: a tanítók az intézmény céljával és fontosságával még ma sincsenek mind tisztában és saját egyéni érdekeiket emel a célnak nem tudják alárendelni, az önként vállalt munkát olyan áldozatnak tekintik, mely nem teszi őket atól, hogy a központi irányítást végző testnevelési vezetőknek, vagy felügyelőknek éppen a cél fontosságára való tekintettel magukat alárendeljék. Llyh képen azután az a fegyelmesez, amelyet a leventékkel a gondjaikra bizott iskolából kikerült fiatalemberrel szemben gyakorolni hivatottak s amelyet elvégzési magukra vállaltak, eredménytelenül válik, amidőn az önfegyelmesezről megfelekezze a csoportok előtt védik véli, vagy lényegesen igazságokat.

Mihéztartás végett kiemelem, hogy ezen önként vállalt tisztiük kötelezettséget is von maga után és pedig elsősorban az önfegyelmesez, az egyéni érdekek háttérbe való szorításának kötelezettséget, a tulzó érdeksényvesztéssel és a cél fontosságának mindenképp előtérbe szellemeltartását és azt, hogy ök az intézmény fejlődésének előmozdítására csupán a központi irányító szervek által megszoabott halárok között hivatottak. Ha ezen halárokhoz betartják, minden sajnálatos összehitkezés elkerülhető lesz. Ha pedig a tanítók

hibáján kívül akár alulról, akár felülől robbanna ki — meg fogom keresni és találni a módot, hogy tanítóinknak társadalmi és hivatalos tekinthetőség megvédjem, a szerkesztéshez elégtelül szerezzek azok részére, akik néhez elfoglaltságuk mellett ideális felkészüléssel vállalkoznak nevelésünknek ezt a szep terhet.

1781/1927. sz. — **Munkásnépünk közhasznú könyvekkel ellátása.** (Hörkérdés a tanítószághoz.) A mezőgazdasági és földmunkásnép igen sok vidéken legmagyobb részben szociáldemokratá szakszervezetekben von tömörítve s így szélsőséges irányú, hazafeltal és vallásellenes fellelettel és a romboló romboló lapokat és könyveket adnak kezébe. A szociáldemokrata lapok és sajtótermékek a munkásiggyel nem jolgholnak a gyakorlati élet tapasztalatait és szélsőségetek alapján. Gazdasági elveik és életviszonyok figyelembevételével történő épitőmunka helyett nemzetközli alapon, hazai és vallásellenesen tartanak, állandóan igazgatnak. lly a Népszava karácsonyi számában más romboló cikkek mellett pl. a következő képet hozza: „Magyar karácsonykor” két agyoncsigasztó munkás a Lánchídról a Dunába néz. A kép alatt a következő felirat olvasható: „Ki gondol azokra az anyákra és hisztedekre, akiket a rettenetes Heródes, az éhség kerget a halálba?” A másik képen rabláncra vert munkás a bethlehem csillag után kintyujta rabláncba fűzött két kezét. A harmadik képen: „Békesség a földön az embereknek” az úres tal mellett a munkás mély gondokba merül és az agyoncsigasztó vilájeji gyermeke azt kérdi tőle: „Apám, a Jézusna nem hozott kényesert?” A börtön ablakából a munkás kinéz és a ablak alatt elvonulói jól felöltözött és jól talart ur és urnó után, akik nagy csomagokkal felszerelve mennek haza.

Mind ezek és sok más hasonló képek, lapok és könyvek megmételgezik a magyar munkásnépet, azt érzelmeleg és lelkeleg teljesen elszakítják a fennálló társadalmi rendtől, magyar hazától és vallástól egyaránt. Az 1898. évi XXIII. l.-c. alapján alakult Országos Központi Hittudományi Tanács (Budapest, V. Nádor-utca 22. sz.) a főtérjesztése alapján a földmívelésügyi miniszter ur állásba helyezte, hogy a munkásnépnek közhasznú könyvekkel való ellátására vonatkozó kérdések tárgyalásánál az erre illetékes embereknek meg fognak hivatalni. Ennek sikeres heresztülte érdekében az Országos Központi Hittudományi Tanács a következőket kérte az egyházmegyei főtanfolyagú hivataltól:

1. azoknak az egyházi és világi férfiaknak névsorát méltóztatassék közölni, akik a munkásiggyel szakirodalom és munkásiggyel tudomány művelésében hlyfolyólag hivatás és képessége bannak munkásnépünknek közhasznú könyvekkel való ellátására vonatkozó kérdéshez hozzászólni, illetőleg arra nézve szakvéleményt nyújtóintatni;

2. azoknak a könyveknek a jegyzékét velünk közölni méltóztatassék, amelyek alkalmasak munkásnépünk állásos évelítésének ápolására, esetleg annak a könyvkiadásnak címét közölni méltóztatassék, ahol a szükséges könyveket beszerezhetők;

Mihélt felírt két pontba foglaltakra a választ megkapja az Országos Központi Hittudományi Tanács, kérem fogja a m. kir. földmívelésügyi, vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, hogy külön közoktatási felületet bnyjantak össze, amelyen megpítatás tárgyát képezné az a kérdés, hogy a munkásnép milyen közhasznú olvasmányokkal lenne ellátandó.

Fentebb alapján felhívom önbönséit, hogy amennyiben akár személyesen öhojtanak bekapcsolódnak ezen nemzetközi munkába, akár pedig a 2. pont alatti könyvekre nézve adatokkal rendelkeznek, erről lehető sürögensen, de legkésőbb november 1-ig az egyházmegyei főtanfolyagú hivatalt megfelelő módon tájékoztassák, hogy ekként a fentebbi két pontban kívánt adatok illeto helyre megküldhethők legyenek.

• 1679/1927. sz. — **Történelmi és földrajzi szemléltető kép beszerezése.** Az iskolák meglátogatása alkalmából megállapított nyert az, hogy a legtöbb iskola szemléltető kép felszerelése nagyon hányagos, vagy szemléltető képkel az iskola egyáltalán nem is rendelkezik. A nm. vhm. ur 57.336/1927. VIII. b. t. o. sz. rendelkezéssel a hiányok megszüntetése iránt ölyhöz intézkedett, hogy a felsorolt Tanszernyuek és Pedagógiai könyvtár anyagából visszamaradt történelmi és földrajzi szemléltető felhípek az iskolák ebbeli szélsőségeinek kielégítése céljából a kir. magyar Egyeleti Nyomda (Budapest, VIII. Múzeum-körút 6. sz.) kezeli.

Ezek alapján felhívom a felügyelők által tartozó iskolászeket, hogy amennyiben az említett történelmi és földrajzi szemléltető képkel nem rendelkeznek, úgy azokat az iskolák pénztárára terhére nyomban rendeljék meg. Az elemi népiskola anyagát képező 22 db. képből álló sorozat ára együttesen 58 D, míg a 45 darabból álló ovodai lépcsősorozat ára 40 D. Amennyiben az illeto iskolát pénztárára elődöszerint hlyo fedeztetel nem rendelkezésének, vagy a kir. magyar Egyeleti Nyomda a megrendelő szemléltető képekkel hitlere, esetleg részletfizetési kedvezmény mellett is kiszolgáltatja.

Arról, hogy mely iskolák nélkülözök szóban forgó szemléltetőképeket s hogy az iskolászeknek minő mődszokat mellett rendeltek meg ezeket, legkésőbb j. évi december 1-ig jelentést kérek.

1478/1927. sz. — **Dezso Lipót-fele nem magyar tanuló iskolák részére kiadott tankönyvek ajánlása.** Tekintettel arra, hogy a Szent István Társulat csak a jövő tanévben adja ki a nem magyar tanuló iskolák részére szükséges tankönyveket, nem tessék észrevétel az ellen, ha szóban forgó tankönyveket a tanítók beszerezni s segítő tankönyv gyantát használnák. A tanulók részére azonban kizárólag a Szent István Társulat által kiadott s az 1478/1927. sz. ehm. főtanfolyagú rendelettel előírt tankönyveket szabad bevezetni.

1661/1927. sz. — **Hőtelez iskolai felmőktetés.** A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 56.305/1927. lly. sz. rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny j. évi aug. 15. számában) pártolólag azaz hlvom fel a felügyelők által tartozó iskolai igazgatók figyelmét, hogy e rendelet értelmében jantamnak el, haesek a helyi körülmények más hlyfőntereses állásorolást nem tessék indolttatni. Ennek esetleges felübirálását megamnak tartom fenn.

Pályázati hirdetés.

Megyei (Baranya m.) róm. kath. iskolászek lemondás hlyfjant megüresedett megyei róm. kath.

kántortanítói állásra pályázatot hirdert.

Javadalom helyben: a mindenkori kezdő tanítói illetmény 50%/o-nak megfelelő kétszép és 12, esetleg kevesebb — rendezés alatt áll — értékesiggyel képviselő természetbeni járandóság. Pályázók költőleg felszerelt kényvelket 1927. október 6-ig beárólag, kikükkösi plelária hivatalhoz küldjék. Probákent. ót. 9-10 óra kor les a kikükkösi templomban. Commun és zerb megzálás által tanusított magaviselet igazolando, Tanyvel magyar. Pécs községre helybeli vasutalómó révén az állást, gyermekek megidott tanítók részére előnyössé teszi.

Iskolászek.

A világról alkotott modern fogalmakat egészsítsük ki a szellemi és természetfeletti világnak oly fel fogadását, mely dominál és imponál a mai kultúrjainknak. Így régi eszményeink, szépséges hitünk nemcsak idegen nem lesz, de félelembenek a lelkek, mert félségekbebe szel máshol nem találunk. Így megéri a modern ember, hogy lelki élményeinek nélkül az élet célját átírja, keserű embert, mert hiányzik belőle az igazi szuggalló és az erény párhóza.

Tágabbhatlon, hogy az emberiség leve van vágygal a neves időkön után. Azt tanultassuk be neki, hogy az isteni királyoktól kezdve nagyobb erő és keresztényeségűlel kinyilvánítással sehol sem látható. Az Isten és a felelőrdi szeretet szabadsága egy félső világi, mely a lelki élet gyakorlatiaságát vezet. Ne agassza a modern embert lelke a bűn sémén, hie annak lemosására rendeltelt az alázatos bánát és a biztató remény. Vegyük le a Golgotha ormán messze ellátszó keresztet és helyezik a soléitben botorkáló és levelebben fetengő modern ember életnek és munkakörének minden fácska elé és szerelellel, jónálulattal, türelemmel és magasztos érzéssel külsük neki az „Ece Homo”!

A tanító társadalmi műveltsége és tehtelnye

Zimankós, hideg téli idő volt. A nagy némaságot, mondatnán templomi csendet csak a var-jak vésez károgása zavarta meg. Betegségéből aig felépült fiatal tanító (nevét egyelőre, de szánédekosan elhaltagom) kis holmijait összeszedve, elindult az élet útvesztőit, hol már oly sokan az élet anyagi gondoljaval küzdve fáradnak, törtétek nek meg aláázatatásokon, de lankadatlan szorgalommal egy láthatatlan jövő felé, hova egy reménytelenség hívja őket. Azt a fiatal tanítót, hogy történésrendig meneteiben fennakadás ne történjen, „Szendy” álnevű alatt szerepeltetem.

Szendy, mint félt emíttetlen, alig egy pár évvel került ki az életbe, alig egy pár éve kezdte meg robotos, népevelni munkáját, egy elítélhető, csendes kis zalai faluban. X község választóit, meg tanítóitján, 38 maszatos képi, de jámbor, istentőlő szótógató gyermek második nevelőapává Szendy a lehető legelhanyagoltabb iskolában kezdte meg az élet rögös, fővésze, de reményekkel telte pályáját. Y rozoga padon, egy összetákoló táblán és egy asztalon kívül más vagyona nem volt az iskolának. Falu népe az új tanítójához csak ugy, félve közelédtet. Az új tanítóját, szigorú vonásairól ítélve, mumust láttak.

A napok lassán teltek, a gyermekek minden-nap újabb és újabb hírekkal mentek haza az iskolából. Végre kidérült, hogy a tanító bácsi nem is olyan szigorú, mint amilyennek látták. A falu népében egyre jobban nőtt a batoráság. Nemhogy csak megszólították, de el is mentek hozzá, sőt már meg is hívták. A legények is körüljáróját és hívták az új tanítót, hogy jöjjen el velük (mert este „etétes” után lévén) a falu egyetlen egy kocsmájába. A fiatal tanító szabadkozott, hogy ő nem szereti a bort! Ugyan már — mondták a legények — már csak nem ad kosarat (már civilizálódik a falu), hiszen a tanító ur elődje más ember volt. Az ivott velünk. Majdnem meg is házastottuk Kaszás János bácsi laka lányával. És a többi.

A világ megismerése önmagunk megérése nélkül nem lehetséges. Csodálatos, hogy a modern ember a lel Océániájában nem ismer saját ábrázórája, mert nem keresi önmagát. A modern eszméi tarka világot szel kell szemlenni és önmagunkban ismét egyességes. harmonikus világot általánitunkat s ekkor a modern ember megtalálja önmagát a régi eszményekben.

Az önmagára talált ember központja a teremtésnek. Alérsi a teremtés tükölte életét és lelke visszatérőbe a nagy világ kedves és harmonikus képe. Az ily léteken formát nyer a világ és éltele védik benne; az ily lélek minden fénybe merít a világot és lenni feljóságot van általában helyes világléte, mely nem a lely ingoványain, hanem a régi eszmények szikkaszilárú s mind anélletti a világállott leletit újjam talál.

Ebressük lehat fel öntudára a modern ember; azessük a helyes önismerete, akkor előtte fog állni az élet, illi kellemesen befogó melé, holdgötti díszvény, a kertől, világmeztel felségesen hündött Napja és holdgöttjaja, tömülful.

Lassányi János, ig-tanító

Szendy hazament és elgondolkozott, hogy a hallottak után milyen lehetett az elődje? Hogy hiányg volt, azt már sejtette, mert a mult évi naplók áttekintésénél, a legnagyobb hiányokat konstátálta.

Szendy egy pár hét után észrevette, hogy őt annyiba nem veszik, mint a hiarogozót. Iskolaszéki gyűlés volt, Szendyt megválasztották iskolai széké jegyzővé. (Dolga volt a hitközségi pótálók kivétele állami egy ad. arányában) s mikor Szendy elneké végzettségért bizonyos honoráriumot kért, azt felelték, — a tanító passzizóból is megtehette. Felelet a tanító részéről nem maradt el. Tudja mit János bácsi vigyen be engem holnap Zalaegerszegre (12 km). — Passzizóból! — Nem lehet tanító ur, sok a munkám! Tanulásé ebből levonható, bővebb magyarázatra ez a párbeszéd nem szorol. A gyűlés véget ért.

Hát imé, gondolkodott Szendy — a tanító itt csak egy mulla. Az iskolázásék minden, mert a tanító jogos, megszolgált ítéleményé egy ceruzavonással, egy körülvérző mosoly kíséretével keresztülhúzza.

Község elöljáróság tagjait is megválasztották egy egy-két napra rá és elkész, jegyző, orvos... meg a postahivatali segédgyakornok is tagja lett (az apja bíró volt), csak az új tanító, Szendy nem. Ellenben a szomszéd filiális község tanítóját beválasztották! De miért? Mert a falusi jegyzőnek keze-lába, pardon a kifejezésért: „talpnaloya” volt. Egy kis honoráriumért, egy kis vállvergetéért és egy kis „potya” borért elvégezték sok-sok dolgot. Hát kérem ezek azok a kis durva mozaikdarabok, melyek valósággal befekették a tanító társadalmi tekin-télyét.

Az egyik község főtanítója szindarabot rendezett március elején. Tiszta jövedelem: a község bikaistállójának tatarozására fordították! Ne tanító! Dolgozz, fájardj, küzdj... a bikaistállót! ? Hát a tanító nem rendezhet nemesebb célra előadást.

Nincs Lelle? Nincs Héziv? Tanítók árvái nincsenek.

Szomorú szívvel tapasztalata Szendy, a fiatal tanító, hogy meg mindig vannak ilyen elparlagiasodott Pató Pálos tanító urak, kik nem fordulnak kiussal, csakhogy minden munkából a hasznot ki-házzassák. Nem lehet csodálni, hogy egyes tanítóknak hivataluk után nincs meg a megelégtart és megkövetelt tekin-télyük. S ezektől ugyan hogy beszél-nem a tanítót? Pedig 9 évi tanulásával elég siralmas helyet tölt be a társadalomban. Hányszor hallani, hogy egy félig, vagy talán annyira sem képzett kereskedő, iparos, mikor szóba kerül egy népevelő, csak ugy vélekedik: Ja csak egy kö-zönséges tanító? S miért közönséges? Mert na-gyon sok a tanítóság között tényleg „a közön-séges” ember, mert nincs meg ezeknek az „uraknak” a társadalmi műveltségük. S hol szerezzek meg, ha már nincs meg náluk? Sehol máshol, mint az iskolában. Szülő nem adhat, mert legtöbb ézen pályán működők szüleinek sincs meg a társadalmi műveltségük, nincsenek tisztában a szabályokkal. Az életől elsajátítani szintén nem lehet. Egyedül az iskola az, mely ezen a téren az életbe kikerülő ifjút kiművelheti, társadalmi életbe beillesztheti egy, hogy ott meg is állja a helyét 19—20 éves korában, bűnéll! Termézt életben kidobott ifju magára hagyatva támasz nélkül áll, és honyha nem kapott teljes felvilágosítást, nem részesült teljes kiképzésben aából a szempontból, hogy miké-p is viselkedjék az életben, hogy miké-p is

kell megállni a helyét az élet viharos hullámain, hogy kell viselkedni nők társaságában, mikor kell társaságban hallgatnia és mikor kell beszélnie, hogy kell öltözködni, étezkézni, vizetlennie, köző-mnie és hogy kell uralmerberhét méltón mulatnia? Ha ezt mind nem tudja, rállik a mondas, hogy közönséges ember.

Egyik vasárnap Szendyt a B. község főjege-ző megívta teadéatlánára. Ugyancsak ott volt a C. község fiatal tanítója is. A háziaszony, ki kedvességéről egész vidéken híres volt, a legfinom-babb tortával lepte meg vendégeit. Mindenkihez tartozott. Újbló kinnál mindenkit, közben C. község tanítóját is. „Tanító ur maga nem parancsoló?” — „De igen én parancsolok” volt a lakonikus válasz. A háziaszonnalvan valamennyien mosolyog-tak és a feletlen napirendre tértek felette. De ott volt a B. község tanítója is ki C. község tanítójána a bátyja volt. Mondom megjelint: Kék-csukos, puhagóráteru ingben, szakettben, zóld-sávós nyak-kendvével, barna nadrágban, fehér harisnyával és kipucolatal cipőben. Belépett a szobába, közőnt (jónapottal és sorba lekezelt mindenkiel) s mig kabátját levettele, egy cigarettáját tovább élvezte.

Ime ezek után beláthatjuk, hogy a hiba a tanítóban magában van. Azt minden tanító mondja, hogy egy megérdemelt helyet tölt be az intelligen-tia sorában, de ott mutání, tenni nagyon kevesen tudnak valamics. Pedig a társadalom illem és visel-keszed szempontából a tanítókat nagyon is szigoru

A kopházi bucsujáró templom mondája

A bopházi (Sopron n.) bucsujáró templom a XVI. században, román stílusban, épült N. Ferenc országbíró építtette. A templom hasonlít a jáki templomhoz külalabra nézve. A sgen szép műemlék a földtár és a szomszéd, melynek minden szobra valóóság szobrászat remekműi. A templom tele van répekkel, melyeket a bucsusot ajándékoztak. Érdekes kép a beteg N. Máriát ábrázoló kép.

A templomot a XVI. században erdő vette körül, melyet később kivágtak és jelenleg terménygy szántóföldek és rétek környékezik. A templom óre a falu 70 esztendő világtalan plebánosa. Megható látny az az ósz, való agasztán. Imi, olvasni nem tud, mert szemével csak a világosságot és a sötétséget tudja megkülönböztetni. Egész idejét a templomban tölti. A küllütag nem létezik számára, de annál tökéletesebb belső életel él. Imádság közben lelki szemével mint egy a mennyországba lát, annyit szent áhíhat és gyönyörűség sugárzik le arcáról. Ugy él, mint egy remele. Jövedelmét tehetséges, de szegényorsú papnővédekéek segélye-zésére fordítja. Hivól rejongó szerelletelet és tisztelelet veszik körül s ő mindenkit a hang-járó ismer. Hős ő és szent egy személyben.

A templomhoz a kövelekező monda fusódit.

Kicsiny leány szobájában, Krisztus her-resztje előtt, fehér menyasszonyi ruhában, lőrütszokosruháal a fején, térdépel gondolatlan elmerülte N. Mária. Nehéz kéz-delen dal telkén; Krisztus trónja, egész lelkét betöltő szent szeretet újja haracát, a szeme mélyén fakadt, színmait bontogató, halvány kis virággal, a szereltemmel.

A régi, kettős sulyos fogadalm, mely minden éditőt cselekedtet, gondolatát irányította, tilló cherub quántát ébred fel telkénben. Könnyben uszó tekinletét a feszületre emelt s a főviszokosruháa Krisztus fül jelele fordul, a jószágos szemek szerelletelet és biz-tálisan tekintenek reá s Mária hal, isteni szózatot hall:

— Mária, vedd fel heresztedet és fővess engem! Lásd én is felvettem sulyos heresztetem és megíartam a Golgothát! Az én szívemben is forró szereltem égett az embe-ker iránt. Az én szívemet is átjárja a fájdalom édes tőre! Jőjj! én segitem viselni nehe-z keresztet! Mária, én vedd agyok. Fővess engem!

— Krisztusom! Uram! — sohajt fel Mária s e két szó lelke gütrelemében segyülkiltás, búcsandérés és imádas is egyszerre. Mária lelkeben egy röpké pillanat alatt végtelenség élete, két fontos eseményével együtt.

mértékkel méri. És ez mind miért? Mert akadnak még olyan tanítók, kik mások becsületét teljesen aláássák, kik a társadalmi műveltség szempontjából még mindig hagyának maguk után valami szégyenfelölt.

Zsennyi, a fiatal tanító tapasztalta a szomszéd község kántoránál az a megdöbbentő viselkedés, melyet ugyan sokan nem vettek észre, vagy talán szemtelenségnek tartottak a látottak felett. Közvetlenül napról-napra reggelentein, amikor kántor ur a templomba ment misét orgonálni, utközben mindig betért a pánikás butikba egy-két deci erejéig. És a legundorítóbb pánikagöz közepette énekelte, a szesz hatása után egész jókedvűen: „Szeretettel jöttünk hozzád...” Neveltségessé válik, de nagyon szomorú az ilyen eset s különösen az, hogy mise után ismét betért egy kupicára, mert szokta mondani: „A sok éneklésben kiszárad a torkom.” S volt szive ilyen delirium trémens patorium állapotban megförtögni az iskola zseton levegőjét, úgy hogy még a gyermekek is undorral fordultak el tőle. És most el lehet képzélni, mert bő magyarazatra nem szorul, hogy milyen viselkedést tanúsított először egy ilyen tanító tanítványai előtt, hogy tudhat ilyen ember új, ismeretlen anyagot átlánthatlan ártaian, zsenje gyermeki szívökbe, milyen lehet ilyen embernek külföle, jelleme, beszéde, modora, milyen lehet a családi állapota? S ha most ilyen tanító akar oktálni, tanítani, nevelni ifjúságot (értem az iskolán kívüli népműve-

lést) szeszes ital, dohányzás, kártyázás, éjszakai dorbézolás káros voltáról, kikacsagják és joggal mondják azt: „A tanító ur beszél, hiszen ő iszik, lumpol, kártyázik legtöbbit.” Tekintély ilyen helyen már rég elveszett. Hiába buzdítja a népet a valóság éltre, ha maga nem jár elő jó példával. Ilyen helyen az Istenről teljesen megfélemeznek, az Isten nevét csak csunya, ocsmány szavak kíséretében emlegetik. A vasár- és ünnepnapokat csak arról ismerik, hogy akkor hangosabba a kocsmá, mint máskor.

Zsennyi, a fiatal tanító tudta azt is, hogy elődjének egyáltalán nem volt tekintélye. De miért? Mert nem tudott, de jobban mondva nem akart beilleszkedni az őt megillető társadalmi körökbe! Roppant elszomorító látványt nyújt Zsennyi elődjének műveltségéről, lelki állapotáról az, hogy soha sem érezte jól magát tanítóitársainak körében, mert állásához nem illő barátai voltak. Nincs szándékomban leszólni ezáltal a társadalom bármely rétegét, de belátható és el kell ismerni azt, hogy nem illő, sőt felháborító egyes tanítóknál az a cselekedet, hogy eltérnek mindenféle bratizást, vállvegrégetést, egy-két „polye” vacsorázást, cszononárt, egy pár pohár bortét.” Én eszintén kimondom, hogy minden hibá csak a tanítókól ered és ezen hibák megjavítása csak a tanító kötelessége. Ha az a tanító nem ébred tudatára annak, hogy cselekedeteivel, viselkedésével úgy a maga, mint saját kártársának a tekintélyét veszélyezteti, tartsa

Súlyos বেlegen fekszik menyegzőes kis ágyacsokájában. Halvány arccsóhája a halál már realéhelte hideg csókját, a kecsk sátra már alig-alig rezdül, gungé lecsén egy-egy reszkelet sóhaj vonul át, mint amikor a halál dökli kis nefeletést az utolsó léleg szellőfúvatát érti. Belegyágyacskája mellett térdelnek saülték. Fájdalmas, néma kétségbeesszel tekintenek gyermeükre. Fény, gazdaság, pompa, nagy név, egész földi paradicsom mit ér, ha egyetlen, bájos kis leányukat elrabolja a hérléhetetlen halál!

Az édesanya egyetlen gyermekét reszketve szürtve sorfítja, oh, talán úgy a halál anygala nem fogja bántani. Kétségbeesszel lelkén egy gondolat cikázik át... gyermekeinel a templomba siet s leborul az oltár elé. Ide... ide az élet birodalmába a halál már nem mert követni! Révegett szemével visszatélelt... ott-ott... igen... ott künn az ajtó előtt... ott a halál... esonhezett kinyujta, de gyermekét már el nem érli!

— Óh Krisztus! — szólt — neked aján-dóhozom gyermekemet! Te adlad, visszaadom néked! Tartsd meg őt számomra és a te szolgálatodra fogom nevelni! Hü leányod less örökbe!

A his Mária e percben felnyúlja szemét, arccsóháján bággyadt mosoly jelenik meg és mintegy beleegyezően sutogja: „Édes jó anyám!”

A his Mária felgyógyul. Hest szívében oly ónténytelen vonzatom fahadt Krisztus volt, mint mithor a his pirág óntudatlanul, illatos leghélt az éltetődo nap felé fordítja, vagy midőn a pincy, földbe vetett mag rüggeszese fejléle törökszik. Éa a Krisztus iránti szeretet Máriának egyjüt növekszik és mind óntudatosabbá vál. Szobácsokájában örökön keresztüll elmélkedelt Krisztus keresztje előtt.

Csendes, hékas napjait fájdalmas esemény zavarta meg. Szerető édesanyja súlyosan megbetegedett és Mária anyja régi fogadalmát, a saját esküjét is megörösztette, hogy felgyógyulását az Uról kihányóöröggé. Mária e percől kezdve egészen fogadalmának élt, szíve Krisztusé volt, készűll a szerzetesi életre. És most... most egy máské esküre készűll, mely valójában esküszegés... hasúre eskü.

Nehéz töprengéseit közötté belép hallhan, szobácsokájába jegyese F. István. Mély meghatoltságággal figyelt Máriát és gyengéd szeretettel szól hozzá: „Mária! Lelked legyen Krisztusé, szíved az enyém!” „De az esküm!” — kiált Mária fejelmelkedés és hangjában rezeg egész fájdalma, gyöttrődése és vágyahozása. Bocsnátot esdeklő tekintetét Krisztusától elvonni nem tudja, mig jegyese szerez erőszakkal anyjához nem veszelt.

A vidám násznap már várta a jegyespárt.

kötelességének minden egyes tanító, hogy kártársukat cselekedetéről felvilágosítsák. Így a tanítószó hanyatlo tekintély még meg lehet menteni.

Zsennyi, a fiatal tanító később elkerült egy nagyobb állomásra. Legnagyobb örömmel hagyta ott régi helyét, de nem bánta meg, nem sajnálta az ott elöltöltő hónapot, mert ez idő alatt éppen elcsész tapasztalt. Dunántúli egy győmoryi fekvésti községbe került, hol fokozott szorgalommal látott megszokított munkájához.

Lesújtó szomorú látványt tárul szeméi elé, mert látja, hogy a divat mit csinál a mai kor gyermekeivel. Játgató el lehet mondani a mai korra, hogy a nők határozottan úgy lépnek ki az utcára, mintha leveték volna. És ez a blazir, mondatánam legpikánusabb divat már az elemi iskolában is „termékeny” talajra talált. Engedjék meg, hogy itt idézzem Saly László dr. pápai kamarásának 1926 ápr. 15-én tartott nagyvölésen mondott beszédéből egy részt, mely gyűlésnek József Ferenc főherceg új hűvet, Anna főherceg asszony volt a védnöke. Töbök között ezeket mondta: „Nemzeteket igazán csak saját gyermekeinknek erőltetésére lehetünk bírunk. Majdnem minden értékünk elvesztett, legalább maradjon tisztesség nemzet a magyar! Lehettelen állapot, hogy anyák hűskiallást rendezzenek lényaik testéből és gyermekek 10 éves korukban blazirnak, mindentudókk legyenek. Segítsük megtartani az ifjúság ruganyos zók tavaszi vetését, a gyermek fehér ártatlanságát.”

Mária szomorú, álmatag személt mégegyszer szobácsokája ablakára vetette és ismét Krisztus szemrehányó tekintetével találkozott.

A menet megindul. A kék ég rugogyo, felhőtlen, napsgorvas baldachinjó alatt, virág-szőnyegen vonult a jegyespár, díszes kíséretével. A játszi napsgar szelíd engedlenség iparkodott a menegyszonyó sápadt, könnyes arcára mosolyt varázsolni, de hiába.

Egyszerre a tömből hark morajlás hallatszott... a derült égből hirtelen pillám elázott alá... egy rettenetes döngés, egy szörnyű csattanás... és Mária élettelen hangyalfolt jegyese karját kővé! Szelid arcáról eltűnt a szomorúság, boldog mosoly játszadózott az ajkán. A napsgar fényes glóriáit vonn homloká köré s lelke gyors szárnyalással repült az elhagított egy legyers elé.

A lahodalmi menet temetősi meneté alakult át, a menyegző halotti torrá.

N. Ferenc a szerencsétlenség színhelyén templomot építtetett, melyet a nép bucsujáról helyileg auatott. Évente a szerencsétlenség napján zarándoklat indul e templomhoz s a nép rendületlenül hiszi, hogy Mária lelke ott leng a temől körül, mindenki kérését, ki hozzá fordul, az Úr trónja elé viszi és a Szűz Anya közbenjárására ott addig könyörög, míg az ő nem teljesítetik.

Szekszárd.

Teer Ilona
rh. tanítónő.

A mai divat teljesen kiöli a gyermekek lelkéből a szeméremzeteret. A mai kor gyermekeinek „lehet mondani” 80% a nem tud pirulni. Csak menjünk végig az utcákon, különösen nagyobb városokban, de sajnos most már a legkisebb faluban is ezt kell tapasztalni, hogy a térdén jóval feleli előr alak, melyen kivágott és újnekül ruhák mindennaposok. Megbotránkozva tapasztalta ezt Szendy, hogy egyes káth. tanítónők is behódoltak ezen undok divatnak. Mit várhat az ember egy ilyen káth. tanítónőre rabított gyermekektől? A gyermekek etanulják a tanítónőtől a kedvelő öltözökben minden csináj-binját és alig, hogy ki-kerül az elemi iskolából, már sügva-bügva mondogatják egymás között, meghódítottan Ferit, Zoit, Pistát és örül szerelmes belem! (Pedig a nevezzet ifjak csak első és második polgáriást.) Nevelte a tanító az ilyen gyermekeket Krisztus igaz szellemében, szeretettel meg veltük a tisztesség, egyszerű ruhát, mert szidással, erős korhálással csak dacot, ellenszenvet és csak „azért is, just is” váltunk ki belőlük. A tanítónő tekintélyét nem a mai divat, hőbortos és felháborító frizura adja meg, hanem az egyszerűség és az igazi nőesség.

Egy anya hároméves leányával sétál az utcán, forgalmas az utca, korzó van. A retikübből előkerül a tükör s még egy kis igaziatást végez az anya modern haján. Az embertömegben a gyermeket meglökiök, eliesik. Toalettmunkájában megzavari anya erre boszusan rákiált gyermekére: „Miert nem vigyázol, nem tudtál belekapszkodni a szoknyamba”? „Isz ud isz atajtam, de nem éjtem ej.”

— Az egyik ur családban kérdi egy 8—9 éves leányt — mondj csak anyukám, mikor lesz nekem is olyan rövid hajam és szoknyám, mint neked van? És a modern anya mit felelt erre: „Ha majd olyan nagy lesz mint én!” A mai modern divat nagyban növeli a női nem legveszedelmesebb bűnet, a hűságot! Örakhosszat elcsinozta magát a tükörben, tetsetezel magának, mert a felnötkető láfia. Ezzel szemben a szűz iránti érztke, finom izlése teljesen eltompul, visszafélek. Az egymás iránti irgység valósággal féltökora hág, mert a jobban, modernebből ööltözött lány a szegényt lenéz, viszont a szegény, kinek nem kerül finomabb ruhára, irgy szemmel nézi a gazdagot. Vigyázzon a tanító, hogy a gyermekek öltözöke között, amennyire lehet, ne legyen feltűnő különbség. Neveljük takarékságra a gyermekeket, hogy egyszerűbben öltözzenek. Nem értem a takarékságot alatt a mai divatot, mert manapság egy modern női ruhához való anyag könnyen befér egy cigarettahévely-skutalyába.

Zsennyi, a fiatal tanító, ki talán nagyon is komolyan és szigoruan bírálta meg a tapasztaltakat, belátja, hogy a tanító társadalmi műveltségének és tekintélyének a megszerzéséhez nagyon sok minden szükséges. Legyen a tanító istentől, felebariatát és reabított gyermekeit szerető, vallásos ember. Tudjon illedelmesen viselkedni a társaságban, Jounon, hölgyek között legyen eleven, kedves és igazi férfi; mutassa meg öltözékében, hogy nem egy maradi, hanem szerényen a divatnak él, de ne

legyen kicsi, maskara, a társaságnak bohóca. Tudjon beszélni a társaságnan, de ne mindig az iskoláról és sohasem kérdeződjék azzal, hogy ma 8, tegnap 12 gyermeket büntettem meg. Ne nézze le saját kártársát, ha szegényebb is, hanem szeresse, mint egyenrangú, ugyanazon kenyérért küzdő barátját. Valóagossa meg a társaság, barátait, kivél szoros „per tu” barátságát köt és művészi legyen nemcsak az iskolában, hanem a borospoharak kezezésében is olyan értelemben, hogy őt is becsülettel megdálja a helyét és ne legyen előtte ismeretlen a jelszó: „Eddig és ne tovább!”, hogy hétfőn reggel is ugyanaz az istenfő, józan, tanítványait szerető, becsületes tanító legyen a gyermekek előtt, mint aki volt szombaton reggel.

Ha ilyen tud lenni a tanító, akkor nem lesz szükség arra, hogy már az oly sokszor hangoztatott tanító társadalmi tekintélyének kivívásáért harcba szálljunk, mert szép szóval, szeretettel és jó példaadással mindent kivívhatunk és akkor a jövő Nagy-Magyarországban rövid időn belül kialakul Krisztus igaz országa. És Szűz Mária is!

Aktualitások

Önként vállalt kötelesség. „A leventéoktatón fegyelme, modora és tekintélyüknek védelme” címen lapunk múlt számában megjelent főtanfelügyelői rendelet és az felszólítás szövegeit vállalt ki a tanítószágból. Egyrészt, mivel ezt az „önként vállalt” ísítet próbálja csak valaki nem vállalni „önként”, vagy próbáljon ott meg szabadulni, mindjárt kitünt, mennyire „önként vállalt ísítéről” van szó. Ennek azonban a főtanfelügyelő ur nem oka. Másrészt, mivel azt hitük, ha „önként vállaltak”, bizonyos szabadságot is nyertünk ezáltal a ísítész teljesítésében. Azonban ez sincs úgy s erről sem lehet a főtanfelügyelő ur. De felszólítotték sokan azért is, mert nem tudják elképzelni, hogy a rendelet elején megállapított tények megtörténhettek. Mert erre igazán alig van méntesség s erről igazán nem lehet a főtanfelügyelő ur. Amiről és amiben lehet valamit, azt a rendelet végén azt hiszem mindnyájunk tapsai között jeleníti ki. A tanító megszokta, hogy sokan parancsolnak neki, de természetes, hogy inkább vállalt önként munkát, mint *újabb parancsolókat*. És úgy látszik baj az is, hogy a munkát lehet önként, de a parancsolókat nem lehet önként megvalósítani. A tanügyi parancsolók ritka kivétellel a mi véreink, de a tanügyiól távolabb álló munka íntései már messzebb esnek szívtüntől-lelküntől. Azokékat ezért nem értjük meg egymást annyira. Habár a rendeletheben leszövegezethet hasonló összeültözésre még nem hallottam, hogy alkalmat szolgáltattak volna. És sajnálom, hogy mégis csak oda kell kilyukadnom, hogy a leszövegeztet tényeket menteni nem tudom, csak hidegvérre inteni kollegáimat.

bogók alá szó nélkül állnak még a bün fertőjében pesvedt, kiélt ifjúság is és ha majd a hívó tőragató harsónai megszólalnak, akkor ezen ifjúság lelkeiből kiróbbanó lelkesedés ledönt minden ránk erőszakolt korlátot és új boldog Nagy-Magyarországot újra a Kárpátok büszke bércei fogják koszorozni.

A nap leszállt. Apró pelyhekben szítáva hull a hó. A csendes kis legénylakásban ott ül asztalánál Szendy, a fiatal tanító; újra átéli az elmúlt három esztendő minden egyes percét. Szendy, ez a fiatal tanító, ki megtanult szenvedni, tirmi... ez a fiatal tanító, ki az élet tövisei utjain keresi, mert talál imit-amott elsórt, hervadt rózsákat és szeretettel ápolja, gondozza őket, ez a fiatal tanító, ki talán igazságtalanul itteltek még — ne csodálkozzanak rajta — én vagyok.

Írta és a dunaföldvári eszperkerület Németerkén (Tolna m.) tartott köri gyűlésének felolvasója:

Rozonits Sándor,
dunaföldvári rk. tanító.

Új leventefoglalkoztatási tervezet.

Nem tudom mindentől-e, de nálunk már kidázták a javást értehezleten az új foglalkoztatási tervezetet, mely országosan állapították meg és szóbeli utasítással adták ki. Nem ismeretlen akarom azt, csak végrehajtási lehetőségez néhány megjegyzést fűzni. A megbiratás kezdeti közre került tantervek nagy részének testgyakorlási rovatában vagy nincs téll időre beirva semmi, vagy ez a megjegyzés, hogy foratenerem hánnyában télen a testgyakorlás nem végrehajtható, vagy ha jel is van véve az anyag a tantervebe, úgy is tudom, hogy józestírott maraszt. Egyik esetben sem ír rá a felsőbbök a holgára, hogy *muszáj* a testgyakorlást végrehajtani, legfeljebb a „lehetőség szerint” folytatjuk azt. És amit a gyermekekkel nem lehet, azt a testnevelési vezetők szerint *muszáj* a leventékkel végrehajtani az új tervezet szerint. Hol? Az iskolában. Tele van az padokkal. Ki kell tenni néhányat arra a napra. Nem lehet szétszedni azokat. Hát a folyosón. Folyosója nincs a jalusi iskolának. Hát akkor a községházán! Annak sincs alkalmas helyisége (de ha van is, kiderül, hogy a jegyző abba bele nem egyezik). Valami hely csak ahad, ezt *muszáj* végrehajtani! Ha mármost a leventéoktató tanító látva a lehetetlent és hogy a felelősséget nem viselheti, lemondani akar „önként vállalt ísítéről”, abból kellemetlenség lesz ha mond le és nem tudja végrehajtani, hasonló a baj. Ha pedig megbirkózik a lehetetlennel (mint annyi másszor), kinél az érdeme lesz a keresztítbléte, a vezetőle vagy a tanítóle? A testnevelési vezető tehát a tanító jószándéka és erélye nélkül nem piheti keresztítbléte

a kapott parancsot. Beesülje meg tehát a tanító! A tanító is látta be, hogy a vezető is magasb parancs teljesítést követel. Így elkerülhető az összeültözés.

„Eveleji küzdelmeink”. A sok hüzelem leleményessé tesz az embert. „Egy öregebb kártárs” ilyen leleményen módon vezet könpözt egy tanulóval, illetve atyjával. Talán kétfővel-hárommal is sikerül. De próbáljuk meg ísítel-husszal! Ísítel nekünk is csak egy könpözt van, abból nem tanulhat a kultúra iránt kevésbé fogékony sok a fia-lánya. Így aztán ugyanjebb leleményességekkel kell megpróbálkoznunk. Közben azonban ne feledjék azokról, mely régi jó törvényen alapuló szokásról, mely szerint az iskolafentartó köteles könpöczek ellátni a tanulókat, illetve azok árát előlegezni, míg a tanító azt beszédi, vagy a renitenskedőitől a fentartó köztgazgatást után beszédtel. Nem általános orvosságnak ajánlom ezt. Ó, jaj! A legtöbb iskolafentartó szegény a legszegényebb színlől is. És ha nem, nehezebb vele megbirkózni mint a sokszor szintén nem szegényesgőből nem ísítet színlől. De sok helyen bizony kiségt a bajból. A tanító, mint színlőlvezető, a színlőlvezetők elő ísítel nyereségéből is csinos összegeket szábazathat meg e célra. És ebből már szépen gyűjtöfötem. Ezt megszárazzák az apák és nem a szegőből, hogy ahonnt legnehezebb kiemelni. „Kitérünk!” mondják plébanások szemébe, amikor az a tanító segítségére siet. „Amestében, selyemruhán színlől meg!” — ujjaga az ísítel, „lógva van” morogja maga elé, ezzel elsomogva — és nem ísítel, míg nem jön neogebb muszáj. — Szegény nép! Nem érti, hogy „elvész, mely tudomány nélkül való.”

„A nélkülözések akadémiáját” hitnő síkherrel végezt kántorantitók! — mint Walter kártárs írja — megpróbálták már mindent. Türték és türelmetlenkedtek, írtak és hallgattak, dolgoztak és vártak, tömörültek, szerkesztettek, kérték és köpelték és eddig minden karbaesett, az „egyenli elbánás elnének” országa csak nem akar előjönni. A mult évi kath. naggyűlés alkalmával tartott szívlésztés gyűlésinél Glatzfelder püspök ur is a szerkesztést, munkát és türelmet ajánlta elragadó beszédben. Mi ez már mind megtettük, türjük legnagyobb sérelmünk már 1923 óta. E sorok írója mindig és most is e tekintetben csak a magas püspöki kar hathatós közbeílésestől vár és vár síkher. Glatzfelder püspök ur a most leírt kath. naggyűlésen megállapítja, hogy „nincs ma a világon államhatalom, mely több jóindulattal és megértéssel viseltetik a keresztényiség eszményével s az egyház munkájával szemben, mint a magyar”, aztán hálásan elkönyveli a nyugdíjas papok, teológiai tanárok részére adott segélyt és a 6 millió pengő beruházási segély templomának, zárdáinak, iskoláinak számára. És nélküli, hogy mi ennek fontosságát, sürgös szükségét, mondjuk meg elsőbbrendűségét is tagadnák, mely ísítellettal kérdezzük, hogy ha eddig nem, talán remélhetjük, hogy most végre mi is sorra kerülünk legnagyobb sérelmünkkel? Feltétlenül ísítelünk s bíznunk abban, hogy a magas püspöki kar az állannak ezt az apostrofált jóindulattal a mi legnagyobb sérelmünk megszüntetésére ki tudja és ki fogja használni.

Dr.—r.

Tanügyi elmékedések

Videki tanügyi lapjainkat olvasgatta, örömmel állapíthatjuk meg, hogy az anyagi kérdések mellett, tudományos pedagógiai, didaktikai, sőt kultúrpolitikai kérdések is szőnyegre kerülnek. És ez úgy is van rendjén. Így, hogy sok-sok sérelem ért bennünket, onyagelket hangoztatni, — hogy az orvoslásra hivatalost meg hallgaltj, — embert jognak, sőt kötelességünk, de nemzetnevelő munkánkat érintő kérdések tárgyalása és vitatása hivatásból jognak és kötelességünk. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a tanítószág, mint anyagi sok más kötelességének, ennek is derekasan megjel.

Ilyen gondolatok merültek fel a lelkemben, amikor a Katolikus Iskola október 1-1 számában a fenti című értekezés elobast. Kétkirő jótudófelettem nyitott szemmel néz a világot jónak, meglátja a jót és rosszat és

tud okos köpeltetésüket ponni az egyes jelenségekőből. Egyik-másik megállapításában azonban kissé elfogult. Szabadjan azért, — csupán a helyzet ísítelzésésért, — a cikkhez hozzászólalom!

Érdekes jelenség nálunk, a Pécsesegház-megében, hogy egy bizonyos, mondjuk ellenzéki szellem kapott lábra. Nagyon helyes! Örülünk neki, mert azt mutatja, hogy tanítóink gondolhobba nézik a jelenségekét. Örülünk neki, mert azt mutatja, hogy ebben az egyház-megében mindenki elődhatja véleményét; meghallgatásra talál, megbeszélés tárgyát képezi. Örülünk neki, mert pessző, eleven élet fele ez!

De nem minden ellenzékeskedés helyes és jogos. Itt van pl. az érteztők, a tananyag-beosztási úrlap nyomtatványok ügye. Ezeknek kiadása és elrendelése megíhetős

idegenkedéssel találkozott. Mért? Valószínűleg tartom, — mondjuk meg őszintén, — mert munkatöbbletet jelentenek. A tananyag-beosztási úrlapok a modern pedagógia követelményeinek szemmelartásával készültek. A modern pedagógia minden tanítási egységben nevelési célt is lát s így természetesen, hogy a modern tananyagbeosztás a tanítási egységek ésszerű felsorolása mellett a nevelésről kapcsolatokat és vonatközpontokat is felöleli, ami tényleg nagy munkatöbbletet jelent, de ez a többletmunkát az úgy, az „előrehaladás” érdekében el kell végezniük.

Itt van a „Pécssegézházmegyei írkh.” ügye. Az egyesület a tanfolyam nagy részének határozott kívánására adta ki őket s most meg is soán idegenkednek tőlük. És mik az érvek? Hogy drágák és rosszak! — Volt alkalom szakértővel (könyvkereskedővel) megbeszéljünk az írkhák s véleményem szerint az írkhák olcsók s jó minőségű papírból készültek.

Másik érv a szülői szociális nyomora. Nem bírják az írkhák árát. Az ehm. hatóság rendelete szerint az I. oszt. számára 3—3, a II.—VI. oszt. számára 5—5, az ism. iskolások számára 3—3 írka iratott elő. Ezeknek ára az I. oszt.-ban 24 fillér, a II.—VI. oszt.-ban 60 fillér, az ism. iskolában 24 fillér. Böcsánatot kérek, de nem tudok elpégyélt szülőit, aki ezt a kiadást, mely egy egész évre szól, nem bírta el.

Azt is mondják: minek annyi írka? Hát az osztálytan iskolának közvetlenül nem foglalkoztatott osztályait ml csinálnak addig, amíg a tanító más osztályokkal foglalkozik? Mindig csak figyelnek? Milyen hasznossal figyelhet pl. egy V. osztályos a III. osztály munkájára? Nem lehet. A külsővilág nem foglalkoztatott osztályoknak a tanítók munkáit kell nézegetni s ez nem lehet más, mint irásbeli. Hiszen az osztálytan iskola sok hátránya mellett, ez épen egy előnye! És hol végzi a tanuló az irásbeli munkát? A palatáblán? Lehetetlen! Szükséges van füzetre. És ha szükséges van füzetre, mért ne kapjon olcsó és jó füzeteket!

Olyan tanítók is akadnak, akik szerint ezek az írkhák izléstelenek. Nohát engedelmet kének, talán azért izléstelenek, mert bortörlapjukon a Megyeispisnök Ur arcképe, a gyűdt hegylepmlom, a molhási emlékoslop stb. képe van? Vagy talán azért izléstelenek, mert a számtani anyag van rajtuk szemléltető képekben? Nem tudom! De azt tudom, hogy a pécsi állami iskolában, mindkét tanítóképző gyakorlatiskolájában és a nórászdi elemi iskolában örömmel használják őket.

Az egyhmi írkhák és nyomtatványokkal szemben észlelhető idegenkedés jogtalan ellenékeskedés.

Itt van az új kath. tankönyvek ügye. Az egész országban meg vannak velük elégedve, csak a pécsi egyházmegyében nem. A fentemlített cikkből is szó van róluik. A cikkről megállapítja, hogy „igazi falusi iskolamestereknek a keze aligba van benne s ha netán megis, úgy nem érvényesülhetik.” Nos erre is volna válaszom. Az új tankönyveket a katolikus tanítók har legtitósióbbjait írkhák. Finta Sándor, Trajzler Géza, Gresnyó Márton, Vég József, Jószy Gábor, Schmidt Vilmos, Ruesszinszky József, Geregely Ferenc, mind ismeret nevelő s kelt. tanítófarsadalmunk. És azok jól megfontolva dolgoztak. Nem lehet rájuk fogni, hogy nem ismerték a szükségleteket. Minden mondatukat alaposan megragált. Ezenkívül minden sor irásuk, vagy 30 bíráló kezén ment keresztül, akiknek legnagyobb része ugyancsak működő tanító. És ha vannak is 5—6 oldalas olasz-mányok, azokat vagy maga az ír, vagy a bírálóbizottság szétgöglöta apróbb egységekre. És elölrge a VI. osztályban, magyar tananygi iskolában, már el kell érniük azt, hogy a tanuló hosszabb olaszanyvit is meg tudjon emészteti. Ha ezt nem érjük el, hogyan akarunk akkor egy egész könyvet a kezébe adni majd? Hát mit szói akkor a cikkről más kiadóknak azon könyvekhez, amelyekben az egész könyv összefüggő egészet alkot?

Eltekintve ezen ellenérvöktől, elárlalom, hogy a tankönyvszerkesztő bizottság azt a gondolat vezette munkájában: az iskolagyermek kezébe olyan könyvet adni, melyet nemcsak ő, hanem a *szülője* is hasznosul forgathat. Az iskolának tankönyvvel való ellátása mellett *módot* avarunk adni *egész magyar népünk ismeretelnek* minél *biztosabb megalapozására*. Az osztálytan iskola tanítója tehát megtalálta a könyvekben a *szükséges* anyagot, de módot adunk a tanulóknak, *ez* *olja* keresztül szülőjének is, — az el nem végzett anyag olvasására is. A kisebbségi nyelvű iskolák számára most készülnék a tankönyvek és tudom, hogy a szerkesztőbizottság örömmel fogad maga közei tapasztalt, nyitott szemmel néző és látó munkatársakat. Munkára tehát!

(—pl.)

Határidő emlékeztető.

Nyugdíjintézetli jelentés betérjesztendő a kir. tanfelügyelőséghez nov. 15-ig. **Január havi fizetési jegyzék** láttaozás végett a kir. tanfelügyelőséghez betérjesztendő. **Önálló gazd. ism. iskolai** államszegély iránti kérvény és költésgepetés november 15-ig a 22.134/1927. VI. sz. öhm. rendelet (megjelent a Hiv. Közlöny 1927. évi 9. számban) alapján a kir. tanfelügyelőséghez betérjesztendő. **Hátralehész előfizetési és tagdíjak postafordulával** behűdendők.

Írás-olvasás vagy írva-olvasás (Oszálytársaim szíves figyelmébe.)

(Folytatás.)

Ha már most azt vitálgaljuk, hogy az írni és olvasni tanítását alkalmazott eljárások melyikével felelünk meg inkább a fenti követelmeknek, ml sem természetesebb, minthogy azt feljelijük: a fonomikait eljárással.

De nem állhat meg — szerintem — azon érvelés sem, hogy az írva-olvasási eljárás a tanuló, — minthogy többletdolai tevékenységre készüti, — idegessé teszi: mert hiszen nem egy tanuló egységiséhez, hanem az osztály tanulóinak individuálitásához kell igazodni a siker érdekében, amikor is az eljárás megítélése szempontjából nem azon van a hangsúly, hogy minden egyes tanuló a képzészszerzés megkönnyítéséhez szolgáltatott segédanyagok *mindegyikét* használja fel, hanem csupán a saját lelki alkatainak legmegfelelőbbét.

És ha ezt szemb elótt tartjuk, bizony talánul módot arra is, hogy a már természetüvel gyengébb idegűt tanulókat az esetleges rendellenesség fokozódását elkerülijük.

A gyakorlati tapasztalat pedig azt mondja, hogy a fonomikait eljárással az írás és olvasást elsajátítani lényegesen könnyebb és biztosabb, ml az írva-olvasási módszerrel. Több, idősebb és most is működő karrtársfótl tudom, — kik mindkét módszert alkalmaz-

maszadával huzamosabb időn keresztül kísérleteztek, — hogy amíg az írva-olvasási melódus követése idején gyakori volt azon eset, hogy osztályfőlére kellett utasítani a tanulókat lényeges szavazalékat, mlrt nem tanultak meg a szorgalmi idő alatt írni és olvasni, addig ma ilyen eset a legtrikábban fordul elő.

Ez pedig azt bizonyítja, hogy az egy-egy osztályba veródó tanuló értelmiségének különböző fokú, nemkülönben egyéb pszichológiai kvalitásait különbözősége dacára is a siker biztosítva van.

De meg, ha figyelemmel kísérik az újabb fóküvést, mely minden tanfogy keretén belül a tanítás természetes alapjára: a gyermek ismeretere helyezi a fóküvet, melyen a fonomikait eljárás is nyugszik, azt kell mondanunk: innét visszaférés nem lehet!

Íde vonatkozott mondhatjuk Gross H. állással ml: „...az a munka, mely bizonyos játék jellegével bír, azaz: melyben a teremtés öröme és a győzelem gyönyöre bírhózik meg a feladat nehézségeivel, a legmagasabb és legnemesebb”.

Geresd, 1927. július 20.

Hassás József.

Püspöki rendeletek

2740/1927. isk. sz. **Községek közhelyzetisége hitállás iskolákkal szemben.** Tudomástétel és megfelelő mihartzást végett közlöm a vallás- és közoktatásügyi miniszterium következő elvi jelentőségű rendeletét:

„41.908/1927. VIII. sz. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium. Vasvármegyei Közigazgatási Bizottságának. A f. évi május 22.-én 800. sz. által kelt kérelmére tudomás és további eljárás végett értesítem a tek. Közigazgatási Bizottságot, hogy minden politikai községnek kötelessége a községben levő felekezeti iskolákat támogatni és az ehhez szükséges fedezetről költésgevetésben gondoskodni. Amely község a felekezeti iskola fenntartását és gondozását ellátta, annak ebből kövezték, amelyek pedig eddig nem vállalta, annak saját jól felgött érdeke által parancsolt kötelessége az iskolát fenntartani, vagy a szükséges mértékben támogatni, mert ha a felekezeti iskola működését megfelelő támogatás hiánya miatt megszünteti, a község lesz kötele a tankötelek beiskolázásáról gondoskodni. Ilyen esetben pedig az iskola felállításához és fenntartásához államszegélyt nem kaphat. A szükséges támogatás az 50%-os pótdátára való hivatkozással meg nem tagadható, mert értesítem szerint a helygümiserint indokolt esetben a pótdát százalékának 70-re való felemelését engedélyezni szokta. Budapest, 1927. június hó 27.-én. A miniszter rendeletök: Kisfaludy sk. miniszteri tanácsos.”

2000/1927. isk. sz. **Hétköznapú szentmisék idejének szabályozása.** Több helyütt hagyományos, sőt visszalelértéri szokással szemben kérdés merült föl, hogy oly helyeken, ahol csak egy lelkész van, mely időben tartassanak a hétköznapú szent misék, hogy azon a hívők és a tanulóifjúság a lehetőség szerint részt vehessen. Vannak községek, ahol a plébános 6 órákor misézik. Bizonyára azért, hogy azon munkára törekvő hívők is részt vehessenek. A nemes szándékú törekvő gyakorlatilag nem várt be. A munkába indulók nem jönnek, vagy nem jöhetnek. Rendeszen néhány órégebb hívő jelenik meg. Olyanok, akik munkájuk miatt később is jöhetnek. Viszont a tanulóifjúság tly korán még nem vezethető templomba.

Sulyosabb eset, ha a plébános 8 órára, vagy épen későbbre teszi a hétköznapú szentmise idejét, ami szintén saozorólag hat a templomba vagyó felöltő hívők részére, a tanuló, ifjúság kötelező tanításidejéig pedig a tanügy nyitvánvaló hátrára, a fegyelem megzatlásával, megrövidíti. Ez határozottan helytelen.

Azért kívánatosnak tartom, hogy mindazon helyeken, ahol csak egy lelkész mond szentmisét, főleg, ha azon az iskolások részét vesznek, a szentmisék hétköznapokon a

lehetőség szerint fél vagy negyed nyolc órakor tanassanak. Igen természetes, hogy ott, ahol egynél több szentmisét mutatnak be, ezek egyikét szintén fél nyolc órakor kell a tanulófölső részére tartani. A misézés idejének a misézők helyüneléből eredő változtatása, a misét kezdetének késedelmes kitöltása fönt okhoból szintén tilos.

2087/1927. isk. sz. — **Takarékossági propaganda.** A m. kir. kormány elhatározza, hogy a társadalmi és gazdasági életünkben még igen jelentékeny fejlesztésre szoruló takarékosági eszmének a legszélesebb körben való terjesztése céljából a folyó évtől kezdve minden év október hó 31-én országos takarékosági napot tartat. A takarékosági propaganda irányításával a m. kir. Postatakarékpénztár nyert megbízást. Az idő rövidségére való tekintettel a m. kir. Postatakarékpénztár közvetlen megkeresést intézett a plébániatitkárokhoz és iskolaigazgatókhoz oly kérelem kapcsán, hogy egyrészt október 30-án, tehát az országos takarékosági napot megelőző vasárnapon tartandó egyházi szónoklat keretében a takarékoság irányának méltatására illett elkészít kitérjen, más-

részt, hogy f. évi október 31-én, vagy ezt a napot közvetlenül megelőző hétköznapok egyikén a tanítás megkezdése előtt, mintegy 8—10 percig tartó rövid ismeret előadásban az osztályvezető tanítók által a takarékoság jelentősége a gyermekek előtt változtassék. Arra is felkérték az iskolaigazgatókat, hogy gondoskodjanak arról is, hogy a tanítók a takarékosági eszmét nacsak e napra korlátozva propagálják, hanem annak kisebb mesék, esetleg írásbeli feladatok utján való felkészítést és ébrentartást is előmozdítsák törekedjenek.

A m. kir. Postatakarékpénztár megküldötte az egyes plébániavivataloknak és iskolaigazgatóknak a takarékoság fontosságáról és szükségességéről szóló tájékoztatót s így mellőzhetőnek véletem ennek méltatását.

Miután súlyt helyezek arra, hogy Pécségházmegye területén a takarékosági propaganda teljes egészében érvényesüljön, felhívom a főhatóságokat alá tartozó összes plébánosokat, iskolaigazgatókat és tanítókat, hogy amennyiben bármi okból nem tarthatják meg a kitűzött napon a kívánt ismeretlel, november hóban, egy a helyi viszonyoknak megfelelő napon feltétlenül tartsák meg.

Egyházmegyei főtanfolygólói rendeletek

1648/1927. sz. — **Kisebbségi tanítási nyelvi részben osztott és osztatlan el. isk. óratervei.** A Pécségházmegyei Rk. Tanítótestület által kiküldött bizottság elkészítette a szóban forgó iskolák óraterveit s ezeket mihez tartás végett elő is írtam 1478/1927. sz. rendelkezéssel. (Megjelen a Katolikus Iskola f. é. aug. 1. számában.)

Utólag megjelent a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter uv. 61.764/1927. VIII. a. sz. rendelete (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. szept. 1. számában), amely ugyancsak szabályozza a kisebbségi tanítási nyelvi iskolák óraterveit.

Tekintettel arra, hogy fenthivatkozott rendelet alapján a legtöbb iskola óraterve már elkészült, a folyó tanévre érvényben tartom az egyesület bizottsága által készített óraterveket.

Az 1928/29. tanévtől kezdődőleg további intézkedés iránadóul kell venni a nm. ukm. annak fentebb hivatkozott rendeletével kiadott óraterveket az egységes eljárás miatt is. Ha érdekelt tanítóknak a miniszteri rendelettel kiadott óratervek ellen komoly észrevételeik lennének, ezeket legkésőbb f. évi december 31-ig terjeszték elő.

1640/1927. sz. — „**Ellensége volt-e a Habsburg-család Magyarországnak**“ címen Bergendy Szilveszter történelmi tanulmányt írt. A főszerzőhöz könyvet iskolai könyvtárunk részére beszerzésre engedélyezem. Megrendelhető a szerző-kiadónál: Hiskunhalas. Postafiók.

1912/1927. sz. — **Gazdasági irányú továbbképző népiskolák tanfolygólói iskolafelügyelői.** A nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter uv. 62.323/1927. VII. sz. alatti a gazdasági irányú továbbképző népiskolákra kiterjedő hatáskörrel, a tanfolygólói iskolafelügyelői teendőik elvégzésével Baranyavámmege területére K. Molnár Jenő, székszárdi állami gazdasági szakintéző, Tolnavámmege területére, a központi, völgyégségi és dombóvári járásek területére Pigniczky Ferenc, székszárdi, a dunaföldvári, támasít és simontornyai járásek területére pedig Kápolnay József, dunaföldvári gazdasági népiskolai felügyelőt bíztam meg. Ez alapon felhívom érdekelt iskolaigazgatókat, hogy fentnevezett iskolafelügyelőket működésükben támogassák.

HIREK

Füápásztori elismerés. Erdősi János, máski rk. igazgatótanítónak nyugdíjbevonulása és *Hiller Gizella, szentlászói rk. tanító-nőnek 25 éves tanítói jubileuma alkalmából Megyeispüspök Ur Ömélőssága legmagasabb elismerését fejezte ki.*

Tanári kinevezés. A pécsi püspöki tanítóképzőintézetnél, I. b. B. Áter János, c. igazgató, zeneitanár elhunytával megüresedett ének- és zeneitanári állásra Megyeispüspök Ur Ömélőssága, egyenlőre helyettesítanár minőségben Kutor Ferenc, pécsi állami el. iskola tanítót nevezte ki. Kutor Ferenc született Nagyatádon, régi kántortanítói családból. Atyja most is működő kántor Nagyatádon. Gimnáziumi tanulmányait Kaposváron, a képzői Pécssett és Csurgon végezte. Egy évi tanítósodás után a M. kir. Orsz. Zeneakadémia hallgatója az orgona és zenezenés tanászok. Mesterei Antalfi Zs. Desző, Herzfeld és Siklós professzorok voltak. A Kultuszminiszter 1919-ben nevezte ki állami tanítónak. Aláírózó zenei munkásságot fejt ki. Kutor Ferencnek közel jövőben jelenik meg az elemi népi sk. gyakorlati- és elméleti énekkönyve és a kántorokrészére írt praeludiumok.

Radics Béla, mágoctsi igazgató ünneplése. Felejtéhelelen és kedves ünneplésében részesítette Magoos nagyhözesség egész társadalmá Radics Béla, igazgató-hántortanítói 25 éves tanítói jubileuma alkalmával okt. 11.-én. Az ünneplést nagyszabásúval tette a mágoctsi esp. kör tanítói körének ezen a napon tartott díszkögyűlése, melyen a tagok teljes számban megjelentek. Jelen volt Magoos nagyhözesség egész intelligenciája, élen Somogy Miksa főjegyzővel, az iskolaszék, a képviselőtestület, a társ. egyesületek képviselői, a hözesség lakossága, az összes iskolai növendékek és számos idegen vendég.

A kögyűlés előtt ünnepi szl. mise volt; a szofjalásig megtelt templomot fényárvák borították a ragyogó villanycsillárok. A Himnusz magasztos akhordjainak elhangzása után a hözönység az ónoda gyermekében gyűlékezett és feszült figyelemmel kíséerte Braun István, ker. esperes, mágoctsi plébános ragyogó megnyitó-beszédét. Az ünneplés Radics Béla igazgató-hántortanítónak szól, ki 25 éve működik a rögs tanítói pályán. Az ünnepi szónok történelmi visszapiantást vet a multra és kiemeli, hogy a nevelő, a tanító, kitől úgy az egyes ember, valamint a népek, nemzetek egységének kialakulása függ, mindenkor nagy tiszteletben részesítettek. Megbecsültségük, hözönönetük és hálának dokumentálására szolgál a mai ünneplés az igazi tanítónak, Radics Bélának, ki 25 évi működése alatt úgy a saakhörök, mint a társadalom széles rétegének elismerését, háliját és

szeretletét viotta ki. Adjon Isten neki erőt és egészségét további működésére. A lelkes eljénés után felcsendült a dal a tanítványok által híz hangulatos énekek festsék ki szívből szeretettel kedves tanítósajúkjuk iránt. Általános figyelem körül tipeg elő most egy kis l. oszt. fiv. halálmas csokorral a karján és bátran elszavalja kis mondókáját. Meghajlja magát, kezét csókol és átadja a csokort. A hözönység köszönzi. Imelet csokort látunk egy hisleány kezében, aki szóhalom szabalossággal remek beszédben töltöcsolja 400 gyermeké sziv szeretetét.

A hözönység meghatódása fokozódik, midőn a volt tanítványok hépsüleleiben előlép egy fiatal gasda és egyszerű sauaahál hözönönetet mond Radics igazgatónak, hogy embersé nevelte őhet.

Horváth Mihály, vl. elnök emelkedik ezután szófára és lendületes beszédben fejezi ki a tanítóságnak osztatlan tiszteletét és testüri szeretetét a legmegértőbb kollegának, a legöszönlebb barátának. A mágoctsi tanfolygólói is kedves meglepésben részesítette az ünneplétt, midőn Gergelits Teréz, tanító nő egy művészi összejáállítás csokort adna át Radics Bélának, ragyogó stílusú dalasszövegek beszédben üdözölle a kollegát és igazgatót.

Magoos nagyhözesség és a társ. egyesületek nevében Somogy Miksa főjegyző méltalja Radics Béla érdemeit a töle megosztott szónoki készséggel. Az ünneplés az iskolán kitűl, a nép körében, az egyesületeiben fejeltelhetlen érdemeket szerzett, nemcsak tag O. hanem az egyesületek élto eleme. Az egyes beszédek elhangzása után az egybegyűlék lehken ünneplik a jublítás igazgatótanítót, ki meghatott hangon hárijta el magáról az érdemeket és az ő hözismeret szerény ségével csak hözlesegélyfejlesztésről szól. A kedves ünneplést az iskolai dalárda felköszönőle fejezte be.

A hóri tagok és vendégek átonulnak a kaszinó dísztermébe, ahol 70 terítéses bankettet adott az egyesület. Számos felköszönő hangzolt el és a hésző déljutalmi örökig együttmaradt ünneplő hözönység egy kedves és hasznosan előlított nap emlékével távozott. *

Igazgatótanítói kinevezések. Dömer Ádám mőzsi és Töschler György boldogasszonyai rk. tanítókat, eddig kiadó működszói elismeréséül, Megyeispüspök Ur Ömélőssága igazgatótanítókká kinevezte.

A Pécs-székesegyházi plébánia kántora nyugalmob vonul. Báthory József, ny. igazgatótanító, a székesegyházi plébánia kántora ezen megbízástól megválk és nyugalmob vonul. Az érdemes igazgatótanító utódjának megválasztásáról legközelebb határoz a pécsi székeskáptalan.

Hólay Lajos

nyug. rk. igazgatótanító, f. évi okt. 21.-én Dunaföldvárton, 79 éves korában elhunyt. Temetése Dunaföldvártól f. évi okt. 23.-án d. u. 4 órakor ment végbe általános részvétel mellett.

Felhívás. A közeljövőben megjelenő „Forgószél” című novellás könyvemre bátor vagyok felhívni lapunk igen tisztelt olvasóit oly kérelem kapcsán, hogy már most sziveskedjenek előjegyezni az eszközlőni a könyvre, amelynek ára 2 pengő lesz. Tekintettel a nagy előállítási költségre, tudomást teszi, hogy kartársaim közül kit és hány példányban fogják könyvemet beszerezni. Szíves értesítést kér Diusztus Imre, tanító, Bonyhád.

Tanítói hűnevezések. Kardos Franciska a szeredkényi, Thán Ede a versendi, Gacsályi László a stóagárdi, Schneider Rozália, a pécsúradói, Gubritzky Gyula az ozaori, Bátsmegyei Margit a dunaszekési tanítói, Belhóvics István a felsőszentmártoni, Radics Béla a hóvágószőlősi, Steiner Ferenc a grabóczi, Fancsny Imre a bisbeszeretesi és Hítele László a celedobokai hántortanítói állásra egyszámúszáligal hűnevezettek.

Irodalmi pályázat. A Katholikus Tanítók és Tanárok Országos Egyesülete a következő pályáteltel tette ki: „Mikép lehetne a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter 1925. évi 17.000. sz. rendelete értelmében a „Népnevelési Tájékoztató” alapján a katolikus nék körében az iskolánküül népművelést eredményessé tenni?” Pályadíj: 40 pengő. A pályamunkák jellegű boríték kíséretében a fentikar címre küldendők. Határidő 1928. február 1. Terjedelme 8 nyomtatott oldalnál több ne legyen.

A szentlőrinci tanítói kör hözgyűlése. A szentlőrinci esperes-kerület kath. tanítói köre f. hó 13-án tartotta első rendes hözgyűlést Szentlőrincen, melyen a kör tagján küül Patácsi Dénes, országgyűlési képviselő, a kerületi papság és néhány vendég is résztvett. Ábrahám István ker. tanfelügyelő, egyházi elnök a szokott megüszegéssel és a tanítóság iránt táplált szeretettel üdvözölte a hözgyűlést, mely után Varga Lajos világi elnök a hazafiságra való nevelés fontosságáról tartotta mely gondolatokban gazdag és a tanítóság lelkeiben termékenyítően ható szép beszédét.

Horváth József nagybicséridi tanító nagy érdeklődéssel kísért gyakorlati előadásában bemutatta, hogyan állítható a rajz a fonomikára szolgálatába.

A hözgyűlés kimagasló pontja volt Kiss Lajos bányai tanító gyakorlati tanítása az irredenta érzés felkeltéséről az V- VI. osztályban a tanév elején. A minden tekintetben kitünően sikerült tanítás általános tetszést váltott ki. A hazafias érzést állhatatlantantásban Kiss Lajos a régi, a visszaserzendő Magyarországról rajzolgetta a nyiladzó kis magyar lelkebe, hogy minden elkövetkezé nappal erősebbé a magyar ifjúságnak ama reménye, hogy ez igy már nem tarthat sokáig, mert eljön egyszer a magyar igazság.

A gyűlés során megegyezett tisztújítás szerint elnöké Kohler Adám, szentesidensi igazgatótanító,

alelnökké Herberth Gáspár bükködési tanító, jegyzővé Gertig Károly bodai tanító, pénztárossá Horváth József nagybicséridi tanító választottak meg.

A választmány tagjai Sántha Gyula, Máthé Albert és Zsínkó Ernő; a bíráló bizottság tagjai Bencze László dr. plébános, Habler Margit és Réder János igaztanító, míg számvizsgálók Harka Sándor, Réder János és Zsínkó Ernő lettek. Varga Lajos világi elnök ezután mely részvételével emlekezett meg Báter János, a pécsi tanítóképzőintézet címzetes igazgatójának elhunytáról.

Az indítványok egész sorozata került ezután szőnyegre, melyeknek letárgyalása után Patácsi Dénes, országgyűlési képviselő a tanítóság igaz barátja szólalt fel, aki szeretettel jött a tanítók közé, hogy az elismerés hangján szólhasson a katolikus tanítóság munkájáról, melyből a nemzet boldogsága fakad.

A gazdag programmal lefolytatott gyűlés már délután órákba nyúlt. Melő kifejezése volt az a határozat, mely szerint a hözgyűlés táviratlag üdvözölte lord Rothermeret a magyar nemzet őszinté, igaz barátját, kinek nevét szive melyen hordozza minden magyar it s tul a határon.

A tavaszi vizontlatás reményében bezárt gyűlés után a jelenvoltak fehér asztal mellett közös ebédre gyűltek össze, ahol számos pohárköszöntő hangzott el és kifejezésre jutott a szentlőrinci tanítói körben évtizedek óta fennálló szeretet és egyetértés.

Vagyonadó-mennéség. A m. kir. földmívelésügyi Miniszter ug 1927. febr. 14-én kiadott rendeletében a pénzügyminiszteriummal egyetelműleg kiadott rendelete szerint a népházak, a gazdákörök, olvasókörök házái állandóan mentesek a házáadó alól. E rendelet megörösíti továbbá a jövedelem- és vagyonadóktól való végrehajtási utasítás azon rendelkezését, hogy: „Azok a jogi személyek, amelyek nem vagyonszerzésre, hanem valamely célnak, emberbaráti, jótékonyági, vagy közérdekvédelmi célra alakultak, oly célszánnyal tekinthetők, amelyeknek birtokában levő vagyontárgyakat vagyonadó alá vonni nem lehet.

Szerkesztői üzenetek.

Értesítés. Lapunk jelen számát a Pécsegyházmegei Tanítóegyesület elnöksége, tekintettel „A tanító társadalmi műveltsége és tekinélye” című kiváló ciklre, a pécsi püspöki tanítóképzőintézet, a pécsi és a dobóvári nőzártdanítóképzőintézetek növendékei közöl leendő szétosztás végett, nevezett intézetek igazgatóiságának megfelelő számban rendelkezésére bocsátotta. **Többségek.** A közleményekért hálás köszönettel vetjük s ezeket a lehetőséghes képest közölni is fogjuk. — **G. E.** A pécsegyházmegei iskolák pórtendelés az eh. főtanfelügyelőnégnél bármikor eszközölhető. Igen sok iskola nem szerzte be az egész évi mennyiséget s így pórtendelés utján ként gondoskodniok a még szükséges irákról, mert csakis pécsegyh. irák használhatók. Ennek ellenében az isk. igazgatóknak s az iskolatulajtosok kapcsán a ker. tanfelügyelőik és ker. iskolatulajtosok kötelessége. — **Több érdeklő kartársnak.** A hivatalosan előírt látogatási napló nyomtatványok már beszerezhetők a Haladásnyomda R. T.-nál, Pécs, Király- és Mór-utca sarak.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGEI TANHTOSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Magyar Sándor, eh. tanfelügyelő.

Kiadóhatalomja az „Pécsegyházmegei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején. Előfizelési díj 1927. évre 3 pengő. Tartdíj 1927. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSEK: Pécs, Káptalan-utca 4. szám, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámok is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak MAGYAR SÁNDOR, egyesületi főnöknadrus címre Pécs, Káptalan-utca 4. sz. alá küldendők

Pécs, 1927. december 1.

XVI. évfolyam, 12. szám.

Magyar ádventi fény.

Mély és édes hatást gyakorol a gyertyalángok fényében ragyogó fenyőfaolt karácsonya az emberi lélekre. Az ártatlan gyermekszemek az öröm fűszében égnek körülötte és az élt küzdelmében megszébbet, a nagy gondoktól és családosoktól vérszivek is olvasymalint éreznek ennek büvös fénykörében, mintha valami gyengéd kéz belenyúlna lelkük melyébe és annak legtitkosabb, legfőbb seibe gyógyító balzsamot hintene.

A szent karácsonyest büvös fényugaratit kivitteti az egész ádventre és megaranyozza azt. Olyan hangulat vesz erőt rajtuk, amilyent életünk nagy eseményeinek, különös fordulópontjainak előestéjén érezünk. Lelkünk csupa izgalom, vágy, várakozás.

Ennek az izgatott ádventi hangulatnak reményteljes fénye sugárzik ma a magyarság szemébe. Is. Éveken keresztül sürd ádventi homály borult ránk. Ellenesség sötét gyölelete erősen dolgozott, hogy minél jobbtöbbe legyen az. Ideháza szomorú szívvel szemléltek megalázott nemzetünk vergődését és fájó lerongyolódottságunk. Kalföldi utaink alkalmaival csak ferve mertük megvallani, hogy magyarok vagyunk. Gyönys mosoly, alig leplezett káröröm, legfeljebb szánonlaton jutott szótlyárszül. Kültástanul van a jóvónk.

Ma a főttök dör mászoldozók. Itthon a Rothermere-féle mozgalom révén bizakodó a hangulat. Veremes reményekkel, szép álmodkal szinezik a jövót. A temperamentumossabbak már látják az új határokat és erősen hiszik, hogy rövid időn belül meg is valósnak. A külföld is rokonszenven tekint már ránk.

A nyári hónapokban, külföldi utazásaim alkalmaival különböző nemzetbeliekkel találkoztam és valamennyi a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a magyarországról. Magyarországról megfordulva, csodálattal jelelt kultúránkat. Még most is fülembé cseng egy bécsi bankigazgató szava, aki a magyar kérdésre vonatkozó angolországi tapasztalatait közölte velem és a következő mondatlajt jelezte be fejtegetéseit: Die Sonne von Ungarn geht auf, Magyarországról napja felkelőben van. Engem örömmel töltötek el ezek a magyar ádventi fényugarak. De itt nem állhatunk meg. Ez az öröm

fojokza munkakedvünket, hogy a magyar ádventi fényt annyira növeljük, hogy melibb ragyogó, boldog, magyar karácsony váljék belöle. Mert ez elsősorban is fölünk tanítóköt és népművelőköt függ.

Némregey egy németországi lapban a következő sorokat avatalt: „A német nép dicsőségé kifelé elborult. Annal szemvedélyességben éjében fiaiban az utána való vágy. Mi a német iskolában bizunk. Tanítson és neveljen ez ma telkesebben, mint valaha. Mutassa meg a világnak, hogy kultúrában, nemzeti érzésben, áldozatos munkában legyöze, kifosztva is az első között járunk. Csoportoséte az ifjúság lelkebe az Isten és a haza iránti szeretet. Vonzó színekben varázsolja eleje azokat, akik éltelükkel fényt árasztanak hazánkra. Üldözön fiatal lelkükben mindent, ami gyengit bennünk. És akkor újból valóssággá válik régi dicsőségünk. Bismarck mondatlaj, hogy 1870-ben a háborút a német tanítóság nyerte meg és nekünk erősen hitünk, hogy a német feltámadást most is a tanítóság munkája hozza meg.”

Arany szavak! Ezek nekünk is szólnak. Nehéz feladatot rónak rák, de ragyogó kilátást is nyitnak. Ha mi mindennapi munkánkkal járhatatlanul csiszoljuk kis növendékeinket lelkét, ha telkesen belejük öljük a tudomány elemét, ha mi a népművelésből is derékesan kivesszük részünket és melyítjük nemzetünk erkölcsi életét, fokozzuk tudását, erősítjük munkakedvét, akkor a magyar néppel szem a körülötte agyarkodó sok törpe elensége, de még a pokol kapui sem boldogulnak.

A világ napról-napra jobban megismeri a magyar faj nagy erkölcsi és kulturális értékeit és végre is mellemek áll és akár békés uton, akár kényszer által, igazságot szolgált nekünk.

És ha majd eljön ez a mindnyájunk által váruvárt boldog óra és a magyar ádventi fényből kilágozódik a magyar karácsony, a mi szívünk, a tanítóság szive telik meg a legédesebb, a legáldalmasabb örömmel.

Dr. Gabriél Pál,
pécsi tanítóképzőintézet tanár.

Fogalmazás tanítása a beszéd- és értelemgyakorlattal kapcsolatosan a II. oszt.-ban.

Gyakorlati tanítás.*

Kedves Kartársaim!

Mit gyakoroltai tanításommal azt szeretném bemutatni — hogyan végzem én a II. osztályban a beszéd-értelemgyakorlattal kapcsolatosan a dolgozat írást. — Hogyan ügykészem a növendék szokásait gyarapítani, beszédés nyelvtudásátfokozatosan fejlesztetni.

A II. osztályban egy mondat önálló megfogalmazása — igen szép eredmény. — A gondolatok irányításához azonban elkerülhetetlenül szükséges a tiszta, világos kérdések feltevése, — képszemlélet a tanítónak a táblára való felírása s rajzolása. — Ne ijedjétek meg, nem művészi rajzról van itt szó. Mi, akik fonomikikával tanítunk, igen jól tudjuk, hogy a napsugaras hangulat és az érdeklődés felkeltéséhez a gyermeknél sokszor már egy-két vonásból álló vázlat is elegendő.

Ráirányítjuk, bölcsőagál rákényszerítjük a tanulók figyelmét arra, hogyan van írva valamely szó s hogyan kell azt írni.

Mindannyian tudjuk, hogy a szabályok itt háttérbe szorúlnak: a fődolog a jelentésben, ami nem más, mint a szóak jelentésének boncolgatása, vizsgálása, — mely a tanulók szokásait gyarapítja, nyelvmondásukat fejleszt.

Megemlítem még azt, hogy a dolgozat írásnál a példákban mindig egynemű szókat veszek, p. o. íge, melléknév stb.

Mielőtt rátérnék előadásomra, igen kérek benneteket, hogy a hozzátok intézett kérdéseimre ti leszátek szívesek megadni a választ, lehetőleg azonban úgy, hogy a tanítás menete meg ne zavartassék.

Mitűn a II. osztályról lévén szó, ti itt most mindannyian II. oszt. növendékek vagytok.

Kedves gyermekeim!

Mindenki szerelt a szép virágot, szerelt a szép rózsát, a kis lilót, a fehér lillomot, a halvány nefejelet, túllipant, jácint, buza virágot, meg a többi kedves szép kis virágot. Olyan szépek, oly színesek, oly változatosak és illatosak, hogy az ember szinte-lelke örül, ha rájuk nézhet, hennik gyönyörködhet. Tudom, ti is szerettétek a virágokat, — kinek van odahaza virágja?

Hi látott ma — már virágot?
Nis, milyen volt a színe?
Hát a lelele?

Te is láttál már virágot Jóska? — No és mit mondott neked a virág?

Semmit? — Látn mindenki látott már virágot, de ki hallotta azokat beszélni?

* Tartotta a Dombóvári Esp. Tanítói Hór j. évi október 18-iki kört tanítói gyűlésen *Parti József*, dombóvári íg. tan., ker. isk. látogató.

Céklitűzés.

Én most arról fogok nektek mesélni, mit beszélnek a virágok.

Anyagközlés.

Figyeljétek, elmesélem.
Egyyszer a virágok arról beszélgettek, melyik szin a legszebb...

A rózsza így szólt: a legszebb szin a piros. Piros a tűz, piros a vér, piros az egészséges arc — a cserecsznye. — A piros azt jelenti, ami meleg, ami jó.

A nefejejts így szólt: a legszebb szin a kék. Kék az ég, kék a tiszta víz, kék a fecske, kék a buza virág, a szarhaláb.

A lilom így szólt: a legszebb szin a fehér. Fehér a hó, fehér a galamb, fehér az ártatlan kis bányó, fehér minden, ami tiszta.

...A fehér szin a tisztaságot jelenti. — Ami tiszta, az szép, — minden szin lehet szép, ha tiszta.

Féjefégetés.

Melyik virágról is beszéltem először? — Jóska! Ugyvan, a rózsáról!

Fel is rajzolom.

Mit mondott a rózsza? No ha a pirosot mondotta legszebbnek, én is pirosra rajzolom. Melyik virág mondotta azt, hogy legszebb szin a piros.

Ugy van, a rózsza, alá is írom.
Miert mondja a rózsza, hogy legszebb szin a piros? — bizonyára azért, mert a rózsza maga is piros.

Melyik virág volt a második? A nefejejts. — Ugy van, a nefejejts. Ezt is lerajzolom.

Mit is mondott a nefejejts? — Ha a kékot mondotta legszebbnek, akkor én is kékra rajzolom! — Melyik virág mondotta azt, hogy legszebb szin a kék?

Ugy van a nefejejts. Alá is írom.

Éam a kis nefejejts már a kék szin tarloita legszebbnek, vajjon mit gondoltok miert?

— No Bózsike!

Ugy van, mert a nefejejts is kék.

Mit gondoltok, melyik szin-e kettő közül a legszebb? — a kék, vagy a piros? — Szép az mindkettő.

De volt nekünk egy harmadik virágunk is. — Melyik virág is volt az Juliska? — A lilom. — Nagyon helyes. — Ezt is lerajzolom.

Gyerekek! A lilom az ártatlanságnak a jelképe. — Ti is ártatlanok vagytok, de csak addig maradtok azok, — amíg tiszták lesztok. Amig a jó lstenkét szerinti tudjátok — s őrizkedtek a bűntől. — Mit mondott a lilom, Gitzike?

Ugy van, legszebb szin a fehér. — Melyik virág mondotta azt, hogy legszebb szin a fehér? — Igen, a lilom! — Alá is írom. —

Tanulság.

A fehérségen mindjárt meglátjuk a foltot. — A tisztaság az, ami olyan széppé teszi a tárgyakat, a tisztaság az, ami olyan kedvesse teszi az állatokat, hát még az embereket!!!

Vigyázzatok ti is arra, hogy tiszták maradjatok, legyen tiszta a kezeitek, legyen tiszta a ruhátok. Gyerekek! legyen tiszta a szívetek. Ahinek a szíve tiszta, azt szereli a jó lstenke, — tisztaszívű embert örömetől öl megához a Jezuska.

Összefoglalás.

No, most már tudjuk, mit beszélgettek a virágok, sőt azt is tudjuk, hány virágot beszélgetett.

No, Jánoskám mond meg, hány virágról is beszélgettünk?

Melyek is voltak azok a virágok? — Mit mondott a rózsza? — Mit mondott a nefejejts? — Hát a lilom? — Nagyon jól van!

Gyerekek, hát tudnak ezek a virágok beszélni! — Ugy-e nem, csak úgy gondoljuk, hogy azt mondták volna, ha, ha beszélni tudnának.

Ez csak mese. — Ti pedig már nagy gyermekek vagytok, — ti azt is tudjátok, hogy a mesében minden lehetséges, — a mesében még a virágok is tudnak beszélni. — Nohát, ha a mesében a virágok beszélni tudnak, akkor én most fölírom a táblára, hogy mit mondott a rózsza?

Begyakorlás.

Mit mondott a rózsza?
Legszebb szin a piros.

Mit mondott a nefejejts?
Legszebb szin a kék.

Mit mondott a lilom?
Legszebb szin a fehér.

De én nemcsak azt tudom ám fölírni, amit a virágok beszélgettek, hanem azt is fel tudom írni, amit mi mondtunk a rózsáról. — Mondj valamit a rózsáról! — mond meg, hogy milyen?

A rózsza piros.

Milyen a nefejejts?
A nefejejts kék.

Milyen a lilom?
A lilom fehér.

No lám, felírtam a táblára, amit ti mondtatok. Mit is írtam fel előbb János? Nagyon helyes, amit a virágok beszélgettek. És mit írtam most fel Juliska? — Ugy van, — amit mi mondtunk a virágról. — Olvassa el, amit a virágok beszéltek Mariska! — Olvassa el, amit a virágról mi mondtunk Béla.

No de most ti is írjátok.
Írjátok előnné egy-kettő.

Figyeljétek csak, minden dolgozatnál föl fogjátok írni, hányadik dolgozat.

Az első sor középeré szépen ezt írjátok:

1. Dolgozat.

Föl is írom a táblára, hogy lássátok, hogyan kell szép dolgozatot írni. — De ezt csak most tesszem ám, a jövő órán már ti magatok fogjátok írni.

Alája ezt írjátok:

Virágok:

Mit írunk alája?
Diktálté le János szótagolva. Mire kell ügyőzni, amikor írni kezdünk? — Milyen betűvel kezdjük?

Vigyázzatok csak a végére... " teszek. — Tudjátok mit jelent a... " pont? — A... " pont azt jelenti, hogy aki majd olvasni fogja a mi dolgozatunkat s a... " ponthoz ér, mindjárt tudni fogja, hogy amik azant következnek, azok mind-mind virágok!

Itt vannak lerajzolja szépen a virágok, Mindegyiknek oda van írva a neve.

Írjátok onnan szerelő le.

Mi van írva az első virág alá?
Milyen betűvel kezdjük? Milyen „ó”-val írjuk? Írjátok le — János diktálta. A rózsza.

Mit tesszünk a végére?
Olvasd el, mi van a másik virág alá írva?

— A nefejejts. — Milyen betűvel írjuk?
Mit tesszünk utána? — Miert?

Olvasd el lönka, mi van a harmadik virág alá írva?

— A lilom. — Milyen betűvel kezdjük? — Mit tesszünk a végére?

1. Dolgozat.

A rózsza. A nefejejts. A lilom.

Kedves Kartársaim!

Mindéz látszólag nagyon aprólékos dolog, sok-sok türelmet s gondot kíván. — De csak ezzel a lassu, lépésről-lépésre való haladással s a részletekre kiterjedő megfigyeléssel nevelhetjük a tanulókat rendes, szorgalmas munkára. — A gyermek lelkében meg is van egyébként a hajlandóság az aprólékos megfigyelésre. A gyermek szeme a részletekre tapad, őt a részletes érdeklik.

Ezt a természetes érdeklődést kell az igazi tanítónak felhasználnia, hogy rendszeresen munkálkodni tud a vallásos és becsületes polgárokat nevelhessen, ennek a szegény, sokat szenvedett édes háznak.

A II. osztályban lehetőleg a beszéd- és értelemgyakorlat alkalmával megbeszélt tárgykörből vesszünk a dolgozat anyagát. Ez nyújt e tanítónak alkalmat arra, hogy a növendék gondolkodását, képzeletét, érzelmét hozhatja működésbe.

Száz és száz alkalom adódik a vallásos érzelmek kifejtésére, — amely soha sem maradhat el annál a tanítónál, aki Krisztussal szeretettel dolgozik osztályában.

AKTUALITÁSOK.

TANKÖTELEZETTSÉGMEGHOSSZABBITÁS. Keddhen vala a harsos, pogány magyar, de lelke sőtét és üres vala. Első nap az egyház terjeszté a világotosságot. Második nap mondá Eötvös miniszter: Legyen erősség az egyház felett és legyen több világotosság! És megteremté az általános tankötelezettséget. És azt hívé, hogy jól van. Harmadik nap Vass miniszter látá, hogy nem jól vagyon és elválasztá az okosokat a butáktól, amokok szárazra levülök jenek, emezek pedig a vizben maradjanak és a céhből megalkotta a tankötelezettség meg-hossz-szabításának törvényét. És azt hívé, hogy jól van. Negyedik nap pilent nem maradt, hanem írott malaszt maradt. Ötödik nap Klebelsberg miniszter érendé, hogy mivel néhány évig az iskolai székek senki fiát nem javasolták továbbá vizben való evickelésre, hanem Mőze-eknek mindanyait kiűzték, minden gyerek bemutatandó a tanfelügyelőnek. Hatodik nap az iskolai székek könyvtelen-keletlen néhányat esuknyaj javaslata hoztak e céhből, de azokat is csak a tanító erőlködésére. A tanfelügyelő azonban önállóan alkotta meg az embert a meg nem értékeltek sokakat visszataszított az iskolába — papíron. Hetedik nap újra pilent minden, lévén e nap pilenésre rendelve. Az iskolai szék minden lába (jó, hogy feje is van!) azt mondja, hogy csak a tanító az oka mind-eknek, iskolába pedig ne járjanak a meg-hélyezettek. Így a tanító maga maradt a vízben, hiába eviekk. Szép új könyvekkel is hiába esalogatta a visszamarasztottakat iskolába, a könyvek a bejárók számláinak sem érik meg az árukat. Fűtülének a szülők könyvre, törvényre, bírságra, büntetőparanasera. Így van ez a világ teremtése óta a mű elődés terén Magyarországon, az analabéitásban hazájában.

Amde esoda történt. Az első hó leestének napján, az iskola aj. m. tanterületén a szalagbíró tárgyalásba hoestállított az iskolakerülők szül-vel és azt telefonálta a jegyzőnek, hogy holnap-tól kezdve, aki a delikvensnek közül nem keresi fel önként az iskolát, a kisbíróval hozassa be. Másnap reggel a lányok meg is jelentek, a fiuk álláspontjáról pedig iskolába járva pajfásaitól értesült a tanító, hogy emez holnap, amok holnapután, a harmadik jövő-héten szintén el fog jönni iskolába. Azonban csak egy papírral és ceruza kellett, a hiány-zók névsorát elküldte a tanító a jegyzőztől s félórás időközökben a kisbíró az utolsó szálgy végrehajtása a törvényt mindegyik nebulón. Deütán már hozták az új könyvek árát. — Mi kell tehát, mi imponál a népek? Törvény, tanfelügyelő nem, mert az messze esik tőle. Szalagbíró, esendő, kisbíró azonban mai napig is imponál, sőt csakis ők.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRKÁK ellen hallat-szó és — (p.) mult havi cikkében gombos-tűre fűzött panaszok szerintem csak kifogások

és a tapasztalható ellenszenv okát nem képe-zik. Hisz az ellenzékelésed már akkor kezd-ődött, mikor az irkákat meg senki sem ismerte, mikor azok még meg sem szültek. A pap-ságnak az nem tetszett, hogy a szöszörkő hir-desse, hogy ennyi és ennyi pénz hozzon a késhű és a nagyobb tanuló irkára s e pénz elhűdéséről még julibusan kellett volna gon-doskodni. A tanításág pedig a pénz beszedés-éről (julibusan, mikor a beíratási díjat sem hoz-zik meg) és az irkák egész évi kezeléséről félt. Azonkívül sokalta az irkák számát, pedig ki fog derülni — mint a magam esetében is, — hogy fogalmunk sem volt, hány irkát használ-nak el a tanulók egy éven át. Egyik fajtából egyik iskola egyik osztályában sok lesz az elő-írt szám, a másik fajtából a másik osztályban vagy másik iskolában pedig kevés. Mert az iskola osztályainakán mérve az iskola-születésig számtani arányban növekszik. Minden rendelt pedig a viszonyokhoz és körül-ményekhez képest, értelemszerűleg, nem pedig betű szerint hajtandó végre. Az e tárgyban kiadott rendeletre maga a kibocsátója jelen-tette ezt ki és lapunk is ajánlt végrehajtási módoakat. Az így oda fog fejlődni, hogy a tanító az irkákat legelőbb helyen csak szeptemberben fogja megrendelni, amikor biztos tanulószá-máról tud megállapítani s amikor a tanuló meg is hozza a pénzt. Az irkákat pedig nem egye-sével fogja kiosztani a tanulóknak, hanem az összeset egyszerre. A tanulók szülei azokat otth-on el fogják rakározni a sífonéba, onét fogják a tanító egyenként elcsúszni a meg-telek poltsára, a szülők pedig maguk is el fognak használni belőle néhánnyal (elősebb szá-mának) feljegyzési, vagy levélpapírt ugyem kap-dának). Azonkívül a szülők szabadságára lehet bizni, kifűzessék-e egyszerre az évi irkászű-keletet az 4 fillérrel, vagy az irkákat egyenk-ént vétetik-e meg gyermekeikkel az 5 fillérről. Az utóbbi mennyiségért a tanító átadja a Han-gyának vagy más kereskedőnek; 25%-os haszon ellenében az 5 fillérért az szívesen árulja előre kifejtve a tanítónak, ki a pénzt így néhány nap alatt beküldheti. Mikor megszabadultunk az iskolai gyűjtesektől, a szülő pedig az Eötvös-ök az országos szövetségünk betegsegély-ző alapjára való adakozástól, akkor a szülő irkán-ki 1 fillérrel (amennyivel az drágább más irkánál) hozzájárulhat egyházmegyei egyesü-letnek céljainak megvalósításához s amikor a papság és tanításág látni fogja az irkák 1 fill-nyemi ártóbbtélből egyesületünk által létesít-endő jóléti intézményeket már néhány év muva, akkor az irkák kiadásának eszméjét mindenki dióserni fogja. Most az új gond, munka gar-bólágunknál fogva ellenszenves, de esekelő ádo-zat létrehozta intézményeken a papság és tanít-óság még tud és fog lelkesedni. Csak a eőt tartuk mindenben szemünk előtt!

AZ ÁLTALÁNOS, DEMOKRATIKUS GAZ-DASÁGI IRÁNYU TOVÁBBKÉPZŐ NÉP-ISKOLÁRÓL szól az ének. Most történt, néhány hete, tehát aktuális. A tanító elhatá-rozta, hogy ma, esűfűtőkön gyakorlati oktat-ás lesz en a hosszú nevű iskolában. Egyelőbb, minthogy bosszu alkalom nem volt, fűtsikolái gyakorlára írta a lányokat, a másik tanító a fiúkat. A gazdasági gyakorlóterület, a fűtsikola más munkát nem igen enged meg most, gazdasági felszerelése pedig e, járási székhelyen lévő iskolának sínes, tehát pusztá közel „gyaklo-rolják” a tanulók a gyakorlat, alaposan meg is fosztották a sovány földet egyetlen lumusz-közög anyagától, a gaztól. Folytatás másnap a községélházon.

A Lüzégi közbirtokosság értelmes elnöke, őt férdlyos pógár, vagyis földműves, azzal hogy kisgazda heállit a vezető jegyzőből.

— Fűgyző ur, ezzel a vasárnap iskolával valami ninesen rődbé. Mink is jártunk annak idején vasárnap iskolába, óvsztunk is, számtu-unk is. Mos máu nem főu a vesdnap, esű-tőrkölőn is bejárnak a gyereklők. De rődbébb tanulásnak! Ha iskola kát főgyen iskola! Má férőm az én lányommal én bizony nem gazgatok otthon, se az asszony. Hát hogy paranosahajta a tanító ur, hogy az én lányom iskolában, fűtsikolában gaztjon??! Hát ez a demokrácia, amirő a követ ur anyit beszél?...

hr-r.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek

* 2172/1927. sz. — **Fogalmazás tanítása.** A most felülvizsgálás alatt álló részletes helyi tan-tervekblő megállapított, hogy ezek készítőinek igen jelentős része nincs tisztában az új tanterv legfontosabb újításával, a fogalmazás tanításával. Az új tanterv szellemébe való elmélyülésnek lez-szembetűnőbb jele a tananyagbeosztás elkészíté-sénél a fogalmazás árulja el. A legelőbb tantervb-fogalmazás címen bevettek másolatát, tollbamondást, főnevek többszámába tételét, köztelvény írást stb., amelyek vagy az írás, vagy a helyesírás és a nyelvi magyarázatok körébe tartoznak. Emé tényre azzal hívom fel az érdekeltek figyelmét, hogy részletes tanterveiket fentiek alapján módosítsák s a kivétel-lyegekzenek az új tanterv szellemének és elő-írásának megfelelő módon tanítani a fogalmazást.

2197/1927. sz. — „**Katholikus Sajtó-válalat**” által kiadott lapot. A gördei alapszeri kerület 1927. évi őszi tanácskozásán a következő felterjesztést tette az Egyházmegyei Hatóságához:

„Indítványozza, hogy a kerület kérje meg a Fősz-telező Egyházmegyei Hatóságot, adjon ki egy rendeletet, mely szerint a katolikus tanító a „Katholikus Sajtó-válalat” kiadásán megjelenő lapok közötti választás-tetszés szerint, vagy ha katolikus szellemű lapot járani nem akar, inkább semmiféle lap se járasson, nehogy pénzével állandóan az elentőber erje növekszen.”

A kerület határozatának célja világos, okos és nemes. Végrehajtása mindenképen kívánatos. Azért a Budapestben megjelenő Nemzeti Újságot és Új Nemzedék-et e helyütt kifejezetten is ajánlom a tanít-óság pártolásába. Az év végén benyújtandó jelentések-be ki kell emelni, ha egyházmegyei tanítók közül valaki hitvátsáshoz és állásához méltatlan lapot járatta.

* 2220/1927. sz. — **A fűtletes meg-velítésre irányuló kiadott 17030/1927 VII. megjelenti a Néptanítók Lapja f. é. 43. számban)** azzal hívom fel a fűtletelemmel ártozó iskola-gazdálkodásához, hogy a miniszteri rendelet alapján s annak megfelelő módon saját hatáskörében is intézkedjenek olyként, hogy a kitűzött cél minél szélesebb körben meg is valósulhasson.

2201/1927. sz. — **Az anya- és csecsemő-védő ünnepnek iskolai megjelítésé.** Felhívom a fűtletelemmel ártozó összes iskola-gazdálkodásokról, hogy a m. kir. vallás- és köz-oktatásügyi miniszter ur 1927. évi 62.500. VIII. sz. a. körrendeletét (megjelenti a Hivatalos Közlöny f. é. 22. számban) alapján az anya-és csecsemővédő ünnepet a hivatkozott vallás- és köz-oktatásügyi miniszteri rendeletnek megfelelő módon tartassék meg.

2218/1927. — **Illetmény-visszatéríté-sek.** Számos eset fordult elő, hogy a helyi jár-randóságok újabb értékelése, illetve értékeségék megállapítása alkalmával illető tanítók miniszteri rendelettel kötelezettek kisebb-nagyobb összegek-re, mint fűtletebb túlértézményeknek visszafiz-etésére. Tájékoztatlásul közlöm, hogy a legutóbb kiadott 9000/1927. sz. M. E. rendelet 23. §-a akként rendelkezik, hogy a visszatérítélag egy évt meg nem haladó időre jogalék nélkül megállapított és kifejezett ellátási díjak csak abban az esetben lehet térítémenként előírni és beszédni, ha nem nyert beigazolást, hogy azok jöhismegület vétettek fel. Érdekeltek tehát forduljanak a m. kir. pénzü-gyvároszhoz s kérelmezésük séreleimk orvos-lását. A m. kir. pénzügyvároszhoz beadandó kérvényben fel kell sorolni mindazokat a sérel-meket, amelyek őket érték és kériők kell a térít-émenként előírt összegnek törőbse hozatalát s hivatozni kell a fentebb említett rendelethe, hogy ók, amennyiben a visszatérítésnek jogi alapja lenne, az államségyleket jöhismegület veték fel, így az egy évt meg haladó összeg terhőrők törőbse hoz-zandó. Amennyiben ezen folyamodvány alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ked-vező döntést nem hozna, érdekeltek a m. kir. közigazgatási bírósnál élhetnek panasszal, mert a tanító vagyontalansága miatt a visszatérítésre egyrészt képtelen, másrészt a fentebb hivatkozott 9000/1927. M. E. sz. rendelet értelmében az egy évt meghaladólag jöhismegület felvételé mindegy visszatérítésére a tisztviselő nem kötelehető.

